

Møte mandag den 6. oktober kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 1):

1. Hans Majestet Kongens tale til det 148. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring
2. Referat

Presidenten: Presidenten vil ønske representantene velkommen til en forhåpentligvis aktiv og saklig høst.

Representantene André Kvakkestad, Karin Andersen, Olav Akselsen, Silja Ekeland Bjørkly, Haakon Blankenborg, Thore A. Nistad, Finn Martin Vallersnes, Oddbjørg Ausdal Starrfelt, Synnøve Konglevoll, Per Erik Monsen og Martin Engeset, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten André Kvakkestad foreligger det søknad om permisjon i dagene 8. og 9. oktober for å delta som valgobservatør for Europarådet ved parlamentsvalget i Georgia.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Harald Espelund, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Jens Stoltenberg (A): Jeg foreslår Kjell Engebretsen.

Presidenten: Kjell Engebretsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

S t a t s r å d E r n a S o l b e r g overbrakte l kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Representanten Marit Arnstad vil framsette to private forslag.

Marit Arnstad (Sp): På vegne av representanten Åslaug Haga og meg sjøl vil jeg få lov å sette fram forslag om å opprette et uavhengig distriktsombud som skal arbeide for samordning og utvikling av innsats rettet mot distriktene.

Og på vegne av representanten Åslaug Haga og meg sjøl vil jeg få lov å foreslå at det etableres et lokaldemokratisk idéutvalg.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Hans Majestet Kongens tale til det 148. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Presidenten: Etter samråd med gruppelederne vil presidenten foreslå at trontaledebatten organiseres slik:

Debatten åpnes med et innlegg fra statsministeren på inntil 20 minutter. Deretter får hver av opposisjonspartiene et innlegg på inntil 10 minutter. Etter disse innleggene gis det adgang til en replikkrunde på inntil fem replikker.

Fem statsråder gis en taletid på inntil 5 minutter, med etterfølgende replikkrunder på inntil tre replikker.

Dessuten følger 46 innlegg på inntil 5 minutter på gruppene som følger: Arbeiderpartiet tolv innlegg, Høyre elleve innlegg, Fremskrittspartiet sju innlegg, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti seks innlegg hver, Senterpartiet tre innlegg og Venstre ett innlegg.

I tillegg gis representanten Simonsen en taletid på inntil 5 minutter.

Etter to av femminuttersinnleggene fra hver gruppe gis det adgang til en replikkrunde på inntil tre replikker.

Til slutt blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover de fordelte innlegg, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For noen uker siden fikk vi i vårt naboland en tragisk påminnelse om hvor sårbart det åpne demokratiske samfunn kan være. Som stortingspresidenten understreket i sin tale ved Stortingets åpning: Demokratiet trenger at folkevalgte er ute blant dem de representerer. Vårt naboland stod da dette skjedde, overfor et viktig politisk valg. I stedet for å bli lammet av volden, svarte det åpne samfunnet i sitt forsvaret med sterk valgdeltakelse i folkeavstemningen noen dager senere. Det var godt å se, og det gav håp.

For at demokratiet skal være sterkt, må velgerne benytte stemmeretten. Her hjemme ved høstens lokalvalg var valgdeltakelsen 58,8 pst. ved kommunevalget og 55,1 ved fylkestingsvalget. Det er det dårligste oppmøtet siden krigen. Utviklingen er urovekkende. En sentral verdi i vårt samfunn er jo demokratiet – folkestyret. Lav valgdeltakelse kan ha flere årsaker. Mye tyder på at mange har mistet troen på at de har noen reell innflytelse, fordi lokalpolitikere har lite spillerom innenfor gitte budsjettammer og statlige regelverk. Jeg ønsker derfor velkommen en debatt hvor ulike forslag spilles inn for å snu denne negative utviklingen. Vi trenger en fornyelse av det lokalpolitiske engasjement. Og skal vi styrke deltakelsen ved lokale valg og øke den enkelte borgers innflytelse, må det lokalpolitiske handlingsrom bli større.

Det er nettopp det Regjeringen vil. Vi fremmet forslag som ledd i en lokalpolitisk frihetsreform i kommuneprosisjonen i vår. Vi foreslo avvikling av en rekke øremerkede tilskudd og innlemming av midlene i frie overføringer. Vi foreslo forenkling og reduksjon i regelverket

overfor kommunesektoren og en bedre samordning av tilsynene overfor kommunene. Vi vil at flere beslutninger skal fattes nærmest mulig der folk bor. Stortinget fulgte Regjeringen bare et stykke på vei i dette reformarbeidet. Men jeg er overbevist om at regjering og storting må arbeide videre med disse spørsmålene. Det gjelder intet mindre enn framtiden for vårt lokaldemokrati.

Samarbeidsregjeringens politikk preges av verdiforankring og fornyelse. Vår verdiforankring er den kristne og humanistiske kulturarv, rettsstaten og demokratiet. Denne arven vil vi føre videre i en ny tid. Det krever nye virkemidler – en fornyelse av politikken.

En grunnleggende verdi er menneskeverdet, respekten for det enkelte menneskets ukrenkelige verdi. Vi vil fornye respekten for menneskeverdet. Moderne bio- og gen-teknologi gir store muligheter for medisinske framskritt, men den innebærer også fare for å krenke liv og menneskeverd. Regjeringen har derfor fremmet lovforslag som knesetter viktige prinsipper med dette siktemål: å reise et bedre vern om liv og menneskeverd, bygd på prinsippet om å være føre var. Vi har levert. Nå er det opp til Stortinget å følge opp.

Menneskeverdet blir krenket gjennom den utstrakte mobbing som finner sted bl.a. hos barn og unge. Mange tusen skoleelever gruer seg til hver skoledag, av frykt for fysisk eller psykisk mobbing. Det finnes bare ett ord for vår holdning til dette: uakseptabelt. For meg er dette et verdispørsmål, det dreier seg om menneskeverd og likeverd. Regjeringen og Kommunenes sentralforbund, Barneombudet, lærerorganisasjoner og foreldreorganisasjoner har det siste året arbeidet sammen om en aksjon mot mobbing. Alle samarbeidspartnerne har iverksatt tiltak. Etter ett år ser vi at dette arbeidet nytter. I skoler som har drevet systematisk arbeid mot mobbing, rapporteres det om en halvering av problemet. Mange barn har fått en ny og bedre hverdag. Vi vil kjempe videre ut fra prinsippet om nulltoleranse overfor mobbing, både i barnehage og i skole. Vi vet at det nytter.

All vold er en krenkelse av menneskeverdet. Voldskriminaliteten viser skremmende tall. Derfor fornyer Samarbeidsregjeringen innsatsen mot vold. Vi vil intensivere arbeidet mot menneskehandel og beskytte og hjelpe kvinner og barn som er ofre for dette. Regjeringen vil bekjempe vold i hjemmet. Vi tar sikte på at trusselutsatte kvinner over hele landet skal få tilbud om mobile voldsalarmer i løpet av året. Straffene er bl.a. skjerpet for gjengangerkriminalitet, med særlig sikte på vinnings-, volds- og seksualforbrytelser. Vi må forsvare tryggheten og menneskeverdet.

Familien er en sentral verdi som samfunnets grunnleggende enhet. Dens viktigste oppgave er å gi barna en trygg oppvekst. Barna er helt avhengige av å bli tilført normer og verdier fra familiefellesskapet. Her dannes forventninger til samfunnet. Her legges det første grunnlaget for den enkeltes eget verdifundament. Familien er også viktig for oss voksne som ramme for nærhet, kjærlighet og omsorg. Men familien er i dag under press. Vi må ta i bruk nye virkemidler for å styrke dens stilling. En moderne familiepolitikk må ta konsekvensen av likestil-

ling mellom kjønnene. Den må ta konsekvensen av at stadig flere ønsker aktiv deltakelse i yrkeslivet i større deler av sin levealder. Regjeringen vil ikke føre en politikk der alle familier og barn skal innpasses i et A4-mønster. Vi ønsker valgfrihet. Derfor bygger vi flere og billigere barnehageplasser. Derfor er det så viktig å beholde kontantstøtten.

Samarbeidsregjeringen vil føre en familiepolitikk der hensynet til barna går først. Regjeringen mener ekteskapet er den beste ramme om barns oppvekst. Samtidig må politikken ta hensyn til at mange velger andre samlivsløsninger. Å styrke det varige samliv er en fellesskapsutfordring og ikke bare et privat anliggende. I denne sammenheng er det viktig at kvinner og menn gis muligheter til å delta på lik linje i arbeids- og familieliv. Da må fedre ha rettigheter som styrker deres rolle i barneomsorgen. Derfor vil vi at fedre skal få fødselspenger på eget grunnlag under fedrekvoten, og at alle får rett til fire ukers pappermisjon på eget grunnlag.

Det å ha et arbeid er en grunnleggende verdi. Arbeid adler mennesket. Arbeidsledighet er ødeleggende for manges selvrespekt og en sløsing med samfunnets ressurser. Vi har en altfor høy arbeidsledighet i Norge i dag. Derfor fornyer vi kampen mot arbeidsledigheten. Dette er en hovedsak for Samarbeidsregjeringen. Det viktigste bidraget til å få flere i arbeid vil være en fortsatt ansvarlig finanspolitikk og et langsiktig arbeid for å sikre og skape nye arbeidsplasser. Dette krever gode rammebetingelser for næringslivet. Nå gjelder det å ikke ødelegge den positive utviklingen vi har lagt grunnlaget for ved reduserte skatter og avgifter, lavere rente og kronekurs og en mer moderat lønnsutvikling. Arbeidsmarkedstiltak er viktig for at arbeidsledige som trenger det, kan aktiviseres og kvalifiseres for ledige jobber. I høst deltar mellom 12 000 og 13 000 arbeidsledige på tiltak hver måned.

Regjeringen har satsset på tilbud om målrettet jobbsøker trening i såkalte jobbklubber. Regjeringen har styrket Aetat mer enn det har vært gjort på ti år. Innovasjon og nyskaping er avgjørende for å trygge sysselsettingen. Nye arbeidsplasser må til for å erstatte gamle som går tapt. Regjeringen vil presentere en helhetlig plan for økt innovasjon og fortsette opptrappingen av forskningsinnsatsen.

Kampen mot fattigdom og for miljø går rett til kjernen av vår verdiforankring. Det dreier seg om menneskeverd, nestekjærlighet og forvalteransvar. FN's tusenårs mål forplikter verdens nasjoner til et nytt globalt partnerskap for å løse fattigdomsproblemene. Vi skal gjøre vår del, gjennom handel, gjeldslette og bistand.

Regjeringen vil at Norge skal være et miljøpolitisk foregangsland. Et overordnet mål er å sørge for en utvikling som er økonomisk, sosialt og økologisk bærekraftig. I nasjonalbudsjettet vil vi presentere vår handlingsplan for en slik utvikling, Nasjonal Agenda 21. Handlingsplanen har et globalt perspektiv, med fokus på internasjonalt samarbeid og bekjempelse av fattigdom. Vi vil arbeide nasjonalt og internasjonalt for en positiv utvikling når det gjelder klima, ozonlag og luftforurensninger. Vi vil sikre biologisk mangfold og kulturminner, og vi vil ha ned

(Statsminister Bondevik)

bruken av farlige kjemikalier. Det er viktig med en tett oppfølging av de mål vi setter oss. Vi vil ha en løpende rapportering, bl.a. i nasjonalbudsjettet, og vi vil ha nye og bedre måter å måle utviklingen på.

Internasjonal terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen er de alvorligste sikkerhetstrusler det internasjonale samfunnet i dag står overfor. Regjeringen vil fortsette å legge stor vekt på FNs rolle i dette og øvrige internasjonale spørsmål. Kampen mot terrorisme må videreføres med et bredt sett av virkemidler i nært samarbeid med andre land. Dette var bakgrunnen for den brede besøkte terrorismekonferansen i New York 22. september, som vi fra norsk side tok initiativet til. Den er et bidrag til en bredere forståelse av terrortrusselen, og vi arbeider nå med oppfølgingen av konferansen.

Vi vil fortsette innsatsen for et stabilt og fredelig Irak og ønsker at FN skal spille en mer framtrædende rolle i landet. Organisasjonen må bli gitt ressurser til å løse de oppgaver den blir pålagt.

Situasjonen i Midtøsten er nå mer dystert enn på lenge. Når en ny palestinsk statsminister og regjering på mer varig basis trolig snart er på plass, er det nødvendig med nye fredsinitiativ. Dette ansvaret hviler først og fremst på partene og den såkalte kvartetten.

Kampen for et bedre velferdssamfunn skal fortsette. Utbygging av barnehager og kvalitetsreformer innenfor utdanning og eldreomsorg står i så måte sentralt. Regjeringen følger opp Stortingets barnehageforlik. Det innebærer store økonomiske uttelling, med sikte på å bygge ut 12 000 nye barnehageplasser neste år og å få prisene ned til 2 750 kr, som tilsvarer 2 500 kr prisjustert fra 2002, som vi var enige om. Regjeringen ønsker å fornye skolen. I første omgang skal vi gjennomføre kvalitetsreformer innenfor høyere utdanning. I grunnskolen vil vi høyne kvaliteten basert på Kvalitetsutvalgets innstilling. Det synes å være bred enighet om lengre skoledag for de yngste elevene, mer undervisning i norsk, matematikk og engelsk og mer fysisk aktivitet i skolen. Innenfor eldreomsorgen skal vi nå legge økt vekt på kvalitet og innhold.

I valgkampen vi har lagt bak oss, var det gjerne feil og mangler ved vårt velferdssamfunn som ble trukket fram. Ja, det er fortsatt mange uløste oppgaver. Men noen ganger er det viktig å se utfordringene i et større perspektiv. Selv har jeg nå så langt vært valgt til Stortinget i 30 år, og jeg har reflektert litt over en del av det som har skjedd gjennom disse årene.

I 1973 stod Norge ved inngangen til oljealderen. Produksjonsverdien av olje og gass var 250 millioner kr; nå er den rundt 250 milliarder kr.

Miljøbevisstheten hadde nettopp gjort sitt inntog i den politiske debatt på den tid. Først i 1972 ble f.eks. Miljøverndepartementet opprettet.

Et av de mest slående utviklingstrekk er den sterke satsingen på helse og eldreomsorg. Antall sysselsatte i denne sektoren er flerdoblet og økt med mange, mange titusener. Siden handlingsplanen for eldreomsorgen ble vedtatt så sent som i 1997, er det investert for over 30 milliarder kr ekstra i bedre kapasitet og tjenestetilbud.

I mange sammenhenger blir det gitt uttrykk for at offentlig sektor nærmest er utarmet, men faktum er at de samlede utgiftene over statsbudsjettet har økt fra 33 pst. av vår samlede verdiskaping i 1973 til over 48 pst. nå. Det offentliges andel har altså økt betydelig. Aldri før har norske politikere hatt så store ressurser å fordele. I 1973 var samlet offentlig konsum rundt 20 milliarder kr, i dag er det over 330 milliarder kr. Det har vært en sterk vekst av personer som får høyere utdanning. For 30 år siden var det i overkant av 60 000 studenter, i dag er det nesten 200 000. For 30 år siden var det barnehager for 25 000 barn, nå er det nesten 200 000 som får plass.

Vi har også hatt en formidabel velstandsøkning i privat sektor. På 30 år har lønnsinntakernes kjøpekraft økt med over 50 pst. Samtidig har sysselsettingen økt, og offentlige overføringer i form av trygder og andre stønader til husholdninger har vist sterk vekst.

Det har skjedd store framskritt. Men vi er ikke i mål. Vi har fortsatt grupper som faller utenfor velferdssamfunnet. Vi har også utviklingstrekk som går i gal retning, f.eks. kriminalitet og rusproblemer. Samarbeidsregjeringen tar disse utfordringene på alvor.

Vi har nå snart styrt i to år. Resultatene begynner å vise seg: Renten er satt ned med 4,5 prosentpoeng. Kronkursen har bedret seg. Skatter og avgifter er redusert. Optimismen i næringslivet er på vei tilbake. Vi har trappet opp bevilgningene til psykiatri og eldreomsorg. Barnehageplassene er i ferd med å bli billigere. Kontantstøtten har økt. Innsatsen overfor verdens fattige er rekordstor. Vi har vedtatt en egen handlingsplan mot fattigdom i Norge. Skole-Norge har fått større lokal frihet. Fortsatt har vi likevel uløste oppgaver. Samarbeidsregjeringen vil fortsette arbeidet for bedre velferd.

Den parlamentariske situasjonen er i dag nøyaktig den samme som da Stortinget gikk fra hverandre før sommeren. Samarbeidsregjeringen var det naturlige uttrykk for den parlamentariske situasjonen som oppstod etter valget i 2001.

En flertallsregjering ville ha sine klare fordeler. Jeg har selv vært nok med i regjering til å vite mye om det. Men et samarbeid i regjering krever betydelig nærhet i politiske holdninger og standpunkter fra de deltakende partier. I dag er det ingen slik naturlig flertallskonstellasjon. Det legger et stort ansvar på både regjering og storting. Det ansvaret må hvile over Stortinget også i behandlingen av statsbudsjettet og i andre saker i den kommende sesjon.

I opptakten til denne høstsesjonen har vi sett at de største opposisjonspartiene har pekt på hverandre som mulige budsjettpartnere med Regjeringen. Men det undrer meg at de ikke heller ser etter sine egne muligheter for å få innflytelse på budsjettet. De har også uttrykt at de ikke tror på et regjeringsskifte i høst, men samtidig skyver de ansvaret over på hverandre for at det ikke skal skje.

Ingen er tjent med noe som lett kan bli oppfattet som et spill. Alle må være seg sitt ansvar bevisst, både for budsjettet og for den parlamentariske situasjonen. Regjeringen er innstilt på samarbeid med opposisjonspartiene,

men forutsetningen er at den politiske utvikling går i riktig retning.

Samfunnet endrer seg. De politiske utfordringene endrer seg. Gårsdagens løsninger passer ikke alltid for morgendagens utfordringer. Vi må tenke nytt. Men fornyelse uten mål og mening blir forvirring. Vi må vite hva vi vil og hvor vi vil. Derfor er det avgjørende å ha klare veivisere i solide verdier, slik vi har det i vår kristne og humanistiske kulturarv. Derfor er Samarbeidsregjeringens politikk basert på verdiforankring og fornyelse.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Jeg er glad for at statsministeren nevnte arbeidsledigheten i sitt innlegg. Og det er riktig at det er mange årsaker til den høye arbeidsledigheten vi nå opplever i Norge. Men én årsak til den høye ledigheten er at Regjeringen lenge undervurderte faren for at arbeidsledigheten ville øke. De som advarte mot økende ledighet, ble beskyldt for å svartmale, og Regjeringens tiltak kom altfor sent og var altfor svake. Nå er det fare for at Regjeringen undervurderer faren for at ledigheten biter seg fast på et høyt nivå.

Vi har lang erfaring for at selv om økonomien begynner å gå bedre, selv om næringslivet for øvrig begynner å bli optimister, biter ledigheten seg lett fast, blir værende på et høyt nivå, selv om økonomien og konjunktorene snur. Derfor er jeg opptatt av om statsministeren forstår betydningen av målrettede tiltak for å få gitt de arbeidsledige opplæring, kvalifisering, slik at de lettere kommer seg i jobb.

Det er et lavmål på arbeidsmarkedspolitikken nå i forhold til hva vi hadde sist gang det var høy arbeidsledighet. Da ble det satt inn massive tiltak for å sørge for at de ledige kom tilbake i arbeid når økonomien snudde, og vi lyktes med den politikken. Nå er tiltaksnivået på et historisk lavmål, og det øker faren for at arbeidsledigheten biter seg fast på et høyt nivå, og på nytt undervurderer Regjeringen problemene i arbeidsmarkedet.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nei, Regjeringen har ikke undervurdert faren for stigende arbeidsledighet, så det første Samarbeidsregjeringen gjorde, var faktisk å oppjustere Stoltenbergs egne ledighetsprognoser i hans budsjett. Det viste at vi var klar over hva som kunne komme. Derfor har også Regjeringen fra dag én ført en politikk med sikte på å få en så lav ledighet som mulig. Jeg er enig med representanten Stoltenberg i at det er en fare for at ledigheten biter seg fast. Derfor setter vi inn tiltak for å presse den ned igjen, med en finanspolitikk, med et inntektspolitisk samarbeid, med en innovasjonspolitik, med skatte- og avgiftslettelser, som alt skal bidra til dette.

Når det gjelder tiltaksplasser, er faktisk situasjonen den i dag at ca. 150 000 mennesker vil være innom tiltaksplasser i løpet av året. Vi har styrket Aetat, og vi organiserer arbeidet for at folk ikke skal bli gående lenge på tiltak, men gjennom bl.a. jobbklubbarrangementer komme raskere ut igjen. Det er viktigere enn et høyt antall tiltaksplasser, hvor folk kan bli gående for lenge.

Carl I. Hagen (FrP): Et av problemene for norsk næringsliv, og særlig industrien, er en del særnorske regler på miljøområdet, som jo er en ulempe i forhold til konkurrenter i andre land. Med voksende ledighet er det fortsatt Regjeringens syn at miljøet skal prioriteres foran og på bekostning av flere tusen industriarbeidsplasser – altså, i valget mellom å være verdensmester på miljø eller å være god på sysselsetting velger Regjeringen da miljøet og lar folk gå ledige? Det er mitt første spørsmål.

Så er det riktig som statsministeren sier, at en flertallsregjering kanskje kunne vært ønskelig. Det har ikke engang vært forsøkt drøftelser for å få det til etter valget sist. Er det fortsatt Regjeringens holdning at den skal ha nøyaktig det samme forhold til de tre opposisjonspartier og hvilket parti man utgjør flertall med, Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet eller Fremskrittspartiet, eller vil Regjeringen velge den ikke-sosialistiske side og behandle de sosialistiske partier som den reelle opposisjon?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er riktig at vi har en del strenge miljøregler i Norge som en ikke har i alle andre land, men det er jo nettopp fordi Norge skal være et miljøpolitisk foregangsland. Jeg tror ikke det står i strid med arbeidsplasser og sysselsetting. Tvert om, innenfor miljøsektoren ligger det mange muligheter for å skape nye arbeidsplasser, bl.a. når det gjelder utvikling av alternativ energi. Hvis vi skulle la sysselsettingspolitikken skje på bekostning av miljøansvaret vårt, ville det være en uhyre kortsiktig politikk, ikke bærekraftig i det hele tatt. Vi vil ha en bærekraftig utvikling.

Når det gjelder forholdet til opposisjonspartiene, har vi det spesielle forholdet til Fremskrittspartiet at det var deres medvirkning som gjorde at vi har Samarbeidsregjeringen. Det har vi erkjent. Derfor jobber vi systematisk bl.a. for å følge opp svarene på 54 spørsmål som vi fikk fra Fremskrittspartiet ved regjeringssammenheng. Men vi har også sagt at vi vil ha friheten til å samarbeide med andre partier der hvor det er naturlig. Det er litt underlig å høre representanten Hagen nå om dagen – han skal teste hvor vennlige vi er, etter at han har holdt på og skjelt oss ut i flere uker. Han har også antydnet at han selv kan medvirke til en parlamentarisk situasjon som vil gi en sosialistisk regjering. Så jeg tror nok at det kan bli hr. Hagen som kommer opp i et slikt valg.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg har lagt merke til mange ganger når statsministeren snakker om hva slags store seire denne regjeringen har klart å få til, at han nærmest tar litt sats og sier: Ja, og så har vi fått til omfattende skattelette – og så forter han seg videre og snakker om eldreomsorg og fattige barn. Det synes jeg er ganske rart, for denne regjeringen har mer enn noen annen regjering noen gang tidligere gjennomført skatteletter – når den blir ferdig, hvis den blir ferdig – på over 30 milliarder kr. En skulle tro at det virkelig var en sak som statsministeren stod brautende og slo seg på brystet på Stortingets talarstol og skrøt vel og lenge av.

Jeg tror faktisk at de fattige barna og eldreomsorgen ligger Bondeviks hjerte nærmere. Da har jeg lyst til å

spørre statsministeren, når han skal gjøre opp status etter disse årene med samarbeid med Høyre og Høyre har stukket av med de store pengene, mens de fattige barna har fått de små – ja, det er faktisk slik at forskjellene i Norge øker under denne regjeringen: Er det virkelig slik at dette er en utvikling som ligger nærmere Kristelig Folkepartis verdigrunnlag enn det som var alternativet, nemlig å bekjempe forskjeller?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg har vel ikke snakket brautende verken om skatter og avgifter eller andre ting som denne regjeringen har oppnådd. Men jeg er meg fullt bevisst og har ingen problemer med å forsvare at vi har gitt skatte- og avgiftslettelse, bl.a. av den grunn at det alt vesentlige av disse har gått til norske bedrifter og styrket norske arbeidsplasser. Uten dem hadde sysselsettingen og ledighetssituasjonen sannsynligvis vært langt vanskeligere. Kampen mot ledigheten er en hovedsak for denne regjeringen, og vi har innrettet skatte- og avgiftspolitikken ut fra at den skal vi vinne. Det skammer jeg meg overhodet ikke over.

Det er ikke Høyre som har stukket av med de store pengene. Hvis en ser hva vi virkelig har brukt penger på i de senere år, vil en se at det er i stor grad – og det står alle tre partier bak – velferdsoppgaver, og det er kampen mot fattigdom, ikke minst ute i de utviklingslandene hvor den er aller størst. Vi hører nesten aldri SV lenger snakke om utviklingsbistand. Hvor har det blitt av SVs engasjement for de fattige i verden – siden hun etterlyser mitt på andre områder?

Marit Arnstad (Sp): Statsministeren er opptatt av velferdsproblematikken. Løsningene på velferdsproblematikken i Norge har nesten bestandig skjedd i krysningen mellom sentrumspartiene, Arbeiderpartiet og SV – Kristelig Folkeparti inkludert.

Under valgkampen uttalte statsministeren at kommuneøkonomien neste år skal få det største løftet noensinne. Velferden løses jo lokalt. Med en felles bekymring over den lave valgdeltakelsen tror jeg det er ytterst viktig for partiene og Stortinget at vi drøfter spørsmålet om tillit til den politikken vi formidler. Det er nødvendig å ha en ærlig dialog med velgerne.

Da har jeg to spørsmål til statsministeren. Det ene er om han ser noe behov for å nyansere det bildet han har skapt i valgkampen omkring kommuneøkonomi i forhold til den hverdagen norske kommuner nå kommer til å møte i 2004. Det andre spørsmålet er om den lokale handlefriheten som denne regjeringen snakker om i forhold til kommunene, også skal gjelde i spørsmålet om sammenslåing av kommuner og i spørsmålet om de i forhold til infrastruktur skal tvinges inn i en situasjon der de må sammenslås?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder kommuneøkonomien, har jeg henvist til kommuneproposisjonen som ble fremlagt for Stortinget i vår, og som varslet hva som vil komme i overføringer til neste år. Det er det eneste området hvor en viser kort før selve

statsbudsjettet er lagt fram. Regjeringen kommer til å holde seg innenfor de rammer som vi der presenterte. Jeg tror aldri jeg har sagt at det er det største løft noensinne. Jeg husker bl.a. et løft som sentrumsregjeringen var med og framforhandlet med Arbeiderpartiet, hvor vi løftet overføringene med 5 milliarder kr. Men jeg har sagt at det er det største løft på flere år, og det står jeg ved.

Når det gjelder sammenslåings spørsmål i kommunesektoren, har samarbeidspartiene sagt at det skal skje frivillig, og ikke ved tvang. Det er vår holdning fortsatt, men vi registrerer med en viss interesse at det pågår drøftinger nå mellom enkelte kommuner i noen av våre fylker om slike frivillige sammenslåinger for å få mer penger til velferd.

Jens Stoltenberg (A): Iblant når man hører statsministeren tale, kan man få inntrykk av at han nærmest leder en sentrumsregjering som vekselvis kan hente støtte fra den ene og fra den andre side i politikken. Det gjør han ikke, han leder en Høyre-dominert regjering. Det var i og for seg slik sett prisverdig at han erkjente at Regjeringen har et spesielt forhold til Fremskrittspartiet, som innsatte Regjeringen. Men den gjorde mer enn det. Regjeringen og Fremskrittspartiet har et felles politisk grunnlag. Det er stemt over en regjeringserklæring her i denne sal, og den erklæringen bygger på Sem-erklæringen og over 50 skriftlige svar fra Regjeringen til Fremskrittspartiet. Det er denne felles politiske plattform, der man bl.a. går inn for 12 milliarder kr i ekstra skattelette de to neste årene, som er det politiske grunnlaget for Regjeringen, og som gjør at det ikke er hipp som happ om man samarbeider til venstre eller til høyre. Man har et felles politisk grunnlag som ligger til høyre i Stortinget, og som forutsetter at man samarbeider til høyre dersom man skal gjennomføre dette.

Nå oppstår det noen ganger litt usikkerhet om statsministeren faktisk står ved det politiske grunnlaget. Står f.eks. statsministeren fortsatt ved løftet om 12 milliarder kr lavere skatt de to neste årene?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder det siste, vil de framtidige budsjett gi svar på hvor langt vi kommer i mål oppfyllelse på de ulike områdene som Sem-erklæringen skisserer. Vi har ikke avlyst noen av målene. Det gjelder flere områder enn bare skatter og avgifter, hvor vi har kommet relativt langt etter to år, men hvor både finansministeren og statsministeren har sagt at det vil måtte bli mer beskjedent neste år.

Regjeringen blir ikke Høyre-dominert jo flere ganger Stoltenberg påstår det. Dette er en samarbeidsregjering, og jeg henviser alle til å lese det politiske regnskapet for denne regjeringen etter to år, som jeg selv la fram på en pressekonferanse like før sommeren. Det viser stor grad av gjennomslag også for Kristelig Folkeparti og Venstres politikk, selv om både opposisjonen og andre forsøker å fortjene bildet.

Hagen har jo sagt at han ikke føler noe spesielt ansvar for denne regjeringen lenger, etter det som skjedde ved revidert nasjonalbudsjett. Vi ser gjerne at vi får et forlik

med Fremskrittspartiet. Hvis ikke, vil da virkelig Stoltenberg fraskrive seg muligheten for innflytelse, slik Arbeiderpartiet gjorde i to år i forrige periode?

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Jens Stoltenberg (A): Jeg kan starte med å svare på det spørsmålet Bondevik nå stilte i sin avslutningsreplik: Nei, selvsagt vil ikke Arbeiderpartiet det! Arbeiderpartiet vil aldri avskrive eller fraskrive seg mulighet til å få innflytelse og til å påvirke politikken og få gjennomslag for de verdiene vi tror på. Men det Arbeiderpartiet ikke kan være med på, er å gjennomføre Sem-erklæringen, gjennomføre det politiske grunnlaget som denne regjeringen bygger på, slik det er nedfelt i Sem-erklæringen, og slik det er nedfelt i de skriftlige brevvekslingene mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet, fordi hele poenget med Sem-erklæringen, hele poenget med det politiske prosjektet som denne regjeringen står for, er jo å være et alternativ til Arbeiderpartiets politikk. Man skulle stemme på en statsminister, man skulle oppleve «morn'a Jens», og man skulle ha en alternativ kurs, nok var nok. Det var jo grunnlaget for denne regjeringen. Man gikk sammen og fikk en ny statsminister, man fikk morn'a Jens, og man fikk et nytt politisk grunnlag som skulle sørge for at nok var nok av denne fæle arbeiderpartipolitikken.

Vi vil selvsagt være med på å samarbeide. Vi vil selvsagt være med på å slåss for våre politiske saker. Men man kan ikke forlange at vi skal være med på å gjennomføre det politiske grunnlaget som denne regjeringen er tuftet på, Sem-erklæringen og de skriftlige svarene til Fremskrittspartiet, som jeg regner med fortsatt gjelder, dersom Regjeringen skal holde ord. Da forlanger man noe av Arbeiderpartiet som Arbeiderpartiet aldri kan være med på, nemlig at Arbeiderpartiet skal være alternativet til seg selv. Denne regjeringen er jo alternativet til Arbeiderpartiet. Da kan ikke vi være med på å gjennomføre denne regjeringens politikk. For eksempel er det helt umulig for oss å stå for en politikk der man med åpne øyne velger å gi lavere skatt, mest til dem som har mest fra før, og det går på bekostning av skole, eldreomsorg eller kampen mot arbeidsledigheten.

Jeg mener at det faktisk er et valg Kristelig Folkeparti har gjort. Det valget gjorde man ved inngangen til denne perioden, nemlig at man valgte å samarbeide med Høyre og basere en regjering på støtte fra Fremskrittspartiet på et skriftlig, felles politisk grunnlag. Jeg beklager det valget. Jeg skulle gjerne sett at Kristelig Folkeparti kunne valgt annerledes, men det er et valg jeg respekterer. Og det er helt riktig: Den parlamentariske situasjonen er nøyaktig den samme nå som før kommunevalget. Det eneste som kan endre den parlamentariske situasjonen, er at Kristelig Folkeparti velger annerledes, velger å samarbeide med Arbeiderpartiet, med venstresiden, ikke med Høyre og Fremskrittspartiet. Da har vi en ny situasjon. Jeg skulle gjerne ha sett at Kristelig Folkeparti valgte annerledes, men jeg tar til etterretning at så langt har man altså ikke ønsket det.

Arbeiderpartiet er i opposisjon. Jeg mener at en viktig oppgave i et parlamentarisk demokrati er at man har klare alternativer. Jeg mener at et viktig bidrag til å øke valgdeltakelsen, et bidrag til at vi får stanset utviklingen i retning av at stadig færre bruker stemmeretten, faktisk er at velgerne får klare alternativer å forholde seg til – en helhetlig politikk som kan gjennomføres over flere år, der man gjør noen vanskelige valg, noen upopulære ting, man gjør noen gode, populære ting, og så står man for den helhetlige, sammenhengende politikken over flere år. Skal vi få til det, må partier samarbeide mer varig og mer forpliktende enn det de hittil har gjort i det norske storting. Det tar Arbeiderpartiet til orde for. Vi erkjenner at vi er i opposisjon i dagens storting, slik det er sammensatt. Vi skal være en klar og konstruktiv opposisjon, men vi skal like fullt være i opposisjon, fordi en viktig oppgave i et parlamentarisk demokrati er at velgerne har alternativer å forholde seg til. Vi skal være et alternativ til den politikken Regjeringen fører, bygd på Sem-erklæringen og de politiske løftene man der har gitt.

Hvis vi skal være et alternativ, må vi også presentere vår politikk. Vi kommer til å presentere vår politikk i våre dokumenter i løpet av høsten, og vi kommer nå, som tidligere, til å legge hovedvekt på kampen mot den økende arbeidsledigheten. Vi vil foreslå omfattende tiltak for å hindre at ledigheten biter seg fast. Vi kommer til å følge opp det vi har sagt om en bedre skole, lengre skoledag, ikke minst i småskolen. Vi kommer til å legge vekt på at vi velger god eldreomsorg framfor skattelette, å ruste opp kommunene og sosial rettferdighet framfor å gi mer til dem som har mest fra før. Alt dette vil Arbeiderpartiet følge opp i våre ulike politiske forslag utover høsten.

Det er et delt ansvar mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet for at vi nå har en såpass rotete og uklar parlamentarisk situasjon som vi har. Dels er det Fremskrittspartiets ansvar, fordi de forsøker å løpe fra det ansvaret partiet påtok seg da de innsatte Regjeringen, de stemte for det politiske grunnlaget og har stemt for to statsbudsjetter, og i neste øyeblikk er i opposisjon til den regjeringen de har innsatt og de statsbudsjettene de har stemt for. Det er også Regjeringens ansvar, fordi Regjeringen ikke vedkjenner seg at den er avhengig av Fremskrittspartiet, at den er dannet etter samarbeid med Fremskrittspartiet, og at den faktisk har et felles politisk grunnlag med Fremskrittspartiet.

Jeg forstår at man noen ganger kan bli forvirret i Fremskrittspartiet, når man har et felles politisk grunnlag i den avstemningen vi hadde her i Stortinget om regjeringserklæringen, og det skriftlige grunnlaget Regjeringen har laget sammen med Fremskrittspartiet, at flere statsråder ofte snakker som om det ikke er noen forskjell på de ulike partiene i Stortinget, og at det ikke er noen forskjell på om man samarbeider med det ene eller det andre. Det er faktisk slik at man har en vesentlig sterkere forpliktelse overfor Fremskrittspartiet enn overfor de andre partiene, og det ville vært en fordel for ryddigheten om Regjeringen i større grad vedkjente seg det.

Så beklager jeg da det valget, for jeg mener at Kristelig Folkeparti kunne oppnådd mer gjennom å samarbeide

i en annen retning for mange av de verdiene Kristelig Folkeparti er opptatt av, som f.eks. fellesskapsløsninger, velferdsløsninger og valget av offentlige omsorgs- og velferdsløsninger, framfor lavere skatt.

Det er ikke noe nytt at Fremskrittspartiet bidrar til å skape krisestemning, driver politisk pokerspill og bidrar til å øke oppmerksomheten rundt alt det spillet som foregår i Stortinget. Det nye er at regjeringspartiene i så stor grad deltar i å bidra til å skape krisestemning. Vi så det i vår, da de snakket om krise helt fra lenge før påske, og vi har sett det i høst, hvor man har snakket om krise, og krise på statsbudsjettet, også før statsbudsjettet er lagt fram. Jeg tror vi alle vil være tjent med at man nå roer situasjonen litt ned, avventer statsbudsjettet og så starter behandlingen av det og forholder seg til de politiske realitetene, istedenfor å skape krisestemning i uker og måneder før selve statsbudsjettet kommer til avsluttende behandling her i Stortinget.

Arbeiderpartiet er veldig urolig for at Regjeringen undervurderer hvor krevende det er å hindre at arbeidsledigheten biter seg fast. Det er riktig at Regjeringen oppjusterte anslagene for ledighet høsten 2001. Men til gjengjeld nedjusterte de innsatsen mot ledighet ved å kutte i tiltak for forskning og utvikling og nyetableringer bl.a. gjennom SND, kutte i distriktpolitikken og kutte i arbeidsmarkedspolitikken. Det var jo nettopp et resultat av at man trappet ned arbeidet for å hindre økende ledighet, at vi fikk en økende ledighet utover i 2002 og så langt i 2003. Vår innstendige oppfordring til Regjeringen nå er at de ikke gjentar feilen ved å undervurdere problemene i arbeidsmarkedet – slik bl.a. statsministeren gjorde da han uttalte at det ikke var noen tegn til drastisk forverring i situasjonen i arbeidsmarkedet, eller flere statsråder gjorde da de sa at vi svartmalte da vi advarte mot den økende ledigheten – og ikke satser nødvendige tiltak på å få de arbeidsledige i jobb, bl.a. ved å gi dem kvalifisering og opplæring.

Så har jeg til min glede merket meg at statsministeren har en åpen holdning til Europa-spørsmålene. Det mener jeg er positivt og et uttrykk for en nysgjerrig, åpen holdning som er viktig å ha i Europa-spørsmålene, spesielt i en verden og i et Europa som er under stadig endring. Selv opplevde jeg det for noen dager siden da jeg så filmen «Good bye, Lenin!». Det er en film som jeg på det sterkeste kan anbefale. Det handler om Berlin, det handler om «freie deutsche Jugend», og det handler om hvor forstokket de gamle kommunistiske regimene i Øst-Europa var. Det er en morsom film. Men først og fremst er det en god film, som minner oss om at det ikke er lenge siden Øst-Europa var veldig annerledes, var styrt av kommunistiske regimer, hadde en kultur og væremåte og var et samfunn som var oss totalt fremmed. Og det er altså ganske få år siden. Det er dette Europa som nå er samlet, der den kalde krigen er avsluttet, Berlinmuren har falt, og som nå samles og samarbeider gjennom EU og Det europeiske fellesskapet. Når EU utvides fra 15 til 25 land, og når Øst- og Vest-Europa går sammen, da er det klart at det også gir grunnlag for i hvert fall en ny debatt og en ny gjennomtenkning av Norges forhold til Europa.

Det er jeg glad for at statsministeren har invitert til, og Arbeiderpartiet deltar gjerne i den debatten.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddvard Nilsen (H): Da jeg hørte innlegget fra representanten Jens Stoltenberg, lurte jeg faktisk på om Arbeiderpartiet har noen alternativ politikk.

La meg bare få si at i løpet av valgkampen og utover høsten har Arbeiderpartiet på en måte brukt ord – synes jeg i hvert fall – knyttet til å snu klokken tilbake og finne gamle løsninger. Borte er den angrende synder Jens Stoltenberg, som reiste rundt som statsminister og fortalte at han angret i grunnen på at han hadde vært imot private barnehager, at han hadde vært imot utvidede åpningstider, og at han hadde vært imot nærradiokonsesjoner. Borte vekk er det. Nå er det SV light man ser. Man ser et parti som sier nei til modernisering, nei til valgfrihet og nei til bruk av alt – nei til det aller meste.

Det provoserer meg på ett område. Kan representanten Stoltenberg fortelle meg hvorfor eldre mennesker i dette landet skal ha dårligere service på sine tjenester bare fordi det skal være offentlige tjenester? Det provoserer meg enormt at min mor skal måtte akseptere et dårligere servicetilbud fordi Jens Stoltenberg på død og liv skal ha dette til å være offentlig. For meg og for Høyre er det knekkende likegyldig hvem det er som utfører tjenesten, bare den som mottar tjenesten, er fornøyd. Hvorfor mener Stoltenberg det motsatte?

Jens Stoltenberg (A): Arbeiderpartiet gjorde mer for å fornye offentlig sektor og de offentlige velferdsløsningene i de 17 månedene vi satt med regjeringsansvaret, enn denne regjeringen har greid på to år. Vi la fram en omfattende fornyelse av sykehusvesenet vårt, av forsvarret vårt og av høyskolen, med kvalitetsreformen. Vi satte igang kvalitetshevingen av grunnskolen, politireform og mange andre store reformer.

Når det gjelder fornyelse av offentlig sektor, gjør denne regjeringen én alvorlig feil, og det er at den setter likhetstegn mellom fornyelse og privatisering. Det er selvsagt ingen som er imot at det skal være private i eldreomsorgen, det trodde jeg også representanten Oddvard Nilsen fikk med seg i valgkampen. Det det handler om, er ikke om det skal være Kirkens Bymisjon, Frelsesarméen eller andre sanitetsforeninger som driver eldreomsorg. Det det handler om, er at vi, i likhet med f.eks. statsminister Bondevik, advarer mot at man går for langt i kommersialisering av grunnleggende velferdstjenester, enten vi snakker om skole eller eldreomsorg. Så der tror jeg Høyre og Kristelig Folkeparti bør snakke sammen, istedenfor å rakke ned på Arbeiderpartiet.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg merket meg Jens Stoltenbergs synspunkter på bekjempelse av arbeidsledighet, og er glad for at også Arbeiderpartiet her vil gjøre det til en viktig sak.

Jeg vil gjerne spørre om to konkrete ting.

Betyr det at Jens Stoltenberg og Arbeiderpartiet etter hvert også vil slutte seg til et krav fra Fremskrittspartiet om en langt mer aktiv næringspolitikk, ikke bare en passiv næringspolitikk hvor alt skal løses gjennom kronekurs og rente, men en langt mer aktiv næringspolitikk, basert på at man gjennom en nasjonal strategi plukker ut noen næringsklynger som det skal satses på, slik man har gjort i våre naboland, og sørger for at de får internasjonalt konkurransedyktige rammevilkår for virksomhet i Norge? Er han enig i at man i en slik sammenheng også må kunne skape muligheter for at noe av vår kapitalstyrke gjennom petroleumsfondet også skal kunne brukes til investering i norske arbeidsplasser og ikke bare utenlandske?

Og er Arbeiderpartiet etter hvert mer enig i at miljøpolitikk og utslippskrav bør harmoniseres med konkurrentlandene i EU, Japan, Australia og Amerika?

Jens Stoltenberg (A): Arbeiderpartiet er for en aktiv næringspolitikk, og vi har vært det hele tiden. Problemet med Fremskrittspartiet er at de er det noen ganger, og så er de mot det andre ganger. For eksempel: Det viktigste redskapet for en aktiv næringspolitikk er Statens nærings- og distriktsutviklingsfond. Det er der vi gir tilskudd til nye bedrifter, det er der vi gir forsknings- og utviklingskontrakter, det er der vi bidrar til at det offentlige stimulerer til nyetableringer, til nye virksomheter i Norge. I alle år har Fremskrittspartiet vært mot SND. Det er ikke så mange år siden de kalte det nærmest korrupsjonslignende ordninger når vi drev med den type virksomhet. Nå har de snudd trill rundt. Arbeiderpartiet er for at staten bruker penger på å investere i norsk næringsliv. Derfor er vi for et sterkt statlig eierskap i bedrifter som Hydro, Telenor og Statkraft – bl.a. gjennom SND. Fremskrittspartiet har vært mot dette i mange år. De har vært mot statlig eierskap og har vært for å selge seg ut. Nå har de snudd trill rundt. Jeg er glad så lenge de inntar det standpunktet, det er i hvert fall bedre enn det forrige. Men det er vanskelig å forholde seg til Fremskrittspartiets næringspolitikk, fordi den forandres så ofte. Så stol på Arbeiderpartiet – originalen er best!

Kristin Halvorsen (SV): Jens Stoltenberg skryter av Kjell Magne Bondeviks åpne og søkende holdning til EU. Det er slik som ja-folk snakker når tidligere nei-folk begynner å bevege seg i retning av et ja-standpunkt. Men det er ikke slik som ja-folk selv opptrer. For det å ha en åpen og søkende holdning til EU ligger langt fra det Stoltenbergs forhold til EU er. Han er en ihuga EU-tilhenger.

Nå lurer jeg på hva som haster mest for Jens Stoltenberg, særlig etter resultatet av den svenske folkeavstemningen om euro. Det viser systematisk motstand og mangel på folkelig forankring av hele unionsprosjektet. Det er massivt flertall imot blant kvinner, blant ungdom og blant dem som har dårligst råd. Det er flertall for bare i Stockholm og Skåne. Hvis Arbeiderpartiet velger å rushe EU-saken, vil man både ha store sjanser for å tape, og man har store muligheter for å ødelegge det som Jens Stoltenberg selv beskrev i sin tale, nemlig ønsket om en

fast flertallskonstellasjon etter neste valg, som kan samarbeide systematisk. Hva er viktigst for Jens Stoltenberg?

Jens Stoltenberg (A): Nå er Kristin Halvorsen veldig spent på svaret, til en avveksling. Da vil jeg si at jeg godtar ikke valget. Jeg kommer aldri til å godta at Arbeiderpartiet, dersom vi bestemmer oss for og mener at tiden er inne til å ta opp igjen spørsmålet om EU-medlemskap, må velge mellom et forpliktende samarbeid bl.a. med SV, og å gjøre det vi mener er riktig i Europa-politikken. Jeg mener det spørsmålet like gjerne kan returneres til SV, om SV vil gjøre at EU-saken skal stå i veien for et forpliktende samarbeid mellom våre to partier. Vi har ikke konkludert, vi mener vi skal bruke litt tid på å tenke oss om nå. Det er riktig at jeg vet hva jeg mener om det grunnleggende spørsmålet, nemlig at Norge hører hjemme i et forpliktende europeisk samarbeid, og slik sett mener at vi hører hjemme som medlem av EU. Men jeg har et åpent og nysgjerrig forhold til spørsmålet om når vi skal ta opp igjen spørsmålet om norsk medlemskap og en ny folkeavstemning. Og jeg har et åpent og nysgjerrig forhold til andre sider ved EU-samarbeidet, som det sikkerhetspolitiske, eller hvorvidt vi f.eks. skal følge opp det statsministeren har tatt opp, muligheten av å velge en svensk løsning: være medlem av EU, men ikke delta når det gjelder euro.

Jon Lilletun (KrF): Utanrikskomiteens leiar, Thorbjørn Jagland, skreiv i si bok at det var to grunnleggjande forhold som gjorde at Noreg sa nei. Det var forvaltninga av fiskeria, det var distriktspolitikk, og det var landbruk. Synest Stoltenberg at nokon av dei forholda har endra seg? Kristeleg Folkeparti står fast på sitt nei ut frå at dei føresetnadene som låg der då vi sa nei sist, framleis er der. Det er heilt klart at vi skal ha ein debatt, og ein open debatt, og eg er einig med Stoltenberg i forhold til det med fredsprosjektet.

Men så til arbeidsløyse. Det er gledeleg at både Stoltenberg og statsministeren har det som eit av sine hovudpunkt. Men synest ikkje Stoltenberg det er å gå noko langt når han seier at hovudårsaka til arbeidsløysa er at Regjeringa ikkje handlar raskt nok? Er det ikkje internasjonale konjunkturar? Og kva er viktigast i forhold til arbeidsløysa – er det å gjere noko med dei totale rammevilkåra, kronekurs, rente osv., eller er det 50 eller 100 mill. kr ekstra til SND? Eg synest Stoltenberg forenkla. Vi treng å slutte å forenkla og så stå saman om å få ned arbeidsløysa.

Jens Stoltenberg (A): Først vil jeg takke for spørsmålet om EU. Da vil jeg si at jeg ser og hører nyanser mellom parlamentarisk leder Lilletun og statsminister Bondevik i tilnærmingen til EU. Bondevik er i tenkeboksen. Lilletun er ikke der, så vidt jeg forstår, men hadde kanskje hatt godt av å oppholde seg der han også.

Vi er jo ikke dit kommet at vi skal vurdere en fiskeriløsning eller vurdere en landbruksløsning. Dit vi er kommet, er for det første at selv om vi mener at tiden ikke er inne for å søke medlemskap, må vi forholde oss til at EU

har endret seg, at det blir 25 medlemsland, og at det kan ha betydning bl.a. for i hvilken grad EU kan være en sikkerhetspolitisk balanserende kraft i forhold til USA, hva det betyr for EØS-avtalen og den type spørsmål. Det er viktige spørsmål enten vi er for eller mot EU-medlemskap.

Det andre er at når EU utvides og endres, er kanskje tiden inne til å diskutere om vi skal reise spørsmålet på nytt, og hvilke krav vi da skal stille, f.eks. i forhold til fisk og landbruk eller i forhold til det monetære samarbeidet. Det har jeg en åpen og søkende holdning til. Slik sett er jeg i hvert fall litt inne i tenkeboksen med deler av hjer-nemassen. – Bare små!

Åslaug Haga (Sp): Det er ingen tvil om at Arbeiderpartiets leder ønsker seg en ny debatt om norsk EU-medlemskap. Den debatten har fått en ny omdreining i helgen med statsminister Bondeviks noe underlige uttalelser om at han vil kunne si ja til et EU-medlemskap forutsatt at EU utvikler seg i retning av mindre integrasjon. Dette er sjølsagt stikk i strid med det som er utviklinga i EU, så det ser ut til å ligge langt fram, men er dog, som Stoltenberg påpeker, bemerkelsesverdig.

I Stoltenbergs kommentarer til Bondeviks uttalelser åpner Stoltenberg for at Norge kan reservere seg mot deler av samarbeidet, f.eks. ØMU. Stoltenberg vet nok innerst inne at EU ikke praktiserer unntak for viktige sektorer, men la meg like fullt spørre: Ønsker Arbeiderpartiets leder et EU-medlemskap hvor Norge reserverer seg mot deltakelse i ØMU? Er det eventuelt andre deler av samarbeidet han ønsker å reservere seg mot, som fiskeripolitikken, landbrukspolitikken eller forsvarspolitikken? Og tror han at det faktisk er realistisk at man skal kunne få den type unntak?

Jens Stoltenberg (A): Fordelen med ikke å tenke seg om er at man slipper å tenke nye tanker, og da kan man svare veldig enkelt og greit på alle spørsmål. Men fordelene ved å tenke seg om er også at man da kanskje noen ganger utvikler nye og bedre standpunkter.

Arbeiderpartiet er ikke der at vi har konkludert på alle spørsmål, spesielt ikke alle de spørsmålene representanten Haga nå stilte meg. Det vi har sagt, er at vi ønsker en ny debatt. Det ønsker folk i Arbeiderpartiet enten de er ja eller nei, eller tilhører den store gruppen både i Arbeiderpartiet og i det norske folk som er nysgjerrige, som er spørrende, og som er i tvil. Ikke minst av hensyn til de menneskene, i og utenfor Arbeiderpartiet, tror jeg vi skal ta vare på nysgjerrigheten, ønske den velkommen og så spørre oss litt fram.

Representanten Haga skal få svar på hva vi mener om hvorvidt man kan endre fiskeriløsningen, eller hvorvidt man skal se for seg et EU der vi deltar i noe samarbeid, men ikke i alt samarbeid. De svarene skal komme. Men først skal vi ha en debatt som tar vare på den åpenheten som veldig mange mennesker i Norge har i forhold til de store endringene som nå skjer i Europa.

For Senterpartiet er det på mange måter veldig enkelt: De vet nøyaktig hva de mener på ethvert tidspunkt, og dermed blir det også ganske kjedelig i Senterpartiet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Carl I. Hagen (FrP): Det er nå omtrent to år siden den sittende regjering kom og overtok makten. Da er det på tide å se litt bakover, på erfaringene med de to årene, for også å kunne se fremover.

I den nylig avholdte valgkamp reiste jeg rundt i hele landet og snakket mye med folk også i næringslivet, de som står for verdiskapingen. Et av hovedsynspunktene var at de følte at mangelen på stabilitet, forutsigbarhet og fasthet var et av de voksende problemer. De pekte på at når Regjeringen kom med tanker, ideer og synspunkter, var det ikke automatisk at de ville bli gjort gjeldende, fordi Regjeringen selv har valgt ikke å ha noen fast forankring i Stortinget.

Vi var et nøkkelparti for å få Regjeringen innsatt. Vi stemte for innsettelsesvedtaket og godkjenningen av Sem-erklæringen og basisen, som også var de 54 svarene på våre spørsmål. Vi hadde håpet at utviklingen ville vise at Fremskrittspartiet ville få innflytelse, at vi ble sett på som Regjeringens mest naturlige samarbeidspartner og nærmeste allierte. Etter to år måtte vi konstatere på vårparten at etter at vi fikk til et budsjettforlik, unnløt Regjeringen å samarbeide med Fremskrittspartiet når det gjaldt gjennomføringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Selv ting vi på forhånd var enige om, ble ikke fulgt opp, bl.a. når det gjaldt kommuneøkonomien, og når det gjaldt å se på utviklingen i sysselsettingen, som gikk den gale veien, og hvor vi kunne gjort en del tiltak.

Vi erklærte derfor at vi ikke lenger føler det særlige ansvaret som vi følte fra begynnelsen.

Derfor tror jeg det ville vært nyttig om Regjeringen og statsministeren tenkte gjennom om dette egentlig er til gagn for landet. Vi har en regjering som ikke har noen fast side i politikken, og, som Jens Stoltenberg sa, som åpenbart ikke vedkjenner seg sin opprinnelige basis og sitt opphav. Det er faktisk et av problemene også når vi senere skal begynne med statsbudsjettbehandlingen, at man ikke har soliditet og kan vite hvordan det kommer til å gå.

Ut fra at statsministeren deler inn partiene, som jeg forstod på hans replikk svar tidligere – altså Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet skulle i tilfelle stå for, hvis det skulle bli regjeringsskifte, en sosialistisk regjering – definerer han seg selv og den sittende regjering som ikke-sosialistisk. Da burde det være naturlig at han gjennom eventuelle samtaler, konsultasjoner, forsøkte å finne frem til ordninger som gjorde at det var mulighet for større stabilitet i styringen av landet. Det er statsministeren her som har valget, det er ikke Fremskrittspartiet. Vi har vært klare hele tiden, vi har anmodet om samtaler for å få til bedre løsninger. Hver gang har vi fått svar om at av respekt for Fremskrittspartiet og Fremskrittspartiets program ønsker man ikke å ha et eneste

møte for å drøfte disse tingene. Man sier det ikke går an, før man overhodet har vært villig til å forsøke.

Fremskrittspartiet fremmer 16 forslag i dag. Jeg skal få lov til å ta opp de forslagene. Forslagene nr. 2 og 3 går på en mer aktiv næringspolitikk. Dette er utredningsforslag først og fremst, det er ikke krav, slik noen i media har fremstilt det – det er stort sett meget vennligsinnede forslag. Vi ber om at man utreder hvordan den norske kapitalstyrken kan bli et fortrinn for norsk næringsliv istedenfor et fortrinn for utenlandske bedrifter, og vi ber om at man utreder ulike former for og vurderer opprettelsen av flere brukerstyrte forskningsfond for næringsklynger som offshoreklyngen, den maritime næringsklynge, den marine og biomarine næringsklynge, den prosessindustrielle næringsklynge, IKT-klyngen, energiklyngen o.l., og fremmer en melding. Det er et viktig tema – forskning er også noe som næringslivet snakker om, brukerstyrt forskning. Det måtte være bedre hvis man vurderte å opprette noen særskilte brukerstyrte forskningsfond med en fast kapital, slik at det ikke var den årlige budsjettbehandlingen i Stortinget som avgjorde hvordan det går. Da vet man at kutting av forskning er noe av det enkleste hvis man av finanspolitiske årsaker ønsker å gjøre noe med balansen. En engangsoperasjon ved å opprette brukerstyrte forskningsfond må være fornuftig, og hvis de forskningsfondene også får anledning til å investere deler av midlene i norske bedrifter, styrker man kapitalgrunnlaget for norske bedrifter.

I forslag nr. 5 ber vi Regjeringen utrede fordeler og ulemper ved at utgiftene til eldreomsorgstjenestene finansieres av folketrygden. Statsministeren snakket om lokaldemokrati, men jeg går ut fra at han er enig i at det å sikre alle skikkelige eldreomsorgstjenester, helsetjenester og skoletjenester er en nasjonal oppgave. Det ville ikke blitt tillatt hvis noen lokale kommuner ikke gjorde jobben sin – da må vi gripe inn, altså hvis det var nasjonal finansiering. Hvorfor man skulle ha noe imot å utrede og vurdere dette, det skjønner ikke jeg, særlig ikke etter Oddvard Nilsens replikk, der han sa at det var valgfriheten for brukerne i eldreomsorgen som var av avgjørende betydning. Det er nettopp det som står i vårt forslag, et prinsipp om at «pengene følger brukeren». Men da må pengene komme fra et sted, og vi vil altså ha utredet folketrygden.

Det gikk også klart frem når man snakket med folk fra industrien, offshoreindustrien og andre, at miljøkravene, de særnorske miljøkrav, var en av årsakene til at man vurderte investeringer i andre land enn Norge. Det skulle ikke forbause meg om dette er en av grunnene til at bl.a. Hydro er tilbakeholden med investeringer i Høyanger og Årdal. Vi ber om også å få en oversikt over hvilke endringer i utslippskrav og miljøavgifter som skal til dersom man går inn for en harmonisering med våre konkurrentland, og vi ber Regjeringen fremme en melding om fordeler og ulemper ved en slik eventuell harmonisering. Det er ikke noe krav, det er opp til Regjeringen også å legge frem meldingen og der vurdere, og så får Stortinget ta sine avgjørelser.

Offshoresektoren er viktig. Vi står foran en periode hvor det er mulig med oppsigelser og permitteringer i offshoresektoren hvis man ikke får nye leteområder. Regjeringen arbeider med konsekvensutredningen som nå er klar, og skal vurdere det. Vi vil på forhånd, gjennom forslag nr. 10, gi Regjeringen fullmakt til å sette i gang når Regjeringen er ferdig med sitt arbeid, istedenfor å fremme saken på nytt for Stortinget og kaste bort kanskje et halvt år til.

I forslag nr. 11 sier vi at når det gjelder ekstrakostnadene ved norske gasskraftverk kontra utlandet, vil staten dekke utgiftene som følger av de særnorske reglene, hvis det er særnorske utslippskrav som gjør at man ikke bygger. Det burde også være innenfor det internasjonale regelverk. Vi er villig til å gjøre det for å få mer kraftproduksjon, så vi unngår den krisen som vi hadde sist vinter.

I forslag nr. 14 ber vi om en melding om prinsipper og fremgangsmåte for fremtidig lokalisering av asylmottak og bosetting av flyktninger i vårsesjonen 2004. UDI har nå mast om å få krav til nasjonal bosetting uten at kommunene skal få bestemme. Vi får ganske mange reaksjoner på de planer om nye asylmottak som nå er i mange mindre kommuner, og da vil Stortinget få en stortingsmelding om hvilke prinsipper og hvilken fremgangsmåte som velges her. Det burde være fornuftig i enhver sammenheng, og det vil være motvilje mot Fremskrittspartiet hvis regjeringspartiene stemmer mot å få en melding og drøfte prinsipper og fremgangsmåte så vi har et klarlagt system.

Så har vi fremmet forslag om å opprettholde prinsippet om at ressurser i havet anses og forvaltes som nasjonale ressurser av nasjonale forvaltningsorganer, for å legge den debatten død, som nå er om man f.eks. skal si at ressursene utenfor Finnmark skal forvaltes av Finnmarks myndigheter. Da vil det komme krav fra Rogaland fylkesting om å få overta forvaltningen av oljeforekomstene utenfor Rogaland. Vi må slå fast at dette er nasjonal politikk.

Til sist det som kanskje er det viktigste, arbeidsledigheten: Staten går med kjempemessige overskudd. Norsk næringsliv og kommuner sliter med økonomien. Da bør statsministeren i de kommende samtaler med partene i arbeidslivet om det kommende lønnsoppgjør kunne tilby skatte- og avgiftslettelser som et bidrag for å sikre et minst mulig kostnadsdrivende og minst mulig konkurransevakkende oppgjør.

Ellers merket jeg meg at statsministeren påpekte at han nå har vært valgt til Stortinget i 30 år, og så litt tilbake på det som har skjedd. Det er jo slikt som ofte skjer når man begynner å tenke på pensjonisttilværelsen! Jeg, som er litt eldre av år, men ikke i Stortinget, har også begynt å tenke litt på det. Jeg vet ikke om statsministeren har tenkt over hva han skal gjøre når han skal bli pensjonist, men som alle vet, så skal jeg bli vaktmester! (Munterhet i salen)

Presidenten: Enhver har sine ønsker og ambisjoner for framtiden!

Representanten Hagen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Jeg vil gjerne ønske både Hagen og Bondevik lykke til som pensjonister.

En av hovedutfordringene med å debattere med Fremskrittspartiet er at de så ofte endrer mening. Det kan i og for seg være greit å endre mening hvis man ærlig og oppriktig innrømmer at man har kommet til en ny og bedre erkjennelse og så sier det. Men Fremskrittspartiet har en tendens til ikke å innrømme at de endrer mening, men bare forandrer standpunkt og vinger fram og tilbake. Da får man noen ganger inntrykk av at det nye standpunktet kanskje henger mer sammen med at det er politisk opportunt, eller at man kan plage noen andre med å ha det standpunktet inntil man forandrer standpunkt på nytt. Synet på flertallsregjeringer er et eksempel på dette fra Fremskrittspartiets side. Carl I. Hagen har sagt at det er hipp som happ, det spiller ikke noen rolle hvem som sitter i regjering, for det er Stortinget som uansett bestemmer. Han sa til Bergens Tidende 16. april 1997:

«Det var i gamle dager at det var av avgjørende betydning hvem som satt med regjeringsmakten. Derfor er det stort sett bare politiske journalister og de som tar mål av seg å bli statsråder som er opptatt av dette.»

Det spiller ingen rolle hvem som sitter i regjering. Vel, det er mulig Hagen nå tar mål av seg til å bli statsråd, men det er i hvert fall helt nytt at Fremskrittspartiet er opptatt av flertallsstyre.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg er glad for at det sitatet Jens Stoltenberg valgte å bruke, er fra 1997. Det var før vi hadde disse nye typer regjeringer som ikke velger side. Tidligere har man hatt mindretallsregjeringer av Arbeiderpartiet, men da har ingen vært i tvil om hvilke partier som har vært den faste forankringen i Stortinget, og som har gitt ryggdekning for noe fastere styring. Høyre og Fremskrittspartiet har da vært i opposisjon. Det har vært relativt avklarte forhold. Etter først sentrumsregjeringen og nå Samarbeidsregjeringen er det blitt helt nye situasjoner, hvor man på deler av politikken samarbeider den ene veien, og på andre deler den andre veien og på helt sentrale ting.

For øvrig har jeg også sagt flere ganger at etter en lang periode med mindretallsregjeringer vokser behovet for en fast flertallsregjering, og jeg vil også legge til, som jeg har gjort i mange intervjuer, at kanskje etter en lang periode med flertallsregjeringer kan også en mindretallsregjering være fornuftig igjen. Det er ikke én løsning.

Så til det at vi endrer oppfatning. Vi endrer oppfatning ettersom omstendighetene endrer seg, bl.a. på statlig eierskap. I gamle dager ville vi selge statsaksjer for å få råd til å bygge veier, broer, sykehus og sykehjem. Det trenger vi ikke nå, for hvis vi selger statsaksjer, kjøper vi aksjer i utlandet isteden, og det er ikke noe fornuftig.

Oddvard Nilsen (H): Det er ikke overraskende at representanten Carl I. Hagen bruker mye av sin tid til å

snakke om at Regjeringen må velge side. Det har vært representanten Hagens melodi over lang tid nå. Jeg er glad for den støtte Fremskrittspartiet har gitt Samarbeidsregjeringen. For å være sikker på at vi har fulgt opp alt som vi har lovet, har jeg kontinuerlig, hele veien, laget en oversikt over hva Fremskrittspartiet har fått til i budsjettene sine, en nøyaktig oversikt over alle 56 spørsmål som Carl I. Hagen leverte oss, og hvordan vi har fulgt dem opp.

Problemet med politikk er at det er spennende, men av og til må jeg si at det er litt for spennende. Hver eneste dag opplever jeg det som kanskje er ett av problemene, nemlig at man aldri vet hvor Fremskrittspartiet dukker opp, om de dukker opp til høyre for meg eller til venstre for meg. Én dag er de det nye arbeiderpartiet, den neste dag er de det uttalte borgerlige parti.

Mitt spørsmål til Carl I. Hagen er, og jeg følger opp det Jens Stoltenberg spurte om: Er det slik at Fremskrittspartiet mener at de ville få gjennomført mer av sin politikk dersom det var sosialistisk flertall i dette huset eller en sosialistisk regjering?

Carl I. Hagen (FrP): Jeg må si først at jeg gleder meg til å få de papirene som Oddvard Nilsen viste frem fra Stortingets talerstol, så vi kan studere dem meget nøye. De vil selvsagt bli sendt til alle i vår gruppe. Etter hvert utover høsten vil selvsagt Fremskrittspartiets stortingsgruppe drøfte hva det eventuelle svaret skal være på det siste spørsmålet. Det er det gruppen som skal avgjøre, bl.a. basert på hva som skjer i dag, hva som ligger i budsjettet, og andre ting.

Jeg er glad for at Oddvard Nilsen sa han var glad for Fremskrittspartiets støtte. Ja, men det er klart at det hjelper ikke med bare å si at man er glad for det, for hva viser man i praksis? Det vakte enorm skuffelse da statsministeren i valgkampen sendte ut beskjed via media om at han advarte Kristelig Folkepartis representanter i kommunestyre og fylkesting mot å samarbeide med Fremskrittspartiet om konstitueringen av fylkestingene og kommunestyrene etter valget. Da jeg diskuterte dette med Kristelig Folkepartis leder, fikk jeg nøyaktig den samme beskjed, at det var av respekt for oss at man egentlig ikke ville gå inn i noen særlige forhandlinger med oss om å få til flertallsløsninger. Så vi føler ikke at den takknemligheten stikker særlig dypt, i hvert fall ikke når det gjelder å gi oss innflytelse.

Ellers er jeg veldig spent på hvilke to spørsmål som kommer i tillegg til de 54 jeg er kjent med, i og med at Oddvard Nilsen sa det var 56 spørsmål. Så jeg lurer på hva det er.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg synes vel kanskje at representanten Carl I. Hagen får litt lite anerkjennelse for at han er blitt en betydelig mer beskjeden mann i løpet av de to siste årene. Alle husker jo at han startet med ambisjoner om å bli stortingspresident, og nå er han vel fornøyd med å bli vaktmester. Det er riktignok blitt en viss klasseøkning når det gjelder vaktmesterbolig etter de siste dagers utvikling.

Det som SV forundrer seg over, er det som mangler i de kravene som Fremskrittspartiet nå legger fram for Regjeringen. Det mest oppsiktsvekkende i løpet av de to årene som er gått, er de forlikene som Fremskrittspartiet har vært med på, som i betydelig grad har sendt regningen videre til dem i Norge som har minst å rutte med fra før. Fremskrittspartiet har vært med på å ta bort småbarnstillegget i barnetrygden – underregulert barnetrygden. Fremskrittspartiet har kuttet grovt i arbeidsmarkeds-tiltak og i ledighetstrygd. Men ingen av dem som sliter mest, er nevnt i et eneste forslag av Fremskrittspartiets 16. Hvorfor blåser Fremskrittspartiet i de menneskene i Norge som har minst å rutte med?

Carl I. Hagen (FrP): Når det gjelder standarden på boliger, kan jeg opplyse at denne vaktmesterboligen ble bygd i 1997, men det er visst først når undertegnede kjøper den, at det skal bli interessant, så der er det ingenting som skyldes meg.

Så spør Kristin Halvorsen om hvorfor det ikke er andre forslag. Vi har forsøkt å begrense oss. Vi kunne ha laget mange flere – 16 ble et ganske stort antall, tror jeg. Men hovedsvaret er selvsagt at det kommer under budsjettbehandlingen. Det er under budsjettbehandlingen vi tar stilling til konkrete budsjettsaker, barnetrygdens størrelse og en del annet. Men en av de svake gruppene, nemlig brukerne av eldreomsorgstjenestene, er tatt med her i et forslag om å få til en folketrygdfinansiering av eldreomsorgstjenestene på lik linje med det at folketrygden etter behov finansierer sykepenge, arbeidsledighetstrygd, uførepensjon og alderspensjon, medisiner på blå resept osv. Der er det automatikk, og der kommer pengene når behovet er til stede. Det er det som også bør ligge til grunn når det gjelder folketrygdfinansiering av eldreomsorgen. Men det er helt riktig – vi er såpass beskjedne overfor regjeringspartiene at vi ber om en utredning omkring dette sakskomplekset, ikke en konklusjon, i det forslaget som i dag vil komme til votering.

Jon Lilletun (KrF): Fyrst vil eg gje uttrykk for at eg er glad for at Framstegspartiets leiar Carl I. Hagen er rimeleg mild i forma i dag. Det har han vore dei siste dagane, og det gjev håp om at det kan halde fram òg når vi skal ta til med budsjettet etter onsdag.

Så ei saksopplysing: Statsminister Kjell Magne Bondevik har aldri sagt at vi ikkje skal samarbeide om konstitueringa ute i kommunane. Det har vi gjort tidlegare – det kan vi i år lage rekneskap over at vi har gjort i ei rekkje tilfelle. Men det var då det var snakk om noko tilsvarende regjeringssamarbeid, parlamentarisme i kommunane, at åtvaringa galdt.

Så var det denne påstanden om at det å stemme imot forslag frå Framstegspartiet skulle vere uttrykk for uvilje mot dei. Nei, det er av respekt for at vi har forskjellige standpunkt. Når Framstegspartiet vil la alkoholen flyte fritt, stemmer Kristeleg Folkeparti annleis. Når vi stemmer for at bistanden og utviklingshjelpa skal aukast, og dei stemmer imot det, er ikkje det uttrykk for uvilje, men uttrykk for at vi faktisk har forskjellige standpunkt. Det

er å ha respekt for kvarandre, og ikkje uvilje. Difor håper eg at Carl I. Hagen sluttar med å seie at det er uvilje dei gongene vi stemmer annleis enn det Framstegspartiet ynskjer.

Carl I. Hagen (FrP): Fremskrittspartiet har aldri fremmet forslag som f.eks.:

«Stortinget ber Regjeringen føre en alkoholpolitikk basert på at alkoholen skal flyte fritt.»

Vi har aldri gjort det. Det har aldri vært til votering. Vi hadde selvsagt skjont at Kristelig Folkeparti ville stemme imot, men la meg lese det forslaget som kommer til votering i dag:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere en tidsplan for en betydelig reduksjon i grensehandelen og organisert smugling av alkohol og tobakk gjennom en harmonisering av de norske avgifter til avgiftsnivået i våre naboland og fremme sak om dette til Stortinget i vårsesjonen 2004.»

Altså: «utrede og vurdere en tidsplan». Deri ligger det at man kan godt gå imot det når man kommer med stortingsmeldingen, og advare Stortinget og si at vi vil ikke ha en slik harmonisering. Det er realiteten i dag – om man vil se på problemstillingen at Norge med våre alkohol- og tobakksavgifter nå er et eldorado for organisert kriminalitet, for smuglere. Sverige reduserer sine alkoholavgifter, Danmark gjør det, Finland gjør det, og vi har verdens høyeste avgifter. Vi er et eldorado, og statsministeren er åpenbart organisert kriminalitets beste venn. Den problemstillingen ønsker vi at vi skal gå inn i og gjøre noe med, men vi nøyer oss med å be om en utredning og en vurdering.

Ola D. Gløtvold (Sp): Fremskrittspartiet er opptatt av omsorg og helse og snakker stadig om bedre kvalitet og større kapasitet innenfor disse sektorene. Det er vi enig i, men vi mener at da må ressursene også økes, ikke minst bevilgningene, for at man skal få bedre kvalitet og økt kapasitet. Når Fremskrittspartiet snakker og snakker om dette, ikke minst i valgkamp, er det ut fra at de ikke har bidratt spesielt for å øke ressursrammene til disse områdene i det siste, ved at de ved flere statsbudsjettbehandling har stemt for og skaffet flertall for gjeldende statsbudsjett, også det vi har i år.

I sine spørsmål og forslag i forbindelse med trontaledebatten i dag tar heller ikke Fremskrittspartiet opp de økonomiske ressursene i forhold til bedre kapasitet og økt kvalitet. Fremskrittspartiet ønsker statliggjøring av eldreomsorgen, uten at det blir mer penger av det. Det ser vi i forbindelse med statlig ansvarsmodell for helseforetakene og spesialisthelsetjenesten, der ressursmangelen nå er i ferd med å bli katastrofal. De ønsker å bruke alle private sykehus og klinikker, men det blir også bare talemåter hvis ikke ressurstilgangen til helseforetakene er så god at de kan betale for de helsetjenester de enten utfører selv eller kjøper av andre. Vil Fremskrittspartiet nå ta konsekvensen av sine fine talemåter og bedre kvaliteten i omsorgssektoren og i helsetjenestene ved mer ressurser?

Carl I. Hagen (FrP): Svaret er relativt enkelt, det er ja. Men vi anser ikke at vi styrker ressurstilgangen til skole og eldreomsorg ved å bevilge disse pengene til kommunene, for de står helt fritt til å bruke de pengene på helt andre områder. En del kommuner har gjort det, og en del kommuner kommer til å gjøre det. Derfor sier vi at vi vil ha bevilgninger fra Stortinget til skolesektoren, til eldreomsorgsektoren og til helsevesenet. Og vi vil særlig bruke prinsippet om at pengene følger pasienten når behovet er til stede. Vi har det i innsatsbasert finansiering – etter hvert som den er blitt bedre. Den er langt fra ferdig utbygd, og det er fremdeles noen som prøver ikke å la det være automatikk i at når man får en operasjon utført, skal man få den refusjonen som ISF tilsier, enten det er et privat eller et offentlig sykehus.

Vårt forslag nr. 5 er fremsatt for i hvert fall å gå videre på denne tanken ved å få til en grundig utredning og vurdering av disse spørsmålene. Når vi ikke har fått flertall for det vi har gjort, prøver vi i hvert fall å få til utredninger, så vi kan få frem pro et contra – det som kanskje er grunnlaget for at andre partier avviser denne løsningen hvor ressursene ville komme automatisk, slik det gjør ved uføretrygd, arbeidsledighetstrygd, alderspensjon, uførepensjon og annet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg synes så langt at dette er en debatt som er preget av at posisjon og opposisjon føler hverandre litt på tennene, men uten de store konfrontasjoner eller store avklaringer, og det kommer vi vel heller ikke til å få her i dag. Men jeg synes ikke statsministeren legger fram Regjeringens politikk med den glød og arbeidslyst som jeg tidligere har sett at statsministeren har gått til sin gjerning med hver dag. Jeg synes Regjeringen preges av at det er tungt for mange å skulle prioritere så mye Høyre-politikk som denne regjeringen kommer til å få til, og at de store seirene, de store pengene som flyttes i løpet av disse årene, er Høyres hjerte nærmere enn det er Kristelig Folkepartis og Venstres.

Samtidig er man i den situasjonen fordi Kristelig Folkeparti har gjort et aktivt valg. Det står det for så vidt respekt av, og det må de jo stå på også. Det er klart at i det øyeblikket Kristelig Folkeparti velger å gå i regjering med Høyre, blir det Høyre-politikk av det. Og det blir det også – som vi ser – store og små tilløp til spill og spektakel av i Stortinget, fordi de er avhengig av Carl I. Hagen og med helt åpne øyne har gjort seg avhengig av ham. Kjell Magne Bondevik er statsminister fordi Carl I. Hagen ville at Kjell Magne Bondevik skulle bli statsminister. Denne regjeringen sitter fordi Fremskrittspartiet stemte for og sa seg fornøyd med de svarene de fikk på politiske innrømmelser. Og det kommer til å fortsette så lenge Kristelig Folkeparti har valgt den siden de har gjort. De vet utmerket godt at det fins et annet alternativ også fram mot 2005 i dette stortinget for et nytt flertall. Hvis Kristelig Folkeparti skifter side og går ut av Regjeringen, er det et annet mulig flertall, bestående av Arbeiderpartiet, SV og Kristelig Folkeparti, fram til 2005. Jeg

tror det blir helt og fullt opp til Kristelig Folkeparti hvilken side de velger.

Men jeg må gi en liten sleiv til Carl I. Hagen også. Det er mulig at det gjør inntrykk på noen at han er litt pussekatt på talerstolen og kommer med 16 konstruktive forslag, og at det lurer noen. Når Carl I. Hagen i neste sekund anklager Bondevik personlig for å være ansvarlig for grov kriminalitet i Norge, er det vanskelig å ta den slags type samarbeidsinvitter helt på alvor. Og der er vi ved sakens kjerne. Det er nettopp denne plasseringen av Fremskrittspartiet Carl I. Hagen elsker over alt på jord – litt innenfor, litt utenfor, med mulighet til å påvirke politikken litt, men samtidig totalt fri for å ta ansvar for noe av det han faktisk selv har vært med på. Og det kan sende en hjertelig hilsen til Kjell Magne Bondevik og Høyre for at han er litt innenfor og litt utenfor. Derfor kommer selvfølgelig dette til å prege resten av denne perioden, og jeg tipper også en situasjon med regjeringsskifte før 2005. Jeg kan ikke forstå annet enn at det vil være i Fremskrittspartiets interesse å vise litt muskler før stortingsvalget i 2005, som kommer til å bli et mer polarisert valg enn vi har sett på lenge. Derfor skal jeg bruke resten av tiden min på å si hva SV kommer til å mobilisere for fram mot stortingsvalget i 2005.

Når jeg sier at SV kommer til å jobbe for et mer polarisert valg – men jeg tror også at Fremskrittspartiet og andre kommer til å gjøre det – tror jeg man i 2005 vil stå foran to mye klarere alternativ enn det som har vært situasjonen til nå. For SVs del ligger det et stort ansvar på oss, for vi er det radikale, venstresosialistiske, moderne partiet i Europa som har klart å få størst framgang ved noe valg, og som nå har et betydelig ansvar for å fortsette mobiliseringen for et grønnere Norge, et mer solidarisk og rettferdig Norge, for en form for politikk som hører etter hva folk har på hjertet, og som er i dialog med befolkningen, som er tilgjengelig, og som har visjoner i utenrikspolitikken om å ha en selvstendig stemme i forhold til de altfor mange som lar seg lede av Bush morgen, middag og kveld.

En liten sveip til Arbeiderpartiet og EU-debatten først. Jeg synes det er ganske morsomt når Jens Stoltenberg sier at han vil ta vare på nysgjerrigheten i EU-debatten og anklager Senterpartiet for å være veldig lite nysgjerrig. Jeg oppfatter Arbeiderpartiet – i hvert fall ja-siden i Arbeiderpartiet – og Senterpartiet som omtrent like lite nysgjerrige. Det kan ikke være sånn at man er nysgjerrig når man er for, men bastant når man er imot. Men jeg er godt fornøyd hvis Arbeiderpartiet ønsker seg en EU-debatt, en debatt om EØS-avtalen, en nysgjerrig tilnærming til hva en utvidelse av EU faktisk betyr. Det som er viktig for oss, og som står i konflikt med muligheten for å mobilisere for et nytt politisk flertall i 2005, er hvis man sier at før et nytt flertall i 2005 går ønsket om en ny folkeavstemning. Da er den debatten vekk. Da er man i en kampsituasjon og nede i skyttergravene med en eneste gang. Det skal vanskelig gjøres å kunne mobilisere for et ja-standpunkt fra Arbeiderpartiets side og samtidig ønske en flertallskonstellasjon med SV og sentrumpartiene, som er imot, ikke nødvendigvis fordi vi ikke kan ha

respekt for at man har ulike syn i EU-spørsmålet, men fordi vi i mange etablerte EU-land ser at dette oppfattes som et spørsmål der de som er de mest ihuga tilhengerne, er de som er samfunnets eliter og de som tjener best. Hvis man går valgresultatet fra Sverige nærmere etter i sømmene, er nettopp de brede, folkelige bevegelsene inngrodd skeptiske til hele unionsprosjektet. Hos dem som vanligvis er venstresidens viktigste allierte, de unge, damene, de lavtlønte og de som bor i distriktene, er det en massiv skepsis til dette prosjektet, som først og fremst er fundamentert på toppen. Det kommer til å være ja-sidens store dilemma neste gang også. Derfor ønsker SV en nysgjerrig, åpen debatt om EU. Men vi ønsker ikke en omkamp om norsk EU-medlemskap, og vår oppfordring til ja-siden er: La nå velgerne få alternativet til en Høyre-dominert regjering klart for seg i stortingsvalget i 2005. La oss ta den EU-debatten som må være, men uten å sette den på spissen og rushe inn – punkt 1 fordi man kan tape, punkt 2 fordi vi mener at det er et prosjekt som går motsatt av det vi ønsker at velgerne skal ha som alternativ i 2005.

Et alternativ i 2005 må være fordi man ønsker en sterk politisk styring i kontrast, eller nettopp fordi markeds-kreftene er så uforutsigbare i sitt spill med arbeidsplasser og verdier hver eneste dag. Vi kan ikke ha en politikk som er like uforutsigbar. Vi har en stor utfordring i Norge. Norsk næringsliv kommer aldri til bare å konkurrere på pris. Fremdeles er det lønnsomt å frakte fiskefileter fra Norge til Kina, filetere dem der og frakte dem tilbake. Det kan ikke vi konkurrere på. Men vi kan konkurrere på kvalitet, vi kan konkurrere på kompetanse. Vi må selvfølgelig også være konkurransedyktige på pris, men ikke bare på det. Og det krever en innsats overfor norsk næringsliv både når det gjelder forskning og når det gjelder tilgang til risikokapital, ikke bare i Oslo-gryta, men også i resten av landet. Det krever et utdanningssystem som er tipp topp til enhver tid. Det krever rammebetingelser for industrien, f.eks. bedre avskrivningssatser som gir mulighet for å bytte ut utstyr raskere, men det krever også at man har noen ambisjoner når det gjelder styringsmulighetene og ønske for der hvor staten er inne med sterke eierandeler, f.eks. Hydro.

Det andre som vi må klare å få til, er et utdanningssystem som virkelig er oppe og står. Det er rett og slett sjokkerende at så mange elever, og særlig guttene – særlig de praktisk anlagte guttene – ikke møtes i skolen med en form for undervisning og opplæring som treffer dem og utvikler dem. Det nytter ikke om de får aldri så mange timer mer. Med samme type pedagogikk kommer de ikke til å lære noe mer. Vi må rett og slett ha en skole som jobber mye mer praktisk og aktivt hvis mange av de elevene som i dag henger etter, faktisk skal bli hekket på.

At forskjellene i et av verdens rikeste land skal fortsette å øke, at vi har fattigdom blant unger som betyr at mange ikke får være med, at f.eks. noe av baksiden av medaljen av at Høyre vant i Oslo, er at idretten blir dyrere og alle tilbudene som gjorde at man hadde noen arenaer der unger kunne mikses uten at man skjelte til hva foreldrene hadde av økonomi, nettopp det er det som et al-

ternativ til en Høyre-dominert regjering må gjøre noe med. I tillegg må vi ha ambisjoner i miljø- og klimapolitikken. Kollektivandelen i Norge går ned istedenfor å øke. Det er å gå baklengs inn i framtida. Det samme gjelder de enorme utfordringene vi har for å få de nye generasjonene til å velge omsorgsyrket som en interessant arbeidsplass framover. Vi kan jo diskutere eldreomsorg her på Stortinget til vi blir blå i trynet, men får vi ikke noen til å gjøre jobben og å synes at det er en meningsfylt jobb, har vi ingen ting å stille opp med. Der kommer det til å komme en krise hvis vi ikke løfter respekten for og belønningen av omsorgsyrkene.

Det tredje temaet er internasjonalt. Det får jeg sikkert en sjanse til å komme tilbake til mange ganger senere. Jeg tror veldig mange mennesker langt inn i sentrumpartiene ønsker seg en regjering som tar mye større ansvar for at vi ikke kan ha en supermakt som turer fram alene i verden.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Jeg er glad for at SV er enig med Arbeiderpartiet i at vi trenger en åpen og nysgjerrig debatt om Norges forhold til EU og Europa. Derimot er jeg litt usikker på hva den nysgjerrigheten går ut på i SV, fordi jeg oppfatter det slik at SV mener at man allerede nå skal utelukke at det overhodet kan komme på tale å reise om igjen spørsmålet om norsk medlemskap i EU i hele neste stortingsperiode, dvs. helt fram til 2009. Og da er det litt uklart hva vi egentlig skal være nysgjerrige og åpne i forhold til. Jeg har ikke konkludert, Arbeiderpartiet har ikke konkludert, men det er nettopp derfor vi er nysgjerrige og åpne. Det kan tenkes at vi anbefaler en søknad, det kan tenkes at vi ikke gjør det, det kan tenkes at vi har en åpen tilnærming også i neste periode. Dessuten er det altså viktige diskusjoner rundt euro, fiskeri og landbruk som hører hjemme i en slik åpen og nysgjerrig debatt. Men SV har konkludert, og da forsvinner noe av åpenheten når man sier at vi skal utelukke det, legge det til side.

Jeg mener at SV ikke bør gjøre EU-saken til en sak som hindrer et forpliktende sentrum-venstre-samarbeid. Ett område kan SV kanskje være nysgjerrige og åpne i forhold til, og det er EØS-avtalen. Jeg er spent på om SV fortsatt mener at vi bør si opp EØS-avtalen.

Kristin Halvorsen (SV): La oss nå være helt rett på sak her. Det er vel ikke slik at det er stor sannsynlighet for at neste EU-debatt i Arbeiderpartiet konkluderer med et rungende nei til norsk EU-medlemskap. Det er heller ikke sannsynlig at neste EU-debatt i SV kommer til å konkludere med et ja. Et flertall i SV kommer til å være imot, men jeg tror flere faktisk kommer til å ha en annen holdning til EU-spørsmålet.

Men hele replikken fra Jens Stoltenberg nå synes jeg er interessant, for hvis man går til valg i 2005 med tilsva-

rende det man kaller selvmordsparagrafen i denne Bondevik-regjeringen, er det noe annet enn at Arbeiderpartiet sier at det haster så å komme inn i EU at det er vår sak nr. 1 i 2005. For det er den situasjonen som blir forvirrende for velgerne. Det er en situasjon der man prøver å kjøre to hester samtidig. Det er en situasjon der man ikke kommer til å klare å få i både pose og sekk, nemlig å kjøre en EU-kamp parallelt med at man slåss for et nytt flertall med partier som har et annet politisk prosjekt.

Men da synes jeg faktisk vi er kommet litt videre.

Jan Tore Sanner (H): Når jeg lytter til Kristin Halvorsen, slår det meg at den politikeren Kristin Halvorsen antakeligvis har lært mest av, er Ronald Reagan – ikke når det gjelder politikken innhold, men når det gjelder form. Også han brukte omtrent 90 pst. av tiden til å beskrive situasjonen, noen ganske få prosent til å beskrive hva han selv ønsket, og enda mindre til å beskrive konsekvensen av egen politikk. Slik er det også med Kristin Halvorsen.

Det vi ofte opplever, er at når vi konfronterer Kristin Halvorsen med hva som faktisk står i SVs program, eller konsekvensene av SVs politikk, så svarer hun nesten med et raserianfall. Det gjelder SVs forslag om 6-timers arbeidsdag, forslaget om å gjeninnføre eiendomsskatten i Oslo, forslaget om å skru igjen oljekranene ved å si nei til oljeutbygging – bare tenk på Snøhvit og hva det betyr for Aker Kværner og sikring av 1 500 arbeidsplasser – konsekvensen av SVs forslag om å skru opp skatter og avgifter eller spørsmålet fra Jens Stoltenberg om å melde Norge ut av EØS. Dette hører vi ikke om lenger. Er det fordi Kristin Halvorsen er på vei bort fra sitt gamle program, eller er det fordi hun ikke liker å bli konfrontert med konsekvensen av SVs politikk?

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vet ikke om Jan Tore Sanner mener det som en kompliment når han sammenlikner meg med Ronald Reagan, men jeg er vant til å ta folk med det gode, så jeg regner med at det i grunnen var det.

Jeg tror faktisk at en av grunnene til at SV har stor oppslutning, er at vi stort sett konsentrerer oss om å snakke om det vi har på hjertet selv. Men jeg er enig i at jeg hoppet lett over utfordringen fra Jens Stoltenberg i sted.

EØS-avtalen har mange trekk ved seg som burde diskuteres. EØS-avtalen har mange ulemper også. Men vi kan ikke drive og gamble med norske arbeidsplasser ved å si opp EØS-avtalen uten å ha en erstatning som sikrer norske arbeidsplasser. Jeg tror faktisk at ikke bare vi, men veldig mange andre også, er enig i at EØS-avtalen har mange ulemper.

Når det gjelder de andre sidene av SVs politikk: Vi står for at vi var mot utbygging av Snøhvit-feltet. Vi står for at vi har en alternativ skattepolitikk. Det som har forundret meg mange ganger i denne valgkampen, er at Høyre tydeligvis ikke synes at SV er ille nok i seg selv. De må dikte opp noe som de synes er verre, og så må de slåss mot det. Jeg er vant til Høyre-folk med et snev av

borgerlig dannelse, og jeg ønsker dem hjertelig velkommen tilbake!

Per Sandberg (FrP): Jeg lyttet med interesse til innlegget til Kristin Halvorsen for å høre om jeg kunne finne noe som gjaldt de arbeidsledige. Dessverre gjorde jeg ikke det. Vi vet at SV var veldig ivrig i debatten både i valgkampen og også i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett når det gjaldt tiltak mot arbeidsledigheten. Nå var det ikke ett ord om det i Kristin Halvorsens innlegg. Det var heller ikke ett ord fra SV og Kristin Halvorsen vedrørende de utfordringer norske arbeidstakere og norsk folketrygd står overfor vedrørende utvidelsen av EU neste år. Det er bare to partier som har slått fast sitt standpunkt. Fremskrittspartiet har sagt at ønsket er overgangsordninger i likhet med det en rekke andre land har, for å ivareta norske arbeidstakeres interesser framover og ivareta folketrygden. Det kunne vært interessant å høre hva Kristin Halvorsen og SV ønsker seg i forhold til at EU utvides med ti land neste år. Ønsker de i likhet med Regjeringen ukritisk å la den arbeidsinnvandringen skje uten å ta forbehold eller legge til rette for å ta vare på folketrygden og norske arbeidstakere?

Kristin Halvorsen (SV): Jeg trodde kanskje at representanten Sandberg ville forstå at når man snakket om næringspolitikk, distriktsarbeidsplasser, fisk og konkurranseevne, så handlet det bl.a. om arbeidsløshet. Det var jeg nemlig grundig inne på i mitt innlegg. Men jeg kan gjerne opplyse om at det gjør det!

Så til det som dreier seg om den utfordringen som Norge får når EØS-området utvides, og spørsmålet om sosial dumping. Ja, det er et spørsmål som bekymrer SV. Jeg tror ingen er tjent med at man får en situasjon i norsk arbeidsmarked der arbeidssøkere fra nye medlemsland i EU blir importert til Norge og tilbudt dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det man har i Norge. Det er en situasjon med sosial dumping som kan være meget alvorlig.

Hvis man diskuterer overgangsordninger med det som utgangspunkt at man må overvåke den situasjonen på arbeidsmarkedet som da oppstår, så er SV for overgangsordninger. Men så langt i debatten har det blitt satt likhetstegn mellom overgangsordninger og det at man skal begrense rettighetene til arbeidstakere fra de nye østeuropeiske medlemslandene. Det synes SV ikke er aktuell politikk.

Jon Lilletun (KrF): Eg trur representanten Kristin Halvorsen og eg er einige om at dei to store internasjonale utfordringane, og dermed òg våre eigne, er kløfta mellom fattige og rike og dei internasjonale miljøutfordringane.

Når representanten Halvorsen beskriv den noverande regjeringa, synest eg kanskje ho fell i ei ganske stor grøft. Ho beskriv denne regjeringa som ei regjering som gjennomfører Høgre-politikk. Før valet sa representanten Halvorsen at det ikkje var snakk om å få ein framtidretta miljøpolitikk og utviklingspolitikk med eit samarbeid mellom Kristeleg Folkeparti og Høgre. Det er heilt opp-

lagt at Høgre har fått gjennomslag for ein del ting. Men synest ikkje representanten Halvorsen at det rett og slett vert å snakke usant om nesten sin når ein ikkje erkjenner at når det gjeld internasjonalt miljøarbeid og utviklingsarbeid, så er denne regjeringa i front, og at dei ministrane frå Høgre og Kristeleg Folkeparti som gjennomfører den politikken internasjonalt, har stor respekt ute? Synest representanten Halvorsen at regjeringa Stoltenberg var betre på det, eller må ho faktisk erkjenne at her er det nødvendig å korrigere måten ein uttrykkjer seg på, lite grann?

Kristin Halvorsen (SV): Jeg lurer alltid på hva som er den beste måten å gå fram på når det gjelder representanten Lilletun. Jeg tror faktisk at vi ikke er så fryktelig uenige om så fryktelig mange ting. Så tenker jeg at skal man nå ta utgangspunkt i de tingene der man er enige, og råskryte av det, som er grunnleggende i konstruktiv og riktig pedagogikk, eller skal man plage litt i forhold til de områdene der en vet en er dårlig? Det er den balansegangen vi prøver å ha fra SVs side. For vi skjønner jo at hvis det bare er kjeft å få for Kristelig Folkeparti morgen, middag og kveld, skyver vi slike som representanten Lilletun enda lenger fra oss – ut i mørket, for å si det slik. Derfor vil jeg gjerne si at vi har inngått forlik med denne regjeringa i klimaspørsmål og miljøspørsmål.

Jeg vet ikke om vi skal sette de forrige arbeiderparti-regjeringene som standard i forhold til miljøspørsmål, eller om vi skal tillate oss å ta noe mer høyde for at man skal ha større ambisjoner enn som så – det tror jeg. Men vi har mange større oppgaver å gå løs på i forhold til den sektoren enn det vi så langt har gjort. Og det er klart at med litt flere av de milliardene som har gått til skatteletter, hadde vi kommet mye lenger. Det er vel kanskje Lilletun enig med SV i på en god dag.

Jorunn Ringstad (Sp): Kristin Halvorsen brukte ein del av innlegget sitt til å snakke om saker som SV vil mobilisere for fram mot 2005 – eit grønare Noreg og eit rettferdig Noreg var blant dei ho nemnde. Forskjells-Noreg var òg blant det som vart lista opp. I tillegg snakka Kristin Halvorsen òg ein del om norsk næringsliv, som det er viktig å leggje til rette for, slik at vi får ei god utvikling. Veldig ofte når eg høyrer representantar frå SV snakke om norsk næringsliv, er det eit element som ein aldri – eller iallfall nesten aldri, for å moderere meg litt – kjem med, og det er samferdsle. Heller ikkje i innlegget sitt i dag nemnde Kristin Halvorsen samferdsle som eit av poenga som det var viktig å ta med i forhold til norsk næringsliv.

Når eg møter næringslivsleiarar, er det med betre kommunikasjonar og reduksjon av avstandskostnader alltid eit viktig element. Det er jo slik at vi skal eksportere mykje – fiskefilet, nemnde Kristin Halvorsen. Då er det berre å minne om, sidan SV er oppteke av kollektivsatsing, at fisk ikkje reiser kollektivt, så vi må ha andre måtar å eksportere varene våre på. Innser SV at det er ein veldig viktig samanheng mellom betre kommunikasjonar i distrikta og eit godt utbygt næringsliv?

Kristin Halvorsen (SV): Ja, det gjør vi. Derfor har vi konsekvent gått inn for at i sentrale strøk er det kollektivtrafikken som skal ha de største investeringene. I mange distrikter er ikke kollektivtrafikk noe alternativ, og der er det vegstandard en snakker om. Det er håpløst for et næringsliv hvis deler av veien f.eks. er stengt om vinteren eller er utsatt for ras. Det er klart at da er det utfordringsbare rammebetingelser og vanskelig å drive næringsvirksomhet. Så på det området tror jeg absolutt at SV og Senterpartiet kan treffes. Men vi vil ha en ambisjon om at betydelige deler av frakt av gods bør gå på vann, og mye mer kunne gått på jernbane. Vi kunne fått mye mer av dette vekk fra veien og over på annen type transport. Det ville gjort sikkerheten på veiene mye bedre, det ville gjort behovet for nye investeringer mindre, og det ville ført til en mer miljøvennlig transport.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp): La meg få lov til å starte med noen ord om EU-spørsmålet. Representanten Stoltenberg slo fast i et replikkordskifte tidligere at Senterpartiet har bestemt seg og er ubevegelig i EU-spørsmålet. Det kan jeg bekrefte er riktig. Senterpartiet er til å stole på i EU-saken, og det skal vi være. Vi skal være garantisten for dem som ikke ønsker at Norge skal bli medlem av EU-unionen. Derfor skal vi også gjøre det vi kan for å avkle det som kalles nysgjerrighet, og som på en måte påstås å kunne være forestillingen om at en delvis skulle bli medlem av EU, at en skulle argumentere imot det en tidligere har argumentert for når det bl.a. gjelder den økonomiske og monetære unionen. Vi skal argumentere og vise at et demokratisk underskudd i forhold til den differensierte arbeidsgiveravgiften gjennom EØS ikke blir eliminert ved at Norge skal bli medlem av EU – tvert imot, det vil bli akkurat like vanskelig. Vi skal avkle tenkepauser og såkalt nysgjerrighet som bare er en plattform for å kunne si ja på et valgt tidspunkt. Vi skal også reise debatten om det nye grunnlovsforslaget, som ikke handler om et Europa i flere etapper, men som handler om et EU der en skal ha flere flertallsavgjørelser og mindre innflytelse for de små landene.

Det Senterpartiet fortsatt har en betydelig nysgjerrighet i forhold til, er hvordan Arbeiderpartiet eventuelt skal bidra til en tredje medlemskapssøknad samtidig som de også ønsker å bidra til en flertallsregjering som skal løse viktige spørsmål for landet Norge. Det er en vanskelig debatt, som Senterpartiet skal følge med betydelig nysgjerrighet, men det er sjølsagt Arbeiderpartiets egen debatt.

Maktutredningen viser at Norge står overfor viktige demokratiutfordringer. Valgdeltakelsen ved årets lokalvalg bekrefter det samme. Det er et mangesidig spørsmål, men én av de tingene vi i dagens trontaledebatt bør være opptatt av, er at den lave valgdeltakelsen avspeiler et tillitsproblem. Og vi i stortingspartiene bør spørre oss om vi har en ærlig dialog med velgerne. Folk forstår at uenighet mellom partiene betyr at ikke alt kan gjennomføres i Stortinget. Men forstår de vår manglende evne til

å gjennomføre det et flertall i Stortinget under en valgkamp faktisk har sagt at man ønsker gjennomført? Der som en etter denne valgkampen skal ta på alvor det et flertall har sagt i forbindelse med enkelte saker, burde det f.eks. ikke være så vanskelig å sy sammen neste års kommunebudsjett. Regjeringen har jo sagt at vi skal få det største løftet i kommuneøkonomien på mange år. Og alle partiene har lovet så det monner når det gjelder både skole og eldre. Likevel tviler folk på oss, og det har de nok grunn til, særlig hvis både denne debatten og debattene utover høsten stort sett skal dreie seg om det politiske spillet og regjeringsmakta framfor den praktiske saksorienterte politikken som også dette huset må være opptatt av.

Senterpartiet vil oppfordre til en debatt om hvordan de løftene som ble gitt av et flertall under valgkampen, faktisk kan følges opp. Derfor har vi også valgt å fremme noen forslag her i dag, og de forslagene baserer seg på det et flertall av partiene og et flertall i denne sal faktisk har sagt under valgkampen.

Vi vil gi de partilederne som har vært i Høyanger og Årdal, og som har sagt at Hydros virksomhet bør moderniseres, en mulighet til å stemme for vårt forslag i dag om at Regjeringen bør gå inn i en dialog med Hydro omkring rammebetingelsene for videre virksomhet og modernisering i Høyanger, i Årdal og på Karmøy. For hva mente ellers Carl I. Hagen, Jens Stoltenberg og Kristin Halvorsen med det de sa i Høyanger? Jeg tenker ikke på statsministeren som eier, men jeg tenker på statsministeren og Regjeringen som regjering og som statsminister. Det kostet ikke Gerhard Schröder noe å komme til Norge for å snakke om verftsindustrien. Jeg har fortsatt ikke sett den norske statsministeren ta kontakt med Hydro omkring de viktige spørsmålene for framtiden for virksomheten i de lokalsamfunnene det her er snakk om.

Vi ønsker at det som er lovet om den differensierte arbeidsgiveravgiften under valgkampen, faktisk skal følges opp. Hva mente Fremskrittspartiets talsmann som har sendt brev til statsministeren, og som har uttalt seg i avisene, om at her må det gjøres noe for å unngå tidenes største avgiftsøkning for distriktene? Hva mente de? De skal få muligheten til å følge opp det i dag, knyttet til det forslaget Senterpartiet har, og vi vet at det kommer ikke til å føre til noen millionbøter for Norge. Amund Utne i ESA har bekreftet at i statsstøttesaker gis det ikke bøter, der er det eventuelt snakk om hva som blir et oppgjør knyttet til en domstolsbehandling – ikke på det nåværende tidspunkt.

Vi vil at landbruksministerens anerkjennende ord til Hennes Majestet Dronningen om kulturlandskapet skal kunne nedfelles i en handling fra Regjeringens side når det gjelder å ivareta kulturlandskapet. Og statsråd Gabrielsens uttalelser om kulturlandskapets betydning for reiselivet bør også snart følges opp fra denne regjeringens side når det gjelder spørsmålet om å ta vare på et Norge som er i ferd med å gro igjen, ikke minst på grunn av en landbrukspolitikk som er helt utilfredsstillende.

Vi vil at de som har vært ute i valgkampen og snakket om akuttmedisin og fødeavdelinger, skal få muligheten

her i dag til å stemme for et forslag og stadfeste de holdningene de har gitt uttrykk for i valgkampen. Hva mente Arbeiderpartiet med det de sa om Lærdal og sykehuset i Lærdal? Hva mente de med det de sa på Gjøvik, og om det arbeiderpartiordføreren sier på Gjøvik i dag? Hva mente Fremskrittspartiets John I. Alvheim om sykehuse- ne, fødeavdelingene og akuttmedisinen? Det skal de få mulighet til å kunne vise i dag.

I tillegg til egne forslag er Senterpartiet beredt til et praktisk samarbeid med andre partier både når det gjelder spørsmålet om en bedre skole, en bedre eldreomsorg og sykehustjenester, og vi er åpne for forlik og kompromisser på ulike felt. Vi mener at velgerne etter denne valgkampen fortjener at vi også faktisk viser at vi vil følge opp valgkamploftene i praksis.

Uansett den innfallsvinkel statsministeren har valgt i sin tale i dag, er det dessverre et faktum at Regjeringens arbeid bærer økt preg av slitasje, og av at Høyre har fått farten opp for å realisere noen av sine store politiske prosjekter. Det gjelder spørsmålet om å konkurranseutsette virksomhet, det gjelder spørsmålet om å slå sammen kommuner, det gjelder spørsmålet om å fjerne fylkeskommunen, og det gjelder spørsmålet om å erstatte målrettet næringspolitikk med generelle skatteletter. Det gjelder også spørsmålet om å bidra til irreversible strukturendringer innenfor landbruks- og fiskeripolitikken, og det er dessverre overraskende å se hvor lett spill høyresiden her får.

Utviklingen viser til fulle at det trengs en mer kraftfull røst i Stortinget som kan snakke distriktene, lokalsamfunnenes, industriens og næringsutøvernes sak. Den røsten vil Senterpartiet være, og vi føler også at høstens valg har gitt oss en styrke i det arbeidet. Derfor kommer vårt politiske arbeid fortsatt til å handle om kampen for at distriktene skal få beholde verdiskaping, arbeidsplasser og velferdstjenester, og at vi skal bygge ut infrastrukturen i dette landet. Derfor vil vårt politiske arbeid fortsatt dreie seg om å sikre kommunene en reell mulighet til å bedre den lokale velferden. Det nytter ikke å si at dette er den største innsatsen på mange år, når vi vet at de nyvalgte og folkevalgte i kommunene i januar og februar kommer til å sitte og pines mellom om de skal skjære ned på skoler eller på eldreomsorgen. Det nytter ikke å si at staten skal overta eldreomsorgen. Det er ikke organiseringen som er problemet, det er ressursene, akkurat som det var det for sykehusene.

Vårt politiske arbeid skal fortsatt handle om en næringspolitikk som kan ivareta og skape arbeidsplasser i Norge. Men det krever målrettet næringspolitikk, og det fordrer at den mest kapitalsterke staten i Europa satser mer av sin kapital på næringslivet, på kunnskap og teknologi. På dette området er Regjeringens ambisjoner meget beskjedne, for ikke å si feilslåtte. I den sammenheng synes vi også det er positivt med de to forslagene som Fremskrittspartiet har fremmet på dette området.

Vi kommer også til å fortsette å kjempe for en infrastruktur der vi ikke skal avslutte landet ved Polarsirkelen eller utenfor E6, og si at der trenger de ikke bredbånd. Vi vil ha en infrastrukturpolitikk som sier at alle i dette lan-

det skal ha tilgang på bredbånd, på samme måte som det var med telefontjenestene den tiden de kom. Vi vil også stå for en infrastruktur der en kan vedlikeholde vegnettet i Norge, og bygge videre ut samferdselstjenestene. Det er et av de områdene der Regjeringen virkelig ikke har fulgt opp det den selv har lovet i Sem-erklæringen.

Jeg skjønner at det blir en god del diskusjon om samarbeidssituasjonen. Men jeg må si at jeg er redd for at denne høsten skal bli så preget av en diskusjon om samarbeid, der ingen av partiene egentlig vil spille ut alle sine kort, at vi mister litt av muligheten til et saksrettet praktisk samarbeid, som jeg tror at velgerne forventer av oss. Vi risikerer å bli mer opptatt av spillet enn av sakene i denne salen. Det synes jeg ikke våre velgere fortjener, og det synes jeg heller ikke denne salen fortjener.

Senterpartiet vil bidra til et praktisk samarbeid til kompromisser, og det er på den bakgrunn at jeg også tar opp forslagene nr. 17, 18, 19, 20 og 21 fra Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Arnstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A): Eg synest det var svært interessant at Marit Arnstad no ville bli industrien si talerøyr her i huset. Eg er òg glad for at Senterpartiet seier at det er behov for ein aktiv næringspolitikk. Det er veldig lett å vera samd i denne retorikken, men når det kjem til handling, meiner eg at me gjennom historisk røynsle har grunnlag for å stilla spørsmål ved om det er reell vilje bak denne retorikken.

Det er slik at Senterpartiet ønskjer å bruka meir oljepengar, men under heile 1990-talet røysta dei mot nesten alle prosjekta som no har gjeve oss desse oljeinntektene. I vår var Senterpartiet og Arnstad svært bekymra for at Snøkvit-kontrakten skulle gå til utlandet, men her i salen røysta dei mot heile kontrakten. No ønskjer dei altså at Hydro skal investera i Noreg. Ein av dei viktigaste føresetnadene for at så skal skje, er at ein har tilgang på nok elektrisk kraft til ein rimeleg pris. Her har Senterpartiet altså gjort alt det dei har kunna for å hindra at det som er den viktigaste føresetnaden, skal vera på plass. Derfor blir spørsmålet mitt: Er det òg vilje til å setja handling bak desse orda og faktisk bli næringslivet sine talsmenn?

Marit Arnstad (Sp): De siste par årene har jeg ofte forundret meg over at Arbeiderpartiet, som jo er så opptatt av næringspolitikken, ser ut til å gjøre næringspolitikk synonymt med gasskraftverk og Snøhvit. Det er likt som de to tingene det handler om for Arbeiderpartiet når det gjelder næringspolitikk. Men *det* er jo med respekt å melde en nokså smal måte å se på problemstillingen på.

Ja, Senterpartiet vil være med og diskutere hvordan en kan føre en mer målrettet næringspolitikk. Vi mener at det er to konkurransefortrinn dette landet har som bør utnyttes på en helt annen måte enn vi gjør i dag. Det ene er at vi har en befolkning med et veldig høyt kunnskapsnivå, og det bør vi utnytte til å satse mer på kunnskaps- og teknologiutvikling enn det vi gjør i dag. Det andre er at

vi har en stat med en sterk kapitalbase, og den kapitalbasen bør utvikles i forhold til norsk næringsliv – mer kapitaltilgang for spesielle næringer og mer kapitaltilgang for en del av bedriftene i dette landet. Disse problemstillingene vil vi gjerne diskutere med Arbeiderpartiet dersom vi bare kan komme forbi den gasskraftdiskusjonen som Arbeiderpartiet bestandig skal henge seg opp i, og inn på en del av de områdene der det faktisk er mulighet for å få til et fornuftig flertall. Det første vi kan gjøre sammen, er sjølsagt å stemme for det forslaget som Senterpartiet har fremmet i dag.

Ivar Kristiansen (H): Lang tid med svekket kjøpekraft i våre viktigste internasjonale markeder har medført lavere etterspørsel etter norske varer og tjenester. Nå hadde jeg på denne bakgrunn ikke ventet at Senterpartiet i dag skulle mane frem noen lyspunkter med hensyn til videre positive utsikter, men positivt er det uansett at norsk næringsliv endelig begynner å se lysere på fremtiden etter at Regjeringen har fått på plass et moderat lønnsoppgjør, etter at norsk kronekurs er kraftig svekket, og etter at man systematisk har fått revet ned den særnorske, høye rentefoten.

I denne vanskelige situasjonen vil Senterpartiet fortsatt si opp EØS-avtalen. Har Senterpartiet virkelig tatt seg bryderiet med å regne på hva fulle tollsatser overfor vårt viktigste marked på helt vesentlige områder vil ha å si for norske arbeidsplasser og norske bedrifter? Har man regnet på hvilke fatale virkninger dette vil ha for norske arbeidsplasser?

Marit Arnstad (Sp): Ja, Senterpartiet er opptatt av det som har vært de næringspolitiske utfordringene, både for fiskeindustrien og for all annen næringsvirksomhet. Vi har vært sterkt bekymret de siste to årene under denne regjeringen. For Regjeringen har rasert en god del av støtten til SND og til forskning, også til marin forskning. En kan nå komme til å stå overfor tidenes avgiftsøkning for næringslivet, ikke minst i Kristiansens eget hjemfylke, Nordland. Det er rett og slett dramatisk, det en står overfor når det gjelder denne regjeringens mangel på næringspolitisk gangsyn.

Når det gjelder oppsigelse av EØS-avtalen, er det riktig at Senterpartiet mener det er et alternativ. Vi ser med interesse at NUPI, Norsk utenrikspolitisk institutt, nettopp har laget en utredning der en har sett på mulighetene knyttet til både EU-medlemskap, EØS-medlemskap og en sveitsisk løsning, med flere bilaterale avtaler. Vi synes det er positivt at den type alternativer endelig kommer på bordet.

Øyvind Korsberg (FrP): Statsministeren sa i sin tale at Norge er og «skal være et miljøpolitisk foregangsland». Det betyr at næringslivet og industrien har strenge særnorske utslippskrav og har særnorske miljøavgifter. Resultatet av denne konkurransevidningen er at norsk industri flagger ut, med tap av tusenvis av norske industriarbeidsplasser.

(Korsberg)

Fremskrittspartiet har i årevis fremmet forslag om at norske miljøkrav og avgifter for næringslivet og for industrien skal harmoniseres med de tilsvarende i de land som industrien og næringslivet konkurrerer mot. Disse forslagene, som vi har fremmet, har Senterpartiet og alle de andre partiene i denne salen stemt imot tidligere. Vil Senterpartiet snu denne gangen og stemme for våre forslag, som ivaretar verdiskaping og norske arbeidsplasser?

Marit Arnstad (Sp): Senterpartiet stemte imot den nye klimaavgiften knyttet til prosessindustrien som Regjeringen fikk igjennom, sammen med Sosialistisk Venstreparti. Grunnen til at vi stemte imot den – sammen med Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet, for øvrig – var at vi syntes det var blodig urettferdig at én liten del av norsk industri skulle pålegges en slik avgift, i en tid da ingen annen industri var pålagt en slik avgift, men også i forhold til resten av norsk næringsliv. Så på det punktet har vi allerede en viss felles holdning å vise til, men derfra og til det som jeg vil kalle den ryggsløse miljøpolitikk som Fremskrittspartiet står for, er det en så lang vei å gå at det tror jeg ikke Fremskrittspartiet skal forvente at Senterpartiet blir med på. Vi har en helt annen holdning til miljøpolitikk enn det Fremskrittspartiet har, men vi er åpne for at det må være en rettferdighet og en viss fordeling av den byrden som blir pålagt næringslivet når det gjelder miljøpolitikken, og det skjedde ikke i forbindelse med klimaavgiften.

Karin Andersen (SV): Senterpartiet er i likhet med SV veldig bekymret for bortfallet av den differensierte arbeidsgiveravgiften. Tre forskjellige regjeringer har nå brukt fire år på å få gjort nesten ingen ting for å få på plass alternative ordninger. Det er fremdeles helt i det blå om vi 1. januar 2004 har en framforhandlet avtale som er godkjent av alle parter, og ingen vet hva slags regime norske bedrifter står overfor 1. januar 2004 hvis det ikke er tilfellet.

I dag fremmer Senterpartiet et forslag om at det ikke skal gjennomføres endringer i den differensierte arbeidsgiveravgiften fra 2004. De fleste av oss ønsker vel at det skal være mulig å gjennomføre et slikt forslag, men hittil har alle eksperter og alle næringslivsorganisasjoner som SV har vært i kontakt med, advart mot et slikt forslag.

I innlegget sitt i dag sier Senterpartiets Marit Arnstad at det ikke er noen fare med dette. Kan Marit Arnstad komme nærmere inn på det og eventuelt dokumentere sine påstander, slik at det hadde vært mulig å gjennomføre et slikt viktig forslag som Senterpartiet fremmer i dag?

Marit Arnstad (Sp): Det er riktig at Senterpartiet og SV har vært enige om den differensierte arbeidsgiveravgiften. Av og til får jeg en følelse av at SV synes det er veldig viktig å fortelle at så og så mange regjeringer ikke har gjort noe med den. Men når vi sier at ok, la oss komme oss videre og prøv å få gjort noe nå, setter SV seg litt tilbake og sier at nei, vi vet ikke helt om vi vil allike-

vel, for vi er redde for konsekvensene. Jeg mener at det ikke er grunnlag for å være det.

Det statsministeren sa i Verdens Gang omkring valget angående millionbøter til norsk næringsliv, er faktisk ikke riktig. Amund Utne i ESA har sjøl bekreftet at det ikke gis bøter ved statsstøttesaker. Det gis i tilfelle etter en domstolsbehandling, og det er ikke det vi snakker om i dette tilfellet. Vi snakker om en sak som er i en prosess. Regjeringen har ikke fått noen bindende melding fra ESA om at et system som er mer omfattende enn i dag, ikke kan godtas, for ESA skal ikke gi noen forhåndsmelding på det, og ESA har ikke hørt noen ting fra Regjeringen om det. Det bekreftes også i et brev i dag til Nordnorsk Verftssamarbeid fra nettopp ESA.

Trine Skei Grande (V): Mitt utgangspunkt er at politikere er ombud. Vi skal representere våre velgere, og vi er våre velgeres ombud både i mandat og i rolle. Senterpartiet og Venstre har en lang tradisjon i forhold til å være opptatt av distriktpolitikk, sjøl om vi kanskje har vært litt mer opptatt av sammenhengen mellom bygd og by. Men prinsippet er at et ombud først og fremst skal representere dem som ikke har noen til å snakke for seg. Det forklarer f.eks. Barneombudets rolle. Det forklarer også hvorfor det var riktig å ha et likestillingsombud i en tid da kvinner hadde få ombud til å snakke for seg.

Da er mitt spørsmål til Senterpartiet: Når Senterpartiet nå vil ha et distriktsombud, betyr det at de har gitt opp å representere sine velgere? Betyr det at de har gitt opp en distriktpolitikk, som er en del av det politiske området som vi skal diskutere? Og betyr det at de har gitt opp muligheten for å representere distriktenes meninger på f.eks. denne talerstolen?

Marit Arnstad (Sp): Jeg kan forsikre Venstre om at det på ingen måte betyr at Senterpartiet har gitt opp distriktpolitikken. Vårt forslag om et distriktsombud er en parallell til det svenske Glesbygdverket, men det er vanskelig å kalle et norsk ombud for Glesbygdverket. Vi har slitt litt med navnet, jeg skal være enig i det, men poenget er at det skal være et organ som ivaretar interessene til distriktene og bidrar med fakta- og grunnlagsmaterieell i forhold til hvilke konsekvenser ulike avgjørelser får for distriktenes del. Det har fungert veldig godt i Sverige. Glesbygdverket har en viktig rolle. Vi mener at en slik institusjon også kunne fått en viktig rolle i Norge.

For øvrig er jeg enig i at Senterpartiet og Venstre har mye til felles når det gjelder distriktpolitikken. Jeg regner derfor med at ombudet fra Venstre vil sørge for at det blir uaktuelt å tvinge kommuner til å slå seg sammen ved å love dem bredbånd eller bruer, eller å gå inn for at det faktisk skal kunne tvinges igjennom kommunesammen-
slåinger.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Steinar Bastesen (Kp): I dagens verden er nasjonalstaten under press. Den internasjonale storkapitalen arbeider systematisk for at nasjonalstaten skal fraskrive seg

muligheten til å styre samfunnsutviklingen. Særlig presses nasjonalstaten til å gi fra seg retten til kontroll over egne naturressurser, nøkkelbedrifter og befolkningsutvikling.

Som et sentrumparti med et konservativt verdisyn vil Kystpartiet forsvare nasjonalstaten. Uten nasjonalstaten vil det bli umulig å sikre en god framtid for den enkelte familie og det enkelte lokalsamfunn. Vi mener at et likeverdige samarbeid mellom selvstendige nasjonalstater er en forutsetning for et reelt folkestyre både på internasjonalt og på lokalt nivå.

På globalt plan er det mange aktører som bidrar til å styrke den internasjonale storkapitalens makt. Verdens Handelsorganisasjon er organisert på en slik måte at den fungerer som en pådriver for nedbygging av nasjonalstaten. Men i denne debatten vil jeg fokusere på en annen global aktør, som opererer mer i det stille. Jeg snakker her om de såkalte Bilderbergerne. Her møtes ledere fra mange nasjoner på lukkede møter for å diskutere den internasjonale situasjonen. Vi i Kystpartiet mener at det norske folk har krav på å få vite hva som foregår på disse møtene. Jeg vil derfor utfordre de norske politikere som har deltatt på slike møter, til å opplyse om hva som er den egentlige agenda for Bilderbergerne. Er det nedbygging av nasjonalstaten?

Den fremste trusselen mot nasjonalstatene i Europa er EU. Stadig flere europeiske land underlegger seg EU-regimet, som arbeider for fri flyt av varer, kapital, tjenester og personer over landegrensene. Forslaget til en grunnlov for EU bekrefter at unionen gradvis omgjøres til en føderasjon, der medlemslandenes folkevalgte organer settes på sidelinjen.

Gjennom EØS og Schengen er Norge knyttet så tett til EU-systemet at våre egne styringsmuligheter er sterkt redusert. Gjennom EØS er vi påtvunget en rekke direktiver som har store skadevirkninger. De mest aktuelle eksemplene på dette er påbudet om å avvikle differensieringen av arbeidsgiveravgiften og reglene for omsetning av alkoholholdige drikker i butikkene. For å sikre norsk selvstendighet vil Kystpartiet ha en vanlig handelsavtale med EU, uten noe element av overnasjonalitet.

Gjennom Schengen har vi forbud mot å gjennomføre personkontroll på grensen mellom Norge og EU. Denne bestemmelsen har resultert i at innvandringen til Norge er kommet helt ut av kontroll. Norske politikere har fraskrevet seg muligheten til å demme opp for grensekryssende kriminalitet, terrorisme og illegal innvandring. De har også fraskrevet seg en viktig mulighet til å styre befolkningsutviklingen i Norge. Vi er et rikt land med en liten befolkning. Vi er svært sårbare overfor de store folkeforflytninger som skjer i våre dager. Jeg vil derfor utfordre Fremskrittspartiet til å forklare hvorfor partiet stemte imot mitt forslag i Stortinget om norsk grensekontroll mot Schengen.

Norskehavet har i mange år vært rammet av de radioaktive utslippene fra Sellafield i England. Det har kommet signaler om at enkelte av anleggene i Sellafield skal nedlegges i løpet av en tiårsperiode, og at utslippene av technetium-99 skal stoppes. Men norske myndigheter må

ikke slå seg til ro med dette. Vi må opprettholde presset mot Storbritannia helt til vi ser konkrete resultater. Dette er livsviktig for miljøet i hele Nord-Atlanteren. Vi er en stormakt på havet og råder over et område sju ganger så stort som vårt eget landområde. Vi trenger derfor det nye redningshelikopteret. EH 101-helikopteret er en selvfølge.

Norskekysten vil i stigende grad bli berørt av internasjonal oljefrakt. Dette utgjør en stor trussel mot fiskerieringen. Kystpartiet mener at oljetankerne må dirigeres mye lenger fra land enn det myndighetene legger opp til. Seilingsleder innenfor 12-milssonen hvor fiskefartøyer har vikeplikt, er helt uakseptabelt! Kystvakten og oljevernberedskapen må styrkes.

For Kystpartiet er det avgjørende at utbyttet fra de maritime næringer kommer kystbefolkningen til gode. Vi kan ikke akseptere at den norske maritime flåten bemannes med billig utenlandsk arbeidskraft. Vi kan heller ikke akseptere at verdien av fiskekvotene brukes til å berike aksjonærene framfor å skape arbeidsplasser lokalt. Trålerens leveringsplikt til lokale fiskemottak må innskjerpes. Vi trenger voksne, erfarne folk til å rekruttere og utdanne lokal arbeidskraft, ikke minst norsk ungdom, til de maritime næringer. Kystpartiet ser derfor med stor uro på forslagene om å skjære ned offentlige tilskudd til Fiskerieringens Kompetansestyre.

Nettolønnsordningen er en avgjørende rammebetingelse for den maritime næring. Kystpartiet ønsker en mer rettferdig pensjonsordning for fiskere og sjøfolk, der man får utbetalt sin pensjon fra den institusjon man har betalt sine pensjonspenger til.

Naturressursene må forvaltes på en bærekraftig måte. Kystpartiet har fått økende støtte i sin kamp for beskatning av sel og hval. Vi opplever at andre partier i stigende grad ser nødvendigheten av å beskatte kongekrabben, slik at denne fremmede arten ikke skal skape ubalanse i havets økologi. Vi stiller oss også kritisk til utsetting av ulv i Norge, jf. TV 2-programmet om denne saken.

Nasjonalt eierskap er viktig for at naturressursene skal komme den norske befolkning til gode. Til tross for dette vedtar det norske storting stadig nye lover som muliggjør salg av bedrifter og ressurser til utlandet. Mineralloven, vannressursloven, energiloven, havbeiteloven og oppdrettsloven er gode eksempler. Privatisering av statseiendommer åpner også for salg til utlandet. En av Kystpartiets hovedoppgaver er å stoppe denne utviklingen.

I dagens situasjon med lavkonjunktur og høy arbeidsløshet burde en kunne bruke en større del av Statens petroleumsfond i Norge. Gjennom tilstrekkelige bevilgninger til kommunene vil disse bli i stand til å løse sine oppgaver og etter hvert utvikle mer selvberende lokalsamfunn. Og gjennom skattelettelser for nødvendighetsgoder som bolig, mat og arbeid vil den enkelte familie bli bedre i stand til å klare seg selv.

Kystpartiet vil styrke heim og familie ved å avvikle både fordels-, formues- og eiendomsskatt på bolig. I tillegg vil vi avvikle arveavgiften, som rammer mange familier og småbedrifter hardt. Vi mener også at dokumentavgiften ved kjøp av bolig er altfor høy. Kystpartiet

setter pris på at Regjeringen har lovet å avvikle fordelskatten i inneværende stortingsperiode, men hittil har ingenting skjedd, fint lite i hvert fall. Fremskrittspartiet har hatt mange sjanser til å presse Regjeringen på dette punkt, men har til nå ikke benyttet seg av det. Ranveig Frøiland har nylig sagt at Arbeiderpartiet også vil avvikle fordelsskatten. Jeg vil herved utfordre Jens Stoltenberg til å bekrefte at dette er tilfellet. Jeg tror det ikke før jeg får se det!

Det norske politiske landskapet er i endring. Kristelig Folkeparti og Venstre har ofret sentrumssamarbeidet til fordel for regjeringssamarbeidet med Høyre. Og Senterpartiet satser i stadig større grad på regjeringssamarbeid med Arbeiderpartiet. I denne situasjonen er det et økende behov for et parti som vil kjempe for at sentrumsalternativet på nytt skal bli en selvstendig kraft i norsk politikk. Kystpartiet vil være en pådriver i denne sammenhengen.

Enkelte hevder at sentrum ikke er noe selvstendig politisk alternativ, og at velgerne bare burde ha valget mellom venstresiden og høyresiden. Men faktum er at et verdikonservativt sentrumsparti som Kystpartiet skiller seg klart fra både venstresidens sosialisme og høyresidens liberalisme. Vi vil beskytte den lille mann og kvinne mot overgrep fra både offentlige og private maktkonsentrasjoner. Vi vil sikre bosettingen i distriktene, samtidig som vi vil lette presset mot byene. Land og by, sammen på ny!

Og hvem skal kunne flagge EU-saken uten å inngå håpløse kompromisser med ja-partiene Arbeiderpartiet og Høyre? Svaret vet dere alle. Det er Kystpartiet!

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til replikk.

Oddvard Nilsen (H): Samarbeidsregjeringens politikk begynner nå å virke. Aker Kværner fikk nylig en kontrakt på 1,5 milliarder kr i forbindelse med Snøhvitprosjektet. SAS har tildelt kontrakten for tungt vedlikehold til Gardermoen. Aker Brattvaag Gruppen på Sunnmøre fikk nylig kontrakt for bygging av fem nye forsyningsskip til en verdi av 800 mill. kr. Aker Verdal inngikk nylig kontrakt med det britiske oljeselskapet EnCana, verdt 750 mill. kr.

Det franske selskapet Eramet varslet 12. september at de satser på de to smelteverkene i Sauda og Porsgrunn.

I Eramets pressemelding uttalte direktøren, Bernt Jarle Dolmen, at for norsk industri er det også en konkurransefordel så lenge statlige myndigheter, slik som det nå signaliseres vilje til, i praksis legger til rette gjennom forutsigbare og langsiktige rammevilkår for den konkurranseutsatte industrien.

Regjeringens politikk gir resultater. Nå er det viktig at vi ikke stiller klokken tilbake slik Arbeiderpartiet ønsker, og heller ikke utfører økonomiske eksperimenter av det slag Fremskrittspartiet og SV står for.

Velferden bygges også ut. Snart er helsekøene bare et dystert minne fra den tiden da Arbeiderpartiet satt med makten. Fra januar 2002 til april 2003 ble køene redusert med 14 pst. Bevilgningene til psykiatrien er trappet kraftig opp. Offentlig sektor fornyes og moderniseres. De

magre år i skolen under Arbeiderpartiet, med sentralstyring og skrivebordsreformer, er borte for vinden. Nå ser vi lokal frihet, mangfold, åpenhet, engasjement og krav til kunnskap og kvalitet. Innen samferdsel fører konkurranseutsettingen, fristillingen og dereguleringen til at vi får langt mer igjen for pengene enn hva vi fikk tidligere. Denne regjeringen forandrer Norge til det beste for innbyggerne.

Jeg ser ingen samlet opposisjon mot denne regjeringen. Jeg ser tre partier som spriker i alle retninger. Jeg ser et arbeiderparti som vil skru klokken tilbake. Viktige moderniseringer i offentlig sektor, valgfrihet for brukerne, skatte- og avgiftslettelser er truet dersom Arbeiderpartiet igjen skulle komme tilbake til makten.

Jeg ser et fremskrittsparti som vil eksperimentere med arbeidsplasser og økonomi. Selve fundamentet for velferden er truet hvis forslagene om å gyve løs på pensjonspengene i oljefondet får flertall.

Jeg ser et SV, men jeg vet ikke helt om jeg skal tro det jeg ser. De får panikk og anklager oss for løgn når vi siterer fra partiprogrammet deres. Summen av deres politikk vil tømme oljefondet, stenge oljekranene og stoppe bedriftene. Legg så til sekstimersdagen på toppen, og Norge kan slås konkurs.

Har opposisjonen så ingen ting felles? Jo, det har de: Lite av det de foreslår, kan gjennomføres i praksis. Det er ingen bærekraft over forslagene. Arbeiderpartiets gammelmodige forslag vil ikke la seg gjennomføre. Folk vil ikke akseptere at klokken skrues tilbake. Når de har fått friheten til å velge, vil de selvsagt ikke miste den.

Luften vil raskt gå ut av ballongen til Fremskrittspartiet når pensjonsfondet er tomt og alle lurer på hvor det ble av.

At Sosialistisk Venstrepartis program ikke lar seg gjennomføre, har de jo innsett selv. Det er derfor de blir så sinte på oss når vi siterer fra programmet.

Jeg er stolt over den jobben denne regjeringen gjør. Den fører en bærekraftig politikk, en politikk vi med hånden på hjertet kan si vil gi oss et bedre samfunn. Moderat og forsiktig? Ja vel, kanskje det, men den er realistisk, og den er forsvarlig. Resultatene begynner å komme. Nå er det verken tid for å skru klokken tilbake eller å eksperimentere. Nå er det viktig å fortsette på den politiske kurs som Samarbeidsregjeringen har ført og fører. Den vil gi bedre resultater for hele landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Først bare for ordens skyld: Det er helt riktig som representanten Oddvard Nilsen sier, at han ikke ser en samlet opposisjon. Det har heller aldri vært min ambisjon å stå sammen med Fremskrittspartiet i opposisjon til denne regjeringen. Det er heller slik at Regjeringen har et problem når den ikke står sammen med sitt parlamentariske grunnlag, som er Fremskrittspartiet.

Det andre jeg har lyst til å ta opp, er at denne regjeringen legger opp til tidenes avgiftsøkning for tusenvis av bedrifter i Distrikts-Norge. Det skyldes at man har aksep-

tert ESAs opplegg om at det må innføres full arbeidsgiveravgift i hele Distrikts-Norge med unntak av Nord-Troms og Finnmark. For Nord-Troms og Finnmark har Regjeringen gjort seg nytte av en politisk unntaksbestemmelse som gjør det mulig å fravike statsstøttereguleringen.

Mitt spørsmål til representanten Oddvard Nilsen er: Kan han forklare meg hvorfor han har begrenset det bare til Nord-Troms og Finnmark, men aksepterer at man ikke skal bruke den unntaksbestemmelsen, f.eks. for resten av Troms, for Nordland, for fjellregionen i Oppland, Hedmark og Buskerud og mange andre distriktskommuner? Vi mener at Regjeringen skulle bedt om et større unntak og gav også uttrykk for det i EØS-komiteen.

Oddvard Nilsen (H): Når det gjelder Regjeringen, var mitt poeng med å si det jeg sa om bærekraften som ligger i dette storting med de ulike partier, at det bare er i Samarbeidsregjeringen man finner frem til en politikk som er bærekraftig, og som kan gjennomføres i praksis.

Så vil jeg få lov å si litt til representanten Jens Stoltenberg når det gjelder dette med arbeidsgiveravgiften. Jeg tror at i politikk skal man være redelig i all sin ferd og i all sin fremferd. Jeg vil si at noe av det som har skuffet meg mest i denne valgkampen, er Arbeiderpartiets takling av spørsmålet knyttet til arbeidsgiveravgiften og «eg». Jeg er helt overbevist om at Jens Stoltenberg vet om nettopp kravet til bærekraft. Han vet utmerket godt at han aldri kunne ha gjennomført det han har reist rundt og sagt i Norge, hvis han satt i posisjon. Det vet han. Derfor er det på en måte litt skuffende å oppleve at han fremstiller en sak på en slik måte som Arbeiderpartiet har gjort i valgkampen. Regjeringen har gjort absolutt alt som har vært mulig, for å få dette til. Vi er enige om arbeidsgiveravgiftens viktighet, men det er skuffende å se at Stoltenberg har brukt en argumentasjon som han selv vet ikke er holdbar.

Arne Sortevik (FrP): Jeg skal si noen ord om skole.

Typisk nok: Når valget er over, forsvinner ofte skolesakene ut av den politiske debatten. Typisk nok er det sagt lite i trontalen om det store vedlikeholdet som preger hverdagen for mange skolebarn. Det går sent, foreldre er frustrert og skolebarn er frustrert.

Blant de forslagene Fremskrittspartiet har fremmet her i salen, viser jeg til forslag nr. 8:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en oversikt over og fremlegge en redegjørelse for Stortinget om vedlikeholdssituasjonen for skolebygg i grunnskolen og den videregående skole i løpet av første halvår 2004.»

Det går sent. Det må gå fortere, og derfor trenger vi å få fortgang i fremrykningen. Utfordringen til den parlamentariske lederen for Høyre, som vel også snakker for Regjeringen, må være å svare på om dette er et forslag som Høyre kan være med på å støtte.

Oddvard Nilsen (H): Det er vel bred enighet i dette huset om at man skal gjøre noe når det gjelder rehabilite-

ring og vedlikehold av skolebygg. Det tror jeg faktisk de aller fleste partiene har vært enige om, og i gjentatte budsjettforslag har de ulike partier fremmet forslag om det.

Men samtidig vil jeg understreke følgende: For Høyre er også dette med skolebygg viktig, men aller viktigst er innholdet i skolen. Det har vært en sak som partiet har vært opptatt av over flere valg. Vi har poengtert gang på gang at det som må til i norsk skole er en kvalitetsforbedring. Når hver femte elev som går ut fra skolen, ikke kan lese, og vi faktisk ikke oppdager det før det er for sent, så er det noe som er i veien med norsk skole. Hovedfokus for Høyre sin del vil selvsagt være en kvalitetsheving av skolen i Norge. Det er det vi trenger, nettopp fordi våre barn trenger det verktøyet for å løse de fremtidens utfordringer de vil stå overfor. Det er det aller viktigste. Selvsagt skal det også gjøres noe for skolebygg, men ber man om en prioritering, så er det kvalitet i skolen som er det viktigste.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Representanten Nilsens påstand var at Regjeringens medisin virker. Hvis sykdommen er arbeidsledighet, kan det umulig være riktig. I går ble det lagt fram tall fra Aetat som viser at for aldersgruppen under 30 år med over fire års utdannelse har ledigheten steget med 44 pst. på ett år. Og Aetat varsler ytterligere økning utover høsten. Aldersgruppen 20 til 24 år er den med størst økning i ledigheten fra september 2002 til september 2003. Regjeringens medisin på dette området virker åpenbart ikke. Lav rente alene slår ikke tilbake ledigheten, og særlig ikke ledigheten blant ungdom. Vi vet alle hvor alvorlig ungdomsledighet er, også fordi det gjelder deres framtidige muligheter på arbeidsmarkedet, og det trengs nå målrettede tiltak.

Hva slags tiltak, bortsett fra å sitte stille og håpe på pent vær, har regjeringspartiene for å redusere ledigheten blant ungdom?

Oddvard Nilsen (H): Først og fremst vil jeg få si at jeg tror alle partier, også regjeringspartiene, er ekstremt opptatt av at de skal få ned arbeidsledigheten i Norge. Spør man meg, så er det det Regjeringen har hatt som første punkt på dagsordenen fra første dag. Hele jobben knyttet til budsjettene med å sørge for at de ble så stramme, med sikte på å få rente og kronekurs ned, hadde først og fremst én hensikt, nemlig å redde arbeidsplassene i konkurranseutsatt næringsliv. Dette ble vi bedt om av LO. Dette ble vi bedt om av NHO. Dette ble vi bedt om av alle, at dette måtte vi forsøke på. Det har vært en meget tung jobb, men Regjeringen har gjennomført den.

Som jeg sa i mitt innlegg: Nå ser vi også at det lysner i forhold til dette. Det går bedre. Det er på ingen måte slik at man er tilfreds med det resultat man har, men jeg er overbevist om at den politikken som Regjeringen nå fører, med vekt nettopp på de faktorer som her er nevnt, vil gi et bedre resultat på sikt. Så får vi i mellomtiden sette inn de målrettede tiltakene, noe vi også gjør. Denne regjeringen har gjort mye knyttet til Aetat. Hovedpoenget er at vi må fortsette den politikken som Regjeringen har

lagt opp, for å sikre at vi skaper nye arbeidsplasser og tar vare på dem vi har.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jon Lilletun (KrF): Noreg er eit lite land med stor rikdom. Dette gjev oss klare utfordringar og forpliktingar. Vi må ta vare på dei som fell utanfor. Alle i landet vårt skal få ta del i velstanden. Vi må styrkje familiane og andre fellesskap, og løfte fram dei ikkje-materielle sidene ved livet. Vi må føre ein politikk som tek vare på miljøet og slektene etter oss. Vi må ta ansvaret for medmenneska våre i fattige land på alvor.

Kristeleg Folkeparti si gruppe på Stortinget innleia arbeidet denne hausten med ei studiereise til Madagaskar. Landet er mellom verdas fattigaste. Det store fleirtalet av folket lever i fattigdom. Ingen som vitjar landet, kan unngå å sjå det, eller verte merkt av det. Men Madagaskar er òg eit land med framtid. Den nye regjeringa i landet gjev håp om demokratisering, økonomisk framgang og kamp mot fattigdom og korrupsjon.

Vitjinga på Madagaskar gav nye perspektiv på arbeidet her heime, på valkampen som ligg bak oss, og på arbeidsåret som vi har teke fatt på her på Stortinget. Utfordringane i det norske samfunnet er mange og store. Samstundes veit vi at fleirtalet her i Noreg er uendeleg mykje betre materielt stilt enn dei fleste menneske på jorda. Har vi vorte mindre takksame og mindre audmjuke etter kvart som velstanden har auka? Helst skulle det vel ha vore omvendt. Skal vi tru undersøkinga som vart presentert i Dagbladet sist torsdag, er nordmenn ikkje berre blant dei mest velståande i verda, men òg blant dei mest misnøgde. Også i Noreg har vi uløyste oppgåver. Men sett i kontrast til kvardagen til kvinner og menn i fattige strøk av verda kan delar av den norske politiske debatten verke perspektivlaus.

Skal det politiske arbeidet vårt ha meining, må vi ha evne til å ta innover oss livserfaringa til folk flest. Ser vi rundt oss i samfunnet, ser vi mange teikn på at tryggleik og gode fellesskap er ei mangelvare. Sjølv om dei fleste nordmenn har både hus, klede, nok mat og eit arbeid å gå til, er ikkje fellesskapa og familietilhøva våre alltid dei rikaste.

Ikkje sidan krigen har så få nordmenn brukt retten til å røyste som ved lokalvalet i haust. Det gjev grunn til uro. Det skal vere meningsfullt å drive lokalpolitikk, og meningsfullt å røyste. Regjeringa har tatt eit historisk initiativ for å gje kommunane meir fridom. Stortinget må også, frå dag til dag, vise at vi meiner alvor når vi seier at lokaldemokratiet skal styrkjast. Lokalvalet har ført til maktskifte fleire stader, men her på Stortinget er samansetjinga den same i dette arbeidsåret som i det førre. Utfordringane og moglegheitene er med andre ord dei same som før sommaren.

Mange spekulerer på om Kristeleg Folkeparti vil endre kurs etter eit svakt valresultat. Til det er svaret: Det medansvaret vi tok på oss på Sem, står vi fast ved. Semerklæringa, saman med regjeringserklæringa, er framleis arbeidsgrunnlaget vårt her på Stortinget. Samstundes

skal vi verte endå tydelegare og synleggjere Kristeleg Folkeparti sitt gjennomslag i det daglege arbeidet i regjering og storting. Kristeleg Folkeparti sitt mål er det same som før: eit varmare samfunn med kristne verdier. Vi skal halde fram med kampen for menneskeverdet forankra i det kristne menneskesynet.

I trontalen har Regjeringa slått fast at kampen for å sikre og skape arbeidsplassar og tvinge arbeidsløysa attende skal vere ei hovudsak framover. Regjeringa satsar på brei front. Ein stram finanspolitikk er særskild viktig. Samstundes treng vi ei målretta satsing for å skape nye arbeidsplassar. Arbeidsmarknadstiltak, jobbklubbar og ein styrkt Aetat vil hjelpe ledige til å kome inn i nytt arbeid. Det skal løne seg for næringslivet å ha folk i arbeid. Difor må vi føre ein politikk som medverkar til at den gode utviklinga med lågare rente, svekt kronekurs og moderat lønsutvikling held fram. Parallelt med dette må vi halde eit kontinuerlig fokus på nyskaping av arbeidsplassar. Innovasjon i bedrifter over heile landet er avgjerande i kampen mot arbeidsløysa. Det er difor gledeleg at Samarbeidsregjeringa vil leggje fram ein samla plan for å auke innovasjonen og framleis trappe opp innsatsen når det gjeld forskning. Arbeidsløysa er sløsing med ressursane i landet vårt. Arbeidsløysa er òg ei tung bør for alle som vert råka av ho. Difor fører Regjeringa ein politikk som skal gje ledige hender eit arbeid.

På eitt punkt vil eg gjerne slutte meg til min kollega Oddvard Nilsen. Det gjeld Arbeidarpartiet sitt forhold til arbeidsgjevaravgifta i valkampen. Eg held Jens Stoltenberg for å vere ein rettskaffen politikar. Men eg må innrømme at måten Arbeidarpartiet har køyrt denne saka på, når dei veit kor langt dei kom sjølve, og dei veit kor vanskeleg dette er, har skuffa meg. Har Stoltenberg hatt kontakt med Island og Liechtenstein? Har han teke dette opp i møta med Persson og Schröder? Eg tviler på det, for vi veit at dei har gått imot dei løysingane som Stoltenberg i dag har føreslått.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Det er en ærlig sak at Kristelig Folkeparti er uenig med Arbeiderpartiet i synet på differensiert arbeidsgiveravgift. Men jeg er dypt uenig i den konklusjonen man har kommet til, fordi denne diskusjonen handler ikke om hva vi gjorde for tre, fire og fem år siden. Da slåss Bondevik I-regjeringen, Stoltenberg-regjeringen og Jagland-regjeringen for å få ESA til å akseptere ordningen. Det lyktes vi ikke med. Det vi fikk til, var å få noen år ekstra. Det er vi glade for. Da det arbeidet var avsluttet, gjenstod det én mulighet, og det var å bruke den politiske unntaksbestemmelsen, som jeg tror kan tilsidesette regelverket. Den er blitt brukt for Nord-Troms og Finnmark. Det er veldig bra.

Det vi anklager Regjeringen for, er at den ikke har tatt opp på politisk plan et ønske om at større deler av Norge kunne unntas. Vi har fått skriftlig svar om at det ikke har vært tatt opp én eneste gang av statsminister, finansminister eller utenriksminister at man skulle ha hatt et større unntak. Når Regjeringen overhodet ikke har tatt opp

spørsmålet om et større fritak, mener vi at den har hatt en skandaløs, passiv holdning til det absolutt viktigste distriktspolitiske virkemiddelet. Regjeringen har bare bøyd seg for byråkraters og diplomaters vurderinger av hva som er mulig, og har ikke gjort et skikkelig politisk arbeid. Det er skandalen i denne saken.

Jon Lilletun (KrF): Her treng ein meir enn eitt minutt replikk for å kunne gå gjennom ein dokumentasjon på at det Stoltenberg no sa, ikkje held mål.

For det fyrste var det vanskeleg nok å få Liechtenstein og Island med på at denne unntaksregelen skulle kunne brukast for Nord-Troms og Finnmark. Vi veit at det var behov for at heile EØS måtte vere villig til å gå inn i den kampen.

Vidare er det gjort ei rekkje forsøk på å finne løysingar for det som er den logiske politikken, nemleg å halde fram med ei differensiert arbeidsgjevaravgift. Det er ei ubyråkratisk ordning, og eg må seie at det tener ikkje EU mykje til ære at dei hindrar ei ubyråkratisk ordning og påfører oss byråkratiske ordningar. Det gjev i alle fall ikkje det prosjektet noko meir truverde hos Kristeleg Folkeparti. Det vil eg berre seie!

Men eg må nok beklage: Eg står fast på den kritikken som er retta mot Arbeidarpartiet, at dei i opposisjon har ført ein annan argumentasjon enn dei gjorde i posisjon når det gjeld arbeidsgjevaravgifta.

Arne Sortevik (FrP): Jeg skal tilbake til skole, jeg, men det skulle vel gå greit med en tidligere utdanningsminister.

Regjeringen snakker om at den vil prioritere et mangfoldig skoletilbud. Like før sommerferien inngikk regjeringspartiene et kompromiss med SV, da lov om frittstående skoler ble behandlet i Stortinget. Det gjeninnførte den kommunale vetoretten. Hvorledes mener Regjeringen at dette mangfoldige skoletilbudet skal bli virkelighet, når man i samarbeid med SV faktisk har gjeninnført en kommunal vetoret? Er det slik at man ikke har tenkt å bry seg om hva de kommunale politikerne sier? Skal man følge denne innsigelsesretten eller vetoretten, vil jo det legge en betydelig sperre for etablering av et mangfoldig skoletilbud.

Så på tolv sekunder: Statsministeren snakket mye om verdispørsmål. Jeg vil tilbake til vedlikeholdet, for det vedlikeholdet og de skolene vi tilbyr våre skolebarn, handler også om verdier. Hva vil Regjeringen gjøre for at det skal gå fortere å gi barn skikkelig skolebygninger og en anstendig skolehverdag?

Jon Lilletun (KrF): Representanten Sortevik skal ha ros for at han bringer skulen, som er noko av det viktigaste vi steller med, inn i trontaledebatten, sjølv om han vert veldig konkret. Det vert nesten ein budsjettdebatt.

Når det gjeld vedlikeholdet av skulane, vil det kome ein gjennomgang av heile situasjonen. Eg ventar at budsjettet har ytterlegare tak når det gjeld vedlikeholdet av skulane.

Når det gjeld vetoretten, kom nok representanten Sortevik i skade for å beskrive uriktig det Stortinget gjorde. Ein gav kommunane uttalerett, ja, men ikkje vetoret. Det Framstegspartiet hadde moglegheit til, var å stemme for Regjeringas forslag, som ville likebehandle friskular i alle kommunar i forhold til det den offentlege skulen kostar. Men ved at dei gjekk imot det, var ein nøydd til å søkje fleirtal på ein annan måte, men ikkje på den måten at det vart innført eit veto. Den nye friskulelova gjev rett til etablering når det er fagleg grunnlag for det, og då har ikkje kommunen veto, men han har uttalerett.

Heidi Sørensen (SV): Jeg er glad for at statsministeren understreket at blant Regjeringens kjerneverdier står miljøet som vårt forvalteransvar, og at Norge skal være et miljøpolitisk foregangsland.

Fremskrittspartiet har i dag fremmet fire forslag i salen som effektivt ville rasere norsk miljøpolitikk. Fremskrittspartiet deler på disse områdene åpenbart ikke Regjeringens kjerneverdier.

Jeg har stor respekt for det valget Kristelig Folkeparti tok da de gikk ut av Bondevik I-regjeringen på en miljøsak. Nå står vi overfor en sak med større miljøkonsekvenser enn gasskraftsaken, nemlig åpningen av Barentshavet for oljeproduksjon. Det vil medføre større klimautslipp og vil berøre den sårbare økologien i Barentshavet kraftig.

Kan Lilletun love meg at han nå i regjeringssposisjon ikke vil gå inn for en sak som har større konsekvenser enn gasskraftsaken? Og er ikke hjertet hans litt nærmere våre kjerneverdier enn Fremskrittspartiets?

Jon Lilletun (KrF): Eg har tidlegare i dag etterlyst frå representanten Halvorsen ei erkjenning av at når det gjeld miljøpolitikk, har denne regjeringa ført ei god linje, som var betre enn regjeringa Stoltenbergs, og fått delvis medhald i det.

Det som representanten Sørensen tek opp, er sjølv sagt noko som vi skal behandle seriøst og skikkeleg. Det å trekkje konklusjonen no, før vi har sett i gang utgreiingar, ville vere galt. Meininga med konsekvensutgreiingar må jo vere at ein får dei på bordet, og at ein gjennomfører ei høyring før ein konkluderer.

Men det eg lovar representanten Sørensen, er at Kristeleg Folkeparti kjem ikkje til å vere med på noko vedtak verken i regjering eller i storting som har dei konsekvensane som representanten Sørensen beskreib her.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V): Norge har levd – og levd godt – med mindretallsregjeringer siden 1971, med bare ett unntak. I stigende grad bygges det opp misnøye med dette, og det snakkes om systemkrise og behov for flertallsregjeringer. Venstre ville gjerne hatt flertall bak Regjeringa og dens politikk, men noen politiske realiteter har gjort det umulig å danne flertallsregjering. Det er ikke på noen måte gitt at dette vil endre seg etter neste stortingsvalg.

Dette handler ikke om en systemkrise som kan avskaffes ved formalgrep, men om politikk. Mindretallsregjeringers styringsproblemer og ropene om kaos og krise øker med opposisjonens behov for posisjonering for egen makt, framfor ønsket om omforente løsninger fra sak til sak.

Til sjuende og sist faller ting på plass, med eller uten regjeringsskifte. Det er grunnleggende galt å framstille norsk politikk som et kaos. Man kan bare se norsk politikk i et internasjonalt perspektiv, så ser man det meningsløse i en slik påstand. Men kanskje har noen interesse av å skape det falske bildet.

Landet styres godt. Samarbeidsregjeringa har i to år fått gjennomslag for sin politikk – i all hovedsak. Venstre står rakrygget og stolt i en regjering som fører en god politikk for hele landet. Vi har en visjon om et sosialliberalt Norge, med mer frihet og mer ansvar for enkeltmennesker, for kommuner, for bedrifter og institusjoner. Det moderne Framtids-Norge er ikke en retur til den sosialdemokratiske formynderstaten som fratar folk ansvar og skaper kravmentalitet og sytekultur. Det kan heller ikke baseres på ytterliggående politikk til høyre, med intoleranse og gruppetenkning, anti-miljøpolitikk og uhemmet kommersialisme.

Regjeringa leverer i riktig retning. Trontalen viser tydelig satsing på hjertesaker for Venstre, som frihetsreform for lokaldemokratiet, en offensiv miljøpolitikk, sosialt ansvar, utdanning og forskning, nyskapende næringsliv og orden i økonomien. Statsbudsjettet og finansdebatten vil gi anledning til å gå nærmere inn på den praktiske politikken.

Fremskrittspartiet bidrog til etablering av Samarbeidsregjeringa. Partiet står sjølsagt fritt til å bidra til dens fall, enten årsaken vil være egne taktiske interesser eller ønsket om at en annen regjering skal føre en politikk man liker bedre. Men det er nå en gang slik at partier i fløyposisjon ofte må finne seg i å velge subsidiært, gjerne mellom to onder. Også Venstre har en fløyposisjon i noen saker og må inngå kompromisser. I de fleste saker befinner vi oss i det politiske sentrum og kan være med og legge premissene for samlende løsninger. Derfor er det naturlig at partier i sentrum, også når de er små, er med i regjering, mens fløypartier, også når de er store, må finne seg i å være i opposisjon. Det er når rollen som protestparti på en ytterfløy skal forenes med ansvar og makt, at problemer skapes. De kan ikke ryddes av veien med symbolske systemendringer. Partiers ambisjoner og strategiske grep kan ingen utenforstående avskaffe.

Fremskrittspartiets formann, Carl I. Hagen, sa i valgkampen at han ønsket sentrum ut av norsk politikk. Det er – fra hans ståsted – et greit politisk synspunkt så lenge han vil overlate valget til velgerne. På samme måte kan Venstre gi uttrykk for at det hadde gjort styringen av landet mye enklere om populistiske fløypartier hadde hatt noe mindre oppslutning og hadde nøydt seg med rollen som opposisjon og salt i samfunnsdebatten.

Men velgernes valg må og skal vi leve med, og derfor må også opposisjonen ta ansvar når det ikke er politisk grunnlag for flertallskoalisjoner. Sentrumpartiene har

lange tradisjoner for slikt ansvar, systemproblemene har en påfallende tendens til å bli akutte når Arbeiderpartiet er i opposisjon.

Venstre konstaterer at Samarbeidsregjeringa er den beste og mest styringsdyktige regjeringa landet kan ha i dag. Den leverer i samsvar med Sem-erklæringa, og det er en god balanse mellom partiene i Regjeringa. Sentrumpartiernes innflytelse er betydelig og tydelig.

Ønsket om å fjerne det brysomme sentrum og gjeninnføre en enkel todeling i rødt og blått kommer ikke til å lykkes. Virkeligheten har gått forbi slike forenklete bilder. Selv i topartisystemet i Storbritannia klarer liberaldemokratene å bryte mønsteret og vinne stadig flere mandater. I hele Europa er det flerpartisystemet som vokser. Mange jevnstore partier er den europeiske tendensen, og toparti- eller toblokksystemer mobiliserer heller ikke flere velgere. Det er bedre å innrette seg på dette og skape samarbeid på det grunnlaget enn å drømme om fortidens enkle løsninger og enkle fronter. Mangfoldet og friheten lar seg aldri undertrykke.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): Denne regjeringa er den beste og dyktigaste til å regjere, sa representanten frå Venstre. Så seier ho at ho har stor tillit til folket. Det skal vi ha. Men folket har nett talt i val og har ikkje stor tillit til Regjeringa, det viser valresultatet. Ein må nok leggja an ei meir audmjuk haldning til kva folket meiner om denne regjeringa.

Det som eg fyrst og fremst tenkjer på i forhold til at eg ikkje synest at Regjeringa er den dyktigaste, er alle dei arbeidsledige. Over 100 000 menneske er heilt ledige og har gått på ulike tiltak gjennom mange år. For den enkelte er det ein forferdeleg situasjon, og det er sløsing med ressursar.

Synest representanten frå Venstre at det er god politisk styring når det er så mange som er ledige, og når det er så mange hender som kunne vore brukte i arbeid, å føra ein politikk som gjer at dei ledige ikkje får seg arbeid?

Trine Skei Grande (V): Venstre har vært opptatt av lokaldemokrati, og når jeg hører denne replikken, er det et lite varsku – meg bekjent var det ikke denne regjeringa som stilte til valg, det var et lokalvalg. Jeg vil heller ikke si at Venstre kom spesielt dårlig ut av det.

Men tilbake til det egentlige spørsmålet. Det er faktisk slik at denne regjeringa har gjort ekstremt mye når det gjelder renten – det beste på lenge – den har gjort mye i forhold til kronekurs, og den har gjort mye i forhold til nyskaping. Den skatteletten som Arbeiderpartiet skjeller oss ut for, er jo en skattelette som først og fremst er gitt til de arbeidsledige, fordi bedriftene har fått mulighet til å ansette dem. Helheten i politikken gjør at vi nå klarer å snu trendene. Den helheten går både på skattepolitikken,

den økonomiske politikken, rentepolitikken og kronepolitikken.

Øyvind Korsberg (FrP): «Regjeringen strides om oljen i Barentshavet. De indre motsetningene i Regjeringen øker, etter at Venstre sier klart nei til oljeboring i Barentshavet. Høyre ønsker å starte utvinningen snarest.»

Dette er et sitat fra Aftenposten 28. september i år.

Siden Høyre ønsker å starte boringen, regner jeg med at de vil støtte vårt forslag nr. 10, som lyder:

«Regjeringen gis fullmakt til å åpne for oljeboring i Lofoten-Barentshavet.»

Men spørsmålet til Venstre er: Det er nylig avsluttet en konsekvensutredning av disse områdene, og siden Venstre nå sier klart nei, er den konsekvensutredningen da bare et spill for galleriet? Vil Venstre diktere Høyre og Kristelig Folkeparti på dette området, slik at Barentshavet og Lofoten forblir et stengt område så lenge vi har denne regjeringen?

Trine Skei Grande (V): Venstres utgangspunkt er selvfølgelig Sem-erklæringen på dette punkt, der det sies at man skal ha en konsekvensutredning som skal være så grundig at vi vet alle konsekvensene fullt ut. Den konsekvensutredningen er nå på høring, og vi skal gå inn i og se på alle bitene der. Det er klart at Venstre er grunnleggende kritisk til å starte oljeboring i et område som er vårt hovedmatfat når det gjelder fisk, og der vi også har vær, lys og andre forhold som gjør det ekstremt vanskelig å gjøre dette på en miljøsikker måte. Vi skal se på den konsekvensutredningen som er kommet, og vi skal ha som utgangspunkt at alle konsekvenser skal bli lagt på bordet før man i det hele tatt går inn i noen forhastede beslutninger på dette område. Denne grunnleggende holdningen har vi også gitt uttrykk for.

Heikki Holmås (SV): Norge har lenge vært kjent som det landet i verden hvor forskjellen mellom rike og fattige har vært minst. Men etter at Venstre har kommet i regjering, er det altså slik at forskjellene mellom rike og fattige her i landet har økt raskere enn noensinne. Det er to måter å øke forskjellene på: den ene er å gjøre de rike rikere, og den andre er å gjøre de fattige fattigere. Regjeringen, med Venstre godt plassert, har klart å gjøre begge deler. De har gjort de fattige fattigere ved å kutte i inntektene, og i overføringene som de arbeidsløse får, de har gjort de fattige fattigere ved å behovsprøve enda flere når det gjelder velferdsordningene – det holder ikke bare å være fattig, en må faktisk være aller fattigst for å kunne ta del i disse velferdsordningene – og en har gjort de rike rikere gjennom å gi aller mest skattelette til de rikeste ved aksjeutbytte. Jeg synes det er fascinerende hvordan logikken på en måte er at alle de fattige skal behovsprøves.

Da er spørsmålet mitt til Skei Grande: Er Venstre for at Norge skal være et land som fortsatt skal ha små forskjeller økonomisk mellom rike og fattige?

Trine Skei Grande (V): Den grunnleggende misforståelsen fra SVs side er at de fattige nødvendigvis blir ri-

kere av at de rike blir fattigere. Det er det ikke nødvendigvis noen sammenheng i.

Vi er den regjeringa som har lagt fram fattigdomspakka, og som faktisk har prioritert å gjøre noe for de aller, aller svakeste, istedenfor å lage de store reformene som absolutt skal hjelpe alle grupper samtidig. Det viktigste for oss har vært å prioritere dem som står nederst, dem som har minst, dem som har vært stengt ute i samfunnet. La meg nevne et lite eksempel: Når SV var opptatt av barnehagepolitikk, var de først og fremst opptatt av å gjøre barnehagen billigere, ikke av å få barnehageplass til flere. Men for oss er det slik at vi er opptatt av at det må være et gode. Når det godet faktisk bare går til noen få, er det viktigere at det når alle, enn at det gjøres billigst først.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Sylvia Brustad (A): Politikk bør handle om å gjøre hverdagen tryggere og bedre for folk. Dessverre er det det motsatte mange opplever nå. Nesten 110 000 mennesker er nå uten ordinært arbeid. Mange av disse er unge og møter det voksne livet med å ha ingenting å gå til. For dem har ikke hverdagen blitt verken bedre eller tryggere. Arbeidsledighet handler om mennesker. Det handler om dem som ikke får sove om natten fordi de er utrygge på framtida, redde for at de ikke greier å betale regninga og få beholde hus og hjem. Det handler om unger som ikke får delta sammen med andre unger fordi foreldrene ikke har råd, som ikke kan være med på skoletur og ikke gå i bursdagen til nabogutten. Og det handler om sosiale nettverk og sjølbilder som går i stykker.

Arnulf Øverland sa det slik:

«Du må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv.»

Jeg hørte statsminister Bondevik tidligere i dag sa:

«Det å ha et arbeid er en grunnleggende verdi».

Det er vi enig i. Men da lurer jeg på hvorfor Regjeringa ikke gjør mer for å få flere folk i arbeid, for situasjonen er alvorlig innenfor mange sektorer, og det er mange alarmklokker som ringer. Og la meg bruke petroleumssektoren som ett eksempel. 250 000 mennesker er direkte eller indirekte sysselsatt innenfor denne sektoren. Mange lokalsamfunn er avhengig av disse arbeidsplassene, og – ikke minst – næringa skaper verdier og inntekter som vi er helt avhengig av for å trygge velferden vår og for å få nok til å betale pensjoner til dem som kommer etter oss. Derfor trengs det forutsigbarhet, og derfor trengs det også langsiktighet.

Nå er situasjonen den at aktiviteten er lav. Det finnes lite. Vi ser en stadig mindre interesse fra utenlandske selskaper, og vi ser at mye god og høy kompetanse er i ferd med å forsvinne ut av landet vårt. Derfor trengs det avklaringer fra myndighetene, både i forhold til å kunne ta ut mer i allerede eksisterende felt, men også å gi signaler om nye felt. I den sammenhengen har jeg merket meg den uenighet som er i Regjeringa – og det har også avspeilet seg i dagens debatt – når det gjelder hva som skal skje i de nordlige havområdene og Barentshavet. Her

trengs det raske avklaringer fra Regjeringa, slik næringa trenger, og slik stortingsflertallet har bedt om. Jeg legger til grunn at Regjeringa følger opp dette, og at vi snart får en sak til behandling. For hvis Regjeringa virkelig mener at det er altfor høy ledighet i Norge, så må det gjøres mye mer. Næringsminister Gabrielsen er nødt til å finne fram den verktøykassa han har plassert i et skap, låst igjen døra og mistet nøkkelen til, fordi det trengs aktive, målrettede tiltak! For meg kan det virke som om denne regjeringa har gjort det til én av sine hovedsaker å ha en såkalt nøytral og passiv næringspolitikk. Men f.eks. i mitt hjemfylke, Hedmark, hadde svært mange av de bedriftene – svært mange av de arbeidsplassene i mange distriktskommuner – aldri sett dagens lys uten at det hadde vært en regjering og et storting som faktisk hadde vært interessert i å bruke kommunale næringsfond, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond osv. Det er her denne regjeringa har valgt å kutte, og derfor må det skje mer aktive ting framover.

Sist vinter var også svært vanskelig for mange mennesker fordi de ikke greide å betale strømregninga si. Mange ble engstelige. Noen skrudde av varmen selv om de ville fryse, fordi de var redde for ikke å greie det. Og det svaret de fikk fra Regjeringa, var at dette ikke er noe problem, dere kan gå og få hjelp på sosialkontoret. Det gikk selvfølgelig ikke. Nå er spørsmålet: Hva har Regjeringa tenkt å gjøre for å unngå at vi kommer opp i denne situasjonen én gang til? For meg virker det som om Regjeringa ensidig satser på værgudene. Det er en meget risikabel sport, som gjør at jeg tror mange mennesker både denne vinteren og vintrene framover kommer til å oppleve at de dessverre ikke greier å betale regninga. Det gir ikke en tryggere hverdag for folk flest!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H): Regjeringen har definert arbeidet med å sikre og skape arbeidsplasser som den viktigste utfordringen. Nå ser vi at Regjeringens politikk er i ferd med å virke – optimismen er på vei tilbake. Vi ser at Aker Kværner har fått kontrakt på grunn av Snøhvit-utbyggingen, vi ser at SAS har fått en stor kontrakt på Gardermoen, vi hører at småbedriftene tror på økt omsetning, flere sysselsatte og større lønnsomhet. Det er konsekvenser av Regjeringens politikk, både at man har redusert skatter og avgifter for næringslivet, og at man har ført en ansvarlig økonomisk politikk som har fått renten og kronekursen ned. Arbeiderpartiets alternativ har så langt vært at man ønsker flere arbeidsmarkedstiltak, at man ønsker noe mer SND, og at man øker skattene.

Mitt spørsmål til Sylvia Brustad er: Tror hun fortsatt at høyere skatter for næringslivet vil bringe flere i arbeid?

Sylvia Brustad (A): Jeg synes det blir noe forunderlig å høre på representanten Sanner, som sier at «Regjeringens politikk er i ferd med å virke». Det er riktig at det er noen lyspunkter, men jeg synes det er ganske drøyt å

stå her og si at politikken virker, når det er veldig lenge siden vi har hatt så høy arbeidsledighet som vi nå har. Det har vært en dramatisk økning i arbeidsledigheten under denne Regjeringa. Når 110 000 mennesker er uten ordinært arbeid, når ungdomsledigheten øker for hver dag, når store deler av industrien vår har problemer og mange opplever på kroppen og i lokalsamfunnet at bedrifter legges ned eller står i fare for å bli lagt ned, kan ikke jeg slutte meg til at politikken virker. Etter min mening er det fortsatt store utfordringer.

Jeg synes også det er forunderlig at Regjeringa slår seg på brystet og sier at politikken virker, når det faktisk er denne regjeringa som har sørget for at mange av dem som i dag er ledige, får mindre å leve av – ut fra at det skulle føre til at de fortere får jobb – mens det er det motsatte resonnementet som brukes i forhold til dem som har mest; de må ha skattelette for å komme i jobb.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg har med noe forundring lyttet til representanten Brustads bekymringer for norsk industri og norske arbeidsplasser. Jeg vil gjerne minne om at det ikke kom et eneste forslag fra Arbeiderpartiet da vi behandlet oljemeldingen i vinter, og det kom heller ikke noen støtte til våre forslag om å få denne bransjen opp av hengemyra.

Nå later man i Arbeiderpartiet som om man er bekymret for manglende kraft og høye strømpriser. Det er imidlertid et faktum at med Arbeiderpartiets politikk de siste seks-åtte år, ville vi ikke ha hatt en eneste kilowatt mer enn det vi har i dag. Arbeiderpartiet har hele tiden vært i det flertall som enten har avslått eller redusert de kraftutbygginger som vi har behandlet. Det var jo nettopp Jagland-regjeringen som fant på at CO₂-utslipp skulle behandles etter forurensningsloven, og det gjorde at gasskraftutbyggingen stoppet opp.

Betyr det vi nå hører, at Arbeiderpartiet tar selvkritikk for sin handlingslammelse i disse spørsmålene? Og hvordan henger Arbeiderpartiets såkalte støtte til gasskraftverk sammen med partiets aktive støtte til utslippsreduksjoner?

Sylvia Brustad (A): Nå vet ikke jeg hvordan representanten Vaksdal definerer ordet «handlingslammelse», men man kan ikke beskyldte Arbeiderpartiet for å være handlingslammet f.eks. i forhold til kraft – Arbeiderpartiet, som kanskje er det partiet i Norge som har fått mest kjeft fordi vi har gått inn for gasskraftverk. Jeg vil også minne representanten Vaksdal om at det var en arbeiderpartiregjering som gav tre konsesjoner til å bygge gasskraftverk, noe vi mener var og er helt nødvendig for å få ned strømprisene.

I den situasjonen vi nå er i, hvor gapet stadig øker mellom det vi bruker av strøm, og det vi produserer, vil folk være nødt til å oppleve at strømprisene dessverre fortsatt øker. Når vi har en regjering som satser på værgudene og ikke på aktive tiltak, er det det som kommer til å skje. Derfor er det viktig at vi både får bygd gasskraftverk, og at vi får tatt i bruk mye mer miljøvennlig energi. Og der vil jeg minne om at Arbeiderpartiet gikk

inn for mange flere millioner kroner til fornybar energi senest under budsjettbehandlingen her i huset i vår, noe Fremskrittspartiet var imot. Så vi har ingenting å skamme oss over i forhold til å skaffe mer kraft og prøve å få strømprisene ned.

Hallgeir H. Langeland (SV): Noko av det som er problematisk i forhold til eit regjeringssamarbeid med Arbeidarpartiet, er EU-saka og EØS-problematikken, men òg miljøpolitikken. Det ein òg merkar her i dag, er at Sylvia Brustad pressar på for at Regjeringa ikkje skal vera så nøye på dei konsekvensutgreiingane ein skal ha i Barentshavet, men sørgja for at det kjem ei sak raskt, slik at ein kan få setja i gang. Det er stikk i strid med det bl.a. SV står for, og det er beklageleg at ein gjentek dette tempobehevet.

Mitt første spørsmål er: Skal ein byggja ut og gå vidare i Barentshavet same kva konsekvensutgreiingane seier?

Det andre spørsmålet går på det som representanten Brustad var inne på i forhold til straum. SV har der utfordra Regjeringa med konkrete tiltak for mindre straumavhengigheit, meir til vind- og bioindustri, meir til vassboren varme osv. Vil Arbeidarpartiet vera med på eit slikt konstruktivt spor, eller vil dei halda fram med å konkurrera med Framstegspartiet om å vera ein miljøversting?

Sylvia Brustad (A): Først vil jeg ta for meg spørsmålet om Barentshavet. Arbeiderpartiet har ikke tatt stilling til hva som skal skje der, men jeg tror vi alle, inkludert SV, gjør oss selv en bjørnetjeneste hvis vi tror at det å utrede i flere år vil løse disse konfliktene, de ulike meningene og de store utfordringene vi har i forhold til dette.

Arbeiderpartiet er selvfølgelig også opptatt av miljø. Men det vi har sagt, og som vi var enige om – og der jeg håper vi fortsatt er enig med regjeringspartiene – var at situasjonen innenfor denne sektoren er så bekymringsfull og så alvorlig at det er viktig å få raske avklaringer på hva som skal skje videre, også i forhold til de nordlige havområder. Det forventer jeg at Regjeringa følger opp, og jeg forventer at vi får en sak til behandling i Stortinget om det i løpet av dette året, slik flertallet i Stortinget gikk inn for.

Jeg vil også minne representanten Langeland om at situasjonen når det gjelder olje og miljø, er den at gjennom alle de årene vi har hatt oljevirkosomhet i Norge, har olje og miljø i stor grad greid å gå hånd i hånd. Det betyr ikke at jeg forskutterer hva som skal skje nordover, men det er et faktum.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Norsk næringsliv og norsk økonomi har vært gjennom et meget vanskelig år, først og fremst på grunn av den vanskelige situasjonen i internasjonal økonomi, men også på grunn av høy lønnsvekst gjennom flere år, høy rente og sterk kronekurs. Det har rammet mange arbeidsplasser og bedrifter meget

hardt. Men nå ser vi heldigvis klare tegn til at det begynner å lysne, og at norsk industri igjen vinner konkurransekraft. Vi har sett eksempler de siste dagene. Aker Kværner fikk en stor kontrakt på Snøhvit-utbyggingen på halvannen milliarder kr; det vil sikre mange arbeidsplasser langs kysten vår. Jeg vil også nevne den kontrakten som SAS fikk hva gjaldt vedlikehold av MD-80-flåten på Gardermoen. Det som er spennende og interessant, er at det nettopp var bl.a. disse to bedriftene som i fjor og gjennom vinteren hadde store problemer. Nå ser vi at de samme fagmiljøene, de samme bedriftene, gjør det bra i knallhard internasjonal konkurranse. Slikt gir grunn til optimisme.

Selv om betydningen av dyktige og effektive fagmiljøer ikke kan overvurderes, har Regjeringen bidratt gjennom et systematisk arbeid for å bedre næringslivets konkurransevne. De to siste årene er skatte- og avgiftsnivået redusert med ca. 20 milliarder kr. Størstedelen av disse lettelsene er gått til næringslivet. Og siden statsbudsjettet for 2003 ble lagt frem i fjor høst, har altså Norges Bank redusert renten fra 7 til 2,5 pst. Renteforskjellen mellom Norge og EU-land er dermed så godt som eliminert. Samtidig er kronekursen svekket. Lavere rente alene betyr mellom 20 og 25 milliarder kr i lavere renteutgifter for norske bedrifter. Bare for fiskeribedriftene betyr dette 2,5 milliarder kr i mindretgift.

Vi som er i politikken i dag, vi er politikere i mulighetenes land. Norge har muligheten både til å lykkes og til å mislykkes. Og vi står etter mitt skjønn i et veiskille når det gjelder næringspolitikk, der vi kan velge mellom tre hovedinnretninger. Vi kan gjenoppta en politikk med nedbygging av konkurranseutsatt næringsliv. Det er en linje der stadig høyere skatter og avgifter for næringslivet skaper økt rom for vekst i offentlig sektor. Denne linjen sier nei til reformer som øker tilgangen på arbeidskraft, og nei til å organisere ressursene i offentlig sektor bedre. Det er en politikk som øker avhengigheten av svingende oljeinntekter og gjør oss totalt uforberedt på den dagen oljeinntektene svikter. Resultatet av en slik politikk er redusert verdiskaping, lavere velferd og økt ledighet. Man ville altså komme til et sted som ingen har ønsket seg – men konsekvensene av de enkelte valg vi gjorde, førte oss ubønnhørlig dit.

Den andre hovedinnretningen er å føre en ekspansiv finanspolitikk. Det er en politikk der alle gode ønsker innfris, ønsker som hver for seg høres tilforlatelige ut, men som til sammen undergraver troverdigheten i den økonomiske politikken. Det er en politikk hvor lønnsveksten vil komme ut av kontroll, der rente og kronekurs er tilbake i gammelt leie, og der norske bedrifter taper i internasjonal konkurranse. Det er en politikk som også har oppslutning i deler av Stortinget.

Det siste alternativet, som er Samarbeidsregjeringens alternativ, kombinerer en ansvarlig økonomisk politikk med redusert skatte- og avgiftstrykk på bedriftene. Sammen med en moderat lønnsutvikling gir dette konkurransedyktige rammebetingelser, mer egenkapital til nye investeringer, vekstkraftige bedrifter og flere arbeidsplasser.

Ut fra enkelte tidligere taleres innlegg kan man få det inntrykket at næringslivet ønsker seg skatte- og avgiftsøkninger, at bedriftene er mest opptatt av noen millioner kr ekstra i offentlige overføringer, og at det beste som kan skje, er at man får noen ekstra tiltaksplasser. Siden Samarbeidsregjeringen overtok, har jeg møtt hundretalls, ja tusentalls av bedriftsledere, og jeg kan forsikre den som måtte være i tvil, om at det ikke er disse prioriteringene som er fremtredende. Det er og blir de grunnleggende rammebetingelsene som virkelig har betydning for hvorvidt vi skal ha lønnsomme arbeidsplasser. Det er det som er den ene av hovedutfordringene i næringspolitikken.

Den andre er hvordan vi skal greie å slippe skapergledden løs i samfunnet. Hvordan skal vi legge til rette for mer nyskaping, flere nye produkter og flere bedriftsetableringer? Som et første skritt må man finne gode svar på disse spørsmålene, så vil Regjeringen senere i denne måneden legge frem en plan for en helhetlig innovasjonspolitik.

For å utløse økt forskningsinnsats og nyskaping i private bedrifter har vi innført et eget skattefradrag for forskning og utvikling. Til nå er det innvilget fradrag på prosjekter på til sammen formidable 10 milliarder kr. Det gjelder tusenvis av norske små- og mellomstore bedrifter. Vi har også fått signaler om at det finnes regler som er til hinder for nyskaping. Dette tar vi fatt i gjennom handlingsplanen Et enklere Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A): Det var for så vidt interessant å høre på næringsministerens innlegg. En rekke ting er skjedd. Det er den store bekymringen for den økte arbeidsledigheten som vi må ha i fokus, som må ha første prioritet.

Når det gjelder Arbeiderpartiet og Regjeringen, er vi stort sett enige om at vi må være forsiktige med ekspansiviteten i finansopplegget. Det er viktig å ha målrettede tiltak. Det er viktig å se hva som har skjedd, og hva som vil komme til å skje framover.

Jeg vil spørre næringsministeren om en konkret sak. La oss ta de to samfunnene på Vestlandet som nå er truet av – ja, jeg vil nesten si – utryddelse, Årdal og Høyanger. Hydro har vært med og lagt til rette for mange arbeidsplasser i disse lokalsamfunnene. Hydro truer nå med direkte nedleggelse. Storsamfunnet har tilrettelagt for en gedigen energiproduksjon for at Hydro skulle ha disse rammebetingelsene på plass og vokse i disse lokalsamfunnene.

Er det nå slik at Hydro bare kan snu seg rett om, selge industrikontraktene ut og legge ned arbeidsplassene? Hvilke initiativ vil næringsministeren ta?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er ingen tvil om at lokalsamfunnene både i Årdal og i Høyanger, og delvis også på Karmøy, har betydelige utfordringer hvis det ender opp med at Hydro lar være å gjøre investeringer og fornye den kapasiteten som er i dag med den såkalte Søder-

berg-teknologien og ikke investerer i ny produksjonskapasitet. Det vil bety en svekkelse av disse industrimiljøene.

Det man må se på, er selvfølgelig hva som er årsaken til det. Det jobber vi med. Jeg har utfordret Hydro i brev der jeg utber meg konkret: Hva er årsaken til de beslutningene som er fattet? Og hvilke politikerbestemte vilkår er det vi eventuelt kan gjøre noe med? Problemstillingen er knyttet til energiproduksjonen som i dag foregår der, og hvor man har fått Statkraft-kontrakter, og hva som skal skje før disse fases ut fra det tidspunktet man legger ned. Da er det vel slik at disse kontraktene ikke på noen måte kan overflyttes automatisk. Men det blir energiministeren som tar stilling til det.

Øystein Hedstrøm (FrP): Statsråden nevnte i sitt innlegg, helt på slutten, handlingsplanen for et enklere Norge. Det går på det trykket vi har mot små og mellomstore bedrifter i særdeleshet, og norske kommuner som belastes med et enormt gratisarbeid fra myndighetenes side. Dette er ikke noe nytt. Det ble tatt opp under Bondevik I-regjeringen, og det er fulgt opp under Bondevik II. Men det ambisjonsnivået som nærings- og handelsministeren legger seg på, er altfor lavt, mener vi i Fremskrittspartiet. Man skal redusere belastningen med 100 årsverk pr. år, altså mellom 1 pst. og 2 pst. av den totale belastningen. Vi forstår ikke at de næringsdrivende trykkes ned på denne måten når vi har en næringsminister utgått fra Høyre, at man ikke legger seg på et høyere ambisjonsnivå og gjør dette til et konkurransefortrinn for norsk næringsliv.

En tidligere næringsminister gav et løfte om at man skulle redusere med 25 pst. på to år. Vil vi oppleve noe lignende fra vår nåværende næringsminister?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: For å ta det siste først: Svaret er nei. Det vil ikke bli et slikt ambisjonsnivå, for vi så hvordan det gikk. Så enkelt er det ikke. Men vi har lagt frem en handlingsplan for et enklere Norge, som vi følger opp meget tett. Vi har etablert et forum hvor representanter for arbeidstaker- og arbeidsgiversiden og alle bransjeorganisasjonene er med, hvor de kommer med helt konkrete forslag til ting vi kan endre. Så har jeg sagt at inntil vi greier å få alt over på elektronisk rapportering, har vi en ambisjon om 100 årsverk i reduksjon pr. år. Og der ligger vi. Vi vet at ifølge det prosjektet vi har på gang, skal all rapportering fra næringslivet kunne gå elektronisk innen utgangen av 2004, og det er først da vi får en kraftig nedgang i belastningen på den enkelte bedrift. Hvor mange hundre, eventuelt tusen, årsverk det vil innebære, er ikke godt å si, men totalbelastningen er 7 500, så det er mye å ta av. Men det er faktisk i godt gjenge.

Inge Ryan (SV): Jeg har to spørsmål til næringsministeren.

Det første går på de 1,5 milliarder kr som er avsatt til næringsssvake områder. Er de pengene i ferd med å «settes ut i livet», slik at de kommer de næringsssvake områdene til gode?

Spørsmål nr. 2 er litt til oppfølging av det som kom fra Arbeiderpartiet. Vi har en del industrisamfunn som sliter voldsomt. Arbeidsledigheten der er stor, de er utenfor SNDs virkeområde, de kommer også utenfor ordningene med kompenserende tiltak når man tar bort arbeidsgiveravgiften, og vi vet at det er lite kapital i området.

Har næringsministeren og Regjeringa noen plan om hva man skal gjøre med de områdene? Har man noe opplegg på gang slik at man kan hjelpe disse industrisamfunnene, der veldig mange er nervøse for framtida?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det første spørsmålet var knyttet til disse 1,5 milliarder kr – det er distriktsmilliarden og fire såkornfond med tilhørende tapsavsetninger. De resterende bitene, som ikke er vedtatt budsjettmessig, skal det ikke mye fantasi til å forestille seg at en vil finne igjen i budsjettet, som kommer på onsdag.

Punkt 2: Når det gjelder andre industristeder i Norge som er utenfor de områdene hvor man har distriktpolitiske virkemidler, spør man om man har en plan. Mange er nervøse, sa representanten Ryan. Vel, nå er det ikke alle disse enkelt-distriktene vi har laget en enestående plan for, men vi har en samlet plan for å forbedre konkurransevilkårene for norsk næringsliv. Det redegjorde jeg for i innlegget mitt, og det ser definitivt ut til å virke.

For øvrig, president, synes jeg det er kort tid med 1 minutt på replikkene.

Presidenten: Presidenten synes replikkordskiftene går greit, det blir ikke så mye utenomsnakk!

Replikkordskiftet er omme.

Per Sandberg (FrP): Mange har gitt uttrykk for en viss bekymring over den økende arbeidsledigheten i Norge. Statsministeren var først ute. Senere har også Jens Stoltenberg gitt uttrykk for at Arbeiderpartiet er bekymret. Jeg setter visse spørsmålstegn ved hvorvidt de er så bekymret som de prøver å gi uttrykk for. Én ting er at arbeidsledigheten øker i Norge, og at handlingsregelen, renten og kronekursen brukes som et forsvar for den økende arbeidsledigheten. Det andre er de utfordringene våre arbeidsledige og vår arbeidskraft står overfor når EU utvides fra 1. mai neste år. Disse utfordringene er fraværende i denne debatten. Det bekymrer meg at ikke statsministeren og heller ikke Jens Stoltenberg i hvert fall prøver å få til en debatt om hvorvidt Norge skal legge seg på overgangsordninger eller foreta andre forberedelser i forhold til å møte den eventuelle økte arbeidsinnvandringen som måtte komme etter 1. mai neste år.

Jeg registrerer at statsråd Solberg stiller seg tvilende til om vi vil få en økende arbeidsinnvandring etter utvidelsen fra 1. mai neste år. Det er selvfølgelig ikke godt nok å *tro*, når vi vet at i de ti nye landene som trer inn i EU og i EØS-samarbeidet neste år, er det 75 millioner mennesker. De har en arbeidsledighet som varierer fra 10–20 pst. Vi er godt kjent med at mange arbeidere fra disse landene, særlig sesongarbeidere, har erfaring fra å jobbe i Norge innenfor landbruket, byggebransjen osv.

Derfor er det stor grunn til å tro at arbeidsinnvandringen fra disse landene vil øke neste år.

Tyskland, Østerrike og Finland har bedt om overgangsordninger på 2–7 år, rett og slett fordi de ønsker å regulere dette i større grad selv. Alle innser – og det gjør også Fremskrittspartiet – at vi må ta innover oss at disse landene blir medlemmer i EU – og kommer inn under EØS-avtalen. Det kan da ikke være til hinder for at Regjeringen og Det norske storting prøver å finne overgangsordninger som gjør at vi kan forberede oss på dette.

Danmark vurderer nå forskjellige måter å møte arbeidsinnvandringen på. De har ikke bedt om overgangsordninger, men de vurderer en rekke lovendringer i forhold til å beskytte de velferdsordningene som fins. Et eksempel på det er barnetrygd. I stedet for kontant utbetaling av barnetrygden kan det kanskje gå an å vurdere den som en skattelette eller et fradrag. Norge må vurdere disse utfordringene. Toget er i ferd med å gå nå, som flere advarer mot i dag. Fra 1. mai neste år er det for sent. Vi kan ikke komme i ettertid, når konsekvensene kommer over oss i fullt monn, og kreve overgangsordninger.

Det er to utfordringer som ligger der helt klart. Den ene er den skjeve konkurransesituasjonen som kommer i forhold til at f.eks. polske selskap med polske arbeidere kommer i kortere eller lengre perioder til Norge og konkurrerer – med lavere kostnader, selvfølgelig, med polske lønninger. Enhver vil se at norske bygningsarbeidere vil tape den kampen.

Den andre utfordringen får vi i helse- og omsorgstjenesten. Våre omsorgsarbeidere sliter i dag livet av seg fordi vi ikke legger forholdene til rette for dem, og det vil ikke bli noe bedre når vi åpner for helse- og omsorgsarbeidere fra disse landene neste år.

Så til de sosiale ordningene vi har, som er veldig gode, og som det allerede er sterkt trykk på, både i forhold til sykelønnsutbetalinger og dagpengeordningen. Det er for sent å komme i juni/juli neste år, når vi ser at konsekvensene kanskje blir verre enn det regjering og storting i dag tror. Derfor fremmer Fremskrittspartiet et forslag her i dag som jeg håper at Stortinget slutter seg til, slik at vi i hvert fall får en vurdering av de eventuelle konsekvensene av økt arbeidsinnvandring.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A): Jeg vil også dvele ved spørsmålet om innvandring, et spørsmål som jeg vet representanten Sandberg er opptatt av. Det fremste våpen særlig mot kriminaliteten som begås i innvandrer miljøene, vet vi er å skaffe innvandrerne både arbeid og skoleplass, og kontakt med lokalmiljøet vil være kanskje det aller viktigste. I bunnen ligger å kunne språket. Fremskrittspartiet har brukt flere anledninger i Stortinget, bl.a. ved budsjettbehandling, og også i den offentlige debatten den senere tid, til å markere motstand mot et krafttak i forhold til språkopplæring for nye landsmenn. Fremskrittspartiet bidro også til at norskopplæringen for asylsøkerne ble betydelig svekket.

Hva er årsaken til at Fremskrittspartiet ikke er villig til å være med og bidra i denne viktige kampen mot kriminalitet begått av innvandrere?

Per Sandberg (FrP): Det er interessant at representanten Storberget nevner norskundervisning for innvandrere. Jeg husker de første budsjettene der Fremskrittspartiet la fram forslag om at vi måtte ha obligatorisk norskopplæring for innvandrere. Da var svaret til oss at vi stigmatiserte innvandrerne, vi satte innvandrerne i bås. Vi fortsatte kampen. I april i fjor fikk Fremskrittspartiet et samlet storting med seg på at neste år skal det innføres obligatorisk norskundervisning, samfunnstrening og arbeidstrening for innvandrere. Det ble resultatet!

Når det gjelder den kraftsatsingen som Storberget nå viser til, tar jeg det for gitt at det er snakk om den lekkasjen som har kommet fra budsjettet, om 1 milliard kr på budsjettet i 2004 til norskundervisning. Her vil jeg ta et forbehold, jeg vil se detaljene i forslaget først. Jeg har forstått det slik at det skal dreie seg om 40 000 mennesker i året. Hvis en tar 1 milliard kr og deler på 40 000 mennesker, får en en vesentlig sum pr. innvandrer som da skal gå til norskopplæring. Samtidig mener Fremskrittspartiet at folk som har bodd i Norge over lengre tid, bør ha et eget ansvar og en egen interesse av å lære seg norsk.

Ine Marie Eriksen (H): Den 29. september i år sa Fremskrittspartiets Per Sandberg at han vil fremme forslag om elektronisk merking og overvåking av asylsøkere for å hindre at de forsvinner. Dette er likevel, ifølge Sandberg, et skritt på veien mot hovedmålet: full internering. Forslaget er i beste fall et uttrykk for at Per Sandberg overhodet ikke fulgte med i historietimene på skolen.

Representanten Sandberg tar til orde for merking og internering av asylsøkere fordi de bruker sin menneskerett til å søke om beskyttelse. Han anser asylsøkere som kriminelle inntil det motsatte er bevist. Retten til å søke asyl og til å bevege seg fritt innen et lands grenser er nedfelt i FNs menneskerettserklæring, artikkelene 13 og 14.

Mine spørsmål er: Vil Fremskrittspartiet bryte grunnleggende rettsstatsprinsipper om uskyldspresumpsjon og foreslå merking og internering av asylsøkere uten lov og dom? For det andre: Vil partiet fremme forslag i strid med FNs menneskerettserklæring?

Per Sandberg (FrP): Ingen av de forslag Fremskrittspartiet har fremmet, og ingen av de forslag som Fremskrittspartiet eventuelt vil fremme, strider mot noen som helst konvensjon. Det er klinkende klart.

Hvis jeg får lov til å kommentere angående elektronisk overvåking: Jeg ser at debatten har tatt helt av. Selvfølgelig er det slik at regjeringspartiene og representanten Eriksen hiver seg på den. For den som har registrert hva Sandberg har sagt i den debatten, har registrert at det her snakkes om elektronisk overvåking, ingen merking. Å dra debatten dit at vi snakker om merking, skjønner jeg er til fordel for dem som er kritiske til Fremskrittspartiets

innvandringspolitikk. Men så er det slik at i en rekke land og i en rekke stater i Amerika er dette på plass i forhold til å overvåke kriminelle. I Tampa i Florida er det faktisk Frelsesarmeen som driver elektronisk overvåking av kriminelle. Å sammenligne behandlingen av kriminelle asylsøkere med det som måtte ha skjedd for 50 år siden, synes jeg er helt uhørt.

Heikki Holmås (SV): Vi i SV har mange forslag og vurderer overgangsordninger i forbindelse med EØS-utvidelsen. Men jeg vil gjerne høre hva slags forslag til overgangsordninger Per Sandberg har, for hovedproblemet i arbeidslivet i dag er den sosiale dumping som skjer. Den skjer uavhengig av om vi utvider østover. I dag skjer den med underleverandører som har ansatte utenfor den norske grensen. Den delen er umulig å ta ved hjelp av overgangsordninger. Det kan man kun stoppe ved å styrke Arbeidstilsynet og arbeidstakernes rettigheter, i tråd med de forslagene som kommer fra LOs utvalg.

Så har jeg et spørsmål til et punkt i Fremskrittspartiets program, der de sier at man ikke skal ha mer enn 1 000 ikke-vestlige innvandrere. I fjor kom det altså 750 kvoteflyktninger – det var flere, men det er det Fremskrittspartiet har stemt for i år – og det kom 322 mennesker som fikk asyl. Da har man allerede fylt opp kvoten, og da er spørsmålet mitt: Har Fremskrittspartiet tenkt å si nei til all familiegjenforening, eller vil de innføre en rasistisk lovgivning som bare åpner for folk innenfor den vestlige kultursfære?

Per Sandberg (FrP): Når det gjelder overgangsordninger, eventuelt allmenngjøring av tariffavtaler for å motvirke sosial dumping, er det akkurat det Fremskrittspartiet ber om i sitt forslag som ligger til behandling her i dag. Vi må vurdere hvorvidt vi skal ha permanente overgangsordninger i to til sju år, slik andre land har ønsket seg, eller hvorvidt vi skal sette kreftene inn på å beskytte tariffavtaler, arbeidsmiljø og slike ting. Det er jo det vi ber om å få en debatt om her, for den debatten har ikke eksistert i Norge. Det eneste som har eksistert, er at denne regjeringen har sagt at man ikke ønsker overgangsordninger, og at man heller ikke ønsker noen forberedelser i forhold til det som heter sosial dumping. Selv om det har vært nedsatt et utvalg i Regjeringen som faktisk konkluderte med at disse utfordringene kommer til å bli kjempestore, har altså ikke Regjeringen konkludert med noe annet enn det.

Når det gjelder den generelle innvandring og familiegjenforening i Norge, kjenner representanten Holmås meget godt til alle Fremskrittspartiets forslag for å stramme inn og hindre den illegale innvandringen til Norge, som tross alt er på nesten 85 pst.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Heidi Sørensen (SV): Jeg er glad for at statsministeren i dag slo fast den ambisjonen at Norge skal være et miljøpolitisk foregangsland. Det krever handling, det krever endring, og det krever en snuoperasjon, for vi er

på ingen måte i internasjonal sammenheng i dag et sterkt miljøpolitisk foregangsland. Hvorfor vi ikke er det, kan det sikkert være mange forklaringer på. Men én viktig forklaring er at Kristelig Folkeparti har giftet seg med Høyre og Fremskrittspartiet og fått et flertall. Skal man klare å bli et miljøpolitisk foregangsland, er man altså nødt til å isolere Fremskrittspartiet – en aktiv miljøverstering, som de her i salen i dag også framstiller seg selv som.

Et av de områdene som vi ikke klarer å være noe foregangsland på, er satsing på kollektivtrafikk. Det er trist at statistikken for første halvår i år viser at antall kollektivreiser går ned i alle de store byene, og det etter valgkamp for to år siden da man overbød hverandre om hvor flott kollektivtrafikken skulle bli. Nå er jeg glad for den budsjettlekkasjen som har kommet, der Regjeringen foreslår noe som SV har fremmet i mange år, nemlig at kollektivselskapene skal få en liten moms som i realiteten gir dem en voldsom skattelette. Det er jeg glad for. Men jeg tør ikke juble for tidlig, for det er jo ingen i denne sal som ennå vet hvem man skal gjøre opp budsjettet med. Dette er jo en skattelette som det ser ut som om Fremskrittspartiet er imot, fordi den gagnar miljøet.

Et annet område vi ikke har klart å være foregangsland på, er å frakte gods med tog. Det går nedover med Norge der, mens vi ser at mange EU-land har store programmer for satsing på det. Men når man skal gjøre opp budsjettene sine med Fremskrittspartiet blir det ikke mye satsing på tog. Nei, da blir det privatisering av persontrafikken i stedet. Det er ikke slik at det er det som er hovedutfordringen for jernbanen i dag; den er at vi har en skinnegang som er altfor dårlig, og som vi er nødt til å få investert opp hvis vi skal ha noen sjanse til å bli et foregangsland.

Det forundret meg storlig i forrige uke da statsministeren vår klarte å skape usikkerhet om hvorvidt vi i Norge skulle oppfylle våre internasjonale klimaforpliktelser. Det synes jeg var merkelig. Nå hadde jeg håpet at vi skulle få en avklaring i dag – hvor man tydelig sier at en vesentlig del av Norges forpliktelser skal skje på hjemmebane, og at kjøp av kvoter og eventuelt bruk av de andre fleksible mekanismene i Kyoto-avtalen, må være et supplement. Jeg håper at noen fra regjeringspartiene i løpet av denne debatten vil klargjøre at det er det som er gjeldende norsk klimapolitikk, og ikke noe annet.

Skal du gjøre opp klimapolitikken med Fremskrittspartiet, har du det vanskelig, for de tror ikke engang at klimatrusselen er reell. Derimot foreslår de i salen i dag at vi skal subsidiere bygging av forurensende gasskraftverk. SV har strukket ut hånden til Regjeringen og sagt at vi gjerne inngår et energipolitisk forlik, vi inngår et forlik hvor vi kan satse på alternative energikilder og satse på vannbåren varme, og få det til slik at folk ikke havner i strømfella til vinteren enda en gang.

Den største miljøpolitiske utfordringen hvor vi vil ha verdens oppmerksomhet rettet mot oss, er i spørsmålet om åpning for oljeproduksjon i Barentshavet. USA sa for under et år siden nei til videre oljeproduksjon i Alaska. Tre republikanere krysset gulvet og stemte med demo-

kratene, og det var flertall mot. Amerikanske oljeselskap vil gjerne opp til Arktis, og jeg har også sett at de kan ha en mulighet i Barentshavet. Konsekvensene av oljebo- ring i Barentshavet er store for den sårbare økologien der – det er også snakk om store klimautslipp. Bondevik I-regjeringen gikk av på spørsmålet om forurensende gasskraftverk. Det handlet om utslipp på 2,1 millioner tonn CO₂, eller 600 000 norske personbiler, som det var sammenlignet med. Ifølge konsekvensutredningen som Regjeringen selv har lagt fram, vil åpning for oljeproduksjon i Barentshavet bety en økning i CO₂-utslippene på 3,2 millioner tonn, altså mer enn forurensende gasskraftverk. Det klarer man ikke å få til hvis man samtidig skal være et miljøpolitisk foregangsland.

Jan Sahl (KrF): For Kristelig Folkeparti er det en hovedmålsetting å sikre bosetting og verdiskaping og levedyktige lokalsamfunn over hele landet. Viktige virkemiddel for å oppnå dette er god infrastruktur og muligheter for stabilt arbeid i rimelig avstand fra hjemmet. Lokal og regional næringsutvikling er derfor jobb nr. 1 med tanke på levedyktige distrikter.

Kristelig Folkeparti er opptatt av å videreutvikle fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør. Samarbeid mellom lokalt næringsliv, kommuner og fylkeskommuner er en forutsetning for å lykkes med nyetableringer. Kristelig Folkeparti vil være en pådriver for en aktiv distriktspolitikk. Vi vil styrke kommuneøkonomien, legge til rette for økt lokalt selvstyre, og fortsette arbeidet med å flytte ut arbeidsplasser til distriktene. Distriktskommisjonen er i arbeid, og i Kristelig Folkeparti venter vi helhetlige, framtidsrettede forslag til utvikling av distriktene når kommisjonen kommer med sine konklusjoner.

Den differensierte arbeidsgiveravgiften har vært en pilarene i norsk distriktspolitikk. Det er derfor svært forståelig med den uroen som har vært på dette området, ikke minst i mitt hjemfylke, Nordland, etter at ESA har presset fram den løsningen vi står overfor nå. Regjeringen har lagt ned en stor innsats for å finne kompensierende tiltak, og i Kristelig Folkeparti er vi opptatt av at alle steiner skal snus for å finne en rettferdig tilbakebetaling, krone for krone, til de distriktene som rammes. Regjeringen har lagt ned en stor innsats for å bevare tiltakssonen, og viktige distriktsnæringer som fiskeri og landbruk skal holdes utenfor. Vi har lyktes med å få ned kronekurs og rente. Nå skal vi også finne treffsikker kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift.

Oljeaktiviteten er på vei nordover. Nå står Barentshavet for tur. I Kristelig Folkeparti venter vi spent på konklusjonene etter høringsrunden på konsekvensutredningen, og inntil videre har vi lyset på gult og følger føre var-prinsippet. De fornybare ressursene i havet må ha forkjørsrett, og sikkerheten må være maksimalt ivarettat før vi vil åpne for oljeaktivitet i de mest sårbare områdene fra Lofoten og nordover. Vi ser at oljeindustrien allerede har lyset på grønt og vil gå i gang. Miljøorganisasjonene har lyset på rødt og beskylder Regjeringen for udemokratisk råkjør i prosessen.

I Kristelig Folkeparti er vi innstilt på å føre en dialog med de ulike interessene, og Regjeringens konklusjon vil sannsynligvis komme før jul. Men hvis vi nå etter grundige vurderinger går i gang med oljeaktivitet i nord, skal det først og fremst komme landsdelen til gode. For Kristelig Folkeparti er det en forutsetning at oljeaktiviteten skal føre med seg en vitamininnsprøyting til nordnorsk næringsliv. Vi forventer arbeidsplasser både på land og hav, og vi forutsetter at det avsettes næringsrette fond til utvikling av industrien i landsdelen.

Kystsamfunnene i Nord-Norge har tradisjonelt blitt bygd opp rundt fiskeriressursene i de kystnære farvann. Oljeutvinning i nord må kun ses på som en attåtnæring. Det store vekstpotensialet for kystsamfunnene i framtiden ligger i videreutvikling av fiskeri- og havbruksnæringen. Kristelig Folkeparti vil prioritere forskning og utvikling innenfor marin sektor, særlig med sikte på å sette fiskeindustrien på land i stand til å møte stadig sterkere konkurranse fra lavkostland. Stramme budsjetter med påfølgende rentenedgang og lavere kronekurs er et steg i riktig retning. Stabil råstofftilgang er en forutsetning for å sikre arbeidsplassene i fiskeindustrien. Nye regler om leveringsplikt for torsketrålerne er på plass. Dagens individuelt fastsatte leveringsvilkår skal videreføres, men med en subsidiær leveringsplikt innenfor tre regioner dersom bedriften som har rettighetene, ikke ønsker å kjøpe råstoffet. Dette vil skape et bedre grunnlag for produktionsvirksomhet i Nord-Norge og hindre at fisken føres sørover for videreforedling.

Strukturtiltakene i kystflåten som ble vedtatt i vår, vil bidra til økt kvote og bedre lønnsomhet for den enkelte fisker. Tiltakene er frivillige, og fylkesbindingen sikrer ressursfordeling mellom regionene.

I Kristelig Folkeparti ser vi på de nye leveringsforpliktelsene for torsketrålerne og fylkesbinding av kvotefordeling i kystflåten som et første steg på veien mot økt regional kontroll med fiskeressursene.

Til slutt: Norge har stolte tradisjoner innen fiskeri, fangst og oppdrett, og i Kristelig Folkeparti er vi opptatt av at disse næringene fortsatt skal bidra til sysselsetting og bosetting langs hele kysten.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Samferdsel var sentralt i Sem-erklæringa. No skulle innsatsen aukast. Etterpå har det vore berre sorga. Innsatsen har vorte minka.

Bondevik sa inngenting om samferdsle i dag. Heller ikkje Gabrielsen sa noko om samferdsle. Det er visst eit gløymt område for denne regjeringa. I trontalen står det fire-fem linjer, veldig lite forpliktande, og representanten Sahl kosta på seg to-tre setningar om samferdsle. Dette er lite i tråd med det synet representanten Sahl og eg treffer på ute i landet, og det gjev meg bekymring. Skal me få løftebrot på løftebrot i denne sektoren framover også, og skal me skylda på kost-nytte-berekingar? Då må eg spør-

ja: Kvifor brukar Regjeringa 8 pst. rente på lån når dei bereknar om det er god kost-nytte-verdi i eit vegprosjekt? Ønskjer denne regjeringa å rekna samferdslesek-toren i hel?

Jan Sahl (KrF): Jeg tror at representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt og jeg er rimelig enige om at samferdsel er et uhyre viktig politikkområde når vi er ute og møter folk. I Kristelig Folkeparti er vi også opptatt av å oppnå et best mulig resultat for samferdselsområdet. Men som representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt også er fullstendig klar over, har både Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti vært enige om at vi har trengt stramme budsjetter for å få ned rente og kronekurs for å berge arbeidsplasser. I så måte kan vi nå summere opp svært gode resultater.

Når det gjelder budsjettet som kommer, må vi vente til onsdag for å se hva slags samferdselssatsing som ligger der. Men Regjeringen har prioritert å bedre sikkerheten langs veien. Regjeringen har også prioritert økt satsing på kollektivtrafikk, og jeg forventer at begge deler vil bli fulgt opp i det budsjettet som kommer.

Heidi Sørensen (SV): Representanten Sahl gjentar noe som Regjeringen har sagt ofte i spørsmålet om åpning av Barentshavet, nemlig at saken står på gult lys. Nå har jeg ikke bil og kjører derfor sjelden og har vært litt sendrektig i oppfatningen av hva dette innebærer, helt til jeg nylig lånte bilen til søsteren min og kjørte en tur. Da oppdaget jeg i lyskryssene at helt systematisk hver gang det bare lyser gult, blir det rødt. Skal det bli grønt, må det røde og det gule lyse samtidig. Kan representanten Sahl bekrefte at jeg har skjønt bildet til Kristelig Folkeparti riktig – at det er i påvente av det røde lyset at saken er satt på gult? Eller har jeg nok en gang misforstått?

Jan Sahl (KrF): Det jeg i hvert fall kan presisere her overfor representanten Heidi Sørensen, er at når vi har lyset på gult, har vi oppfattet hva gult lys betyr. Det betyr for Kristelig Folkeparti, som jeg prøvde å presisere i mitt innlegg, at de fornybare ressursene har forkjørsrett. Det betyr at hvis konsekvensutredningen og de høringsuttalelsene som nå er kommet fram, viser at det er områder av Barentshavet der konsekvensene er så store for de fornybare ressursene at vi står overfor å kunne møte en katastrofe, vil ikke Kristelig Folkeparti være med og åpne for det. Men det betyr ikke at vi vil si nei til all oljeaktivitet i Barentshavet. La det være sagt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Asmund Kristoffersen (A): Arbeiderpartiet vil i sitt arbeid med budsjettet og de forslag vi stiller i Stortinget, legge til grunn en politikk for sosial og økonomisk utjevning, bekjempelse av arbeidsledighet og fattigdom og utvikling av grunnleggende velferdsgoder for alle. Derfor vil vi ha et helsevesen som gir folk trygghet både når det gjelder helsetilbudet i kommunene og tilbudet i sykehusene våre. Vi vil ha en verdig eldreomsorg basert på at

tjenestene skal være det offentliges ansvar. Vi vil ha en rusomsorg der de rusavhengige ikke blir kasteballer mellom ulike nivåer. Vi vil at våre funksjonshemmede skal kunne delta i arbeids- og samfunnsliv ut fra sine ønsker og muligheter. Arbeiderpartiet setter disse fellesoppgavene langt høyere enn fortsatte skattelettelser til høyinntektsgruppene.

Å gi folk trygghet for helsetilbud er en av velferdsstatens kjerneoppgaver. Derfor foreslo Arbeiderpartiet en fastlegereform som bl.a. har gitt en langt jevnere og bedre legedekning i hele landet. Nå står svært få legestillinger ledige i Distrikts-Norge, mens vi bare for få år siden hadde 600 ubesatte legestillinger.

Da Arbeiderpartiet i 2001 så det som helt nødvendig å foreslå en omfattende helsereform for sykehusene og spesialisthelsetjenesten, var situasjonen den i Norge at vi var av de land i Europa som brukte aller mest på helsetjenester pr. innbygger, mens vi likevel hadde uakseptabelt lange ventelister, lange køer og korridorpasienter. Resultatene viser at disse uverdige forhold er betydelig redusert.

Dette er flott og viser en ny epoke og en ny giv i sykehusene. Det har skjedd uten at det er foretatt strukturelle grep og nedlegginger av helsetilbud. Men vi ser likevel en voksende uro i befolkningen fordi noen av helseforetakene planlegger forandring både i akuttjenester og fødetilbud.

Både jeg og Arbeiderpartiet er bekymret for at helse-tjenestene er underfinansiert, som igjen kan drive fram omstruktureringer og nedlegginger, som ikke gir bedre helsetjenester. Arbeiderpartiet påpekte dette i vår underbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett og foreslo mer penger til sykehusene. Problemet er også at Regjeringen ikke har gitt Stortinget nødvendig informasjon om den faktiske økonomiske stillingen i helseforetakene.

Arbeiderpartiet er enig i og innforstått med at enkeltbeslutninger i helseforetakene ikke bringes direkte inn i Stortinget. Men Arbeiderpartiet bad i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i vår om at Stortinget skal få mulighet til en gjennomgang av vedtatte strukturomlegginger før endringer iverksettes. Det gjelder bl.a. ambulansse, fødetilbud og akuttberedskap. Dette opptar mange lokalsamfunn, og det opptar Arbeiderpartiet.

Regjeringspartienes talsmenn og -kvinner har i denne debatten så langt vært tause om hvordan vi skal få til en verdig eldreomsorg. Er dette et uttrykk for at Regjeringen ikke har en felles politikk, i forhold til at særlig Høyre-representanter har oppfordret kommuner til å konkurransetsette og privatisere eldreomsorgen? Sporene fra slik politikk både i vårt eget land og utlandet skremmer.

Jeg ser også at Høyre-folk vil ha kontantstøtte, slik at eldre kan kjøpe omsorgstjenester. Dette ligner på Fremskrittspartiets medisin, slik det også kommer fram gjennom fremskrittspartiforslag i salen i dag, om at staten gjennom folketrygden skal skrive ut sjekker slik at bestemor skal dra ut på shoppingtur etter omsorg.

Slike systemer medfører at den omsorgen du får, også er avhengig av egen lommebok. De som kan betale mest, får kanskje den beste omsorgen. Dette undergraver of-

fentlige omsorgs- og fellesskapsløsninger. Et slikt system bekymrer meg.

Vi vil ikke ha kommersialisering av eldreomsorgen. Kommersialisering betyr at eierne skal tjene penger bl.a. gjennom det å ha færre ansatte. Det eldre ofte trenger, er flere varme hender, flere på natt, flere på helg, flere sykepleiere og hjelpepleiere, flere aktivitører, ergo- og fysioterapeuter.

Vi tror også at vi trenger vaktbikkjer. Derfor har Arbeiderpartiet tatt til orde for å opprette eldreombud i hver kommune som kan veilede pasienter, pårørende, ansatte og andre om deres rettigheter og bistå med å rapportere om uakseptable eller mangelfulle forhold.

Linda Cathrine Hofstad (H): Dagbladets undersøkelse forrige uke viser at folk er misfornøyd i den nasjonen som FN kåret til verdens beste land å bo i. Denne følelsen er Fremskrittspartiet og SV de fremste til å skape – ingen andre. Undersøkelsen som Sykepleierforbundet presenterte i valgkampen om tilstanden i eldreomsorgen, fikk Fremskrittspartiet og SV til å kaste seg ut i mediene og svartmale situasjonen i eldreomsorgen. Man fikk jo nesten inntrykk av at det ikke var et eneste menneske på norske sykehjem som fikk dusjet og pusset tennene mer enn en gang i måneden.

Politikere i denne sal har vært med som forsangere i et hylekor av misfornøyde. Det må det etter min mening bli en slutt på. Det blir helt feil når folkevalgte skaper et inntrykk hos folk av at det virkelig er ille, og at man bør grue seg til å bli gammel i Norge.

Virkeligheten er ikke slik. Mot slutten av valgkampen gikk en rekke sykepleiere selv ut i media og sa at de ikke kjente seg igjen i det bildet som ble tegnet av deres egen arbeidsplass. Mange eldre på sykehjem har det veldig bra, og de færreste trenger å grue seg til å bli gammel i Norge. Vi som folkevalgte bør ikke bruke tiden vår til å skremme velgerne unødvendig. Det er ingen tvil om at det fortsatt er store utfordringer i Norge, men folk er ikke tjent med at vi gir inntrykk av at de er så mye større og mer dramatiske enn det som er tilfellet.

Men man kan også mistenke SV og Fremskrittspartiet for å være tjent med at det tegnes et sånt bilde. De partiene har nemlig penger til absolutt alt. Hver eneste uke kommer det nye forslag som koster penger, uten at det sies noe om hvor det skal kuttes.

Selv jeg som heterofil Høyre-representant må innrømme at jeg av og til blir veldig sjarmert av Kristin Halvorsen. Når hun snakker om hvor ille det er i Kommune-Norge, der ungene går på helsefarlige skoler, der eldre systematisk vekkes midt på natten for å stelles, og der de fattige blir fattigere og de rike blir rikere, ja da er det nesten sånn at jeg også tror at den eneste løsningen må være å pøse inn alle de milliardene som SV har å by på. Men når forelskelsen har lagt seg og jeg får tenkt meg om, blir det åpenbart at det er noe fundamentalt feil med Kristin Halvorsens og SVs politikk. Deres løsninger går alltid ut på det samme:

1. Det må brukes mer penger.
2. Det offentlige er det eneste svaret.

(Hofstad)

Jeg synes det er synd at SV ikke har tro på og tillit til enkeltmennesket, det private initiativet og skaperkraften. Det er nemlig det som er selve grunnlaget for å skape arbeidsplasser, som igjen gir de skatteinntektene som sikrer velferden. SV snakker om at arbeidsledigheten må bekjempes, bl.a. var representanten Lysbakken inne på ungdomsledigheten tidligere i dag. Men den politikken de fører, vil gi økt arbeidsledighet. Hvis SV hadde fått bruke så mye penger som de ønsker, ville vi fått en dramatisk økning av renten og kronekursen, og flere bedrifter hadde blitt lagt ned og arbeidsplasser gått tapt.

På dette området er heller ikke Arbeiderpartiet så mye bedre. Da Arbeiderpartiet selv var i regjering, opptrådte partiet mer ansvarlig i forhold til den økonomiske politikken. I dag opplever vi at den tidligere, seriøse finansministeren Stoltenberg lar seg drive fra skanse til skanse og blir med på en uansvarlig løftepolitikk. I stadig flere saker henger Arbeiderpartiet seg på SV og Fremskrittspartiet. Deres egne forslag til bekjempelse av arbeidsledigheten begrenser seg til enda flere arbeidsmarkedstiltak, noe som er en kortsiktig løsning som på lengre sikt ikke gir grobunn for økt verdiskaping og sysselsetting.

Regjeringen har allerede satt i verk mange tiltak for å få arbeidsledige tilbake i arbeid. Det er ikke flere slike tiltak vi trenger. Norske bedriftseiere er helt klare på hva som er viktig for at de kan få flere folk i arbeid:

- forutsigbare rammevilkår
- lav rente og stabil lav kronekurs
- et konkurransedyktig skatteregime

Arbeiderpartiet gjør ingenting for å hindre uforutsigbarhet for næringslivet, de sørger heller for at det blir færre som vil investere i ny virksomhet i Norge, ved å gjeninnføre utbytteskatten og opprettholde formuesskatten. Dette er en kortsiktig politikk som undergraver et bærekraftig næringsliv.

Regjeringen har valgt å føre en langsiktig og forutsigbar politikk. Vi lar oss ikke friste til å velge de kortsiktige og populistiske løsningene. Det er selvfølgelig en belastning, men det er den riktige politikken, ikke minst for å få flere i arbeid.

Åslaug Haga (Sp): Norsk politikk blir stadig mer påvirket av beslutninger som blir fattet i internasjonale organisasjoner. Nasjonal og internasjonal politikk flyter over i hverandre. Det nasjonale handlingsrommet blir mindre, først og fremst og følge av EU og WTO. Statsministerens underlige uttalelser i helga om at han vil vurdere medlemskap i et «EU light», illustrerer behovet for en grundig EU-debatt. Det er ingenting som tyder på at EU går i retning av mindre integrasjon – snarere tvert imot. Det blir stadig mer union. EUs statsledere har brukt helga til å diskutere felles president, felles grunnlov, styrking av den felles forsvars- og sikkerhetspolitikken, utenrikspolitikken, ytterligere bruk av flertallsvedtak og mer makt til de befolkningsrike landene. Diskusjonen om et EU à la carte, hvor land kan delta i de delene av EU-samarbeidet de sjøl mener de har mest å tjene på, er en debatt som en hadde på slutten av 1990-tallet. Denne de-

batten er overtatt av begivenhetene knyttet til østutvidelsen og konventet. EU har gjort det tindrende klart i utvidelsesprosessen at unntak for vesentlige områder som ØMU er uaktuelt. At statsminister Bondevik drar opp hypotetiske debatter der utviklingen beviselig går i motsatt retning av det han ønsker, stiller ikke bare Bondevik, men også Kristelig Folkeparti i et underlig lys. Hvis statsminister Bondevik faktisk mener at Norge bør bli medlem av EU, bør han jo ha mot til å si det. Da kan vi ta en real debatt om hva EU-medlemskap faktisk betyr for folkestyret, for vår evne til å bekjempe arbeidsledigheten, for velferden, som mange av oss er opptatt av, hvilke konsekvenser et medlemskap vil få for norske distrikter, for fiskeriene, for landbruket. Dette går det da an å diskutere, men å gi folk en forestilling om at Norge kan bli EU-medlem, men kun ta del i de delene av samarbeidet som tjener norske interesser direkte, er å kaste blå i øynene på folk. Men det er opplagt slik at vi trenger en debatt i Norge om utviklingen i EU, både for å oppklare misforståelser og for å få våre ledere til å ta klare standpunkter som det går an å forholde seg til.

Det trengs også en debatt om utviklingen i Verdens Handelsorganisasjon. Senterpartiet har ment og vil fortsette å mene at globale retningslinjer for internasjonal handel er bra. Men internasjonal handel er ikke noe mål i seg sjøl. En har gått for langt hvis en ender opp i den paradoksale situasjonen at en lager retningslinjer som kun beskytter de sterkeste landenes handelsinteresser. Grunn tanken i WTO var jo nettopp at en skulle ha regler for at de sterkeste ikke skulle kunne ta seg til rette. Derfor er tida inne til å stille noen grunnleggende spørsmål: Hvilke sektorer er det som egner seg for liberalisering? Hvilke bør vi holde utenfor? Skal utdanning, helse og mat betraktes som handelsvare på lik linje med spiker? Hvor langt skal en gå innenfor de ulike sektorene når en velger å liberalisere? Hvordan skal vi greie å legge til rette for at handel faktisk bidrar til utvikling i de aller fattigste landene?

Senterpartiet håper at WTOs ministermøte i Cancun kan bli et tidsskifte når det gjelder den ukritiske liberaliseringen og når det gjelder maktforholdene innad i WTO. Norge må se sammenbruddet i Cancun som en mulighet til å starte med blanke ark og få forhandlingene inn på et nytt og bedre spor. Dramatikken er sjølsagt størst når det gjelder landbruket. Forhandlingsutkastet som nå ligger på bordet, er svært ubalansert og ble bare verre og verre i løpet av Cancun-møtene. Avtalen favoriserer ensidig de store landbrukseksporterende landene som produserer industrielt. Land som produserer småskala og miljøvennlig, er taperne. Regjeringa må nå bruke månedene fram til forhandlingene settes i gang igjen, på en god måte. Den må ikke bare gå tilbake til sine opprinnelige posisjoner, men den må også erkjenne og ta konsekvensene av at Norges ønske om å sikre egen matproduksjon meget vel kan kombineres med mange av utviklingslandenes ønsker om det samme. Nøkkelen til norsk landbruksstrategi må ligge i å knytte allianser med andre land som er avhengig av import for å fø sin befolkning, og som ønsker å bevare egen matproduksjon gjennom tollbeskyttel-

se. Dette gjelder som kjent en stor andel av utviklingslandene. Det vi trenger nå, er en debatt om hvilket WTO vi skal ha framover, slik at vi kan opprettholde WTO som en legitim organisasjon. Nå stiller altfor mange land spørsmål ved legitimiteten til organisasjonen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Giske (A): Representanten Haga nærmest latterliggjør det standpunkt at det går an å ta deler av Europa-samarbeidet uten å ta hele. Men det er nettopp det vi i Norge gjør i dag gjennom EØS-avtalen. Vi deltar fullt ut i det indre marked. Vi deltar i utdanningssamarbeidet, og vi deltar i kultursamarbeid, likestillingssamarbeid og forskningssamarbeid på linje med alle andre EU-land samtidig som vi ikke er fullt medlem. Nå vet jeg at det eksisterer en nærmest uhellig allianse mellom de mest ivrige EU-motstanderne og de mest ivrige EU-tilhengerne om å framstille EØS-medlemskapet som et medlemskap i EU uten innflytelse. Men det er jo ikke riktig. Vi deltar ikke i Felles hav. Vi deltar ikke i landbrukspolitikken. Vi deltar ikke i ØMU, og vi deltar f.eks. ikke med felles standpunkt i FN og andre internasjonale organisasjoner. Men Senterpartiet har da dratt den konklusjonen at de vil ut av EØS og ut av alle de samarbeidsområdene som vi gjennom den avtalen deltar i. Mitt spørsmål til Haga blir da: Finnes det deler av Europa-samarbeidet som Senterpartiet overhodet kunne tenke seg å delta i?

Åslaug Haga (Sp): Senterpartiet har alltid vært opptatt av og kommer alltid til å være opptatt av å ha gode forbindelser til det som her omtales som Europa. Jeg vil nå attpåtil mene at Norge er en del av Europa, og det skal vi sjølsagt være. Derfor trenger vi også et godt avtaleverk med europeiske land, og vi trenger et godt avtaleverk med EU. Det vil vi greie å ha også uten at vi har en EØS-avtale som politisk sett er en aldeles uholdbar husmannskontrakt. Det finnes alternativer til en EØS-avtale som helt riktig, som det blir påpekt her, både ja-sida og nei-sida i stor grad er enige om at er en for dårlig avtale for Norge. Den avtaleformen heter sveitsisk modell. Den kan ikke vi kopiere, men vi kan ta den som utgangspunkt for å lage et avtaleverk med EU som er langt bedre enn det vi har nå. Så svaret på spørsmålet er at sjølsagt skal vi samarbeide med våre europeiske naboer på en tett og god måte.

Inge Lønning (H): Den siste replikkvekslingen er jo interessant, først og fremst tatt i betraktning at de to partiene som Trond Giske og Åslaug Haga tilhører, har som høyeste drøm å regjere sammen så snart som mulig. Det vil for norske velgere bli en interessant bingo hvem som trekker Utenriksdepartementet i et slikt samarbeid, for den ene skal si opp husmannskontrakten øyeblikkelig, hvis jeg har forstått det riktig, og den andre tviholder på den for å unngå noe som måtte være enda verre, nemlig medlemskap.

Nå konstaterte Åslaug Haga at det blir stadig mer union. Det var vel derfor Marit Arnstad omtalte «EU-unio-

nen», for sikkerhets skyld. Senterpartiet er jo eksperter på smør på flekk. Det som er interessant, er faktisk å få Åslaug Haga til å presisere hvordan hun forestiller seg at Norge skal kunne delta på like fot med alle de andre land i Europa, inklusive de tidligere østeuropeiske land, dersom hun samtidig omtaler EU nærmest som svartedauden.

Åslaug Haga (Sp): La meg først få svare på spørsmålet knyttet til EØS og eventuelt regjeringssamarbeid. Det er faktisk slik at Senterpartiet har sittet i regjering sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, og representanten Lønning vet utmerket godt at Kristelig Folkeparti og Venstre står meget sterkt på EØS-avtalen. Slik sett vil ikke det skape noen ytterligere problemer i forhold til det vi har sett tidligere. Senterpartiet erkjenner at det pr. i dag ikke er noe flertall i Stortinget for å si opp EØS-avtalen. Det burde det vært, og man bør se på andre muligheter. Her bør man vise litt mer åpenhet og kreativitet i forhold til det spørsmålet. Men der er vi ikke i dag.

Senterpartiet ønsker et samarbeid med europeiske land ut fra at man skal ha et samarbeid som knytter landene sammen, men uten overnasjonalitet som prinsipp. Problemet med EU pr. i dag er at det er et system som baserer seg på stadig større grad av overnasjonalitet, og det er ikke den samarbeidsformen som vi ønsker oss.

Morten Høglund (FrP): Når representanten Haga fremstiller Senterpartiets landbrukspolitikk som noe som er i de fleste u-lands interesse, er vel det en spesiell beskrivelse av virkeligheten. I WTO opplever vi jo allikevel at Norge og EU nærmest fører en senterparti-landbrukspolitikk basert på proteksjonisme. At en slik politikk provoserer mange u-land og hindrer nødvendig fremdrift i WTO, bekymrer muligens ikke representanten Haga, mens det er en rød klut for mange u-land og bønder i u-land som bare kan drømme om de støtteordninger norske bønder får.

Mener representanten Haga at bevaring av norsk landbrukspolitikk skal skje uansett konsekvenser for WTO-prosesser og fattige lands bønder?

Åslaug Haga (Sp): Før jeg kan svare på dette, er vi nødt til å rydde opp i to fundamentale misforståelser. Den ene er at EU jo har valgt å legge seg svært nær opp til USA i denne forhandlingsprosessen, og det var nettopp det som fikk vår utenriksminister til å få ting til å gå aldeles i surrball i forhold til alliansepartnere i denne prosessen. Så det er EU og USA som nå i stor grad står på samme linje.

Den andre misforståelsen som må oppklares, går på at det i WTO-sammenheng er stor variasjon i hva utviklingslandene mener. De fattigste utviklingslandene er de som vi i stor grad kan finne sammen med. Grunnen til at vi kan finne sammen med dem, er at de er nettoimportører av mat, og de har behov for å beskytte sitt landbruk. Det ønsker de å gjøre gjennom å bevare toll, og der bør vi finne sammen med dem, for vi har opplagt felles interesser.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Statsråd Lars Sponheim: Valget den 15. september gav oss et nedslående resultat. Bare litt over halvparten av velgerne fant det bryet verd å stemme. Det er et signal til oss som er i denne salen i dag, om at ikke alt står bra til med det norske lokaldemokratiet. Det må vi ta på alvor.

For Venstre var nettopp et bedre lokaldemokrati den viktigste sak foran dette valget. Regjeringen har også fremmet en rekke tiltak for å vitalisere lokaldemokratiet det siste året, slik statsministeren sa i sitt innlegg. Det er derfor trist å konstatere at Regjeringens forslag har blitt stemt ned av et stortingsflertall som er mer opptatt av detaljstyring og sentralistiske løsninger enn av å gi mer makt til borgerne og borgernes representanter lokalt.

Den lave valgdeltakelsen viser at avstanden mellom borgeren og de folkevalgte har blitt for stor, samtidig som flere velgere etterlyser lokale løsninger og økt fokusering på disse. For Venstre blir det derfor helt nødvendig å starte en prosess som desentraliserer makt fra statlig nivå og ned til kommunene, slik Regjeringen arbeider for.

Kommunene må ha frihet til å velge egne løsninger og større frihet til å styre over egne midler. Kommunene og kommunenes borgere må få mer ansvar og mer frihet.

Dagens regjering er det Venstre lovet velgerne før valget i 2001: et regjeringsalternativ til Arbeiderpartiet uten Fremskrittspartiets deltakelse. Regjeringen har tre ulike partier å få flertall sammen med – noe som har gitt betydelige resultater både innenfor skattepolitikken og innenfor miljøpolitikken samtidig. Det hadde ikke vært mulig dersom Regjeringen hadde låst seg til samarbeid med ett bestemt parti i alle saker.

Det er særlig tre områder som er viktige for Venstre i tiden som kommer, og hvor Regjeringen leverer resultater:

- Vi må lykkes med å skape et samfunn på miljøets premisser, ikke bekostning.
- Vi må sørge for at det skapes tusenvis av nye bedrifter og arbeidsplasser som er i stand til å møte internasjonal konkurranse, og som samtidig kan bidra til fellesskapet slik at vi løser velferdsutfordringene vi står foran.
- Vi må lage en velferdspolitik som tar vare på dem som trenger fellesskapets hjelp aller mest – vi må ta et sosialt ansvar for å sikre alle verdighet i alle livsfaser.

Jeg våger påstanden om at vi har den beste miljøregjering landet noen gang har hatt. Der hvor Stoltenberg-regjeringen kom til makten på miljøfiendtlige gasskraftverk, og der passiviteten overfor britiske partikollegaer i forhold til utslippene fra Sellafield var mer enn påtakelig, leverer Samarbeidsregjeringen resultater på løpende bånd.

Etter intens innsats fra Venstre og den norske regjering har vi nå fått britene til å binde seg til ni måneders stans i technetiumutslippene fra Sellafield. Kampen mot Sellafield var en hovedsak for Venstre i forrige valgkamp. Den kampen er nå i ferd med å krones med seier.

Det er allikevel viktig å understreke at kampen mot Sellafield-utslippene fortsetter, og verken Venstre eller Regjeringen er fornøyd før rørene tettes for godt.

Vi har en høy satsing på alternativ og miljøvennlig energi, noe som er i ferd med å gi resultater. Ikke minst ser vi dette innenfor det området jeg som landbruksminister er særlig opptatt av, nemlig produksjon og bruk av bioenergi. Regjeringen leverer storsatsing på kollektivtransport, og vi har sørget for å skyte fart i etterspørselen etter elektriske biler, bl.a. ved å la disse få kjøre i kollektivfeltene i storbyene. Vi leverer miljøvennlige resultater til glede for kommende generasjoner.

Arbeidsledigheten kan bare møtes med at det skapes nye og varige arbeidsplasser. Avgjørende for å få flere til å ville skape sin egen arbeidsplass er stabile og gode rammevilkår. En rekordlav rente, som et resultat av Regjeringens ansvarlige økonomiske politikk, er den beste starthjelpen nye bedrifter kan få. Venstres store gjennomslag for avvikling av investeringsavgiften er et annet eksempel på målrettet satsing på de nye bedriftene og de nye arbeidsplassene. Det samme er den såkalte Skattefunnordningen. Dette er ikke skattelette til de rikeste, som det i det uendelige – men like feilaktig – gjentas fra opposisjonspartiene på venstresiden.

Vi må innse at det er småbedriftene og gründerne som må være «lokomotivet» i det moderne Norge. For den oppvoksende generasjon må det være like naturlig å skape sin egen arbeidsplass som å finne den i det etablerte arbeidsmarkedet. Ikke minst gjelder dette innenfor den sektoren som jeg er ansvarlig statsråd for – landbruket. For meg er det en viktig målsetting at mange av dem som av ulike årsaker går ut av det tradisjonelle volumproduserende landbruket, starter opp ny virksomhet og nye småbedrifter med utgangspunkt i de ressursene som finnes på det enkelte gårdsbruk. Mange av de nye og små bedriftene vi trenger i framtiden, må nettopp komme i Distrikts-Norge, skal vi lykkes i å fortsatt ha levedyktige lokalsamfunn i hele landet.

En god velferdspolitik handler om at borgerne føler trygghet for å mestre hverdagen, både trygghet for at storsamfunnet stiller opp når det virkelig er behov for det, og trygghet for verdighet i alle livsfaser.

På alle Venstres kjerneområder leverer Samarbeidsregjeringen resultater.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Grethe Fossli (A): Statsråd Sponheim valgte å opptre som Venstres leder på denne talerstolen under denne trontaledebatten i stedet for som landbruksminister. Det er forståelig når man ser hva som står i trontalen om landbrukspolitikken:

«Regjeringen vil sikre økonomisk utvikling og de kollektive godene i jordbruket.»

Det var ikke mye å få forstand av. Jeg vil derfor prøve å få ham inn på rett spor igjen som landbruksminister. Norsk landbruk og norsk næringsmiddelindustri står overfor store utfordringer i tiden som kommer. Importen av matvarer fra EU er doblet det siste tiåret. Nye kjeder

med utenlandske varer er på vei inn, og de norske kjedene slenger seg på lavprispolitikken ved å ha mindre vareutvalg. Dermed blir det dårligere vilkår for nisjeprodukter og norskprodusert mat. Mitt spørsmål blir: Hvilke tiltak vil landbruksministeren sette i verk for å bedre situasjonen for norske nisjeprodukter og norsk landbruk?

Statsråd Lars Sponheim: Det er ingen tvil om at matvaremarkedet i Norge er representert med produkter fra mange flere land nå enn for få år tilbake. Det har ikke minst forhandlinger i forbindelse med EØS-avtalen bidratt til, men også forhandlingene i WTO. Mange vil oppleve dette som et valgfrihetens blir større. Alle ser det i omgang med dagligvarehandelen, hvor man bl.a. ser at ostediskene har et betydelig tilbud. Men det interessante er at dette også har gjort at man aldri har solgt flere norske produkter. Trafikk avler trafikk. Er det lang kø foran ostediskene fordi utvalget er stort, selges det også mer norsk. Det vil være en interessant erfaring å ta med seg.

De tiltakene vi har, er å arbeide etter to linjer. Vi må ha et så effektivt volumproduserende landbruk og forsyningssystem som mulig, som gjør at mat ikke blir unødvendig dyrt på de områdene hvor det skal produseres store og effektive volumer, og så må vi utvikle et matvaremarked som består av mer spennende spesialprodukter, hvor viljen til å betale mer er større. De to tankene i hodet samtidig må norsk landbruk og norsk matforsyning ha, skal vi ha sjanse til å kunne konkurrere.

Øystein Hedstrøm (FrP): Også jeg registrerer at vår landbruksminister i sitt innlegg nesten utelukkende snakket om andre ting enn det han er ansvarlig for, nemlig norsk landbrukspolitikk, så da får jeg følge opp i samme gaten.

Jeg hørte også statsråden på radionyheterne i morges, der han gjentok dette med økt arbeidsinnvandring, og der vår parlamentariske leder sa tvert nei. Vi har 110 000 arbeidsledige i Norge, vi har 60 000 deltidsarbeidende som gjerne skulle jobbet mer. Vi har 750 000 mennesker i offentlig sektor, over det dobbelte av gjennomsnittet i EU. Vi har mange innvandrere med permanent oppholdstillatelse som ikke får jobb, og mye, mye mer. Her ønsker vi å aktivisere først, og da til landbrukssektoren, jordbruksavtalen: Vi har ca. 4 000 byråkrater som behandler søknader og foretar kontroller overfor bøndene opptil flere ganger i året, og som bøndene helt unødvendig må bære økonomisk på ryggen. Skal man liberalisere og forenkle dette regelverket for å få disse ut i mer produktivt, verdiskapende arbeid?

Statsråd Lars Sponheim: Det gledelige ved denne morgens nyheter er at det norske folk har forstått at det er nødvendig for Norge å ha en økt arbeidsinnvandring i de neste årtiene for å løse oppgavene. Ellers blir vi stilt overfor det umulige valg: enten omsorg eller næringsliv. Det går ikke an å ta det valget. Vi trenger begge deler i økende omfang, og da trengs det flere hender. Det må være mulig å kombinere en sånn langsiktig tankegang med det forholdet at vi i en markedsøkonomi vil leve

med konjunktursvingninger og dessverre vil ha perioder med høy arbeidsledighet, slik vi har nå. Derfor er Regjeringens politikk innrettet mot å gjøre noe også med den kortsiktige situasjonen. Lavere rente og kronkurs er det ene, og mange andre svar kommer i statsbudsjettet, som har ett mål: å få ned arbeidsledigheten i løpet av neste år.

Så er det viktig å si at vi trenger å ha økt arbeidsinnvandring for de mer langsiktige utfordringene. Og jeg tror ikke på, slik Fremskrittspartiets politikk går ut på, å la landbruket totalt sett være den store arbeidskraftkilden som skal erstatte behovet for arbeidsinnvandring. Det ville iallfall bidra til en dramatisk utvikling for norske distrikter.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Få dager før valget hadde jeg gleden av å delta i en debatt i Bergen med statsråd Sponheim, og utenfor lokalet var det en demonstrasjon der de framømte gjerne ville overrekke statsråden en billett til Cancun så han kunne dra dit for å forsvare norske bønders interesser i WTO-forhandlingene. Jeg sa at det var greit for meg om statsråden drog, men han valgte å bli.

Nå viste det seg at det ikke var landbruksspørsmålet som fikk WTOs ministerkonferanse til å bryte sammen, men andre spørsmål: krav fra de rike landene om innrømmelser fra u-landene på helt andre områder, særlig spørsmålet om en global investeringsavtale som ville sikre fri etableringsrett for investorer over hele verden. Mange u-land er bekymret over det, fordi de tror det vil bidra til å hemme muligheten til å beskytte og bygge opp eget næringsliv.

Når de forhandlingene som havarerte i Cancun, nå skal fortsette i Genève, vil dette være et nøkkelspørsmål for om det går an å komme videre. Mitt spørsmål er: Er Norge nå rede til, etter at vi så klart har fått demonstrert at u-landene massivt er imot en investeringsavtale, å droppe kravet om en global investeringsavtale i WTO?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg kan bekrefte at det var en interessant og god debatt mellom SVs representant og meg om demokrati og lokaldemokrati, og jeg likte meget dårlig, det må jeg si, at noen ønsket at Venstres partileder skulle forlate landet den siste uken av en valgkamp. Det syntes jeg ikke var uttrykk for noe særlig demokratisk sinnelag. Jeg valgte å bli, og det gikk bra i Cancun, iallfall i den forstand at landbruket ikke ble lagt ned som en konsekvens av det møtet.

Både statsråd Gabrielsen, som var til stede der borte, og utenriksministeren og øvrige representanter for Regjeringen gav uttrykk for at Norge var villig til å innfri u-landenes ønske når det gjaldt disse Singapore-spørsmålene, for å kunne fortsette i Cancun, så det kan ikke være tvil om hva som var den norske regjeringens holdning for å kunne holde forhandlingene fortsatt på spor i Cancun. Men det illustrerer hvor komplisert dette er. For alle roper, ikke minst Senterpartiets leder, at vi må holde sammen med Sveits og Japan for å berge landbrukets interesser i Cancun. Men hvem er det som framfor alt vil bryte forhandlingene hvis de ikke får gjennomslag for en

investeringsavtale? Det er jo nettopp disse landene, som har kjempestor interesse av å investere store penger ute, men som er våre allierte i landbruk. Og det illustrerer hvor kompliserte sammenhenger dette er.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Harald T. Nesvik (FrP): Årets trontale var ikke akkurat av det spenstigste slaget, der Regjeringen skulle vise hvordan den har tenkt å løse bl.a. de mange problemene som eldre og syke sliter med i dagens samfunn i Norge. Dette var da heller ikke ventet av denne regjeringen, og det er derfor viktig at opposisjonen gjennom forslag og debatter hjelper Regjeringen til å kunne føre en mer human og verdig politikk overfor eldre og syke i dette landet. Det er faktisk ikke nok med store tanker og feite proposisjoner når innholdet ikke er godt nok.

Slik Fremskrittspartiet ser det, vil ordet verdighet i framtiden være selve nøkkelen til om vi skal lykkes eller ikke når det gjelder omsorgen for våre eldre og syke i dette landet. Det snakkes i dag nesten utelukkende om at det skal være et tilbud om f.eks. sykehjemsplass, omsorgsbolig, operasjon, hjemmetjeneste osv. Det snakkes bare om at det skal være et tilbud, men vi må snart begynne å snakke om at det skal være et verdig tilbud. Denne verdigheten er det viktig at den som mottar disse tjenestene, til enhver tid føler selv.

Vi har den senere tid sett rapporter som avdekker store mangler innenfor omsorgen for våre eldre og syke. Selv om enkelte prøver å så tvil om rapportene som bl.a. Sykepleierforbundet og Lægeforeningen la fram, er det likevel avdekket en rekke mangler når det gjelder omsorgen for våre eldre og syke, som direkte viser at det er uverdige tilbud. Det er en skam at man i et av verdens rikeste land ikke er i stand til å yte et verdig tilbud verken i en offentlig eller privat institusjon. I den forbindelse vil jeg bl.a. vise til det Høyres parlamentariske leder sa i replikkordvekslingen med Jens Stoltenberg om viktigheten av å kunne få velge.

Videre kan jeg vise til et oppslag i dagens VG som går på lovbrudd i fleng. Jeg vil sitere et par små punkt. Det står bl.a.:

«Det er store variasjoner mellom kommunene. Noen steder er det orden på tjenesten på nesten alle områder, mens andre steder er det betydelig svikt, sier helsedirektør Lars E. Hanssen i Statens helsetilsyn.»

Problemene som er avdekket, er det faktisk Helsetilsynet som har avdekket, og ikke en rapport fra en organisasjon.

Det må være mulig å få til en systemendring slik at en er sikker på at de som bor på institusjon, bl.a. får tilstrekkelig med mat og får stå opp og legge seg når de selv ønsker det, og ikke bare når pleierne har tid. Vi må bl.a. kunne klare å sørge for at unge funksjonshemmede som ønsker det, får annet botilbud enn det å måtte ligge på et sykehjem. Dette er ikke verdighet.

Slik som dagens omsorg er organisert, er det den enkeltes bostedsadresse som er avgjørende for hvor godt og verdig tilbud den enkelte pleietrengende får. Mange

kommuner tilbyr en meget god omsorg, mens det dessverre mange andre plasser tilbys en tjeneste preget av altfor lav bemanning med nesten ingen muligheter når det gjelder valgfrihet eller påvirkning på hvordan ens egen hverdag skal se ut.

Verdighet er også muligheten til å kunne påvirke sin egen hverdag. Verdighet er også det å kunne bruke sin forbrukermakt selv etter at sykdommen har innhentet en. Hvorfor skal det være slik at så lenge vi er unge og friske, skal vi bli sett på som en kunde som skal behandles med respekt og verdighet slik at vi ikke bruker vår valgmulighet til å handle et annet sted, men når en blir syk eller gammel, skal en ta til takke med det tilbudet en får?

Det er viktig at en kommer bort fra dagens system der bostedsadressen er avgjørende for hvilket tilbud en skal kunne motta, over til et system der den enkelte får mer makt ved at de forskjellige helse- og omsorgstjenestene finansieres av staten gjennom det stedlige trygdekontor. På denne måten kan den enkelte selv få muligheten til å velge tjeneste og tilbud på en mye friere måte enn det som er tilfellet i dag. På denne måten vil det også bli gitt forbrukermakt tilbake til den enkelte, slik at man blir å betrakte som en kunde og ikke bare som en utgiftspost.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Asmund Kristoffersen (A): Fremskrittspartiet holder ofte en meget høy profil i eldrepolitikken, og Nesvik er ikke noe unntak. Av og til kan det ha skinn av overbud, for ikke å ta for sterkt i. Svært ofte drar partiet resonnenter som faktisk ikke henger i hop. Nå har Fremskrittspartiet fremmet et forslag om å utstyre eldre med et kontantbeløp, og så skal de eldre ut og handle omsorg. Fremskrittspartiet og ikke minst John I. Alvhheim brukte i valgkampen krigstyper på å beskrive kvaliteten i eldreomsorgen. Da blir spørsmålet til representanten Harald T. Nesvik: Hvilken kvalitet tror Nesvik tilbys eldre som ikke har egne penger å spe på med i et todelt omsorgstilbud, som blir resultatet av Fremskrittspartiets politikk der en får et markedsbasert omsorgstilbud?

Harald T. Nesvik (FrP): Man vil faktisk få et mye bedre tilbud enn det som er tilfellet pr. i dag. I dag er det nettopp lommeboken som er avgjørende for hvorvidt en får hjelp eller ikke i en rekke kommuner. Vi er i en situasjon der politikerne en del plasser velger å satse på andre ting: rådhus, kulturhus og annet, og nedprioriterer bl.a. eldreomsorgen. Vi ønsker at det skal være statlig finansiering, der den enkeltes pleiebehov skal være det som utløser den summen som skal til for at den enkelte skal få det tilbudet han har krav på. Derfor vil en faktisk kunne få mange flere tilbydere. En vil få en situasjon der en som forbruker kan velge og dermed få et bedre tilbud.

Bent Høie (H): I de siste årene har vi hatt en betydelig forbedring av tilbudet til eldre pleietrengende. Som lederen i sosialkomiteen, Fremskrittspartiets John I. Alvhheim, innrømte i Politisk kvarter i valgkampen: Tilbudet er i all hovedsak godt. Det er jeg enig i, men selvfølgelig

er det et forbedringspotensial. På tross av dette mener Fremskrittspartiet at trygdeetaten skal overta ansvaret for det institusjonsbaserte tjenestetilbudet. Fremskrittspartiet vil at trygdeetatens stykkpris «skal dekke en forsvarlig minimumsstandard». De fleste kommuner gir i dag et tilbud som er bedre enn minimumsnivået i dagens lovgivning gir rett til. Hvem skal betale differansen i Fremskrittspartiets modell? Vil kvaliteten på tilbudet være avhengig av den enkeltes lommebok i Fremskrittspartiets eldreomsorg? Er dette verdig?

Regjeringspartiene ønsker ikke en minimumsnorm, men et kvalitetskrav. I dag utvikles gode og åpne eldre-senter som inneholder sykehjem, omsorgsboliger, dagsenter og hjemmetjenester. Dermed får de eldre muligheten til å få gode tilbud tilpasset sine behov i sine lokalmiljø. I Fremskrittspartiets modell vil trygdeetaten ha ansvaret for å utvikle eldreomsorgen. Statssykehjemmet blir trolig et B-sykehus som ligger i et regionsenter langt fra der hvor folk bor, og langt fra de pårørende. Er dette verdig?

Harald T. Nesvik (FrP): Representanten Høie er redd for at når staten tar over, blir tilbudet dårligere. Det som er hele hensikten her, er at det faktisk ikke skal være slik som det er i dag, der det er bostedsadressen din som er utløsende for hvorvidt du får et tilbud eller ikke. Jeg sa også i mitt innlegg her i sted at det er veldig bra i veldig mange kommuner. Men så må vi gjøre noe i de tilfellene der det overhodet ikke er bra. Og her kan nevnes kommuner i fleng. Hvis representanten Høie tar seg tid til å lese bl.a. det som går fram av rapporten fra Helsetilsynet, som delvis er gjengitt i VG, tror jeg han vil se at det innenfor dagens system faktisk ikke fungerer. Det nytter ikke å snakke om kvalitetskrav så lenge de ikke blir fulgt opp. Staten har den finansielle ryggraden til å kunne følge opp, til å kunne sette standarder og til å la pengene følge med. Det er det vi må få til. I kommunene er det så store variasjoner i dag at det ikke har latt seg gjøre.

Olav Gunnar Ballo (SV): Harald T. Nesvik og Fremskrittspartiet tar her til orde for et annet finansieringssystem innenfor eldreomsorgen som de så langt ikke har fått prøvd ut. Men på et annet område har man jo fått prøvd ut modeller for Fremskrittspartiets finansiering, og det gjelder sykehussektoren.

Riksrevisjonen har nylig kommet med en rapport om den innsatsbaserte finansieringen av sykehusene, der man har gjort erfaring med at man jakter på lønnsomme pasienter. Det har vært gjort sammenlikninger ved 28 forskjellige ortopediske avdelinger. Og Riksrevisjonens konklusjon er klar: De lønnsomme pasientene prioriteres i helsekøen, og f.eks. reoperasjon av hofte blir ikke prioritert som en konsekvens av det. Fremskrittspartiet vil ha mer av denne politikken og har argumentert flere ganger for 100 pst. innsatsbasert finansiering. Nå advarer statsråden i forhold til denne utviklingen og vil se på om rammene bør utvides på bekostning av den innsatsbaserte finansieringen.

Ser Fremskrittspartiet at deres politikk på dette området er i ferd med å svikte, og at forskjellene i tilbud til pa-

sienter er i ferd med å bli større, og at det derfor bør reverseres?

Harald T. Nesvik (FrP): Når det gjelder innsatsstyrt finansiering: Nei, systemet bør ikke reverseres. Det bør utvikles, og man må se på selve systemet når det gjelder bl.a. enhetsprisen som gis, og også på selve måten som DRG blir laget på, hvis man får den vridningseffekten som bl.a. Olav Gunnar Ballo er inne på. Vi kan alle være enige om at den type vridningseffekt vil vi ikke ha, og da får vi se på selve systemet og prisene som er gitt i forhold til det. I den undersøkelsen som Ballo viser til, vises det til at ett av de største problemene er nettopp kostnadene med at pasienter blir liggende på sykehus og ventedøgn for bl.a. hoftepasienter – det var vel vist til bortimot 30 000 døgn som en relasjon til dette.

Men innsatsstyrt finansiering har jo fungert. Det har fungert fordi vi har fått behandlet flere pasienter. Vi har fått økt pasientbehandling i Norge. Det utløser også riktignok flere kostnader, men det måtte vi jo vite. Så vi vil ikke ha mindre av dette, men vi har sagt at vi ønsker 80 pst. innsatsstyrt finansiering, ikke 100 pst.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Marit Nybakk (A): Trontalen sier ikke så veldig mye om forsvarspolitikken, ikke engang om det kommer en ny langtidspolisproposisjon for Forsvaret i perioden, noe vi venter på. Og ikke ett ord om hvorvidt Regjeringen akter å følge opp forliket med Arbeiderpartiet fra juni 2002.

Stabilitet og forutsigbarhet var utgangspunktet for forliket. Det har vært tøffe omstillingstiltak. Men uansett skulle steder som Haakonvern, Ørlandet Hovedflystasjon og det lille lokalsamfunnet Sørreisa vite at det vi hadde vedtatt, det skulle vi stå for.

Jeg har det siste halve året besøkt en rekke lokalsamfunn med forsvarsarbeidsplasser. De har forsonet seg med den strukturen og de arbeidsoppgavene som de nå har fått. Jeg har vært i Bjerkvik i Nordland, i Lakselv og i Syd-Varanger, på Karljohansvern i Horten og på Bardufoss, bare for å nevne noen steder med store omstillinger, men der Forsvaret fortsatt betyr mye for å sikre lokalbefolkningen arbeid. Dersom forliket ikke følges opp, vet vi at det går ut over den vedtatte strukturen. Det vil gå ut over både lokalsamfunn og norsk sikkerhetspolitikk, men det vil først og fremst skape usikkerhet i stedet for forutsigbarhet.

Forsvars- og sikkerhetspolitikken – på samme måte som utenrikspolitikken – må være tuftet på et bredt flertall i Stortinget. Stikkord må være budsjettmessig forutsigbarhet og stabilitet, slik at Forsvaret kan få gjennomført den organiseringsprosessen som er startet, og som Jens Stoltenberg i dag omtalte som et av de store moderniseringsprosjektene i offentlig sektor under hans regjering. Vi etablerer en ny forsvarsstruktur med en større og bedre operativ evne og utvikler en struktur som er tilpasset dagens og framtidens sikkerhetspolitiske utfordringer. Det forsvarspolitiske forliket fra våren 2002 var der-

for helt nødvendig for å fjerne den ubalansen som vi hadde fått mellom struktur og økonomiske rammer året før.

Omleggingen av Forsvaret må også sees i lys av vår rolle i NATO. NATO kan imidlertid bare spille en rolle for norsk sikkerhet dersom alliansen er tilpasset de nye sikkerhetspolitiske oppgavene. Trusselbildet er, som vi vet, ingen konstant faktor. 11. september 2001 endret internasjonal politikk i veldig stor grad. Irak-krigen har ytterligere endret den globale orden og ikke minst forholdet over Atlanterhavet.

NATOs nye generalsekretær har en stor oppgave med å gjenvinne tilliten og samarbeidet over Atlanterhavet. Dette i tillegg til å bidra til å gi EUs forsvars- og sikkerhetspolitikk en utviklingsmulighet, vel å merke med forankring i NATOs rammeverk og i NATOs infrastruktur. For Norge er dette særdeles viktig. Hvis ikke blir vi stående utenfor også de beslutninger som former sikkerhetspolitikken i våre nærområder.

Nå skapes den kalde krigens forsvarsallianse om til et bredt sikkerhetspolitisk samarbeidsorgan med hele det gamle Øst-Europa som medlemmer, og får stadig større politisk betydning – også når det gjelder samarbeidet med EU.

Vi sier hele tiden at kampen mot terrorisme må være langsiktig, den må være helhetlig, men den må ikke minst foregå på flere fronter samtidig. Kampen mot ter-

rorisme må bekjempes med politiske, med diplomatiske, med økonomiske og med militære virkemidler. Vi skal føre en aktiv nærområdepolitikk, sikre våre interesser i Europa og bidra til global utjamning. Dagens trusselbilde stiller større krav til fleksibilitet og utnyttelse av våre ressurser.

Med et bredt stortingsflertall i ryggen har Norge sendt tropper og sivilt-militært mannskap til Afghanistan. Og la oss nå ikke glemme Afghanistan. For når det gjelder Afghanistan, ser vi nå utfordringer på flere områder. Taliban-styret er fjernet, men kampen er ikke over. Afghanistan trenger både langsiktig utviklingshjelp, sikkerhetsassistanse og politisk hjelp for å få etablert demokratiske institusjoner. Hvis ikke kan grunnlaget for terrorisme dannes på nytt i det landet der Al Qaida fant sin politiske alliansepartner. Samtidig vet vi at hjelpeorganisasjoner ikke kan drive utvikling uten sikkerhet. Uten sikkerhet kan heller ikke politiske organisasjoner utvikle seg.

Jeg hilser på denne bakgrunn velkommen det initiativet som Hilde Frafjord Johnson har kommet med når det gjelder å gjøre Afghanistan til samarbeidsland, i tillegg til militær bistand.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for formiddagsmøtet er omme. Møtet heves derfor nå, og nytt møte settes kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.05.

Møte mandag den 6. oktober kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 1)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Hans Majestet Kongens tale til det 148. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikets tilstand og styring

Anne Berit Andersen (H): Sem-erklæringen er grunnlaget for Samarbeidsregjeringens politikk og arbeid. På samferdselsområdet slo Sem-erklæringen fast:

«Det er nødvendig å få mer igjen for de ressursene som stilles til disposisjon for samferdselsformål. Det krever gjennomgående bruk av anbud når det offentlige kjøper varer og tjenester innen samferdselssektoren, enten det gjelder infrastruktur eller transporttjenester.»

Vi er halvveis i perioden. Det er derfor på tide å gjøre opp status for hva som er gjort innen denne sektoren.

Regjeringen har oppnådd fantastisk mye! «Revolusjon» er ikke et ord som klinger så godt i mine ører, men den revolusjonen som har funnet sted på samferdselssektoren de siste årene, er svært gledelig.

Hva er det så Regjeringen har fått gjennomslag for? Jo, Posten er omgjort til AS og har fått de samme rammebetingelsene som sine konkurrenter.

Det er blitt enklere å starte nye ekspressbussruter. Mange nye ruter er kommet i gang, og passasjertallene øker kraftig. Fra 2001 til 2002 økte passasjertallene med 18 pst. Hittil i år er det en økning på 16 pst.

På jernbaneområdet er det lagt til rette for en effektivisering, ved å omdanne NSB til AS. Statens kjøp av persontransporttjenester med tog skal ut på anbud. De første kontraktene blir lyst ut neste år. For å berede grunnen for konkurranse og etablere et alternativt jernbanemiljø i Norge er Flytoget skilt ut fra NSB og er nå et frittstående selskap.

Konkurransetsettingen av riksveifergene er i gang. Det vil gi grunnlag for et bedre fergetilbud, med bedre kapasitet og bedre frekvens.

Også innen luftfartspolitikken er det skjedd en kraftig omlegging. Passasjeravgiften er fjernet. Det gir en avgiftslette på over 1 milliard kr for luftfarten. Sammen med oppsplitting av anbudet for statlige tjenestereiser og forbud mot bonuspoeng på innenlandsruter har dette medvirket til å styrke konkurransen i luftfarten. Og resultatet lar ikke vente på seg. Siden Regjeringen tiltrådte, har flyprisene falt med 13 pst., mens da Stoltenberg var statsminister, økte flyprisene med 22 pst.

Luftfartsverket er blitt omdannet til aksjeselskapet Avinor for å bli mer kostnadseffektivt.

På veisektoren har det også skjedd svært mye. Det er gjennomført en reduksjon av antall statlige veikontorer, fra 19 til fem. Antallet byråkrater skal reduseres, fra 5 000 til 4 000. Vi flytter ressursene fra skrivemaskin til gravemaskin. Produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen er skilt ut og omgjort til Mesta AS. Fra 1. januar er all nybygging og alle asfaltkontrakter lagt ut på anbud. På drifts- og vedlikeholdssiden er landet delt opp i fire soner som legges ut på anbud over en fireårsperiode. Den første anbudsrunderen er nå gjennomført, og resultatene er oppsiktsvekkende. Kontraktssummene har gått ned med hele 25 pst.! Det gir innsparinger på 480 mill. kr i løpet av en fireårsperiode. Dette viser at omstillinger og bruk av anbud gir store resultater. Midlene som spares inn, skal brukes til å øke investeringsbudsjettet for vei.

Det Regjeringen har gjennomført av strukturtiltak i løpet av sine to første år, er ikke mindre enn imponerende. Vi bør erstatte navnet «Samarbeidsregjeringen» med «Handlingsregjeringen». Og jeg vil gi ros til Fremskrittspartiet fordi de har sikret flertall for disse strukturendringene. Deres støtte har vært avgjørende, all den tid venstresiden er mest opptatt av å logre for LO.

Regjeringen har med sin handlekraft vist at det er mulig å gjennomføre store strukture reformer og gjennom det frigjøre ressurser og få mer igjen for pengene. Samferdselsrevolusjonen må fortsette! Det er derfor viktig at Regjeringen får sitte perioden ut for å få fullført omstillingene på samferdselsområdet og andre viktige områder.

Inge Ryan (SV): Jeg har hørt at i forbindelse med trontaledebatten bør en snakke litt om rikets tilstand. Og jeg har tenkt å prate om tre ting som bekymrer meg ved rikets tilstand.

Det første er det at vi er i ferd med å gjøre viktige samfunnsredskaper mer og mer underlagt det vi kaller bedriftsøkonomisk tenkning. Stadig flere av de oppgavene som jeg mener er samfunnsredskaper, fjerner vi fra en samfunnsmessig tilnærming.

Jeg var for en tid tilbake og skulle hjelpe noen med å få posten – aviser, brev og slikt – tre ganger i uka. De var fornøyd med å få den tre ganger i uka. Men Posten hadde bestemt seg for at det kunne man ikke fortsette med, for det var ikke lønnsomt. Da spurte jeg postmannen – eller postmesteren eller hva han kaltes: Hvem har sagt at Posten skal være lønnsom? Er det således at vi skal slutte å levere post til folk oppe i den dalen fordi det ikke er lønnsomt? Det er den type tilnærming som vi får på stadig flere områder i det norske samfunnet, og det er en tilnærming som bekymrer meg veldig, veldig. Jeg tror faktisk at folk vil ha trygghet, de vil ha forutsigbarhet, på en del fundamentale tjenester. La meg nevne: vann, strøm, skole, helse. Folk vil ikke at man skal gamble og være utsatt for marked og konjunkturer på disse områdene.

Jeg var med i et debattprogram som heter «Rett på» for ca. et halvt år siden, etter at vi hadde den store strømkrisen, og samtlige innringere – det var rundt ti stykker – var enige med SV i at når det gjelder strøm, ønsket de langt mer politisk styring, langt mer samfunnsmessig tilnærming av det samfunnsredskapet, og at det måtte bli

slutt på at markedet fikk lov til å herje fritt med strømregningene deres. Det samme tror jeg gjelder på områder som vann, skole, sykehus osv. Derfor tror jeg dette er et område hvor vi er på vei inn i feil spor, og vi er nødt til å tenke oss om: Vil vi virkelig fortsette i det sporet?

Et annet område der jeg mener vi er på feilspor: Stadi- mer av samfunnsoppgavene frikobles fra politisk styring – post, tele, jernbane, ja til og med sykehus er gjort om til aksjeselskap eller såkalte foretak. Det betyr at man frikobler politikerne fra å beslutte. Faren ved det – og den har jeg sett helt klart i dette huset på få år – er at Stortinget blir meningsyttere og ikke et beslutende organ. Vi har meninger om mange ting. Det kan en ha i Polyteknisk Forening og lignende. I Stortinget skal vi beslutte ting. Men vi er i ferd med å gi fra oss såpass mye makt at vi er et meningsytrende organ og ikke et beslutende organ.

Skadevirkningene av denne avpolitiseringsen og denne bedriftsøkonomiske tilnærmingen merker vi først i distriktene, for der er det så marginalt og så sårbart. Denne bit for bit-tenkningen blir veldig synlig når Posten får lov til å gå inn og definere at det ikke er lønnsomt å levere post tre ganger i uka, nå får vi greie oss med én gang i uka, når Telenor finner ut at det ikke er lønnsomt å ha bredbånd i denne bygda, eller når NRK sier at de ikke bygger ut NRK2 der, for det er ikke lønnsomt, osv. Altså: Når man får en bit for bit-tenkning som er bedriftsøkonomisk fundert, er man nødt til å tape på en rekke steder i Norge. Denne utviklingen kan vi ikke sitte og se på. SV vil iallfall ikke sitte og se på at Norge sklir sakte mot Oslofjorden, og at vi avfolker store deler av landet vårt.

La meg prøve å konkludere: Det snakkes ofte om ny kurs, både fra det ene og fra det andre partiet. Jeg ønsker meg faktisk en ny kurs der lønnsomhet for viktige samfunnsoppgaver ikke er det samme som penger. Lønnsomhet må ikke hele tida måles i penger, for når det gjelder lønnsomhet for samfunnsoppgaver som helse, vann, strøm og utdanning, er det så mange, mange andre kriterier som må legges til grunn enn økonomi. Og så ønsker jeg at denne salen i størst mulig grad skal være et organ som beslutter hva som skal skje i Norge, og ikke et organ som mener så mye om hva som skal skje i Norge.

Statsråd Victor D. Norman: Uten arbeid stopper Norge. Uten arbeid stopper også hverdagen for dem som er uten jobb. Økonomien svikter, mulighetene til utfoldelse blir mindre, og sosiale kontakter forsvinner. Kampen mot arbeidsledighet må og vil derfor være Regjeringens prioritert nummer én.

Utfordringen er mye større enn mange forestiller seg. Vi har i dag i underkant av 100 000 registrert ledige i Norge. Men hvis vi tar med alle dem som er på rehabilitering eller på yrkesrettet attføring, alle dem som er uføretrygdede eller førtidspensjonerte til tross for at de både kan og vil jobbe, alle de funksjonshemmede som ikke slipper til, alle innvandrerne som på grunn av språk og kultur er isolert fra arbeidsmarkedet, og alle de deltidsansatte som jobber mindre enn de selv ønsker, er det reelle tallet på ufrivillig arbeidsledige i Norge på mange hundre

tusen. Det er *alle* disse kampen mot arbeidsledighet handler om.

Det er i hvert fall tre hovedgrunner til at så mange ikke slipper til i det norske arbeidsmarkedet.

Mangel på jobber – som de fleste snakker mest om – er den ene grunnen. Det er et alvorlig problem, men det er heldigvis et forbigående fenomen. I det lange løp er problemet i Norge mangel på folk, ikke mangel på arbeidsoppgaver. Det er også nå heldigvis tegn til at situasjonen på arbeidsmarkedet kan være i ferd med å snu, ikke minst takket være den faste økonomiske politikken som Regjeringen har ført siden den tiltrådte. Uavhengige eksperter regner med økt etterspørsel etter arbeidskraft og lavere generell ledighet utover i 2004, og allerede nå melder Aetat om økt tilgang på ledige stillinger. Jeg er redd for at vi må være forberedt på ytterligere økning i den registrerte ledigheten utover høsten, men det er håp om at markedet vil snu til neste år, i hvert fall hvis vi viderefører en ansvarlig økonomisk politikk.

Flere jobber er ikke nok. Mange slipper ikke til, selv i gode tider, fordi arbeidsgivere er tilbakeholdne med å ansette unge, uerfarne eller andre med svak tilknytning til arbeidsmarkedet. Funksjonshemmede og innvandrere har problemer på grunn av holdninger og av og til tilretteleggingskostnader. Mange unge får ikke sjansen fordi lov- og regelverket gjør det risikabelt for arbeidsgivere å ansette uerfarne. Mange seniorarbeidstakere faller utenfor av en lignende grunn – bortsett fra i Regjeringen oppleves det mange steder paradoksalt nok som risikofyllt å satse på folk som er litt opp i årene.

Alle disse eksemplene er tegn på at vi har et alvorlig insider-outsiderproblem i norsk arbeidsliv. Kultur, lover og regler er utformet for å skape trygghet for insiderne – for dem som er så heldige å være i fast jobb. Men det som skaper trygghet for dem som er i jobb, gjør det dessverre ofte vanskeligere for dem som er uten jobb og uten erfaring, å slippe til.

Kampen for å gi outsiderne en mulighet er en sentral del av Regjeringens kamp mot ledighet. Vi har nylig foreslått sterkere vern mot diskriminering i arbeidslivet. Vi skal i løpet av høsten fremlegge en tiltaksplan for rekruttering av flere funksjonshemmede til det offentlige. Vi vil om kort tid oppnevne et utvalg for å se på problemet med ufrivillig deltid, og vi vil foreslå overfor Stortinget en oppmykning av de bestemmelsene i arbeidsmiljølovgivningen som virker som stengsler for ansettelse av folk med svak arbeidslivsbakgrunn.

Jens Stoltenberg sa tidligere i dag at han er opptatt av at arbeidsledigheten ikke må få bite seg fast. Det er jeg helt enig i. Det viktigste vi kan gjøre for å unngå det, er å sørge for at jobbsøkere er så nær arbeidsmarkedet at de kan få jobbene etter hvert som de kommer. Dessverre har det altfor ofte vært slik at myndighetene, i beste mening, i stedet parkerer folk på arbeidsmarkedstiltak. Nyere forskning, både fra Norge og fra andre land, viser at man da gjør de ledige en bjørnetjeneste. Selv i tider med et svakt arbeidsmarked er det i løpet av året over en halv million ledige jobber her i dette landet. Det er grunnen til at Regjeringen legger så stor vekt på å holde jobbsøkerne

nær arbeidsmarkedet og prioriterer jobbklubber og veiledning fremfor langvarige arbeidsmarkedstiltak. Det er en linje vi vil holde fast ved.

Også andre enn ordinære jobbsøkere må hjelpes raskere frem. Situasjonen er spesielt alvorlig for personer som rammes av sykdom eller skade som gjør at de ikke kan fortsette i sin gamle jobb. I dag tar det så lang tid – det tar to år eller mer – før man blir vurdert for yrkesrettet atferd, at mange blir varig uføre rett og slett av å vente. Regjeringen vil derfor i budsjettet foreslå konkrete tiltak for å få ned denne ventetiden og derved også hjelpe denne gruppen arbeidsledige raskere tilbake til arbeidsmarkedet.

Regjeringens kamp mot arbeidsledighet er en kamp på tre fronter – for flere jobber, for bedre muligheter for dem som i dag er outsiders, og for alle dem som av samfunnet er blitt parkert på sidelinjen. Vi håper, for de lediges skyld, å få Stortinget med oss på alle de tre frontene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg er glad for at Regjeringa og statsråden har som hovudmål å kjempe mot arbeidsløysa. Dette burde ha vore Regjeringas hovudmål for to år sidan, frå første dagen av. Arbeid skaper velferd, og arbeid forhindrar fattigdom. I dag er altså 110 000 menneske registrerte arbeidslause og parkerte utanfor det ordinære arbeidslivet, og ungdomsarbeidsløysa aukar mest.

Regjeringa har altfor stort fokus på rente og kronekurs. Det viser dagens debatt. Fleire andre tiltak er òg viktige for at arbeidsløysa ikkje skal bite seg fast på eit høgt nivå. Eg kan nemne fleire tiltak som Arbeidarpartiet meiner er veldig viktige: ungdomsgarantien for unge under 25 år og ikkje minst offensiv satsing på forskning og næringsretta tiltak.

Har Regjeringa framleis trua på at det berre er marknadskreftene som skal ordne opp, eller vil statsråden no kunne signalisere konkrete tiltak som blir lagde fram i statsbudsjettet for neste år, som vil avhjelpe denne situasjonen?

Statsråd Victor D. Norman: Regjeringen har hatt arbeidet for å sikre varig høy sysselsetting som mål fra første dag den tiltrådte, og den har ført en konsekvent økonomisk politikk for å legge grunnlaget for dette.

Jeg minnes veldig godt at nåværende leder av Arbeiderpartiet, daværende finansminister Jens Stoltenberg, som jo er en usedvanlig dyktig økonom, da han var finansminister, sa at han var keynesianer. Det er også jeg. Det grunnleggende i den keynesianske lærdommen er at arbeidsplasser skapes gjennom en god generell økonomisk politikk, den skapes ikke gjennom selektive tiltak. Det er den linjen Regjeringen har holdt fast ved siden den tiltrådte, det er den linjen vi kommer til å følge i det budsjettforslaget som skal fremlegges denne uken, og det er den eneste måten vi skaper varige og gode jobber i Norge på.

Per Sandberg (FrP): Det er ikke vanskelig å være enig med statsråd Norman når han ramser opp alle de mulighetene som finnes hos norske arbeidstakere, og det potensialet som også ligger hos de menneskene som faller utenfor det norske arbeidslivet. Her ligger det utrolig mange årsverk som kan hentes ut.

Det som jeg undrer meg litt over, er hvilken rekkefølge Regjeringen og statsråden konsentrerer seg om for å hente ut disse årsverkene, for samtidig ønsker jo denne regjeringen å åpne for arbeidsinnvandring også utenfor EØS-området – ufaglært sådan. Men jeg skal ikke forfølge det videre.

Jeg vil gjerne utfordre statsråden på et annet område, som statsråden ikke var inne på. Det er tydelig at denne regjeringen også kjøper folk ut av arbeidsmarkedet gjennom bl.a. AFP-ordning, etterlønn til statlig ansatte og innskrenkning av mobiliteten og fleksibiliteten blant norske arbeidstakere. Ønsker Regjeringen å konsentrere seg om disse områdene, for også å søke å få ut mer arbeidskraft?

Statsråd Victor D. Norman: Jeg er veldig glad for at representanten Sandberg gir meg muligheten til å si litt om akkurat det spørsmålet.

Det er klart at den arbeidskraftreserven som ligger i at spreke mennesker i dag for tidlig skyves ut av arbeidslivet, delvis mot sitt ønske, er en arbeidskraftreserve som vi trenger i Norge. Mye av det har sammenheng med hele pensjonssystemet, som vi jo vet kommer opp som egen sak i kjølvannet av Pensjonskommissjonens innstilling. Jeg skal ikke kommentere den her nå, men det er også andre ting vi kan gjøre noe med på kort sikt.

Sandberg nevnte etterlønn eller ventelønn for statsansatte. Der har vi allerede gjort noe, ved å plassere de fulle kostnadene ved bruk av ventelønn hos de enhetene som faktisk støter folk ut på førtidspensjon eller på ventelønn. Det har, som vi vet spesielt fra Posten, allerede hatt en veldig positiv effekt i forhold til å få bedriftene eller virksomhetene til å nøle med å skyve folk ut. Og jeg tror vi trenger flere tiltak av den typen. Men jeg er samtidig redd for at skikkelig mobilisering av den arbeidskraftreserven som ligger i eldre arbeidstakere, får vi ikke til før vi får en reform av pensjonssystemet i Norge.

Karin Andersen (SV): Den økende arbeidsledigheten er det største problemet vi har i dag. Det synet deler vi med Regjeringen. Men hittil har jo Regjeringens politikk i realiteten resultert i – slik som statsråden sjøl sa – flere hundre tusen arbeidsledige. Statsråden varsler også at dette kommer til å øke. Han sier også at det kommer til å ta lang tid før det bedrer seg. Vi ser at det nå utvikler seg en mangel på jobber, og at ledigheten biter seg fast.

Så sier statsråden at det er feil – i så fall – å ha folk på tiltak. Han kaller det å parkere folk. Er det da feil, det som statsråden i to år har lagt fram i sitt eget budsjett, der han viser til at folk som går på tiltak, lettere kommer i jobb – det er en økning på nesten 15 pst. – eller lettere kommer i utdanning hvis de kommer på tiltak? Er de opplysningene som Stortinget i så fall har fått av statsrå-

den om at tiltak faktisk virker, feil? Og når statsråden sjøl sier at det vil ta over ett år før det vil bedre seg, er det ikke da bedre at folk får kompetanseheving og beholder sin kompetanse enn at de går ledig?

Statsråd Victor D. Norman: Jeg må først få lov til å arrestere det representanten Karin Andersen sier i sin innledning. Jeg har ikke sagt og har overhodet ikke ment at Regjeringen har skapt flere hundre tusen arbeidsledige. Derimot har den politikken som bl.a. ble ført når det gjelder arbeidsledigheten på 1990-tallet, bidratt til at vi har mange hundre tusen arbeidsledige i dag. Vi fikk da en massiv utstøting av folk fra arbeidsstyrken, fordi det var en enkel måte å gi inntrykk av at den faktiske ledigheten var lav på. Så vi betaler for synder fra 1990-tallet når vi i dag har mye mer enn hundre tusen reelt arbeidsledige i Norge.

Så til spørsmålet om tiltak. Det er klart vi trenger arbeidsmarkedstiltak, og det er ikke spørsmål om å gå i den ene grøften eller den andre grøften, men spørsmålet er hva slags tiltak vi skal ha, og hva som skal være hovedtilnærmingen. All erfaring fra Norge på 1990-tallet og fra andre land er at tiltak som er utformet slik at de ikke får arbeidssøkeren til å være nær arbeidsmarkedet, bidrar til utstøting i stedet for til å skaffe folk jobb. Derfor er sammensettingen av tiltakene viktig, og derfor er det viktig at hovedinnsatsen settes inn mot veiledning, jobbkubber og jobbsøkeaktiviteter som vil bidra til at noen av de hundre tusen som i dag er ledige, faktisk har mulighet til å få en av de fem hundre tusen stillingene som kommer til å bli ledig i Norge i løpet av det neste året.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Åse Wisløff Nilssen (KrF): «Arbeidet for å redusere samfunnets sårbarhet og styrke samfunnets sivile kriseberedskap vil fortsette», står det i trontalen.

Vi utvikler et åpnere verdenssamfunn med mer komplekse teknologiske systemer, avhengighet av elektroniske informasjons- og kommunikasjonssystemer, tett sammenkoblede produksjons- og leveransesystemer for mat, samferdselssystemer med økt trafikk tetthet og høyere hastigheter og et næringsliv i stadig raskere omstilling. Alt dette skaper stadig nye og raskere skiftende sårbarhetsforhold.

Den åpnere verdensøkonomien og endringer i det politiske landskapet har dessuten ført til at også trusselbildet når det gjelder kriminelle handlinger, er vesentlig endret.

Samfunnssikkerhetsarbeidet skal sikre en systematisk identifisering av truslene mot og sårbarheten i samfunnet. Forebyggende tiltak er viktig for å hindre uønskede hendelser og avhjelpe den sårbarhet som er uakseptabel.

For snart ett år siden behandlet Stortinget meldingen «Samfunnssikkerhet. Veien til et mindre sårbart samfunn».

Den viste hvor omfattende dette arbeidet er, og hvor mange som må involveres. Arbeidet med samfunnssikkerhet er gjennomgripende og skal styrkes på sentralt, re-

gionalt og lokalt nivå. Samfunnets ledelsesapparat må til enhver tid være forberedt på å kunne håndtere kriser.

1. september i år ble det nye Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB, etablert.

Direktoratet arbeider for at samfunnssikkerhet og beredskap integreres i ordinære plan- og styringssystemer i departementer og kommuner. I tråd med dette utvikler direktoratet arbeidsmetoder og veiledningsmateriell for å sikre en helhetlig beredskapsprosess, slik at kvalitet og utvikling innen samfunnssikkerhet sikres på sentralt, regionalt og lokalt nivå.

Justisdepartementet har samordningsansvar for beredskap på sivil side.

Ut fra ansvarsprinsippet – at den som har et ansvar i en normalsituasjon, også har et ansvar i tilfelle ekstraordinære hendelser – er det viktig at samfunnssikkerhetsarbeidet har en klar prioritering innenfor en spesifikk og strukturert ramme.

Kristelig Folkeparti mener det trengs en bevisstgjøring, og skal prosessen fungere som en helhet, er det i tillegg viktig med klare kommandolinjer og klar ansvarsfordeling. I tillegg er felles bruk av begreper og felles innhold i begrepene en forutsetning for god samhandling.

Det er like viktig at politikere synliggjør samfunnssikkerhetsarbeidet i departementene, i komiteene her på Stortinget og rundt om i fylkesting og kommuner. Det handler om å gjenkjenne og synliggjøre.

Å avdekke sårbarhet, sette i gang de forebyggende tiltakene og ha planer klare og tenke gjennom alt det utenkelige som kan skje, samt gjennomføre øvelser gir trygghet og bedre resultat når noe skjer.

Vi blir stadig minnet om samfunnets sårbarhet. Terroranslagene mot USA den 11. september 2001 viste hvor sårbart det åpne moderne samfunn er, og at samfunnet må være i stand til å kunne møte et bredt spekter av trusler i tillegg til de rent militære. Mangfoldet og uforutsigbarheten knyttet til dagens trusselbilde stiller en rekke samfunnssektorer overfor betydelige sikkerhetsmessige utfordringer. Dette gjelder særlig kritisk infrastruktur som telekommunikasjon og kraftforsyning, men det gjelder også transportsektoren og petroleumssektoren samt helsesektoren og matforsyning.

Det har f.eks. vært fire store strømbrudd i løpet av august og september i år:

- svikt i leveringssystemet i USA og Canada
- timelangt strømbrudd i rushtiden i London og Kent
- uvær og systemsvikt i Sverige og Danmark og senere i Sveits og Frankrike, som førte til strømbrudd i Italia

Disse strømbruddene understreker at et høyteknologisk samfunn hele tiden må forberede seg på at viktige samfunnstjenester av og til kan og vil svikte.

For å møte denne sårbarheten er det viktig at alle virksomheter og husholdninger tenker gjennom egen beredskap og hva som kan gjøres i forkant for å redusere skadeomfanget.

Kristelig Folkeparti mener det er viktig å hente ut og innarbeide lærdom fra inntrufne hendelser, selv om det er vesentlige forskjeller i struktur i disse landene. I strømbruddsituasjoner viser erfaringen at varsling, prognoser,

samordning, informasjon til publikum er de viktigste ledelsesfunksjonene å ivareta for det offentlige.

Kristelig Folkeparti mener det er viktig å se nye muligheter for samarbeid mellom det militære og sivile innenfor rammen av et totalskonsept for samfunnssikkerhet og sårbarhet – både for å løse felles oppgaver, avdekke muligheter for samhandling ved felles eller like utfordringer og synliggjøre viktige berøringspunkter. Fokus må være på kompetanse, kvalitet og god ressursutnyttelse.

Olav Akselsen (A): Sidan Bondevik overtok regjeringmakta, har arbeidsløysa i Noreg auka med over 50 pst. Den siste månaden har 1 400 nye stilt seg opp i køen blant dei ledige, der står det no ca. 110 000, og etter det arbeidsministeren seier, står det endå fleire i nærleiken. Arbeidsløysa aukar i alle fylke, i alle bransjar og i alle aldersgrupper. I aldersgruppa under 25 år har arbeidsløysa auka med 27 pst. det siste året, og stadig fleire går rett ut frå høgare utdanning og til arbeidsløysa. Verst er det likevel i industrien. I løpet av det siste året har 10 pst. av industriarbeidsplassane våre forsvunne. Ei sterkare nedbygging av industrien vår trur eg me skal leita svært lenge for å finna i løpet av eitt år. Dramatisk trur eg er eit altfor mildt ord for å beskriva den situasjonen me i dag opplever i norsk industri. I fjor sette me ny norsk rekord i talet på konkursar. Likevel ligg talet på konkursar hittil i år 18 pst. høgare enn det gjorde i fjor på denne tida. Det einaste som ser ut til å gå ned, er talet på nye etableringar.

Midt oppe i denne situasjonen har me altså ei regjering som er såre nøgd med situasjonen, og som i dag uhemma har skrytt av at politikken deira verkar. Då må eg seia at det er mogleg at Regjeringas politikk på dette området verkar, men i så fall har denne regjeringa eit heilt anna mål enn det som me i Arbeidarpartiet har. For oss i Arbeidarpartiet har det alltid vore eit mål å skapa arbeid til alle. Derfor åtvare me òg, då me såg korleis situasjonen på arbeidsmarknaden utvikla seg. Me fremja også konkrete forslag som ville ha bidrege til at færre i dag hadde vore ledige, dersom dei hadde blitt vedtekne her i salen. Regjeringspartia sin innsats var å latterleggja oss og kalla oss for mørkemenn. I fjor på denne tida avviste både næringsministeren og finansministeren, og ikkje minst arbeidsministeren, at veksande arbeidsløysa ville bli eit problem. Ein var meir bekymra for mangelen på tilgang på arbeidskraft den gongen. Men dessverre fekk me rett.

Fleire har i dag lovprist dei små bedriftene og behovet for å skapa fleire av desse. Det er eg sjølvsagt einig i, men Regjeringa har gjort det vanskelegare å skapa dei nye arbeidsplassane. Gjennom drastiske kutt i nærings- og distriktspolitikken er mange av dei verkemidla som skulle skapa dei nye arbeidsplassane, fjerna. Kutta i SND er i realiteten kutt i talet på nye etableringar, noko som òg viser seg igjen i statistikken, og tilbakemeldingane frå næringslivet viser heilt klart at eit av dei største hindra for å få fram nye arbeidsplassar, for å få sett dei gode ideane ut i livet, er mangelen på kapital.

Eg deler sjølvsagt ønsket om fleire små bedrifter, men me må ikkje gløyma at nesten alle dei små bedriftene lever av dei store. Derfor vil eg åtvare mot det kunstige skiljet som enkelte lagar mellom små og store bedrifter. For viss me ikkje legg til rette for dei store konserna våre, for industrilokomotiva, så vil det også fjerna svært mange av dei små selskapa, og ikkje minst vil det bli eit stort problem for mange av lokalsamfunna våre.

Eit av dei viktigaste konserna me har i Noreg, er Norsk Hydro. Dette er ei svært viktig bedrift for Noreg, og ikkje minst er ho viktig for mange lokalsamfunn. Fleire av desse samfunna ventar no på viktige avgjerder, avgjerder som kan bestemma framtida til desse lokalsamfunna. Signala frå Norsk Hydro så langt er at nødvendige investeringar ikkje vil koma. Viss dette blir sluttresultatet, vil det t.d. forsvinna 1 000 industriarbeidsplassar i Sogn aleine i løpet av få år. Sjølv om eg er bekymra for signala frå Norsk Hydro, er eg endå meir bekymra for den tausheita som desse signala har blitt møtt med frå media, og ikkje minst frå Regjeringa. Det ser ikkje ut som om Regjeringa er nemneverdig bekymra, total passivitet er vel det beste ordet for å beskriva den innsatsen som har vore gjord frå Regjeringa si side på dette området. Visstnok har det gått eit brev med nokre spørsmål frå næringsministeren til Norsk Hydro, men det er ikkje teke noko initiativ for å få eit positivt vedtak frå Norsk Hydro si side. Manglande rammevilkår skal vera grunnen til at Norsk Hydro ikkje vil investera. Dette burde i så fall vera eit paradoks for ei regjering som skryter av det dei har fått til. Men eg er òg overraska over at Norsk Hydro ikkje i større grad sjølv har konkretisert desse manglande rammevilkåra, og ikkje i større grad har kjempa for å betra desse rammevilkåra.

Me i Arbeidarpartiet er i alle fall klare for å ta den kampen. Den kampen dreiar seg om å skaffa meir kraft, og den dreiar seg om at me skal ha same miljømessige rammevilkår som det dei landa me konkurrerer med, har.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H): Det er egentlig svært vanskelig også denne gangen å finna ut hva Arbeidarpartiet egentlig ønsker å forandre ved den næringspolitikken som føres i dag, annet enn at man repeterer sin form for misnøye, og misnøyen har sannelig gode vilkår i Norge i disse tider. Man bruker også anledningen til å gyve løs på de gjennomførte skatte- og avgiftslettelser. Hvis vi sveiper innom Akselsens eget hjemfylke, Hordaland, ser vi at skattytere og næringsliv nå sitter igjen med 1 milliard i skatte- og avgiftslettelser i forhold til det som ville ha vært Akselsens alternative politikk.

Tror Akselsen at det ville ha vært skapt flere arbeidsplasser i hans hjemfylke, at det ville ha vært investert mer i arbeidsplasser, i nyskaping, i forskning, i utvikling i hans eget hjemfylke, hvis ikke næringslivet og skattyterne hadde sittet igjen med denne milliard som er så utskjelt fra Arbeidarpartiets side?

Olav Akselsen (A): No er det kanskje ikkje så nøye kva opposisjonen meiner om næringspolitikken til Regjeringa. Det som er meir nøye, er korleis næringslivet reagerer på denne næringspolitikken. Det ser me resultatet av kvar dag, gjennom oppseiingar, permitteringar, utflaggingar og nedleggingar. Når Norsk Hydro i desse dagar seier at dei ikkje vil investera i Noreg, så seier dei det fordi det er manglande rammevilkår. Då meiner eg at det burde vera grunnlag for å visa større audmjuke frå Regjeringa si side og større bekymring i forhold til den situasjonen som faktisk i dag rammar minst 110 000 enkeltpersonar og svært mange lokalsamfunn. Regjeringspartia sin teori er at dersom ein gjev skattelette, vil desse pengane koma tilbake til næringslivet ved at deira velvillige eigarar stiller opp og investerer. Sanninga er at etter at denne skatteletten er gjeven, har investeringane gått ned, og aldri før har det vore vanskelegare å få tak i tilgjengeleg villig kapital enn det som er tilfellet i dag.

Øystein Hedstrøm (FrP): Næringskomiteens leder var opptatt av arbeidsledigheten og utfasing av industriell virksomhet i Norge – og det med rette. Vi ligger snart på jumboplass i hele Vest-Europa.

Vår statsminister var tidligere i dag også opptatt av arbeidsledigheten og at jobb nr. 1 skulle være å redusere den. Men han så noen lysninger i horisonten og nevnte dette med lavere rente og kronekurs. Men hva er de faktiske forhold? Helt fersk statistikk fra Aetat viser at vi stadig taper arbeidsplasser, særlig innenfor industriområdet. Det er delvis en irreversibel prosess når bedrifter fases ut, legges ned og flyttes til utlandet. Det er kjent for alle som har satt seg inn i problemstillingen. Det er knapt skapt noen industriell virksomhet i Norge av internasjonalt format de siste 20 år. Det er det som er sannheten.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på forslagene nr. 2 og 3 fra Fremskrittspartiet, forslag som går på aktiv næringspolitikk. Jeg vil spørre komiteens leder hvordan Arbeiderpartiet vil stille seg til dem.

Olav Akselsen (A): Eg synest det er veldig positivt at Framstegspartiet, i alle fall tilsynelatande, har begynt å bli bekymra for situasjonen på arbeidsmarknaden og for norsk næringsliv. Likevel vil eg påstå at dersom det var Framstegspartiet sin politikk som blei ført i denne salen, ville arbeidsløysa sannsynlegvis ha vore minst dobbelt så stor som i dag. Det er nemleg slik at ein må ha kontroll over det grunnleggjande i økonomien, det som går på rente, kronekurs og ein del andre ting. Alle veit at her har i alle fall ikkje Framstegspartiet hatt noko å bidra med så langt.

Framstegspartiet er veldig dyktig når det gjeld å vera best på alle område. Men for meg er politikk omtrent som eit puslespel. Det hjelper ikkje å ha dei finaste puslebetane dersom desse betane ikkje passar saman. Eg er veldig glad for at ingen til no har prøvd å pusla saman det spelet som Framstegspartiet har lagt.

Inge Ryan (SV): SV er enig med Arbeiderpartiet om at vi ønsker en langt mer aktiv statlig næringspolitikk. Det vil jeg bare kvittere ut.

Men så sier representanten Akselsen at han ønsker seg mer kraft. Ja, kanskje det er behov for litt mer kraft. Men den kraft som Arbeiderpartiet og Akselsen ønsker seg, er en kraft som samtidig gjør betydelig skade på miljøet, enten i form av nye vannkraftutbygginger eller i form av gasskraftverk som gir betydelige utslipp. Da Akselsen var olje- og energiminister, var man også meget beskjeden når det gjaldt å satse på alternative energikilder. Bevilgninger til bioenergi, vindkraft og enøk over statsbudsjettet var bevilgninger som nesten ikke syntes.

Jeg vil stille Akselsen følgende spørsmål: Dersom Arbeiderpartiet kommer i regjering igjen, ser man ikke da muligheten for at man kan bevege seg fra musesteg til elefantsteg når det gjelder alternativ energi, slik Sverige har gjort når det gjelder bioenergi, slik Danmark har gjort når det gjelder vindkraft, og der andre land også har vært veldig flinke?

Olav Akselsen (A): Eg har litt vanskar med å kjenna meg igjen i denne verkelegheitsbeskrivinga, fordi det faktisk er gjort svært mykje for å ta i bruk nye fornybare energikjelder. Arbeidarpartiet støtta opp om den førre Bondevik-regjeringa sine ambisjonar på dette området. Eg har ikkje noko særleg problem med å seia at eg trur dei strekte seg så langt som mogleg. Men sjølv om alle dei tiltaka hadde blitt gjennomførte på eitt år, ville me likevel ha vore avhengige av å importera kraft frå utlandet.

Det som er mitt problem, er at me ikkje kan sjå dette i ein internasjonal samanheng. Til no i år har danske kolkraftverk, fordi det har regna mindre i Noreg, produsert 30 pst. meir enn det dei elles gjer. Eg meiner at dersom me ved å ta i bruk våre eigne naturressurar, f.eks. gassen, kan bidra til at norsk industri får levelege vilkår i Noreg, dersom me brukar vår eigen naturressurs og samtidig bidreg til å leggja ned danske kolkraftverk og på den måten er med på å halvera utsleppa i Norden, synest eg at me skal gjera det, ikkje minst av omsyn til miljøet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Petter Løvik (H): Vilkåra for bedriftene og for næringslivet står svært sentralt i Regjeringa sin politikk. Stadig fleire ser nok at den politikken som Regjeringa har ført og har fått støtte for i Stortinget, har vore sterkt medverkande til forbetringar når det gjeld både rentenivå og kronekurs, og at vi har fått gjennomført skattelette og avgiftslette – alt dette av stor betydning.

Når eg er ute i bedriftene, og det er eg nokså ofte, er det ein ting i tillegg til desse momenta som stadig blir framheva som det viktigaste elementet for å få til ei positiv utvikling, og det er samferdsel. Det gjeld i sentrale strøk, det gjeld i distrikta, det gjeld småbedrifter og store bedrifter. Det er snakk om å spare tid, det er snakk om å spare kostnader, og det kjem også familiar og enkeltpersonar til gode at ein klarer å krympe avstandar og få til eit betre Samferdsels-Noreg. Derfor har Samarbeidsregjeringa teke eit krafttak også på samferdselssektoren. I tillegg til auka løyvingar og lågare avgifter er vi midt

oppe i det som eg trur det er rett å kalle ein revolusjon på samferdselsområdet. Vi vil ikkje berre bruke meir pengar, vi vil ha meir igjen for dei pengane vi brukar, og vi ser allereie svært positive resultat av ein del av dei tiltaka vi har gjennomført.

Eg trur at svært få er i tvil om at den nye luftfartspolitikken som Samarbeidsregjeringa har fått fleirtal for, har gitt sterkare konkurranse. Han har gitt eit betre tilbod til glede for næringslivet og privatpersonar og, som det har vore sagt tidlegare, gitt eit lågare prisnivå.

Like eins på vegsektoren: Vi har fått konkurranseutsett Statens vegvesen, og berre på drifts- og vedlikehaldssida peiker signala så langt fram mot innsparingar på 500 mill. kr i året, pengar som skal brukast til investeringar og til endå betre drift og vedlikehald. Også på dette området verkar Regjeringa sin politikk.

Men resultatata har ikkje kome utan kamp, og eg vil nytte høvet til å gi ros til Framstegspartiet, som har vore med på å skaffe fleirtal for dei viktige strukturtiltaka som vi har fått gjennomført på samferdselssektoren.

Derimot har vi frå den andre sida – frå Arbeidarpartiet og SV – stort sett møtt motstand og mørke spådomar om korleis dette ville gå. Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti har systematisk kjempa imot. Dei har kjempa imot den nye luftfartspolitikken, dei har kjempa imot konkurransen på vegsektoren som vi no begynner å sjå resultatata av, og dei har kjempa imot at vi skal sleppe til det som kanskje er den største suksessen på kollektivtrafikksektoren dei siste åra, nemleg ekspressbussane, som har gitt mange eit svært godt tilbod, omtrent utan statlege subsidiar, utan statleg støtte.

I staden for å diskutere om det er rett – for det trur eg dei fleste innser – det vi har gjort, er det grunn til å spørje: Kor mykje har vi tapt ved at vi ikkje gjorde dette for mange, mange år sidan? Dei som følgjer med i avisene, ser i dag oppslag som seier litt om kor mykje dette betyr i kroner. I regjeringspartia er vi svært utålmodige etter å vidareføre den revolusjonen vi no har sett i gang og fått fleirtal for.

I framtida vil vi vere opptekne av fleire ting, bl.a. av ferjesektoren, som vi er i gang med å få konkurranse og dermed eit betre tilbod på. Jernbanesektoren er overmoden når det gjeld å få sett i gang noko av det same som vi har gjort på vegsektoren, nemleg for å få gitt eit betre tilbod til kundane for dei enormt mange kronene vi brukar på denne sektoren. Eg håpar at vi i framtida får ei brei støtte for å vidareføre den reformpolitikken, til beste for dei mange av oss som er avhengige av eit godt tilbod på samferdselssektoren i dei sentrale strøka og i distrikta i Noreg.

Morten Høglund (FrP): «Regjeringa vil fortsette opptrappingen av bistanden til verdens fattigste», og «Regjeringa vil delta aktivt i Verdens Handelsorganisasjon for å fremme et mer rettferdig handelssystem». Disse setninger er hentet fra trontalen, og de berører sentrale temaer i norsk bistands- og handelspolitikk.

Denne regjeringa er svært offensiv når det gjeld bistand, og Regjeringens målsettingar når det gjeld ver-

dens fattige, er skyhøye. Det skal Regjeringa berømmes for. Men – og det er et stort men – Regjeringa har ikkje tatt innover seg at bistand fra én stat til en annen ikkje fremmer utvikling, men snarere stagnasjon. Bistand som skaper klientstater, må avvikles, og mottakerlandenes rolle må oppgraderes. De må bli våre partnere på den internasjonale arena, og ikkje den rike verdens klienter. Min bistandskritikk retter seg ikkje mot hjelp direkte til den fattige befolkninga, og heller ikkje mot den hjelp som ytes gjennom frivillige organisasjonar.

Den andre setninga handlet om arbeidet for å fremme et mer rettferdig handelssystem gjennom WTO, et viktig arbeid som kan føre til langt bedre velstandsutvikling enn hva vi kan når det gjeld bistand. Klarer vi å få utviklingslandene med som partnere i verdensøkonomien, har vi gitt dem et selvstendig grunnlag for vekst og utvikling.

Jeg er glad for Regjeringens målsetting. Men skal den etterleves, må Regjeringens praktiske politikk på området endres. Det nytter ikkje å snakke høyt om hvor viktig det er at u-landene får gode vilkår, uten at man viser vilje til å gjøre noe med det. Vi har nettopp forsøkt å komme videre i WTOs Doha-runde, en runde som attpåtil kalles utviklingsrunden. Forhandlingene brøt sammen, og det var fordi den rike verden ikkje hadde oppfattet at verden er endret. Det nytter ikkje lenger for EU, USA og Japan, og i mindre grad Norge, å tro at man kan tre løsninger nedover hodet på fattigere land. Utviklingslandene vil bli hørt og inkludert. La oss fra norsk side opptre som om vi har hørt u-landene, og la oss respektere deres krav. Jeg tror ingen oppfattet at vi gjorde det i siste forhandlingsrunde. I stedet opptrådte vi sammen med f.eks. Japan, Sveits og Island i noen desperate forsøk på å overbevise verden om at det virkelig var synd på våre bønder, og at de måtte beskyttes.

I trontalen snakkes det om å fremme et mer rettferdig handelssystem, men hvis den skal gjenspeile vår politikk, burde teksten vært noe slikt: Regjeringa vil jobbe for at norsk landbruk kan fortsette uten forandringar. Det hadde vært ærlig.

Når det gjeld miljøet, har Regjeringa ingen problemer med å være verdensmestere og foregangsland, selv på områder der det etter Fremskrittspartiets mening ikkje har noen betydning, men derimot er direkte skadelig for vår industri. Hvorfor ikkje være foregangsland innen handel, der vi virkelig kan gjøre en innsats? Men der er vi godt fornøyd med å la de tidlige nevnte verstingene, som EU, Japan og USA, legge premissene, og så stille oss på samme linje som dem ved å vise motvilje til reelle forandringar til fordel for utvikling. Hvorfor kan ikkje Norge gå foran og si at vi skal ta u-landene på alvor, at vi skal innrømme at den proteksjonisme og de holdninger den vestlige verden har stått for, ikkje er en vei å fortsette på?

Noen liker å fremstille det som skjer i WTO og i enkelte andre internasjonale organisasjonar, som en kamp mellom rike og fattige land. Norge forsterker dessverre dette inntrykket. I Norge, som i resten av verden, er det behov for økonomisk oppgang. Verden trenger mer handel og åpenhet, ikkje mindre.

Utviklingslandenes behov er nevnt, men også norske arbeidsplasser i f.eks. fiskerisektoren, skipsfarten, verkstedindustrien og annen industri trenger en politikk som gir muligheter og tilgang til markeder. Derfor er det viktig at forhandlingene i WTO lykkes. Skal det skje, må noen gå foran og vise vilje til løsninger. Da må man ut av gamle tankespor og innse at landbruket må moderniseres til glede for øvrige norske arbeidsplasser og ikke minst for norske forbrukere. Sterk kamp for utviklingslandenes sak i WTO er ikke i strid med norske interesser, tvert imot, u-landenes interesser er våre interesser, deres krav bør bli våre krav.

Jeg startet innlegget med å kritisere Regjeringens bistandspolitikk, og jeg har avsluttet med å kritisere handelspolitikken, men jeg erkjenner at Regjeringen har gode mål. Da handler det kun om å omsette disse mål i en fornuftig politikk som virker. Det trenger verdens fattige, og det trenger alle norske arbeidstakere og alle arbeidsledige som går og håper på bedre tider for norsk næringsliv.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Trontalen gir oss et bilde av et godt land og en god regjering. Tilværelsen synes utholdelig lett, utfordringene er overkommelige. Ifølge statsministeren har Regjeringen gjort sitt, nå er det opp til Stortinget å følge opp. Men hvorfor er vi likevel skeptiske?

Vi har store forventninger knyttet til den politikken som en regjering til enhver tid skal utforme, og jeg har store forventninger knyttet til hvordan det skal være å vokse opp i dette landet. For meg synes derfor Regjeringens selvtilfredshet å være langt større enn selvinnsikten over det arbeidet som er gjort, og de planene de har for å løse sentrale utfordringer landet står overfor.

Statsministeren har rett i at i et samfunn med store endringer kreves det at forandringene bærer preg av verdiforankring og av fornyelse. Statsministeren må tåle å bli stilt spørsmål om hvilke verdier som ligger bak skattlette på 30 milliarder kr til dem som allerede har mest.

Regjeringen har villet gi inntrykk av å være på parti med de svakeste i vårt samfunn. I dag blir vi kjent med at Regjeringen halverer tilsynet med barnevernsinstitusjonene våre. Dette handler om å gi trygghet til de svakeste av barna våre. Da hjelper det ikke om vi har aldri så fine handlingsplaner på papiret. Har vi virkelig 30 milliarder kr til skattlette, men ikke midler nok til å føre tilsyn med barnevernsinstitusjonene våre?

Regjeringen ønsker nok det beste for landet, men dessverre tror jeg at virkemidlene er feil. Jeg sitter med det inntrykket etter å ha snakket med foreldre som ikke har råd til å sende barna sine på skolefritidsordningen fordi prisen har gått opp, etter å ha snakket med barn som ikke lenger får tilbud om svømmeundervisning fordi svømmehallen er blitt stengt, og etter å ha snakket med noen av dem som utgjør en prosentandel av de arbeidsledige.

Vi må ikke få en politikk som på viktige områder fører til at den enkeltes frihet til å forme egne valg blir avhengig av hva slags økonomisk bakgrunn en har. Det er

vel kanskje også nettopp dette som skiller en borgelig og en sosialdemokratisk politikk.

En felles offentlig skole og lik rett til utdanning for alle er egentlig en ganske fantastisk visjon og et godt mål. En felles skole lærer oss respekt for hverandre og det å arbeide sammen. Utdanning gir oss også muligheten til å utvikle oss som mennesker og til å ta oss selv i bruk. God utdanningspolitikk handler om å velge. Det har Regjeringen tydeligvis gjort. Mange opplever sulteføring av den offentlige skolen gjennom stramme skolebudsjett. Dette er ikke skremselspropaganda fra en opposisjon på Stortinget, men det er virkeligheten ute i Kommune-Norge. Her er det stor avstand mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet.

Nå går vi i retning av et kaldere skolesamfunn, preget av og styrt etter bedriftsøkonomiske prinsipper. En god skolepolitikk får vi ikke gjennom ensidig fokusering på effektivitet og profitt. Kvalitet koster, og skolen trenger derfor økte ressurser.

For Arbeiderpartiet handler god skolepolitikk bl.a. om å utjevne forskjeller. I stedet for å minske kløftene i samfunnet, ser vi tendenser til det motsatte: privatisering av skolen, mindre til leirskole, dyrere og dårligere SFO, ingen satsing på musikk- og kulturskoler, skolestipend kun til de få, og store kutt i etter- og videreutdanningen.

Ja, Regjeringen er klar: det blir skattlette til dem som har mest. Konsekvensene er at et av de viktigste utdanningspolitiske prinsippene i etterkrigstiden, utfordres: å gi alle mennesker mulighet til å vokse med kunnskap. Det er denne utviklingen Arbeiderpartiet ikke ønsker å være med på. Og i den grad det er en diskusjon om støtte til en politikk for den sittende regjeringen, handler det om å ta valg. Vi har sett en regjering som tar en alternativ politisk kurs til Arbeiderpartiet, og da blir det vel kanskje et litt for stort krav å stille til Arbeiderpartiet at vi skal støtte en politikk som vi er fundamentalt imot.

Eirin Falset hadde her overtatt presidentplassen.

Rolf Reikvam (SV): I august kom sluttrapporten fra Maktutredningsutvalget. I løpet av de fem årene forskergruppen har arbeidet, har det kommet mange viktige rapporter som tar for seg ulike temaer. Konklusjonene på mange av de spørsmål Stortinget stilte i mandatet, er forholdsvis klare og entydige. Jeg vil starte med å sitere en av konklusjonene fra maktutredningen:

«Den mest sentrale endringen av maktforholdene i Norge er at demokratiet i grunnbetydningen folkestyre – et formelt beslutningssystem gjennom flertallsvalg og folkevalgte organer – er i tilbakegang.»

Jeg antar at vi får en egen sak om dette som grunnlag for en diskusjon i Stortinget på et senere tidspunkt, men siden vi nylig har bak oss et kommunevalg som bekrefter funn fra maktutredningen, burde trontaledebatten være tid og sted for en mer prinsipiell debatt om hvor det norske demokratiet skal bevege seg, eller snarere om: På hvilke skinner har vi satt folkestyret?

En viktig konklusjon, som er et direkte svar på første del av mandatet vedtatt av Stortinget, er at folkestyret forvitrer. Nå trenger ikke det i seg selv å være galt hvis folkestyrets forvitring fører til at makten overføres til andre demokratiske organer. Demokratiet bygger ikke bare på makt gjennom folkevalgte organer på ulike nivåer, men på ulike former for deltakelse utenom valg, partier og politiske folkebevegelser. Disse ulike formene for tilleggsdemokrati, som aksjonsdemokrati, deltakerdemokrati, forbrukerdemokrati og lobbydemokrati, har supplert folkestyret som formelt beslutningssystem, men det kan ikke erstatte det. Demokratiet er utfordret når folkestyrets vilkår og spillerom blir redusert. Når betydningen av demokrati overføres fra folkestyre som formell beslutningsform til forskjellige former for tilleggsdemokrati, blir forvitringen av folkestyret tildekket og skillett mellom demokrati og ikke-demokrati utydelig.

Folkestyrets forvitring er ikke et resultat av en lang og seig, synlig kamp mellom folkevalgte organer og sterke interesser utenfor, forvitringen er en bevisst politisk strategi, der målet er å kommersialisere og lage store deler av offentlig sektor om til en markeds plass. Det skjer på forskjellige måter ifølge maktutredningen. Det kommunale selvstyret har mistet mye av sitt innhold gjennom rettighetslovgivning, statlige pålegg og budsjettknapphet. Kommunene sitter igjen med råderett over rent lokale saker og med administrativt ansvar for statlig politikk. Det burde ikke overraske oss at valgdeltakelsen denne gangen var nede på 50-tallet, nærmere bestemt 58 pst. Gjennom markedsretting, fristilling og privatisering blir områder som tidligere var offentlig styrt, overlatt til markedsaktørene.

Grunnmuren i velferdssamfunnet er at sentrale velferdsgoder, som helse, utdanning, omsorg i viktige faser av livet, skal alle ha lik rett til, og de skal være gratis. Det er så nære bånd mellom velferdsstaten og folkestyret at det er stor usikkerhet om hva som vil skje med velferdsstaten dersom folkestyret forvitrer, og det burde være et tankekors for mange av oss.

Å bruke markedet er en dårlig måte å fordele velferdsgoder på, fordi aktørenes styrke i markedet er så forskjellig. Markedet fungerer utmerket der det er mange tilbydere og etterspørere, og der det som skal fordeles, ikke er sentrale tjenester som gir grunnlag for et aktivt og meningsfylt liv. Disse tjenestene kan bare fordeles rettferdig gjennom folkevalgte organer.

Markedstilpassing og privatisering flytter makt fra folkevalgte organer til produsentforetak og til store markedsaktører. Parallelt med markedstilpassingen, og trolig som et forsøk på å forsvare enkeltindividene mot markedets tendens til å etablere monopoler, skjer det en rettsliggjøring. Vi vedtar stadig lover som rettighetsfester krav til ulike tjenester. Mange av de generelle velferdsrettighetene skal ytes på kommunalt nivå, og dette begrenser spillerommet for kommunene.

Økt politikerforakt og manglende folkelig engasjement er resultatet på kort sikt. På lengre sikt kan det ha større og dramatiske konsekvenser. Derfor er det så viktig at vi synliggjør de politiske alternativ til svekkelse av

folkestyret, at vi i den politiske debatten viser at det er i disse grunnleggende spørsmål de politiske skillelinjene går i norsk politikk. Avmakten som både folk og kommunepolitikere føler, er ikke et resultat av en historisk nødvendig utvikling, men et resultat av bevisste politiske valg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg deler representanten Reikvams bekymring for flere markeds løsninger og mindre folkevalgt styring. Jeg mener at Regjeringens skolepolitikk særpreges nettopp av privatiseringsframstøt og mindre folkevalgt styring, og at en tar vekk nasjonale målsettinger og retningslinjer før alternativer er klarlagt.

Nå er Arbeiderpartiet og SV stort sett enig i skolepolitikken. Jeg skal ikke overdrive forskjeller, men jeg synes at SV i noen sammenhenger har gitt alibi til Regjeringens skolepolitikk, som innebærer mindre folkevalgt styring og færre nasjonale retningslinjer før en har klarlagt alternativer. SV støttet Regjeringens forslag om fjerning av klassesdeling og klassestyrer uten å klargjøre alternativene, de kvitterte ut en finansiering av privatskoler som gir bedre vilkår med sikkerhet og garanti for inntekt. Mitt ønske til SV er at våre partier kan stå fortsatt sammen om et forsvar for den offentlige fellesskolen framfor å bli beruset av øyeblikkets mulighet til en begrenset innflytelse, eller var det for mye Møllers tran også før sommeren?

Rolf Reikvam (SV): Jeg føler nok at vi har vært en konsekvent forsvarer av den offentlige skolen. Vi var eksempelvis med på å fjerne delingstallet, men det var ikke det samme som å overlate noe til markedet, som var hovedanliggendet i mitt innlegg. Det vi har overlatt det til, er til andre offentlige organer, dvs. vi har flyttet beslutningene over til den enkelte skole, over til kommunene. Det har vært idéen, og det er godt i tråd med noe av det som var mitt hovedpoeng, nemlig at beslutningene skal flyttes ut til kommunene, ut til de offentlige skolene, som er dem vi snakker om her. Jeg føler derfor at det vi gjorde, er godt i tråd med det som var mitt hovedanliggende, nemlig å styrke de folkevalgte, styrke de offentlige institusjonenes plass innenfor vårt folkevalgte system.

Søren Fredrik Voie (H): Et av Regjeringens viktigste prosjekter er nettopp vitalisering av folkestyret gjennom desentralisering og lokal handlefrihet, valgfrihet, levende demokrati og kvalitet i tjenesteproduksjonen. Det leder oss også over til kvalitet i skolen, som ikke minst krever lokal handlefrihet.

I valgkampen kunne man bli forledet til å sveve i den villfarelse at også SV er for lokal handlefrihet i skolesammenheng og ellers i samfunnet. Men det står i grell kontrast til det SV gjør i Stortinget, hvor det ikke er grenser for hvilken liten sak som kan bli gjenstand for Stortingets behandling og vedtak og trædd nedover Kommune-Norge.

Hva mener egentlig SV? Er man for lokal handlefrihet og lokaldemokrati? Og enda viktigere: støtter SV desen-

(Voie)

tralisering av makt og avgjørelsesmyndighet i skolesammenheng for å bedre kvaliteten i skolen? Kan vi få et bedre demokrati enn en valgfrihet hvor den enkelte får mulighet til å ha innflytelse på sin egen situasjon?

Rolf Reikvam (SV): Jeg er litt usikker på hva som var intensjonen med det spørsmålet.

Jeg forstår at det var spørsmål om vi ønsker å desentralisere beslutninger. Det var vel det som var hovedsansen, det som gikk igjen. Det var for så vidt det jeg gjorde til et hovedanliggende i min innledning, nemlig at vi må vitalisere folkestyret, både sentralt, regionalt og lokalt, og jeg tok utgangspunkt i maktutredningens konklusjoner, som påpeker at dette er i ferd med å forvitne for oss.

Vi ønsker oss en desentralisering av beslutninger innenfor utdanningssektoren. Jeg fikk en del spørsmål fra Arbeiderpartiet om dette med delingstallet. Der viser vi jo at vi ønsker å legge beslutningene ut til den enkelte skole og ut til den enkelte kommune. Så jeg føler nok at det vi har gjort i den senere tid, viser klart og tydelig at vi står for en politikk der vi ønsker å vitalisere folkestyret, lokalt og regionalt.

Arne Sortevik (FrP): Det vi også gjør fra 1. mai 2004 er å flytte forhandlingsansvaret for lønninger til lærerne ut i kommunene. Jeg går ut fra at SV da i sin ivrige higen etter å støtte og styrke det lokale demokratiet – å flytte beslutninger ut i kommunene – er svært begeistret for den endringen. Vi i Fremskrittspartiet er veldig begeistret. Det er gammel fremskrittspartipolitikk, som Regjeringen nå har trykket til sitt bryst. Men jeg vil gjerne ha en kommentar fra representanten Reikvam på om dette er en del av å praktisere lokaldemokrati og et godt eksempel på hvordan lokale politikere kan få makt og myndighet, for de er nemlig skoleeiere.

Så har jeg et spørsmål om hvorfor bekymringen til SV over lokalt demokrati stopper ved kommunestyresalen. Hvorfor er ikke SV mer engasjert når det gjelder å gi innbyggerne i kommunen myndighet gjennom rådgivende og bindende folkeavstemninger? Og hvis vi skal avslutte med å legge visitten til skolen: Hvorfor vil ikke SV la foreldrene styre i selvstyrte skoler, la foreldrene få makt?

Rolf Reikvam (SV): Jeg får vel gjenta det som var mitt hovedanliggende: Det var folkestyrets forvitring, med utgangspunkt i maktutredningen. Det var det jeg gjorde til et hovedtema i det som jeg sa. Det innebærer at vi er opptatt av det lokale folkestyret på den måten vi har hatt det gjennom de demokratiske beslutningsprosessene i kommunestyrene, i fylkestingene og ikke minst etter hvert også sentralt her i Stortinget. Det var det jeg gjorde til et hovedanliggende. Derfor var jeg ikke i den omgangen så opptatt av andre biter av det som jeg nevnte som et slags tilleggsdemokrati, som representanten Sortevik kom inn på, dette med selvstyrte skoler osv. Mitt anliggende var altså folkestyret, lokalt og regionalt.

Så når det gjelder forhandlingsretten, vil jeg prøve å svare litt kjapt på det også. Forhandlingene har blitt ført mellom statlige organer og organisasjonene sentralt. Om dette blir flyttet over til en annen sentral arbeidsgiver, kan jeg ikke se at det er det dramatiske viktige, og at det endrer så veldig mye på demokratiet og beslutningsprosessene. Vi har vært kritiske til dette, som Sortevik også er kjent med.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Vi har lagt eit lokalval bak oss, eit val som er krevjande å takla for Kristeleg Folkeparti. Vi må sjølv sagt evaluera og vurderer vegen vidare.

Valresultatet har også vekt til live friarane frå venstresida. Både SV og Arbeidarpartiet utfordrar Kristeleg Folkeparti til å byta side og samarbeida med dei, helst i regjering, helst med ein gong. Men valresultatet endrar ikkje samansetninga av Stortinget, og Kristeleg Folkeparti er ikkje eit vingleparti som skiftar side etter politiske – eller kanskje eg skal kalla det populistiske – vindar.

Kristeleg Folkeparti gjekk til val på familie og omsorg. Dette vil også prega arbeidet og prioriteringane våre i Regjeringa. Samarbeidsregjeringa byggjer politikken på viktige grunnverdiar som nestekjærleik, menneskeverd og forvaltaransvar.

Kristeleg Folkeparti og Regjeringa arbeider for eit varmare samfunn, eit samfunn der alle kjenner seg inkluderte og heime, der nærleik og tryggleik pregar oppvekstmiljøa, og der menneskeverdet blir respektert.

For å skapa eit slikt samfunn må alle ha sin arena for å veksa og utvikla seg. Familien er den cella i samfunnet der både born og vaksne kan finna seg sjølv og fellesskapet. Difor styrkjer vi denne arenaen, og Regjeringa fører ein offensiv familie- og omsorgspolitik.

Vi styrkjer valfridomen og tryggleiken for born og familiar. I tråd med barnehageforliket vil vi sikra lågare foreldrebetaling og barnehageplass til alle som ynskjer det.

Familien som institusjon er sårbar, han treng gode rammevilkår. Difor ynskjer vi å styrkja varige og stabile samliv. Talet på separasjonar og skilsmisser i Noreg aukar. Når foreldra går kvar til sitt, er det viktig at born blir minst mogleg skadelidande. Foreldra må få hjelp til å leggja den nye kvardagen til rette på ein best mogleg måte. Regjeringa vil òg førebyggja oppløysing av familiane og skapa gode og varige samlivsforhold. Dette vil vera viktig også i framtida for å kunna sikra born ein trygg og stabil oppvekst. Vi vil difor styrkja samlivstiltak og satsa meir på eit førebyggjande familiararbeid.

Regjeringa vil prioritera tiltak mot vald og overgrep som særleg rammar kvinner og born. Dette har vore eit politisk forsømt område lenge. Vi vil styrkja arbeidet for born og unge som anten vert utsette for vald eller er vitne til vald. Opplevingane er traumatiske i seg sjølve og set ofte varige spor.

Ein god helsepolitikk er viktig for å gi folk i alle aldrar ei god omsorg. Regjeringa si satsing har gitt gode re-

sultat: Ventetidene vert reduserte drastisk, legedekninga er betre enn nokon gong, og satsing på psykisk helse gjer at fleire får hjelp raskare.

I tida som kjem, vil Kristeleg Folkeparti og Regjeringsatsa målretta på dei områda der helsetenestene framleis har store manglar. Tilbodet til menneske med psykiske plager skal trappast vidare opp. Rusmiddelmissbrukarar må få eit betre helsetilbod. Menneske som er i livets siste fase, skal få betre livshjelp, smertelindring og omsorg. Dette er dei viktigaste mottrekka vi kan setja inn mot dei kreftene som ynskjer å opna for aktiv dødshjelp.

Regjeringa har intensivert kampen mot fattigdom både nasjonalt og internasjonalt. Å ta nestekjærleiken på alvor er nettopp å ta dei fattigaste på alvor. Verdas fattigdom vedkjem oss. Som eit av verdas rikaste land må vi gå føre som eit godt døme. Regjeringa har lagt fram rekordstore bistandsbudsjett, vi arbeider for gjeldslette, og vi opnar landet vårt for handel frå dei minst utvikla landa.

Her heime har òg avstanden mellom dei rikaste og fattigaste auka i dei siste åra. Samarbeidsregjeringa vil intensivera innsatsen for å førebyggja og hjelpa personar ut av fattigdom i Noreg.

Vi treng meir enn materielle gode for å ha det godt som menneske. Kulturen og kyrkja er viktige faktorar i eit varmare samfunn, i eit verdiorientert samfunn. Regjeringa ynskjer å føra ein offensiv kulturpolitikk, med sikte på å sikra eit utfordrande og stimulerande kulturtilbod til alle. Ved å ta del i kulturelle aktivitetar og oppleve kultur blir vi deltakarar i den store forteljinga, det djupe verdimeessige fellesskapet som gjer oss til siviliserte menneske. Kulturen har ein eigenverdi. Satsing på kultur er ei målretta investering i eit varmare samfunn. Kulturell utfolding motverkar framandfrykt og medverkar til å skapa tryggleik i omgang med andre.

Kulturmeldinga, som nyleg er lagd fram, trekkjer opp hovudlinene for dei kulturpolitiske prioriteringane det komande tiåret. Eit breitt spekter av skapande, utøvande, dokumenterande og formidlande innsatsar frå heile kulturlivet utgjer ei verdifull motvekt mot den einsretta krafta ulike kommersielle krefter i samfunnet kan representera.

I eit samfunn prega av stadig raskare endringar har vi behov for forankring i eit stabilt verdigrunnlag. Kyrkja er ein reell verdiformidlar og viktig kulturberar. Stortinget slutta seg i vår til ei trusopplæringsreform som vil kunna gi eit spennande tilbod om opplæring for born og unge i deira eiga tru. Dette handlar om å gi born og unge tryggleik i si eiga tru og å styrkja deira identitet. Det handlar om å rusta dei for livet. Tryggleik i eiga tru gjer det mogleg å møta andre si tru og andre sin kultur utan frykt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Giske (A): Statsråd Svarstad Haugland berørte i sitt innlegg Kristelig Folkepartis valg, det valget Kristelig Folkeparti gjorde i 2001, da man gikk inn i en regjering sammen med Høyre og Venstre på et grunnlag basert på støtte fra Fremskrittspartiet gjennom 54 spør-

mål fra Carl I. Hagen. Det var et borgelig flertall i Stortinget etter 2001 takket være Kristelig Folkepartis valg av et borgerlig samarbeid. Og i Sem-erklæringen har man på en rekke punkter forpliktet seg til å gjennomføre en politikk på områder hvor Høyre og Fremskrittspartiet tidligere stod alene: privatisering av statsbedrifter, økt konkurranseutsetting av offentlig sektor og sist, men ikke minst, en massiv skattelette, 31 milliarder kr.

Spørsmålet i høst er om også dette borgerlige flertallet vil bryte sammen, slik det skjedde i 1971, i 1986, i 1990 og i 2000. Og hvis det skjer, er mitt spørsmål til Svarstad Haugland om hun synes det er rimelig at det da er Arbeiderpartiet som skal komme denne regjeringen til unnsetning for å sikre at man får gjennomført hele Sem-erklæringen i løpet av fireårsperioden, eller alternativt, om Kristelig Folkeparti kunne tenke seg å bidra til andre og mer stabile flertall, selv om det skulle føre til litt mindre skattelette og litt mer til kommunene og fellesskapet.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: No byggjer denne regjeringa på meir enn desse 54 spørsmåla frå Framstegspartiet. Vi har òg Sem-erklæringa som vi går ut frå – ho er faktisk veldig god, ho er til og med endå betre enn dei 54 spørsmåla, inklusive svar.

Eg likar å kalla det eit ikkje-sosialistisk fleirtal meir enn eit borgarleg, og det er det vi består av. Vi er med i eit ikkje-sosialistisk fleirtal i Stortinget. Og så er det opp til Arbeidarpartiet, dersom Framstegspartiet ikkje ynskjer å vera med på å forhandla om budsjettet, om Arbeidarpartiet ynskjer å vera med og påverka den politikken som skal førast. Eg trur ikkje at Arbeidarpartiet ynskjer å gjennomføra Sem-erklæringa, så einfaldig er eg ikkje. Men eg hadde faktisk trudd at Arbeidarpartiet òg kunne tenkja seg å vera med på politiske utformingar.

Vi har moglegheit til å få fleirtal både med Framstegspartiet, med Arbeidarpartiet og med SV i denne salen. Og vi har vekselvis henta støtte frå desse tre partia. Når det gjeld budsjettet, har Arbeidarpartiet ikkje støtta oss, det har Framstegspartiet, bortsett frå i revidert. Og eg utfordrar faktisk dei partia som kan ynskja å vera med og påverka, til å vera med og påverka det budsjettet som skal vedtakast for neste år.

Arne Sortevik (FrP): Jeg skal motstå fristelsen til å kommentere elementer av ettervalsreaksjonen i Kristelig Folkeparti. Jeg skal heller utfordre statsråden som kirkestatsråd.

I frontalen er det én – én – setning om kirken:

«Regjeringen vil legge til rette for en åpen og inkluderende folkekirke, blant annet ved å styrke trosopplæring av barn og unge.»

Den trosopplæringen, som også statsråden refererte til, er vedtatt med SVs velsignelse. Mitt spørsmål er hvordan de som nå skal inn i dette nye opplegget og bruke denne nye, styrkede trosopplæringen, vil oppleve SVs velsignelse, og, skal vi tro det som statsråden avsluttet med, påvirkning – for her er det jo spørsmål om å skaffe seg påvirkning. Hvordan vil brukerne og deltakerne i denne styrkede trosopplæringen, som er en satsingssak

for Regjeringen, oppfatte og oppleve denne velsignelsen og påvirkningen?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det som forundra meg mest når det galdt handsaminga av trusopplæringa her i Stortinget, var at Framstegspartiet gjekk imot, og eg har enno ikkje forstått kvifor dei ikkje kunne vera med og vedta ei trusopplæring som både SV og Arbeidarpartiet har velsigna. Eg er glad for den støtta eg har fått frå SV og Arbeidarpartiet i denne salen når det gjeld trusopplæringa.

Det viktigaste vi kan gjera som ein kristen nasjon, er å gi vidare til neste generasjon det som landet vårt har bygt på i over tusen år. Det kan trusopplæringa vera med på å gjennomføra. Eg er glad for at det har vore eit fleirtal i dette stortinget som har sett verdien av å kunna gi vidare vår eigen kulturarv. At Framstegspartiet ikkje ser den verdien, får dei stå for, det bekymrar meg faktisk ikkje. Det som eg er glad for og vil understreka, er at vi har to andre parti saman med regjeringspartia som er konstruktive, og som har sett verdien av å kunna vidareføra til den neste generasjonen det som vi har bygt samfunnet vårt på i over tusen år.

Når vi får eit meir og meir fleirkulturelt samfunn, er det kjempeviktig at vi veit at borna våre kan vera trygge i møte med nye kulturar, dei skal veta kva vi byggjer på. Dei kan òg veta kva dei sjølve kan tru på, viss dei kjem fram til det. Då er dei òg langt tryggare i møte med alle dei nye kulturane vi får til landet vårt.

Magnar Lund Bergo (SV): Riktig kjennetegn for et levende demokrati er et mangfold av meninger. I Norge er vi stolte av at vi er et avislesende folk, og av at vi har et mangfold av aviser, ikke minst lokalaviser og meningsbærende aviser. Dette er kvaliteter som jeg regner med at vi i SV deler med statsråden.

Jeg vil allikevel stille spørsmålet: Skal det fortsatt være slik? Grunnen til at jeg spør er det som er varslet fra Postverket, at det i den nye konsesjonen som Posten Norge nå skal drive etter, ikke er noe krav om samfunnsansvar. Kravet nå er mer lønnsomhet – butikk, butikk, butikk. Konsekvensen er varslet. Det er kraftige portoøkninger. En annen konsekvens er foreløpig ikke kjent, men det er grunn til å anta at dette kan bli en alvorlig situasjon for lokalaviser, og ikke minst for de meningsbærende avisene.

Har statsråden nå en idé eller plan for å unngå uheldige konsekvenser av liberalisering av postverket?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Representanten Lund Bergo tek opp ei problemstilling som er ganske alvorleg, det er eg einig med representanten i.

Posten blir organisert på den måten som eit stortingsfleirtal har vedteke, og det er òg Regjeringa avhengig av å følgja opp. Det nyttar ikkje å påleggja Posten andre krav enn det som ligg i konsesjonskrava i dag. Det som eg har oppfordra avisene til, er at når dei skal forhandla med Posten, bør dei slå seg saman, for dei blir sterkare

ved å forhandla saman enn ved å forhandla ei og ei eller gruppering for gruppering.

No føregår det forhandlingar mellom alle avisene saman og Posten, og eg vonar at dei skal klara å koma fram til ei løysing som avisene kan bera. Dette ansvaret ligg under Samferdselsdepartementet og ikkje under Kulturdepartementet, som òg representanten sikkert er klar over. Og det eintydige rådet vi har gitt, både samferdselsministeren og eg, er: Ver saman i forhandlingar, forhandla fram ein god avtale med Posten og prøv å få eit resultat som gjer at portoen blir så låg som mogleg. Det har dei gjort, og så får vi berre avventa og sjå. Men dei konsesjonskrava som representanten etterlyste, har vi ikkje moglegheit til å påleggja Posten.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bent Høie (H): Vi er vitne til en stille revolusjon i helsevesenet vårt. Om noen år vil ingen forstå at en gang var det slik i Norge at sykehusene eide ventelistene, og at pasientgarantien i realiteten var en anbefalt maksimal ventetid. Vi aksepterte å gå sykmeldte og vente på en operasjon, selv om operasjonen bare kostet en brøkdell av det sykepengene utgjorde. Vi aksepterte at noen brukte private sykehus, men at dette var forbeholdt de få med god økonomi, og de som bodde i det sentrale østlandsområdet. Vi aksepterte å legge oss under skalpellen uten å vite at det sykehuset som vi tilhørte, hadde betydelig høyere dødelighet for den type operasjoner enn nabosykehuset. Men noen visste. De som hadde kontakter, venner og kjente i helsevesenet kunne få informasjon, men folk flest måtte stole blindt på systemet.

Hvorfor aksepterte vi dette? Jo, fordi sosialdemokratene hadde fortalt oss at det offentlige helsevesenet visste best: Stol på de dårlige rettighetene dere har, de er iallfall tilsynelatende like dårlige for alle. Fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble det hevdet at våre løsninger var å slippe markedskreftene løs på helsevesenet, at våre løsninger ville gi et todelt helsevesen.

Alt dette er nå i ferd med å bli historie, og resultatene viser at vi hadde rett.

En ny pasientrettighetslov er til behandling. Regjeringens forslag innebærer at pasienter som ikke får hjelp innen fristen, har krav på helsehjelp fra private i Norge eller utlandet på det offentlige regning. Pasienten og henvisende lege skal informere oss om at pasienten har rett til nødvendig helsehjelp, og om den fastsatte fristen. Dersom det ikke er tilfredsstillende behandling i Norge for pasienter som omfattes av denne loven, foreslår Regjeringen at det skal være rett til helsehjelp fra tjenesteytere i utlandet. Pasienten kan også velge å ta imot behandling ved private sykehus som har avtale med de regionale helseforetakene. Det er opprettet nasjonale ventelister, og kvalitet og informasjon om det enkelte sykehus er nå tilgjengelig for alle på Internett. På samme måten som skolens resultater er blitt offentlige, er også nå sykehusenes kvalitet ikke bare informasjon som er tilgjengelig for de få innvidde, men for alle som ønsker det. De private sykehusene som har avtale, er nå en del av det

offentlige helsevesenet og et tilbud til alle, uavhengig av bosted eller lommebok. Mens Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har akseptert private sykehus så lenge det var forbeholdt de få, gjelder nå denne valgfriheten for alle. Aldri før har så mange private sykehus blitt godkjent, og nå kommer de over hele landet. Dermed blir det konkurranse. Det er ikke lenger sykehusene som eier ventelistene og forvalter dem som om det var deres egen lommebok.

Det er ikke bare pasientenes rettigheter som styrkes og helsevesenet som fornyes; Regjeringens politikk gir også resultater. Ved dette tertialet rapporteres det om forbedringer for ventende pasienter. Ved utgangen av august er gjennomsnittlig ventetid redusert med om lag 8 pst. i forhold til samme tidspunkt i fjor. Antall pasienter på venteliste for utredning og behandling i de somatiske sykehusene viste i august en nedgang på 17 pst. i forhold til samme tidspunkt i fjor. Ventetiden for barn og unge innenfor psykiatrisk helsevern har vist en kraftig nedgang. Ved utgangen av august i år var det 44 000 færre på venteliste enn på samme tidspunkt i fjor, og 63 000 færre enn for to år siden. Antall langtidsventende er redusert med 74 pst. siden 2001. Jeg vil minne Fremskrittspartiet om at bare for noen få år siden var det kun Høyre og Fremskrittspartiet som stod for denne helsepolitikken, nå er den i ferd med å bli gjennomført av Regjeringen.

Jeg er sikker på at pasientene aldri vil akseptere at disse rettighetene tas fra dem igjen. Jeg hører at representantene fra SV og Senterpartiet fortsatt forsvarer det systemet som førte til flere hundre tusen på venteliste – når hunden din trengte hjelp, var det bare å ringe til veterinæren, men når bestemor hadde behov for en hofteoperasjon, var det bare å stille seg i kø. Det systemet er alternativet. Ingen annen regjering enn denne hadde klart å gjennomføre den store og enorme fornyelsen av helsevesenet og pasientrettighetene som vi nå er vitne til.

Knut Storberget (A): Statsministeren trakk i sin trettiårsanalyse tidligere i dag fram to utviklingstrekk som han sjøl mente gikk i gal retning: rus og kriminalitet. Bare de to siste årene har disse to størrelsene gått i drastisk dårligere retning.

Trontalen varslet derfor, og dessverre ventelig, ingen endret politisk kurs for Norge på dette området. Fortsatt er det slik at mer marked, mindre demokratisk politisk innflytelse, skattelette og en svakere offentlig økonomi skal gå foran styrking av fellesskapsløsninger hvor kommersielle interesser *ikke* er i førersetet.

Dette bidrar etter Arbeiderpartiets mening til å svekke mange sosiale sikkerhetsnett. Kampen mot kriminalitet har i etterkrigstidens Norge tjent på slike sikkerhetsnett. Derfor har vi hatt og har relativt mindre kriminalitet enn andre land. Det er når fellesskolen forvitres som felles arena for oss alle, når ungdom i stor grad sperres ute fra arbeidsmarkedet uten en aktiv tiltakspolitikk og når skatte- og avgiftspolitikken gjøres til rent handelspolitiske spørsmål, at vi ser økningen i kriminaliteten.

Det er ikke for ingenting at de land som i lang tid har ført tradisjonell høyrevridning politikk, i dag ligger på kri-

minalitetstoppen, til tross for at disse gjerne har de strengeste reaksjoner og straffer når handlingene først er begått. Det er derfor en sørgelig utvikling, og mye av det politiske fokus dreies nå fra tradisjonell forebygging av kriminalitet til kun forsøk på reparasjon. Fortsatt må det være slik at det beste må være å få færre pasienter og kriminelle i stedet for flere sykehussenger og fengselsplasser.

For Arbeiderpartiet er det derfor viktig å stå for en politikk som sikrer arbeid, en felles sterk skole, bolig og trygg økonomi, gode tiltak for barn og unge og en politikk som holder rusmiddelforbruket lavt. For oss er det viktig å forebygge kriminalitet. Og i samfunn der klassedelingen er tydelig og forskjellen mellom mennesker større, er det betydelig større forekomst av kriminalitet.

Ledigheten forverrer kampen mot kriminaliteten. Det er derfor svært alvorlig at ledigheten nå, særlig blant unge under 30 år og også for dem med lang utdanning, har steget med 44 pst. siden i fjor – altså i Samarbeidsregjeringens siste regjeringsår. Og denne ledigheten er den første som biter seg fast.

Paradoksalt svikter det ikke bare i forebyggingen, men også i reaksjonssystemet, strafferetten. Politiet sliter med synkende oppklaringsprosent. Det er alvorlig når bare én av fem vinningsforbrytelser oppklares. I domstolene er det et stort problem at køer av saker blir store og er stadig økende. 4 600 straffesaker står nå i kø for behandling av tingsrettene, og 157 ankesaker venter på å bli ferdigbehandlet i lagmannsretten etter første halvår i 2003. Stortingets frister for behandlingstid når det gjelder disse sakene, brytes i domstolene. Dette øker sjansene for en uriktig dom, og belastningen for ofrene blir også større.

Alvorligst er likevel at soningskøene fortsetter å øke dramatisk. I dag står over 2 500 mennesker ute i samfunnet i kø for å sone. I sommer var denne køen på over 2 800 dommer. Dette innebærer en økning på 76 pst. siden Samarbeidsregjeringen tiltrådte i oktober 2001. Det er en alvorlig utfordring for rettsstaten når tiden fra kriminell handling til straff må bli så lang. Dette reduserer muligheten for rehabilitering av den straffedømte og bidrar til økt kriminalitet. Det svekker individualprevensjonen, og det svekker allmennprevensjonen. Når vil Regjeringen støtte Arbeiderpartiets forslag om større satsing på dette området?

Undersøkelser viser dessuten at en større andel av de innsatte i norske fengsler sliter både med alkohol- og narkotikaproblemer og med psykiske problemer. Innsatsen i forhold til norske fengsler må derfor ikke bare gå på å skape nye plasser, men i stor grad sette fengslene i stand til å rehabiliterer de som er der. Arbeiderpartiet er svært bekymret for at rehabiliteringsinnholdet i soningen nå skal bli nedprioritert.

Vi lever i en omskiftelig tid. Materielle goder, mer igjen for pengene og billigst mulig sprit og vin ser ut til ikke bare å være et mål for Fremskrittspartiets høstjakt her i Stortinget, men også en målestokk for om folk er lykkelige. Dette kan bli en dyrekjøpt erfaring. River vi ned møysommelig opparbeidede sosiale sikkerhetsnett,

har vi neppe et reaksjonsapparat som er parat til å ta seg av nye problemer. Vi har problemer nok som det er. Spørsmålet er nå: Når vil Regjeringen ta grep?

Lodve Solholm (FrP): Statsministeren var gjennom ein 30-årsrevy om opplevingane sine. Det kunne vere freistande å gjere det same, ta mine 25–30 års erfaringar i politisk arbeid med partiet til statsministeren og måten dei har opptreidd på gjennom desse 25–30 åra. Men eg skal late det vere.

Eg skal ta føre meg ei kanskje meir viktig sak. Eg vil vise til forslag nr. 15, der vi ber Regjeringa syte for at dei ressursane som er i havet, blir verande nasjonale ressursar, og at dei blir forvalta som slike. Dersom ein ser på tidsperspektivet, er det klart at ein i uminnelege tider, gjennom heile historia, har rekna dei ressursane som er skapte av naturen, skapte av Vårherre, og som ligg utanfor kysten vår eller for så vidt i fjellheimen vår, i grunnen, som ein nasjonal eigedom – ein nasjonal eigedom som alle skulle kunne ta del i, uansett kvar ein bur i landet. Det har aldri vore noko krav om at ein skal ha ein busetnad for å kunne ta del i haustinga av naturressursane våre. Difor er det skremmande å oppleve at fleire parti no har teke til orde for at vi skal regionalisere fiskeressursane våre. Senterpartiet har tydelegvis bestemt seg, sjølv om det er ville protestar frå enkelte kystrepresentantar. SV har også til dels bestemt seg for å gå inn for ei regionalisering av fiskeressursane. Lat no det vere.

Det som er det bekymringsfulle, er jo at Arbeidarpartiet no er inne i ein prosess der det er sterke krefter som arbeider for at vi skal få ei regionalisering av fiskeressursane. Det er attpåtil blitt slik at enkelte fylkeslag i Arbeidarpartiet truar med å nekte å vere med i valkampen dersom partiet ikkje går inn for at fiskeressursane blir regionaliserte. Eg føler avmakt overfor ein slik politikk. Det merkelege er jo at det er fylkeskommunen i Finnmark som har brukt tida på å gjennomføre ein såkalla analyse. I så måte må eg seie at det er nok eit godt argument for å leggje ned fylkeskommunen når dei brukar tid og krefter på slike ting.

Eg trur at dersom vi går til det skrittet å regionalisere fiskeressursane, gjer vi oss sjølve ei bjørneteneste. Då trur eg vi øydelegg norsk fiskerinæring for det ho er god for i dag.

Det har alltid vore slik at vi skal ha ein differensiert fiskeriflåte, ei differensiert næring som skal baserast på dei ressursane som er i havet. Det må jo vere på tide også å stille spørsmålet: Kva med andre ressursar? Skal det vere slik at vi i Møre og Romsdal skal ha alle inntektene frå Ormen Lange? Er det riktig? Skal vi gå ut frå at resten av kysten skal kunne krevje at oljeinntektene skal høyre til dei fylka som har desse ressursane liggjande utanfor sine kystnære område? Då trur eg det skal bli mykje rart. Vi kan også stille spørsmålet: Kva med vasskrafta vår? Skal ho også høyre til det fylket, den regionen, som elvane renn gjennom, der vi har danna våre kraftverk? Kva med minerala som ligg i jorda, som ligg i fjella? Skal dei også høyre til ein region? Fisken har ikkje noka særstilling i så måte i forhold til det andre.

Eg trur det er viktig at Regjeringa no passar på at vi får til det samspelet som må til for å utnytte ressursane på best mogleg måte, som er best tenleg for folk flest i heile landet, og at ein lèt dei som ønskjer å vere med på næringsutvikling og delta i næringslivet, få lov til det. Uansett kvar ein bur i landet, må det kunne vere moglegheit for det. Eg håper og trur at regjeringspartia vil støtte forslag nr. 15 frå Framstegspartiet i avstemminga seinare i kveld.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg hadde moglegheit til å besøkje mange bedrifter i valkampen. Eit forslag som gjekk igjen i næringslivets egne ynske, var styrkte kommunikasjonar. Det er pinleg at stortingsfleirtalet, leidd av regjeringspartia, har sørgt for at vi ligg milliardbeløp bak det vedtaket som er gjort i samband med Nasjonal transportplan. Senterpartiet kjem tilbake til det temaet i samband med budsjettet for 2004.

Eg vil utfordra Regjeringa på to punkt: kamp mot fattigdom og styrkt lokaldemokrati. Det er veldig bra at Regjeringa no varslar intensivering av kampen mot fattigdom. Regjeringa legg ned ein betydeleg innsats på dette feltet internasjonalt. Senterpartiet er glad for det, men vi stiller oss desto meir undrande til Regjeringas puslete handtering av den aukande fattigdomen i Noreg. Vi vil be om at den vidare innsatsen dreiar seg om noko meir enn det vi såg i årets budsjett. Då var det auka eigendelar, altså sjuke og arbeidslause, som skulle betala for ein småleg og beskjeden handlingsplan mot fattigdom. Undersøkingar fortel at funksjonshemma og innvandra er overrepresenterte når det gjeld arbeidsløyse, og at einpersonshushald og barnefamiljar slit med å få det til å gå rundt. Fattigdom er eit avgrensa problem i Noreg, desto enklare skulle det vera å setja inn tiltak som verkar.

Så til eit styrkt lokaldemokrati. Senterpartiet deler statsministeren sin uro over historisk låg valdeltaking. Makt- og demokratiutgreiinga viser at folk har mindre interesse for det politiske systemet. Organisasjonsdeltakinga går ned, og partia mister oppslutning. Lokalpolitikarane har mindre makt. Det representative folkestyret er svekt i alle ledd. Globaliseringa tek makta frå det lokale avgjerdssystemet, og rettsvesenet si makt er aukande. Kvardagen viser at lokalmiljøet mobiliserer når det verkeleg gjeld, for skulen, for lokalsjukehusa og for fødeavdelingar som står i fare for å bli lagde ned. Fremst i kampen står òg ofte lokalt næringsliv. Mange næringslivsleiarar i distrikta ser samanhengen mellom gode lokale velferdstilbod og rekruttering av kvalifisert arbeidskraft. Statsministeren synest å gjera lokal handlefridom til eit spørsmål om nokre øyremerkte tilskot frå eller til. Fekk fleire funksjonshemma sin assistent om det tilskotet etter Regjeringa sitt ynske blei fjerna? Fekk distriktkommunane fleire landslinetilbod i den vidaregåande skulen om det tilskotet datt vekk? Den lokale handlefridomen som Regjeringa går for, ser ut til å vera tvang til å kutta. Senterpartiet vil sleppa lokale folkevalde meir fri, men grunnlaget må vera samsvar mellom oppgåvene og dei midlane som skal til.

Lokaldemokratiet synest å trivast best i mindre einingar. Det er viktig med nærleik mellom innbyggjarar og avgjerdstakarar, med lokale folkevalde som møter veljarane sine på gata og i butikken. Innbyggjarane må sikrast reell innverknad over dei avgjerdene som gjeld deira kvardag. Dei må bli møtte med folkevalde som tar ansvar. Ei rekkje eksempel viser at Regjeringa fråskriv seg ansvar og skuldar på kommunane i saker der Regjeringa sjølv har svikta. Nye pasientar blir overførde frå sjukehus til kommunane utan nye midlar. Det blir oppretta nye asylmottak utan nødvendig dialog med lokalbefolkninga. Det blir lokka med bruer og breiband for å få til kommunesamanslåing.

Senterpartiet har i dag fremma fem forslag, alle baserte på løfte gitt av eit fleirtal i denne salen i valkampen. Støtte til desse forslaga er eit bidrag til å attrahere den tilliten som skal vera mellom veljarar og folkevalde! Eg anbefaler alle desse fem forslaga.

Så brukte statsministeren utviklinga i offentleg sektor frå 1973 til i dag for å visa at den offentlege sektoren sin del av BNP har auka. Han lot vera å fortelja at delen no går ned, og at det er Regjeringa sitt mål at så skal skje. Ja, skal vi då vera så optimistiske at vi skal tru at statsministeren ser at han er på feil veg, at han er i feil selskap, at han må tilføra meir midlar for at oppgåvene lokalt skal kunna løysast i kommunesektoren?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Styrkt lokaldemokrati er vel eit mål som det etter kvart er nokså brei oppslutning om, og eg er òg einig med Meltveit Kleppa i at dei økonomiske rammene er ein avgjerande føresetnad for eit styrkt lokaldemokrati. Men det er jo stadig eit spørsmål om kor mykje ein greier å få til i forhold til alle andre oppgåver som ein no skal løyse innafor forsvarlege budsjetttrammer, og eg registrerer at Senterpartiet same kva har ein milliard eller to meir til kommuneøkonomi, i alle fall når dei er i opposisjon. Då dei var i posisjon og hadde kommunalministeren i Bondevik I-regjeringa sin periode, såg vi lite til dei milliardane.

Men skal vi ha eit lokaldemokrati rundt omkring i Norge, er ein avhengig av at ein har folk som bur og arbeider der. Senterpartiet har jo utvist eit stort engasjement i distriktpolitikken, og eg er einig i at vi ei tid har hatt ein trend med stor grad av sentralisering og urbanisering. Men spørsmålet er jo om det er på tide å gå inn og revurdere litt dei distriktpolitiske verkemidla. For det som vi opplever ute i bygdesamfunna no, er at det er veldig lukka samfunn. Vi ser det innafor landbruket med konsesjonsvilkår, odelslov og andre reglar som nektar frådeling osv. Er Senterpartiet villig til å revurdere det?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er noko som stadig undrar meg, og det er at trass i at Senterpartiet skjermar kommunesektoren i veldig vanskelege budsjettopplegg mens vi var i regjering, er det somme i denne salen som stadig skal sjå tilbake i staden for framover. Det er faktisk slik for oss i Senterpartiet at vi er opptekne av å

sjå framover, vi er opptekne av å sikra ein god skule og ei verdig omsorg. Vi er opptekne av å sikra eit godt lokalt helsetilbod, og vi er opptekne av at folk skal ha moglegheit til arbeid der dei bur. Vi var faktisk med i ei regjering som sette ned eit utval til å gå igjennom lovverket når det gjeld landbrukspolitikken. Men samtidig la vi òg eit veldig godt grunnlag for ein offensiv landbrukspolitikk i St.meld. nr. 19 for 1999-2000, og vi har ikkje sett oss føre, som Kristeleg Folkeparti, å gå vekk frå grunnpi-larane i den.

Hans Kristian Hogsnes (H): Det som forundrer meg litt i denne trontaledebatten, er noe av den pessimismen som egentlig råder i enkelte innlegg, sist eksponert i innlegget til representanten Meltveit Kleppa. På den ene siden er det en dyp bekymring for mulighetene våre lokale myndigheter har til å klare å løse oppgavene, samtidig som partiet selv med stor frimodighet fremmer nye forslag som i sin konsekvens vil legge nye begrensninger på muligheten til å utøve lokal myndighet. Denne gang er det kulturlandskapet som får unngjelde. Senterpartiet foreslår her at Regjeringen nå skal iverksette det de kaller en handlingsplan for ivaretagelse av norsk kulturlandskap, og mitt spørsmål til representanten Meltveit Kleppa er: Hva ser man for seg her? Skal hundremetersbeltet nå erstattes av et hundremilsbelte, der man ikke får lov til å gjøre noen ting før statlige myndigheter har sagt sitt, der man med nye rikspolitiske retningslinjer skal kneble den lokale arealforvaltningen ytterligere? Eller er det Åslaug Hagas bekymring i valgkampen nylig om at man mange steder derimot freder i hjel kulturlandskapet, som Senterpartiet vil at Regjeringen nå skal ta tak i?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg må retta opp ei openberr misforståing. Det er slett ikkje slik at eg og Senterpartiet representerer eit pessimistisk syn korkje på livet generelt eller på livet i distrikta spesielt – snarare tvert imot. Vi har veldig god tru på at folk skal ha moglegheit til å bu og arbeida over det ganske land. Det er difor vi i dag fremjar forslag om distriktsombod, og det er difor vi fremjar eit forslag om ein handlingsplan for å sikra kulturlandskapet. Eg forstår at representanten Hogsnes bevegar seg endå meir i Tønsberg og omland enn eg har vore klar over, dersom han ikkje har sett den gjengroinga som held på å skje, dersom han ikkje har sett kor viktig det å ta vare på kulturlandskapet er for eit aktivt reiseliv. No forstår eg at han har fått med seg noko av argumentasjonen frå min partileiar, og eg ber han då, sidan eg ikkje har meir tid igjen, studera han nærmare. Eg står bak den linja.

Torbjørn Andersen (FrP): Senterpartiets synspunkter vedrørende norsk distriktpolitikk bærer preg av et stort engasjement. Og Senterpartiet har faktisk fram til i dag, langt på vei iallfall, lyktes med å få flertall for at det føres en svært så romslig distriktpolitikk i Norge. Allikevel har flyttestrømmen fra distriktene og inn til byene i lang tid vært påtagelig stor. Daglig nedlegges det mellom

fem og ti gårdsbruk – alt dette stikk i strid med de oppstilte politiske mål.

Det er altså mye senterpartipolitikk i den distriktpolitikken som føres i Norge i dag. Allikevel fungerer dette altså ikke særlig overbevisende i forhold til de politiske mål om å motvirke fraflytting og opprettholde landbruket. Og hva er så Senterpartiets forklaring på at denne svært kostbare distriktpolitikken som er ført de siste ti-årene, og som altså Senterpartiet selv stort sett har stått bak, slett ikke synes å ha virket særlig godt i forhold til den virkelighet som vi er vitne til i dag?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er nok ikkje slik at Senterpartiet kan ta medansvar for den distriktpolitikken som blir ført pr. dato. Vi har vore sterkt ueinige i at distriktpolitiske verkemiddel blir bygde ned. Vi har til og med stått saman med Framstegspartiet på eitt viktig punkt, nemleg at det no er om å gjera å styrkja infrastrukturen i dette landet i vidaste forstand, anten vi snakkar om vegar eller breiband. Hadde vi fått gjennomslag for vår politikk, skulle det ikkje vore slik at så mange måtta flytta fordi det ikkje var arbeid å få. Då skulle vi både styrkt SND og andre distriktpolitiske verkemiddel, og vi skulle ha sett i verk distriktsombodet straks for å få fram nødvendige berekningar. Men det aller viktigaste var altså at vi hadde hatt moglegheit til å utnytta ressursane i distrikta mykje betre enn tilfellet er akkurat no.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kari Lise Holmberg (H): Representanten Meltveit Kleppa og Senterpartiet kan stå som eksempel på det jeg har tenkt å starte med, nemlig at dagens debatt har vist at en av hovedutfordringene nå er viljen til å tenke nytt. Og her er det store forskjeller i det politiske landskapet. Senterpartiet er én ting, men dessverre har Arbeiderpartiet vanskelig for å se at samfunnet endrer seg. Partiet synes å tviholde på gårsdagens løsninger. Nye og fremtidsrettede løsninger glimrer med sitt fravær.

Dette fikk Oddvard Nilsen fram i sin replikk til Jens Stoltenberg med et personlig eksempel på valgfrihet i omsorgen for sin mor.

Jeg kommer til å fokusere på et annet felt: arbeidsplasser. Her har Arbeiderpartiet i lang tid vært krasse i sin kritikk av Regjeringen, men selv holder partiet på gamle løsninger. Arbeiderpartiet må slutte å sause sammen arbeidsmarkedstiltak og det å bevare og skape nye arbeidsplasser. Vi står overfor to helt atskilte utfordringer. Tiltak settes inn overfor arbeidsledige, men for å skaffe nye og varige arbeidsplasser må helt andre virkemidler tas i bruk. Da er det snakk om rammebetingelser, og her er det viktig å ha to tanker i hodet samtidig.

Jeg registrerer med beklagelse at heller ikke i dagens debatt har Jens Stoltenberg vektlagt viktigheten av å skape arbeidsplasser. Jeg synes det er mer enn påfallende at han i sitt innlegg og sine svarreplikker konsekvent unnlot å nevne næringslivets behov for stabile rammebetingelser og nødvendigheten av en forutsigbar skatte- og av-

giftspolitik. I stedet snakket han kun om tiltak for dem som alt er ledige.

Arbeidsledigheten er svært bekymringsfull, for den handler om enkeltmennesker. Men nettopp derfor er det en hovedmålsetting for Regjeringen å få flere hender i arbeid. Å skape og bevare arbeidsplasser er, som statsråd Victor Norman sa, jobb nr. 1. Så mange som 150 000 personer vil ha vært innom et tiltak i løpet av året, fordi Regjeringen satser på effektive, jobbredde tiltak. Regjeringen satser på jobbsøking og egenaktivitet istedenfor passive ordninger. Dersom vi skulle ha brukt Arbeiderpartiets medisin, med enda sterkere økning i tiltaksinnsatsen, ville flere av dem som nå kommer relativt raskt over i ny jobb, i stedet blitt gående på tiltak. Det er verdt å merke seg at mer enn 40 pst. av de ledige har vært uten arbeid i mindre enn åtte uker. Kun om lag 12 pst. har vært ledige i mer enn ett år.

Regjeringens politikk virker, for Regjeringen har gjort det viktigste for å bekjempe ledigheten: lagt til rette for nedgang i rentenivået og lavere kronekurs og gjennomført historisk store skatte- og avgiftslettelser for norske bedrifter. Det virker. Vi har fått igjennom et budsjett som allerede har bidratt til syv rentenedsettelse på til sammen 4,5 prosentpoeng.

Selv om utfordringene fortsatt er store, er det nå økt optimisme i næringslivet, og gladmeldinger kommer. I min hjemregion, Grenland, står prosessindustrien sterkt. Det er derfor gledelig at direktør Svein Thompson i Prosessindustriens Landsforening i august uttalte at den voldsomme nedgangen i sysselsettingen i prosessindustriens bedrifter har stoppet opp. En annen gladmelding fra Grenland: Det franske selskapet Eramet varslet 12. september at de satser videre på de to smelteverkene i Porsgrunn og Sauda. Og det er verdt å merke seg direktør Dolmens utsagn om viktigheten av å gi den konkurranseutsatte industrien forutsigbare og langsiktige rammevilkår.

Aetat ser lys i tunnelen og tror vi kan vente bedre tider på arbeidsmarkedet. Svekket kronekurs, lav rente og et økende privat konsum kan være grunnlag for et positivt omslag neste år, sier analysedirektør i Aetat, Stein Lange-land.

Regjeringens politikk virker i kampen mot arbeidsledigheten. Tiden er så visst ikke inne til å føre Fremskrittspartiets eksperimentelle politikk. Ei heller nytter det å skru klokken tilbake, slik Arbeiderpartiet har en tendens til å gjøre. Og SV vil være en katastrofe for næringslivet. Med sine skatteskjerpelser vil SVs forslag rasere verdiskapningsevnen og arbeidsplassene.

Alternativene er dårlige, og Regjeringen må derfor fortsette å føre en politikk som virker, og som er til det beste for landet vårt.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): «Regjeringens politikk virker», sier representanten Holmberg. Ja, arbeidsledighetstillene som kom sist torsdag, viste ytterligere

økning i ledigheten. Ledigheten har økt med i gjennomsnitt 60 hver eneste dag siden regjeringsskiftet. Det er behov for et krafttak for å få ledigheten ned.

Den dramatiske økningen i arbeidsgiveravgiften som Fremskrittspartiet og regjeringspartiene nå har gitt tilslutning til, kan øke problemene i arbeids- og næringslivet ytterligere. Arbeiderpartiet har etterlyst en bredere debatt og dialog i denne saken mellom Regjeringen, Stortinget og de lokale myndighetene i de områdene som rammes. Det har ikke skjedd.

Arbeiderpartiet bad i brev til statsministeren om at Regjeringen måtte vurdere bruk av den unntaksbestemmelsen som nå er benyttet, for å sikre fortsatt nullsats i Nord-Troms og Finnmark. Dette er en ordning som EU selv benytter med jevne mellomrom. Regjeringen har aldri gitt Stortinget noen begrunnelse for hvorfor unntaksregelen bare ble benyttet for Nord-Troms og Finnmark. Regjeringen har ikke på noe tidspunkt godtgjort at våre samarbeidspartnere i EFTA forlangte at grensen for hvem som får beholde dagens ordning, måtte trekkes slik at Nordreisa falt innenfor og Sørreisa falt utenfor. Regjeringen har tvert imot i brev til Arbeiderpartiets stortingsgruppe bekreftet at de aldri har lagt fram noe forslag om å beholde lav arbeidsgiveravgift i andre områder enn Finnmark og Nord-Troms. I et svarbrev til Arbeiderpartiet skriver Regjeringen at en på *norsk* side vurderte det urealistisk.

Statsministeren har også vist til at Regjeringen søkte råd hos ESA. Men kjære Bondevik og Foss! Bruk av sikkerhetsordninger kan ikke avklares av faglige rådgivere, heller ikke av ESA. Hele poenget er jo å sette ESAs beslutninger til side. Bruk av sikkerhetsordninger er en rent politisk løsning. Derfor er resultatet alene avhengig av politisk håndverk. Og derfor mener Arbeiderpartiet at det er kritikkverdige at Regjeringen ikke engang har prøvd denne kanalen for å søke å videreføre ordningen med lavere arbeidsgiveravgift for større områder.

Da saken ble behandlet i Stortingets EØS-utvalg, sa også Jens Stoltenberg at Arbeiderpartiet ikke har «noe grunnlag for å støtte Regjeringen i at grensen går der». Når Regjeringen likevel fikk flertall for sitt opplegg, skyldes det at Fremskrittspartiet gav entydig støtte til denne avgiftsøkningen. Fremskrittspartiets hovedtaler, Siv Jensen, uttalte da saken ble avgjort i Stortingets EØS-utvalg, at Fremskrittspartiet «synes Regjeringen har gjort et skikkelig stykke arbeid, og den får støtte i den videre håndtering av dette». Derfor økes lønnskostnadene for distriktsbedriftene nå med opptil ni prosentenheter.

Regjeringen hevder videre at det ikke var noen annen mulighet enn å fastsette høyeste avgiftssats for hele resten av landet. Det er feil. Det er fullt mulig å videreføre lavere avgift for bransjer som ikke driver i internasjonal konkurranse. Også her har Arbeiderpartiet bedt om en vurdering av å bruke lav avgift så langt det er mulig. Regjeringspartiene sier nei. Derfor – og bare derfor – må en rekke bedrifter som kunne beholdt lav avgift, nå betale full avgift. Og la oss være enige om fakta: Det skyldes Regjeringens valg og Fremskrittspartiets støtte og ikke noe pålegg fra ESA, fra EU eller noen annen myndighet.

Arbeiderpartiet har lagt til grunn at det skal gis full kompensasjon til de regionene som rammes, både i forhold til offentlig og privat sektor. Tre måneder før avgiften skal økes, vet imidlertid næringslivet ennå ikke hvordan endringen blir, da ESA ennå ikke har godkjent overgangsordningen. Etter Arbeiderpartiets syn er dette et sterkt argument for at iverksettelse av avgiftsendringen bør utsettes. Dette vil vi imidlertid komme tilbake til etter at vi har sett Regjeringens redegjørelse i statsbudsjettet.

Kort sagt: Oddvard Nilsen har svært lite å blåse seg opp for i denne saken, slik han gjorde i replikkordskifte tidligere i dag. Tvert imot bør han, Regjeringen og Fremskrittspartiet ta innover seg at Regjeringen og Fremskrittspartiet her har bestemt en historisk avgiftsøkning på 9 pst., som for mange områder burde kunne vært unngått.

Olav Gunnar Ballo (SV): I et oppslag i Aftenposten den 30. september i år ble det gjengitt en undersøkelse som er foretatt av Riksrevisjonen når det gjelder sykehusene. Konklusjonen i undersøkelsen var at sykehusene prioriterer lønnsomme pasienter på bekostning av andre pasientgrupper. Til grunn for konklusjonen forelå en undersøkelse av hofteoperasjoner ved 28 sykehus, der man fant at førstegangsoperasjoner ble prioritert på bekostning av reoperasjoner når man har plager etter den første operasjonen. Det disse tallene avdekker, er svært alvorlig. Rent konkret vil den situasjon som da oppstår, være at pasienter som f.eks. har en proteseløsning og har mye plager – det kan være eldre mennesker som ligger på et sykehjem – ikke blir prioritert i helsekøen, rett og slett fordi sykehusene ikke oppfatter det som lønnsomt.

Jeg registrerer at helseministerens reaksjon da han ble spurt om dette, var:

«Man er helt på ville veier om sykehusene går etter de mest lønnsomme pasientene.»

Helseministeren uttalte også:

«For å unngå uønskede vridningseffekter er det grunn til å se på om finansieringssystemet bør justeres ved at vi skal ha større innslag av grunnfinansiering.»

Jeg må si at jeg er svært glad for den måten som statsråden reagerer på, for det synliggjør at helseministeren har et pragmatisk forhold til finansieringssystemet og i stedet er opptatt av hvordan man kan ivareta pasientene. Når man får denne typen utslag, må det korrigeres.

Jeg hadde et spørsmål til Fremskrittspartiet tidligere i dag omkring akkurat det samme. Vi ser hvordan Fremskrittspartiet holder fast ved en finansieringsmodell, og ikke bare holder fast ved den, men vil ha den utvidet, på tross av at man nå begynner å få avdekket denne typen problemer. Men det jeg synes er interessant, er hvor forskjellig statsråden reagerer på denne typen signaler i forhold til sine samarbeidspartnere i Høyre. Vi har nå hørt ulike representanter fra Høyre på hver sine områder varmt gi uttrykk for takknemlighet for den støtte Fremskrittspartiet har gitt til Regjeringen. Bent Høie gjorde det samme. Bent Høie malte jo et bilde av helsevesenet

som jeg tror pasientene ville ha problemer med å kjenne seg igjen i, som om utfordringene nå er i ferd med å bli løst, i stedet for at man faktisk må korrigere for denne type utslag. Det vil åpenbart være en styrke om man nå ser på finansieringsordningen, som statsråden har sagt fra om at man vil gjøre i form av en stortingsmelding. SV kan allerede nå signalisere at de tankene statsråden gir uttrykk for her, er ting som SV har gitt uttrykk for lenge, og som vi vil kunne gi støtte til.

Vi ser at vi på ulike områder innenfor helsevesenet står overfor utfordringer, ikke minst på grunn av den retning man har valgt på helsepolitikken, og de problemene man er i ferd med å komme opp i som en konsekvens av det. Opptrappingsplanen for psykisk helsevern er et eksempel på det. Nettopp fordi finansieringssystemene er forskjellige, ser vi hvordan de områdene som skulle ha prioritet, halter etter. Spesielt har forholdene vært ille innenfor barne- og ungdomspsykiatrien. Det betyr at man er nødt til å finne modeller som prioriterer de svakeste, i stedet for at man prioriterer de områdene som er økonomisk mest lønnsomme, og det er viktig å ta fatt i det raskt. Vi ser altså hvordan den eneste avdelingen på landsbasis som hadde tilbud til psykotiske barn, er i ferd med å bli lagt ned, ved Sogn senter for barne- og ungdomspsykiatri. Vi ser hvordan områder av psykiatrien i Helse Øst, slik som Gran på Hadeland, er i ferd med å bli lagt ned – tilbud som skulle være prioritert ut fra Stortingets målsettinger, og så får man da fagfolk som i stedet ønsker å legge dem ned. Vi ser hvordan fagfolk til dels uttrykker uenighet i forhold til Stortingets målsettinger i en opptrappingsplan for psykiatri, og synliggjør at de overhodet ikke har skjønt hvordan Stortinget fungerer, hvordan Regjeringen fungerer, i forhold til det som skulle være politiske målsettinger. Det er jo helt åpenbart at her er det behov både for at statsråden griper inn med hensyn til retningen når det gjelder helsepolitikken, og for å gi Stortinget et redskap til å styre helsepolitikken. Man trenger altså, som SV har etterlyst en rekke ganger, nasjonale helseplaner, slik at man svart på hvitt ute i de ulike helseforetakene kan se hva som er politisk bestemt, og hva som er politiske målsettinger.

På mange av disse områdene har SV på en konstruktiv måte samarbeidet med Regjeringen. Jeg ser at man har tatt med bioteknologiloven i forhold til trontalen, og det vil være viktig for SV å oppfylle mange av de samme målsettingene som jeg ser at Regjeringen gir uttrykk for. Men da må man også være opptatt av en konstruktiv vei videre som er preget av pragmatisme med hensyn til å hjelpe dem som har behovene, i stedet for en ideologi som går i retning av at markedet skal styre mer og mer og politikerne mindre og mindre.

Per Steinar Osmundnes (KrF): Fleire år på rad har Noreg blitt kåra til verdas beste land å bu i. Det er ingen tvil om at dei fleste av oss har det veldig bra. Men like fullt er det medmenneske som fell mellom to stolar. Eg trur ikkje vi skal gå mange skritt utanfor stortingsbygget før vi ser medmenneske som det sosialdemokratiske Noreg ikkje har evna å følgje opp, menneske som føler

seg oversette og gløynde av både samfunnet og medborgerane sine.

Kristeleg Folkeparti er familie- og omsorgspartiet. Vi kan derfor ikkje sitje stille og sjå på at nokre fell utanfor velferdssamfunnet. Derfor går Kristeleg Folkeparti til kamp mot sosial nød. Kristeleg Folkeparti sitt mål er at alle skal få hjelp når dei treng det. Det kan vere eldre som har behov for ein sjukeheimplass, eller bustadlause som har behov for tak over hovudet, rusmiddelmissbrukarar som har behov for hjelp og behandling, eller fattige som treng økonomisk støtte for at dei skal klare å få endane til å møtast. Samarbeidsregjeringa er den første regjeringa som har kome med ein konkret handlingsplan mot fattigdom, og Kristeleg Folkeparti er stolt over å sitje i ei regjering som tek fattigdomen på alvor både nasjonalt og internasjonalt.

Ivar Aasen har ei strofe som gir uttrykk for Kristeleg Folkeparti sine prioriteringar på ein treffande måte:

«Til Lags aat alle kann ingen gjera;
det er no gamalt og vil so vera.

Eg tykkjer stødt, at det høver best
aa hjelpa den, som det trenger mest.»

For Kristeleg Folkeparti er det derfor gledeleg at Regjeringa signaliserer at innsatsen for å førebyggje og hjelpe menneske ut av fattigdom, og herunder kjempe mot bustadløyse, skal forsterkast. Samtidig blir det signalisert at behandlingstilbodet og helsetilbodet til rusmiddelmissbrukarar skal styrkjast. Den sosiale profilen i trontalen speglar verkeleg av at omsorgspartiet Kristeleg Folkeparti deltek i Regjeringa.

Vår kultur har ein lei tendens til å betrakte funksjonshemmingar som eit problem hos menneske i staden for i samfunnet. I trontalen vart det understreka at Regjeringa vil arbeide for likestilling og tilgjenge for personar med nedsett funksjonsevne. Dette er gode og viktige signal. Funksjonshemma har over svært lang tid blitt sett på som ei økonomisk byrde i staden for som ein verdifull ressurs. Ein slik tanke forsterkar nettopp det problemet at ein trur at det er kroppen til det enkelte menneske som er problematisk, og ikkje samfunnet sine haldningar eller utformingane av omgivnadene.

Ein som verkeleg vågde å gi klar beskjed om krenkinga av menneskeverdet, har sagt følgjande: Vi ønskjer ei anstendig lønn som vi kan leve av, og eit arbeid som vi er i stand til å gjere, og ikkje berre det andre meiner at vi evnar å utføre. Vi ønskjer å busette oss kvar vi vil i vårt eige land. Vi ønskjer ikkje å bli busette i bustader som vi aldri kan kalle våre egne. Vi ønskjer å vere ein naturleg del av befolkninga og ikkje bli tvinga til å leve i egne gettoar. Vi ønskjer å få lov til å gå ut etter kl. 11 om kvelden og ikkje bli sende til våre rom som om vi var småungar. Vi ønskjer fridom til å reise i vårt eige land. Vi vil ha lov til å gå inn i alle butikkar, teater, skular eller offentlege bygg og anlegg.

Dette kunne kanskje vore eit sitat som var brukt for eit likestilt samfunn for dei funksjonshemma i Noreg, men det er det ikkje. Det er heller ikkje retta inn mot og mynta på Norden. Dette er eit sitat frå Nelson Mandela, som snakkar om det kvite mindretalet si diskriminering av dei

mørke i Sør-Afrika. Men det er like fullt slåande korleis verknaden på ein del område kan oppfattast likt, sjølv om motiva bak sjølv sagt ikkje er dei same.

Kristeleg Folkeparti sin visjon er at personar om dei så har nedsett funksjonsevne, er rusmiddelmissbrukarar og bustadlause, ja same om dei på ein eller annan måte har falle gjennom i dagens velferdssamfunn, skal få moglegheit til personleg utvikling, deltaking og livsutfalding på lik linje med andre samfunnsborgarar. For Kristeleg Folkeparti er det avgjerande at vi klarer å formidle håp, for misser vi håpet om at noko kan bli betre, klarer vi heller ikkje å formidle dette håpet til dei det gjeld. Håpet skaper vi ved å vise omsorg, omsorg slik at menneske kan forstå at livet kan bli annleis. Eit slikt håp og ei slik omsorg er ein god start for å nå Kristeleg Folkeparti sin visjon om å bygge eit varmare samfunn.

Jan Tore Sanner (H): Arbeidsledigheten har stått i sentrum i denne debatten, og det er bra. Men det er påfallende hvordan opposisjonen har vært mer opptatt av å kritisere enn av å fremme sine alternativer, mer opptatt av å svartmale enn å glede seg over at optimismen er på vei tilbake.

Vi ser at Regjeringens politikk har begynt å virke. En kombinasjon av stramme budsjetter som har fått ned rente og kronekurs, betydelige lettelser for næringslivet og moderate lønnsoppgjør gjør at flere nå tør satse. Aker Kværner har fått nye kontrakter som sikrer arbeidsplasser. SAS på Gardermoen har fått en kontrakt som sikrer arbeidsplasser. Små bedrifter melder at de tror på økt lønnsomhet og flere sysselsatte. Offentlig sektor fornyes. Det blir mindre byråkrati og bedre service. Velferden trygges og bygges videre ut. Utdanningssektoren fornyes med mer mangfold og større valgfrihet, kunnskap settes i sentrum, slik at elevene skal lære mer. Regjeringens politikk virker.

Debatten så langt har bekreftet at alternativet er Fremskrittspartiets politiske og økonomiske eksperiment som vil sette mange tusen arbeidsplasser i privat sektor i fare, eller Arbeiderpartiets ønske om å skru klokken tilbake. Jeg skal innrømme at det var spennende å følge Jens Stoltenbergs første måneder i statsministerstolen våren 2000. Da erkjente Arbeiderpartiet at de altfor ofte hadde vært en bremsekloss når Høyre gikk foran og åpnet og moderniserte Norge. Man snakket om fornyelse og modernisering – inntil LO sa nei. Da stoppet Jens Stoltenberg opp, satte partiet i revers og skrudde klokken tilbake, ja faktisk så langt tilbake at til og med Gerd Liv Valla utkvitterer og sier at nå har Jens Stoltenberg dreid veldig til venstre. Jeg tror det var ment som en kompliment.

SV skrur ikke bare klokken tilbake, men de har en bevisst politikk for å kvele verdiskapingen, for å skru igjen oljekranene. Skulle SV få det som de ville, med sine økte skatter, med sin 6-timers arbeidsdag og med mindre aktivitet i Nordsjøen, ville det blitt mindre penger til skole, mindre penger til sykehus og mindre penger til eldreomsorg.

I debatten har Carl I. Hagen vært opptatt av å markere at Fremskrittspartiet er et borgerlig eller ikke-sosialistisk

parti. Spørsmålet er om det vil være ved. Det er ikke mer enn et halvt år siden at den samme Carl I. Hagen lanserte Fremskrittspartiet som det gamle – eller var det det nye – arbeiderpartiet. Carl I. Hagen har selv vært i dypdykk i Arbeiderpartiets 1970-tallsgarderobe og funnet ideer om statlig eierskap og en selektiv næringspolitikk. Jeg håper at Fremskrittspartiets eller Carl I. Hagens markeringer i denne debatten også får politiske konsekvenser. Man må ta konsekvensen av at man skal opptre som et ikke-sosialistisk eller borgerlig parti. Da er det verdt å merke seg at en av de fremste borgerlige dyder er ansvarlighet og forutsigbarhet. Jeg må innrømme at med budsjettet nært forestående blir det spennende å se om det er disse dyder som kommer til å prege Fremskrittspartiet i ukene og månedene fremover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): Regjeringa sin politikk verkar, seier Jan Tore Sanner. Ja, arbeidsløysa har auka til over 100 000, dessverre. Det er menneske vi snakkar om, som er utan arbeid. Men Høyre er svært tilfreds med den politikken dei har ført, og det skulle berre mangla, for det er god Høyre-politikk. Det har vore vanskelegare for Kristeleg Folkeparti å forsvara både skatteletten og meir til.

Men når så mykje kapital er tilbakeført til næringslivet som vi har vore vitne til dei siste åra, med skattelette i milliardklassen, kva meiner då Jan Tore Sanner er grunnen til at talet på nyetableringar søkk? Det stuper rett ned, og arbeidsløysa aukar. Vitnar ikkje dette om at det er ingen klår samanheng mellom skattelette til næringslivet og auke i talet på arbeidsplassar? Det går i dei som er rike, sine lommer, og det blir auka arbeidsløyse.

Jan Tore Sanner (H): Også i denne valgkampen har jeg, i likhet med sikkert mange, vært på reise, også i Bedrifts-Norge. Jeg må innrømme at jeg ikke har møtt én bedrift som har savnet Karl Eirik Schjøtt-Pedersen som finansminister. Jeg har ikke møtt én som har sagt: Kan man ikke være så snill å øke skattene, så skal vi begynne å ansette flere? Det vi derimot vet, også fra forrige gang ledigheten var på topp, under Arbeiderpartiet på begynnelsen av 1990-tallet, er at det tar noe tid fra veksten i økonomien tar seg opp til arbeidsledigheten begynner å gå ned. Nå ser vi at signalene er begynt å komme, at bedriftene begynner å se lysere på fremtiden. Da sier vi at vi ser at Regjeringens politikk virker. Alternativet er de politiske og økonomiske eksperimentene til Hagen eller Arbeiderpartiets og SVs ønske om å skatte bedriftene ut av Norge. Det blir definitivt ingen flere arbeidsplasser av å øke skattene for næringslivet.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Representanten Sanner er en av de få representanter for regjeringens partiene som har tatt seg tid til å snakke om ledigheten innimellom lovprisningen av Regjeringens politikk, og det er for så vidt bra. Men når hovedpåstanden er at Regjeringens politikk virker, må man spørre seg om hva slags ambi-

sjonsnivå representanten Sanner egentlig har. For det som er de virkelige signalene ute fra den virkelige virkeligheten, er jo at arbeidsledigheten ikke går tilbake, men at den øker. Senest på fredag, før helgen, kom det tall som viste at ledigheten for ungdom under 30 år med mer enn fire års utdanning har økt med 44 pst. i forhold til i fjor. Meldingen fra Aetat er at denne utviklingen er tiltakende og vil styrke seg utover høsten. Hvis dette er sant – og dette er ikke svartmaling, dette er Aetats tall – må det jo bety at det er noe i Regjeringens politikk som ikke virker. Jeg spurte Oddvard Nilsen om dette tidligere i dag – jeg fikk ikke noe svar da: Har Høyre noen tiltak mot ungdomsledigheten, eller sitter man bare og håper på pent vær?

Jan Tore Sanner (H): Selvsagt hadde det vært hyggelig også med litt pent vær! Jeg er enig i at det er behov for en aktiv og ambisiøs politikk for å få arbeidsledigheten ned. Det er faktisk det vi har bedrevet de to siste årene. Når vi snakker om behovet for et stramt budsjett og for å få rente- og kronekurs ned, er ikke det å lene seg tilbake og bare håpe på godt vær. Det er ikke enkelt for regjeringens partienes representanter heller å si nei til alle pressgruppene som stiller seg i kø utenfor Stortinget, men det har vi gjort fordi årsaken til den stigende arbeidsledigheten har vært høy rente, sterk krone, høye lønnsoppgjør og altfor høye skatter i Norge. Så vi har konsentrert oss om å gjøre noe med årsakene til arbeidsledigheten. Når vi nå ser at det begynner å lysne, er ikke tiden inne verken for eksperimenter eller for å skru klokken tilbake. Jeg tror kanskje at SV kunne hatt god nytte av av og til å vise frem sin egen politikk og høre hva de som skal ansette folk i Norge, ville mene om det, om å skru skattene opp, innføre 6-timers arbeidsdag eller skru oljekranene igjen.

Morten Lund (Sp): Det er synd at Regjeringen måtte kjøre helt ned i grøfta for å erkjenne at de var på feil kurs. Jeg tenker nå på ledighetspolitikken. De har nå fått prøvd ut hvorvidt det er rett at 1 milliard ekstra oljekroner på budsjettet fører til høyere rente og høyere inflasjon. Det vi har sett, er at det ble brukt 10 milliarder kr ekstra i 2002, og det blir det også i år. Likevel går ikke prisene og renten opp. Det er det motsatte som skjer. Man har fått prøvd ut hvorvidt store lettelsener i skatter og avgifter gir billigere lønnsoppgjør. Det motsatte skjedde i 2002, da det virkelig var store lettelsener. Man har fått prøvd ut hvorvidt det er rett ikke å kommentere det som Norges Bank gjør når de styrer kun etter inflasjonen i rentepolitikken. Man har fått prøvd ut hvorvidt det er fornuftig å spare på den posten som heter SND. Ekornes, sentralstyremedlem i Høyre, har sagt at den trenger vi større. Senterpartiet har bevilget 3–5 milliarder ekstra oljekroner hvert år for å øke aktiviteten, og det er det SSB og andre nå sier er det som har vært den rette oppskriften hele tiden.

Jan Tore Sanner (H): Morten Lund har gjort en god jobb hvis han har funnet en økonom som har gått god for

Senterpartiets politikk, ikke minst for Senterpartiets økonomiske politikk. For det er ikke slik at SSB har anbefalt Senterpartiets alternative økonomiske politikk. Snarere tvert imot har det vært ganske bred enighet i de økonomiske miljøene om at det viktigste for å vinne kampen mot den stigende arbeidsledigheten er å gjøre noe med de grunnleggende problemene. Selvsagt kunne man ansatt alle folk i offentlig sektor, men det tror jeg ikke en gang Senterpartiet ville gå inn for. Men vi ønsket å gjøre noe med de grunnleggende problemene, og de har som sagt vært knyttet til rente og kronekurs, til altfor høye skatter, og også til at vi har hatt for dyre lønnsoppgjør. Det er den politikken vi nå ser begynner å virke, og da er tiden inne til å holde fast ved den kursen, slik at vi kan vinne kampen mot arbeidsledighet. Veksten i økonomien tar seg opp, og da vil også ledigheten begynne å gå ned.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Øyvind Vaksdal (FrP): De fleste av oss har fortsatt friskt i minne vinterens kraftkrise med skyhøye strømpriser, som tvang mange av landets innbyggere til å gå den tunge veien til sosialkontoret. Dette gjelder imidlertid ikke Regjeringen, som dessverre ser ut til å ha glemt eller kanskje fortrent det som skjedde. I årets trontale finner man kun to og en halv linje som omhandler disse viktige utfordringene. Og det som står der, inneholder dessverre intet nytt.

På bakgrunn av det som skjedde i vinter, hadde jeg nå forventet at Regjeringen ville kastet av seg handlingslammelsen og lagt til rette for en betydelig økning i kraftproduksjonen, slik at vi fikk en bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel og en mer stabil strømpris på et langt lavere nivå.

Få dager før lokalvalget gikk olje- og energiministeren ut i Aftenposten og tok selvkritikk på bakgrunn av manglende økning i kraftproduksjonen og gav derigjennom signaler om en endret politikk på dette området. Formuleringene i trontalen bærer derimot ikke preg av endring i Regjeringens politikk – eller rettere sagt mangel på politikk – på dette området. Så statsrådets utspill var nok ikke noe annet enn et valgkamputspill uten politisk verdi.

Norge er i dag velsignet fra naturens side med enorme energiresurser som de fleste andre land bare kan misunne oss. Tidligere var det politisk legitimt å utnytte disse viktige ressursene til industrireiseing, verdiskaping og velstandsutvikling over det ganske land. Det var jo disse ressursene som nettopp var grunnlaget for industrialiseringen av Norge gjennom store deler av det forrige århundret. Nå ser det dessverre ut til at industri- og energipolitikken skal baseres på en totalt misforstått miljøtankegang som i stor grad er basert på symboler og ikke realiteter.

Vi skal være et miljøpolitisk foregangsland, sa statsministeren i formiddag. Man glemmer helt at norsk industri er i verdenstoppen både når det gjelder miljø og energitnyttelse. Og man glemmer helt at uten harmoniserte rammebetingelser og nok kraft flytter produksjonen til

andre land med helt andre utslippskrav og en helt annen og mer forurensende energiproduksjon. Miljøeffekten av dette blir jo negativ, det stikk motsatte av det man ønsker.

Som jeg sa tidligere, har vi store mengder energi i Norge. Det er altså ingen energimangel, som mange går rundt og tror. Det er imidlertid et faktum at det dessverre er mangel på politisk handlekraft til å ta i bruk disse ressursene. Fremskrittspartiet har gjennom mange år advart mot denne handlingslammelsen etter hvert som vi har sett at gapet mellom tilbud på og etterspørsel etter kraft har økt betraktelig. De samme advarsler har også kommet fra den fremste ekspertise vi i dag har på området, bl.a. NVE og Statnett. Både denne regjeringen og for så vidt også de tre foregående regjeringene har vendt det døde øret til og ikke foretatt seg noe som helst. Og resultatet av dette fikk vi dessverre se sist vinter, med skyhøye priser og fare for utkobling og rasjonering. Det burde etter hvert være åpenbart for de fleste at det er balansen mellom tilbud og etterspørsel som styrer strømprisen i et marked. Det er derfor både Regjeringen og det politiske flertall i denne sal som har ansvaret når prisen på strøm går opp på det nivået vi så sist vinter. Dette skyldes at de griper direkte inn i markedet og aktivt hindrer økning i kraftproduksjonen. Dette håper jeg de snart vil ta innover seg.

Fremskrittspartiet har ikke bare advart mot denne situasjonen. Vi har i tillegg aktivt arbeidet for en økning i kraftproduksjonen. Vi var det eneste parti som støttet full utbygging av Øvre Otta-vassdraget. Vi var helt alene om å støtte en kraftutbygging i Saltfjellet og Svartisen. Vi var også helt alene om å støtte en utbygging i Sauda i tråd med NVEs innstilling og helt alene om å støtte utvidelsen i Hattebergvassdraget. Vi har også gjennom mange år arbeidet aktivt for å ta i bruk våre gassressurser til kraftproduksjonen. Vi fremmet i vårsesjonen en rekke omfattende forslag om økt kraftproduksjon, basert på både vann og gass, i tillegg til forslag om å bedre forsyningssikkerheten for strøm. Ingenting av dette fikk flertall, til tross for den prekære situasjonen vi hadde i vinter, og til tross for mange fine festtaler om at nå måtte noe gjøres.

Det er i dag bare Fremskrittspartiet som viser handlekraft og arbeider for en betydelig og nødvendig økning i kraftproduksjonen for å holde strømprisen i sjakk. Og vi mener fortsatt at vi skal bruke våre naturgitte ressurser til verdiskaping, sysselsetting og velstandsutvikling til beste for det norske folk.

Eirin Faldet (A): Regjeringspartiet Kristelig Folkeparti har selv omtalt seg som familie- og omsorgspartiet. Dette høres flott ut, men Regjeringens politikk, eller mangel på politikk når det gjelder arbeidsledighet, rammer både enkeltpersoner og familier – ikke minst barna. Vi har nå om lag 110 000 arbeidsledige i landet, og antallet stiger. Vi ser bl.a. at ungdomsledigheten har skutt i været. For de arbeidsledige er situasjonen vanskelig. Ikke bare har Regjeringen kuttet i dagpengeordningen, men også når det gjelder arbeidsmarkedstiltak, gjør Re-

gjeringen for lite. Arbeidsmarkedstiltak er viktig for at den enkelte skal kunne holde seg i gang og gjøre seg kvalifisert til ny jobb. Det er derfor ekstra uheldig at Regjeringen ikke har tatt dette på alvor. Arbeidsledighet skaper også utrygghet ikke bare for den enkelte, men for hele familien og nærmiljøet. Usikkerhet rundt framtiden er vanskelig å takle for mange, ikke minst barna.

I barne- og familiekomiteen skal vi denne høsten behandle familiemeldingen. Den tar for seg samliv og foreldreskap. Dessverre berører den i liten grad hva som skjer når familien får økonomiske og sosiale problemer, problemer som rammer barna spesielt hardt. Når statsministeren brukte så mye av sitt innlegg i formiddag til å snakke om tiltak mot mobbing i skolen, burde han ha knyttet dette til barnas situasjon i familier med svak økonomi. Det hjelper ikke å lage planer hvis ikke Regjeringen ser sammenhengen mellom arbeid og familiens økonomiske mulighet til å gi barna like muligheter. «... familien er i dag under press», sa Bondevik. Ja, nettopp!

Arbeidsledighet og et stadig sterkere press i arbeidslivet gjør noe med familien og omsorg for barn. Enten foreldre kommer hjem på ettermiddagen etter en lang dag og er utslitte, eller de ikke har noe meningsfylt å fylle dagen med, påvirker dette omsorgen de gir sine barn. Resultatet kan bli mange personlige tragedier, hvor det offentlige må inn og ta ansvar. Dersom dette først skjer, må vi alle være sikre på at det tilbudet det offentlige gir, er godt nok. Det er derfor uholdbart når noen barn i fosterhjem eller barnevernsinstitusjoner ikke får det tilsynet de har krav på.

Selv var jeg med på å fremme et forslag om statlig godkjenningsordning for barnevernsinstitusjonene. Vi ville at fylkesmannen skulle kunne overprøve barnevernet og ha instruksjonsrett overfor barnevernet. Forslaget fikk dessverre ikke flertall i denne sal.

Rapport fra Riksrevisjonen viser også til at veiledning fra departementets side har vært for dårlig når det gjelder gjennomføringen av institusjonstilsynet. Barne- og familieminister Laila Dåvøy sa til NRK at når departementet hører om avsløringer av omsorgssvikt hos barn i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon, tar de kontakt med fylkesmannen og barnevernet i angjeldende kommune. Dette er etter vårt syn for sent. Statsråden er ansvarlig for at tilsynsordningen i kommunene fungerer så bra at omsorgssvikt blir fanget opp på et tidlig stadium. Det holder ikke å komme i ettertid. Ansvaret oppstår ikke etter at skaden er skjedd. Det er der hele tiden.

Jeg er derfor urolig over det som kom fram i Aftenpostens aftennummer i dag om at barnehjemmene skal sjekkes sjeldnere, og at besøk fra fylkesmannen skal reduseres fra åtte til fire ganger i året. Mange barn kan ha traumatiske opplevelser før de plasseres i fosterhjem. Dette skjerper kravene til oppfølging og veiledning, ikke det motsatte.

Vi foreslo derfor at veiledningskompetansen i kommunene måtte styrkes og koordineres med det statlige ansvaret. Arbeiderpartiet la også vekt på at barn som over lang tid har vært plassert i fosterhjem, har et dårlig vern. Når det offentlige griper inn overfor barn og deres for-

eldre med omsorgsovertakelse, skal man være sikker på at dette er til beste for barnet, og at tilbudet kvalitetsmessig holder mål. «... hensynet til barna går først», sa Bondevik i dag. Ja, nettopp! Derfor er det viktig at tilsynsføreren følger opp barnets situasjon, og det er derfor avgjørende at fosterbarna føler tillit til vedkommende, slik at de kan komme fram med eventuelle problemer.

For å få barnevernet til å fungere ordentlig trengs mer ressurser til tiltak og personell for å hjelpe denne gruppen barn og ungdom. Som samfunn har vi ikke råd til å la være. Dette er i grunnen en investering for framtiden både for barna og for samfunnet. Derfor må Riksrevisjonens rapport tas på alvor og bevilgningene til barnevernet økes. Samtidig må arbeidsledigheten ned, slik at ikke enda flere familier blir utsatt for usikkerhet og får økonomiske og sosiale problemer. Det er dette som skaper fattige barn.

Raymond Robertsen (H): Naturligvis har årets store tema i den politiske debatten og den tilbaketogene valgkampen vært situasjonen på arbeidsmarkedet. Høyre tar denne situasjonen alvorlig, og Regjeringens fremste prioritering er kampen mot arbeidsledigheten. Et av de fylkene som har høyest arbeidsledighet i Norge, er faktisk Finnmark. Dette skyldes i stor grad problemer innen fiskeindustrien, og mange opplever at hjulene har stoppet opp i lokalsamfunnene.

I debatten rundt arbeidsledighet er det viktig å analysere årsakene til den. Internasjonale konjunkturer er viktige premissleverandører også for norsk næringsliv. I tillegg er norsk kostnadsnivå helt avgjørende for hvordan det går med norske bedrifter. Når norske virksomheter har høyere finanskostnader enn sine konkurrenter, og internasjonale konjunkturer er nedadgående, danner dette et grunnlag for mindre aktivitet i konkurranseutsatt sektor og selvfølgelig økt arbeidsledighet.

Parlamentarisk leder for Høyre, Oddvard Nilsen, påpekte tidligere i debatten at Samarbeidsregjeringens oppskrift virker. Han nevnte en rekke eksempler på at norske bedrifter igjen vinner kontrakter i sterk konkurranse med utenlandske aktører. Dette kan bidra til økt sysselsetting. Norske bedrifter har lavere kostnader nå som renten har gått ned, kronekursen er redusert og skatter og avgifter er satt ned – alt som et resultat av en bevisst politikk fra Regjeringen. Man ser eksempler på at det investeres igjen, også i fiskerinæringen.

Fiskeribladet har en artikkel med overskriften «Himmelen klarer for industrien i Finnmark». Her ser både næringsaktører og SND mer optimistisk på den fremtidige situasjonen i fiskeindustrien. I kriserammede Hasvik f.eks. er det aktører som i konkurranse med hverandre ønsker å sette i gang ny aktivitet. Aurora Salmon har reist seg fra konkursen i Dåfjord Laks, og 40 ansatte kan se en lysere fremtid i møte. Dette er bare noen eksempler som beviser at Regjeringens politikk virker.

Det som ikke virker, er Arbeiderpartiets alternativ. Økte skatter for næringslivet bidrar ikke til å bedre konkurransevnen og skaper ikke flere sysselsatte. Jeg la merke til at ved replikk fra representanten Sanner til re-

presentanten Brustad tidligere i dag ville ikke Brustad svare på hvordan økte skatter og avgifter for næringslivet skulle bidra til å få arbeidsledigheten ned. En annen ting med Arbeiderpartiets retorikk som jeg rett og slett ikke forstår, er at man snakker om skattelette for dem som har mest. Og da tolker jeg det slik at de kritiserer skattelette for næringslivet. Problemet er jo nettopp at næringslivet har for liten inntjening, noe som igjen fører til konkurser og økt arbeidsledighet. Hvordan kan man da påstå at det gis skattelette for dem som har aller mest?

Regjeringens skatteopplegg har uten tvil bidratt til at veksten i arbeidsledigheten har begrenset seg i Norge sammenliknet med i andre land. Bare næringslivet i Finnmark reduserer sine kostnader med om lag 120 mill. kr i år som følge av reduserte skatter og avgifter. Skattelette på verdiskaping er også viktig for å lokke ny kapital inn i norske bedrifter. Spesielt er dette viktig og riktig når de internasjonale konjunkturerne er negative. Vi ser en økende vilje til å investere i norsk industri, noe som jeg nevnte eksempler på tidligere i mitt innlegg.

Differensiert arbeidsgiveravgift har også vært et stort og viktig tema det siste halvåret. Situasjonen som har oppstått med hensyn til ESA, er beklagelig, da ordningen er svært treffsikker som et distriktpolitisk virkemiddel. Jeg vil belønne Regjeringen for dens innsats for å få gjennomslag for at tiltakssonen fremdeles skal ha null arbeidsgiveravgift og for garantier om at ingen regioner skal tape på den påtvungne omleggingen. Det jeg reagerer sterkt på, er Arbeiderpartiets kjøp i denne saken. Dersom man skal gamble, slik som Jens Stoltenberg signaliserer, risikerer man også nullsonen som tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark beholder. Det som er det mest tragikomiske opppe i dette, er at en av Arbeiderpartiets viktigste sverddragere i denne saken, er finnmarksrepresentanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen. Gjennom sin gjerning er han med på å risikere 14,1 pst. økt arbeidsgiveravgift i sitt eget fylke gjennom Arbeiderpartiets gambling.

Arbeidsledigheten i landet og spesielt på kysten er en utfordring Høyre tar alvorlig. Høyre vil i regjering fortsette en politikk som holder renten nede og skatter og avgifter for bedrifter på et akseptabelt nivå. Bare gjennom å redusere kostnadene for norske bedrifter kan man sikre økt sysselsetting. Det finnes ikke noen bedre langsiktig løsning, noe som jeg er skuffet over at Arbeiderpartiet ikke tar innover seg.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): For to år siden, den 15. november 2001, var det en gledesstrålende melding som ble lagt ut på Internettssidene til Unge Høyres Landsforbund. Det het:

«Stortinget har lenge slitt med menn over 50 år. Ikke nå lenger. Nå er ungdommen i ferd med å ta over skuta. Denne høsten fikk Høyre 9 nye fjes under 30 år inn på Stortinget. Løvebakken Unge Høyre er et nytt begrep i det politiske Norge.»

Halvveis gjennom stortingsperioden er det på tide å gjøre opp regnskap for Regjeringens ungdomspolitik. I tillegg til alle disse Unge Høyre-representantene har nå

også lederen i KrFU tatt sete på Stortinget. Men for ungdom i Norge har resultatet av Høyre-politikken gjennom disse to årene vært en rekke alvorlige kutt, som viser at det er blitt like slitsomt med Høyre-folk under 30 år, som med dem over 50.

Jeg kan nevne noen få kutt. De gratis skolebøkene som var innført i videregående skole under Arbeiderpartiets regjering, er fjernet. Det har vært nesten full stopp i byggingen av utleieboliger for ungdom. Frikortgrensen har ikke økt. Den står bom fast på 23 400 kr. Studentenes lån og stipend ble ikke regulert etter prisstigningen i fjor.

Slike direkte kutt er imidlertid ikke det som slår aller hardest ut. For eksempel har kutt i SFO rammet mange unge forsørgere hardt, og de manglende bevilgningene til kommunene gjør at unges skolehverdag preges av altfor knappe ressurser. Dessuten treffer ikke Regjeringens skattelettepolitikk ungdom, fordi ungdom flest har liten inntekt og ingen formue eller noe aksjeutbytte.

Det store flertall blant unge mennesker er blant de som vinner minst på en politikk for skattelette. Til alt overmål må ungdommen betale sin del av regningen for de samme skattelettene når skattelettepolitikken resulterer i økte egenandeler på tjenester som unge mennesker ofte er de hyppigste brukerne av.

Den mest alvorlige utfordringen nå er økningen i arbeidsledigheten blant unge mennesker. Ledigheten blant personer under 30 år med over fire års utdannelse har steget med 44 pst. på ett år. Det er nå over 14 000 ledige mellom 20 og 24 år, en økning på 27 pst. siden september 2002. Regjeringens svar på dette er å sitte stille og håpe på at markedet av seg selv skal gjøre jobben.

Det som imidlertid trengs nå, er målrettede tiltak mot ungdomsledighet. Vi vet at om ungdomsledigheten biter seg fast, risikerer de som rammes, også over tid å forbli tapere på arbeidsmarkedet fordi ledighet i en tidlig fase av yrkeslivet fratrar folk nødvendig erfaring og ansiennitet. Regjeringens eneste svar på dette har vært å si nei til å innføre en ungdomsgaranti som ville sikret nettopp gruppen mellom 20 og 24 år en bedret tilgang til arbeidslivet. Det kunne vært tatt enkle, men effektive politiske grep for å snu den skjevfordeling mellom generasjonene som Samarbeidsregjeringen har bidratt til de siste årene.

Jeg har lyst til å begynne her med å nevne noen områder som SV vil slåss for resten av denne stortingsperioden. For å bedre ungdoms økonomiske situasjon vil vi øke frikortgrensen så det monner – et håndslag ikke minst til alle de ungdommene som jobber deltid, har sommerjobber, osv. For å sikre ungdoms rett til gratis utdanning ønsker vi å innføre et skolebøkestipend som vil gjøre skolebøkene i videregående skole gratis. For å gjøre inngangsbilletten til boligmarkedet mer overkommelig ønsker vi å føre en politikk for sosial boligbygging spesielt rettet mot ungdom. Og for å stoppe oppsigelsene av unge lærere og få fart på ansettelser av nyutdannede lærere vil vi satse på skolen og finansieringen av den i budsjettene.

For å bekjempe arbeidsledigheten blant ungdom vil SV legge fram et forslag som skal gjøre det enklere for ungdom å etablere sine egne arbeidsplasser. I dag er det

sånn at veldig mange unge mennesker har mange gode ideer. Vi ser elevbedrifter som blomstrer rundt omkring i landet, men de mangler to ting. De mangler kapital som kan være med på å virkeliggjøre disse ideene og gjøre dem til arbeidsplasser, og de mangler rådgivning. Vi vil at det offentlige skal gå inn her og spille en rolle, gjerne gjennom fond som kan gå inn med lånekapital og rådgivning. Et eksempel på dette kan være de tre kommunene Tinn, Vinje og Tokke, som i et spleiselag mellom kommunene, fylkeskommunene og SND har opprettet et ungdommens SND. Resultatet har vært at det er skapt 90 nye arbeidsplasser i disse kommunene for unge i alderen 20–35 år. Og det er et eksempel på at det trengs politiske tiltak som kan redusere ledigheten. Lav rente og lav kronekurs gir rammebetingelser, men uten en bevisst politikk for å stimulere, for å skape og for å få fram ideer og gi dem liv vil også resultatene utebli. Og det er alvorlig for veldig mange unge mennesker i landet vårt.

Tore Nordtun (A): Nærmere 110 000 mennesker er i dag arbeidsledige. Ved siden av at det er en påkjenning for den enkelte, er dette svært dårlig samfunnsøkonomi. En sterk og aktiv arbeidsmarkedspolitik er derfor helt nødvendig.

Statistisk sentralbyrå har analysert virkningen av ordinære tiltaksplasser i 2001. 43 pst. av deltakerne på arbeidsmarkedstiltak var i arbeid seks måneder etter avsluttet tiltak, mens bare 27 pst. av dem som ikke hadde vært på tiltak, hadde fått arbeid. Dette viser at arbeidsmarkedstiltak er et viktig virkemiddel.

Det er òg viktig at antall tilgjengelige arbeidsmarkedstiltak står i rimelig forhold til antallet arbeidsledige. Regjeringens mangelfulle og tafatte nærings- og industripolitikk har ført til at titusenvis av industriarbeidsplasser nå er radert bort. Selskap som er tildelt industrikontrakter under forutsetning av å drive industrivirksomhet – jeg tenker da på kraftverkkontraktene – kan ikke selge unna kraft i strid med prinsippet om å drive industri på stedet. Jeg viser her til replikkvekslingen mellom undertegnede og næringsministeren tidligere i dag, og det viser seg at Regjeringen overhodet ikke har noen politikk på dette området. Jeg viste spesielt til Høyanger og Årdal, men også til andre store industristeder. Dette er en alvorlig trussel mot bosettingen i våre kommuner. Industriarbeidsplasser handler om levedyktige distrikter, om grunnlag for tjenesteyting, et allsidig næringsliv og kommunal økonomi.

I statsbudsjettet for 2003 foreslo Arbeiderpartiet en lang rekke tiltak som enkeltvis og sammen ville bidratt til lavere ledighet. De fleste av disse ble nedstemt av Regjeringen og Fremskrittspartiet. Men vi vil aldri gi oss. Vi vil fortsette å foreslå løsninger og tiltak for å få ned ledigheten.

I revidert nasjonalbudsjett i vår foreslo Arbeiderpartiet å bruke 1,2 milliarder kr på en tiltakspakke for å sikre innovasjon og verdiskaping i næringslivet og for å kvalifisere arbeidsledige til ledige jobber.

Regjeringen, med Fremskrittspartiet, er med og kutter nettopp i budsjettene til SND. Det mener jeg er feil. SND

bidrar til forskning og utvikling. SND bidrar til nyskaping og knoppskyting. Derfor har Arbeiderpartiet styrket SND i sine alternative budsjetter.

Vi kan ikke ha særnorske miljøkrav som setter hele eksportindustrien i en meget vanskelig situasjon. Arbeiderpartiet har på mange områder foreslått avtaler med industrien. Blant annet fjernet vi svovelavgiften i 2001 etter avtale med industrien.

Avtaler med industrien har allerede gitt resultater. Avtalen mellom aluminiumsindustrien og Miljøverndepartementet har gitt en reduksjon på 2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter fra 1990 til 2000. Arbeiderpartiet har gjennom klimameldingen vist at vi ikke ønsker å lage rammevilkår som forverrer konkurranseevnen til prosessindustrien.

I energipolitikken viker Regjeringen unna for å ta våre naturressurser i bruk for nyskaping og nye arbeidsplasser. Dette hindrer en klar og offensiv politikk for å ta naturgassen i bruk i Norge til ny industrialisering, til transportformål og oppvarming.

Vi må sikre en stabil tilgang på elektrisk kraft bl.a. til norsk prosessindustri. I lys av den energisituasjonen som vi nå ser utvikler seg i Norge, er det viktig at vi kommer i gang med bygging av gasskraftverk basert på naturgass. I denne sammenheng er det også viktig at vi kommer i gang med utvikling av forurensningsfrie gasskraftverk straks, og vi ønsker å trappe opp forskningen på dette feltet så snart som mulig.

Før gasskraftverk i full skala kan bygges ut er det nødvendig å teste ut teknologien i pilotanlegg, og det koster penger. For å komme videre er det nødvendig å ta et steg ut fra forskningslaboratoriet og bygge noe som vi kan teste ut i praksis. Regjering og storting – og spesielt Regjeringen som eier i Naturkraft – må her gå sammen med kraftindustrien i et spleiselag for å finansiere pilotprosjekt for CO₂-frie gasskraftverk.

Øyvind Halleraker (H): Statsminister Bondevik vektla Samarbeidsregjeringens verdigrunnlag i sitt innlegg tidligere i dag, et verdigrunnlag som bygger på den kristne og humanistiske kulturarv, med respekt og frihet for enkeltmennesket og verdsettelse av personlig ansvar.

Det er dette som gjør denne koalisjonsregjeringen så spesiell; verdigrunnlaget og de store og viktige linjene er ens for alle partiene. Og nettopp derfor må det være vanskelig for opposisjonen å framstå med en helhetlig alternativ politikk, som ikke bare skal samle et flertall, men også gi resultater.

En «bærekraftig politikk» kalte Oddvard Nilsen Regjeringens politikk. Ja, det er nettopp det det dreier seg om. Kun Samarbeidsregjeringens politikk, som baserer seg på et felles verdigrunnlag, er bærekraftig i dette storting. Og kanskje er det slik at det nettopp er vissheten om dette som fullstendig har tatt spensten av opposisjonens debatt i dag. For hva er det vi opplever? Jo, en partileder fra Arbeiderpartiet som bruker tre fjerdedeler av sitt innlegg til å snakke om selvfølgeligheter i forhold til regjeringskonstellasjoner og støtteteorier, og resten av tiden snakker han stort sett om EU. Så spinner dagens nei-

dronninger videre på dette uten å tilføre noe nytt, annet enn å bekrefte nok en gang at et regjeringsgrunnlag disse tre imellom er å betrakte som et tettlagt minefelt. Og her er det ikke små personellminer det er snakk om.

Og så er det Sylvia Brustad, Arbeiderpartiets førstedame, i alle fall i dag, som nok en gang forlanger vekslende statsråders svar på likt og ulikt – denne gang om Statoils forretningsdrift, sist gjaldt det Snøhvit-utbyggingen – og i nærmest playbackstil spør om hvorfor ikke Regjeringen bygger gasskraftverk. Hun satt da vitterlig i den regjeringen som delprivatiserte Statoil, med de styringsmuligheter dette nå gir storting og regjering.

Samme regjering vedtok også å gi konsesjon for gasskraftverk, tre gasskraftverk som for øvrig også Samarbeidsregjeringen støtter. Men det interessante er: Hvorfor gjorde hun ikke noe med framdriften og realiseringen den gang? Selvfølgelig fordi nøyaktig de samme markedsbetingelser gjelder nå som da: Det er ikke lønnsomt med dagens kraftpriser. I det hele tatt: Opposisjonen framstår som tafatt og uten klar politisk linje og alternativ politikk.

For folk flest må det være rimelig tydelig at Samarbeidsregjeringen vil noe, og får noe til. Jeg konstaterer at langsiktig og målrettet politikk sakte, men sikkert er i ferd med å få orden på vår økonomi og optimismen tilbake i næringslivet.

Et tema som har gått igjen som en «punchline» fra opposisjonen, er arbeidsledigheten. Og vi skal lytte til Arbeiderpartiet når det gjelder arbeidsledighet, for dette vet de litt om. Etter at Gro Harlem Brundtland overtok regjeringensansvaret på slutten av 1980-tallet, steg arbeidsledigheten til nær det dobbelte av det vi ser i dag. Likevel står Arbeiderpartiet i dag og foreskriver samme ubrukelige medisin som den gang: Mer tiltak! Mer støtte!

Det er en menneskerett å ha arbeid, ikke minst av hensyn til egenverdet og følelsen av å bidra til fellesskapet. Men det er ikke det samme å gå på tiltak, som altså er Arbeiderpartiets svar. Nei, politikken må legge grunnlag for optimisme og tro på framtiden i bedriftene og i samfunnet for øvrig. Kun da kan varige arbeidsplasser skapes.

La oss ikke gå i samme fella som Arbeiderpartiet gjorde, og tro at statlige tiltak og styring løser dette. Dette er kun smertestillende medisin, og den kurerer som kjent ingenting. Nei, det er helbredende medisiner vi trenger, og de heter rammevilkår og konkurransekraft.

Til slutt: Det er ikke noe nytt at ungdomsledigheten er størst på høsten, etter endt utdanning og sommerferie. All erfaring viser imidlertid at 70 pst. av disse har arbeid i løpet av tolv uker.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Arne Lyngstad (KrF): Statsministeren presenterte i dag Regjeringens politikk under overskriften: Verdiforankring og fornyelse. Dette er en overskrift vi i Kristelig Folkeparti kjenner oss igjen i.

Verdiforankring er nødvendig når vi skal verne om og videreutvikle de grunnleggende institusjoner i samfunnet. Familien er en slik grunnleggende institusjon. I familien skjer oppdragelsen av barn, i familien skapes identitet og tilhørighet, og i familien gis sosial økonomisk trygghet for store og små. Familien er kort og godt den grunnleggende sosiale enhet i vårt samfunn. Stabile og trygge familierelasjoner, og det motsatte, får ringvirkninger både i og utenfor familien. De utfordringer familien i dag står overfor, må møtes på en offensiv måte. Den framlagte familiemeldingen fra Regjeringen gjør det. For Kristelig Folkeparti er det viktig å sette hensynet til barna først, og å støtte opp om et forpliktende samliv.

Utfordringene er mange i familiepolitikken. Mange barn opplever samlivsbruddet mellom foreldrene som svært dramatisk og utrygt. Mange foreldre strever med tidsklemma mellom arbeid og omsorg. Arbeidsledighet og manglende inntekt skaper materiell usikkerhet for flere familier. Unge mennesker ønsker å få seg en hensiktsmessig bolig uten å bli gjeldsslaver. I mange samliv er det konflikter rundt arbeidsdeling og fellesskap, og vi har mange skjulte offer for rusmiddelmisbruk, vold og overgrep fra de nærmeste. Vår utfordring i familiepolitikken ligger i å hjelpe familien til å arbeide med å finne gode løsninger på bl.a. disse utfordringene.

For Kristelig Folkeparti har det vært viktig å øke valgfriheten i omsorgen for egne barn. Vi har derfor vært en forkjemper for kontantstøtte til småbarnsfamiliene. Vi har også ivret for full barnehagedekning etter behov, og til en overkommelig pris. Vi er glad for det brede forlik om barnehagepolitikken vi fikk i år, og barnehageutbygging er oppgave nummer én i mange kommuner de nærmeste årene.

Kristelig Folkeparti vil også gi nye rettigheter til fedrene. Det er viktig å øke fedrenes innsats i omsorgs- og oppdragelsesarbeidet med egne barn. Økt bruk av dagens fedrekvote og utvidet pappapermisjon er et viktig virkemiddel for å få til dette. Vi vet at fedre som får nær kontakt med sine barn i tidlig alder, vil engasjere seg sterkere i barnets oppvekst også senere. Dette vil også ha ringvirkninger i forhold til arbeidsdelingen mellom mødre og fedre, og dermed bidra til økt likestilling. Det viktigste vi kan gjøre i likestillingsarbeidet, er å legge bedre til rette for menns innsats i omsorgen for egne barn. For Kristelig Folkeparti er det derfor svært viktig å få utvidet pappapermisjonen, og gi fedre eget grunnlag for opptjening av en slik permisjon.

Kristelig Folkeparti ønsker å forebygge samlivsbrudd og konflikter rundt foreldrerett til barna. For oss er delt foreldreansvar for foreldre som bor sammen, en selvfølge. Et ansvarlig foreldreskap er ikke tidsbegrenset. Derfor er Regjeringens satsing på samlivskurs svært prisverdig, og familiemeldingens forslag om slike tilbud til alle førstegangsforeldre tror vi kan hjelpe til i mange samliv.

Jeg har registrert at representanter fra SV og Arbeiderpartiet tar til orde for at foreldre i forbindelse med fødsel må inngå juridiske avtaler om foreldreansvar og omsorgsansvar for barna ved eventuelt samlivsbrudd. Jeg ser den gode hensikt ved å avklare slike spørsmål i en tid

med lavt konfliktnivå, men for meg blir det likevel et paradoks at man skal fokusere på samlivsbruddet i en situasjon der vi heller burde være mer fokusert på hvordan bygge og utvikle et forpliktende og varig samliv til beste for barnet. Det er bra med realitetsorientering, men vi må ikke la seriesamlivet styre politikken.

Vold i familien er ikke et privat anliggende. De fysiske og psykiske konsekvensene for dem som utsettes for vold og mishandling, er store, og familievold er et alvorlig kriminalitetsproblem.

Kristelig Folkeparti vil bidra til å forhindre vold gjennom god og forutsigbar økonomisk støtte til krisesentrene, familievernkantorene og til sinnemestringsprogrammer. Menn må oppfordres til å ta avstand fra vold og voldskulturer. Kristelig Folkeparti vil øke satsingen på opplæringstiltak innen politi, domstoler, skolesektoren og helsevesenet, og vi vil formidle informasjon om den nylig forbedrede ordningen med besøksforbud og om mulighet til å få voldsalarm.

Mange i dagens debatt har vært opptatt av å presse Kristelig Folkeparti til å samarbeide med seg. En invitasjon virker langt mer fristende enn et press. For meg er det viktigste hva vi samarbeider om. De partier som vil samarbeide med Kristelig Folkeparti i familiepolitikken, vil score høyt!

Kenneth Svendsen (FrP): Årlig koster et dårlig samarbeidstilbud næringslivet og befolkningen store summer – i form av høye transportkostnader og derved dårlig inntjening for næringslivet og i form av høye kostnader for dem som må frakte barna til de forskjellige treninger eller øvinger.

Et stort antall mennesker blir hvert år drept i trafikken. I tillegg blir svært mange hardt skadd og bundet til en rullestol resten av livet. Svært mange av disse ulykkene er unødvendige og skyldes at flertallet på Stortinget har nektet å innse den kraftige økningen i trafikken som har kommet over år. Istedenfor å bygge ut et akseptabelt veisystem har flertallet på Stortinget presset flere og flere biler inn i et allerede sprengt veisystem, med påfølgende økning i antall trafikkulykker – som rammer både dem som blir skadd, og de mange pårørende som må leve med sorgen.

For flertallet på Stortinget har bilen alltid vært sett på som et problem og som et nødvendig onde i samfunnet. Dette har gjenspeilet seg ikke bare i manglende investeringer i veier og i vedlikeholdet av dem, men også i avgiftspolitikken, der større og sikre biler – som egner seg til familiebruk – i praksis ikke er mulig å kjøpe for en normalfamilie.

Også næringslivet lider under denne innstillingen. Det så vi i det siste budsjettet, der en del lastebiler – som næringslivet trenger, men som tydeligvis var for komfortable for Regjeringen – fikk en prisøkning på 100 pst.

For Fremskrittspartiet er dette en unaturlig måte å tilnærme seg bilen og bruken av den på. For Fremskrittspartiet er personbilen et gode som gir befolkningen muligheten til å oppleve landet, besøke slekt og venner, delta i et sosialt liv og utvikle næringsliv slik at vekst kan opp-

(Svendsen)

stå. Næringslivet er helt avhengig av bilen/lastebilen for at produkter skal kunne omsettes, og for at konkurransen skal kunne fungere på en fornuftig måte.

Transport er livsnerven for næringslivet i dette landet. Jo billigere transport, jo bedre vil markedet fungere – med lavere priser for forbrukeren og større inntjening for næringslivet. Det er derfor viktig å satse på et godt samferdselstilbud for befolkningen. For å nå dette målet må det til en storstilt satsing på et godt samferdselstilbud, og denne satsingen må først og fremst komme på veibygging.

I et langstrakt land som Norge – med spredt bebyggelse – er bilen/lastebilen uten tvil det mest egnede for transport av personer og varer. Dessverre ser flertallet på Stortinget det annerledes. Dette har ført til en stagnasjon i næringslivets økonomiske utvikling, spesielt for den delen av næringslivet som ligger langt fra markedet. Det har ført til mange unødvendige og tragiske dødsfall og mange hardt skadde i trafikken.

Fremskrittspartiet ber derfor Regjeringen utrede hvilke besparelser som kan oppnås i form av bedre konkurranseforhold for næringslivet og sparte liv og skader i trafikken ved å bygge ut stamveinetten til firefelts motorvei med midtskille på strekninger med større trafikk enn 10 000 ÅDT og tofelts motorveistandard på det øvrige stamveinetten.

For Fremskrittspartiet er det viktig å være i forkant med hensyn til å gi et godt samferdselstilbud, og ikke som nå, at alt kommer i etterkant – gjerne flere tiår i etterkant. Veidirektøren sier at det kan ta 60 år før vi får en akseptabel standard på stamveinetten. Det er uakseptabelt og utgjør en kostnad både for næringslivet og for befolkningen som er totalt uakseptabel for Fremskrittspartiet. Det burde den være for de øvrige partiene også.

I forbindelse med at Stortinget skal behandle Nasjonal transportplan til våren, har samferdselskomiteen besøkt de fleste fylkene og hørt synspunktene til både offentlige og private instanser. En fellesnevner for hvert eneste fylke er behovet for veibygging. Spesielt er næringslivet opptatt av dette. Gang på gang ble det slått fast at fraktkostnadene måtte ned hvis man fortsatt skulle overleve konkurransen. Da nytter det ikke å komme med nye bompengeprosjekter, for da reduseres ikke fraktkostnadene – snarere tvert imot.

I dag er ståstedet at veivedlikeholdet har et etterslep på flere milliarder kroner. Målet er at etterslepet ikke skal økes ytterligere. For å nå dette målet har Regjeringen skåret ned på veiinvesteringene, noe som gjør situasjonen enda verre, med 60 års ventetid for bare å få stamrutenettet i akseptabel stand. Hadde Stortinget gjort jobben sin de siste 20–30 årene, hadde vi istedenfor å diskutere armoden innen veibygging kunnet diskutere billettprisen på fergene, slik at prisene både for innbyggerne og for næringslivet kunne ha blitt redusert. Men problemet i dag er dessverre et helt annet.

Denne regjeringen svikter på alle måter innenfor samferdsel. Løftet i Sem-erklæringen var en økning på 600 mill. kr pr. år i forhold til Nasjonal transportplan.

Resultatet hittil har vært en *reduksjon* på om lag det samme beløpet hvert år. Det er ikke framtidsrettet samferdselspolitikk. Det er å gå med baken først inn i framtiden.

Synnøve Konglevoll (A): Noen ganger når jeg hører folk i Kristelig Folkeparti snakke om familierpolitikk, får jeg en følelse av at de skulle ønske at vi fremdeles levde på 1950-tallet, og at de drømmer om et samfunn der mor er hjemme og baker boller, mens far går på jobb.

Nå har ikke jeg noe imot at mor kan bake boller, og det var mye som var fint på 1950-tallet, men heldigvis har vi på mange måter kommet lenger i samfunnet enn den gang, bl.a. når det gjelder likestilling. Heldigvis sa statsminister Bondevik i sitt innlegg i dag at Regjeringa vil føre en familierpolitikk basert på likestilling mellom kjønnene, og at flere vil være i arbeid.

Den familierpolitiske debatten har i stor grad handlet om småbarnsfasen: om utvidelse av fødselspermisjonen, om kontantstøtte og om barnehager. At vi har utvidet fødselspermisjonen og forbeholdt far en del, er kjempeviktig, og vi bør fortsette den jobben. At Stortinget har greid å samle seg om et barnehageforlik der vi både skal sikre full dekning og en maksimalpris, er også veldig bra. Billigere barnehager til alle som ønsker det, er viktig for at barnefamilier skal få en tryggere og bedre hverdag.

Men barndommen er ikke over når barna blir seks år og slutter i barnehagen. En god familierpolitikk handler derfor også om at foreldre som har barn i skolepliktig alder, og som ønsker en skolefritidsordning, skal føle trygghet for at barna har et godt tilbud før og etter skoletid gjennom den. Dessverre er ikke det situasjonen for alle i dag.

Både under Bondevik I-regjeringa og Bondevik II-regjeringa har det vært foretatt dramatiske kutt i bevilgningene til SFO – i samarbeid med Høyre og Fremskrittspartiet. Arbeiderpartiet greide å rette opp de verste kuttene til Bondevik I-regjeringa, men Bondevik II-regjeringa har i samarbeid med Fremskrittspartiet foretatt nye kutt, og nå er bevilgningen halvert i forhold til 2001. Resultatet ser vi ute i kommunene nå. Mange steder greier man ikke å tilby en skolefritidsordning med den kvaliteten man ønsker, og mange kommuner øker foreldrebetalinga.

Dette er et resultat av en villet politikk. Dette er et resultat av at Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti – eller i hvert fall mange i disse partiene – har ideologiske sperrer mot skolefritidsordninga.

Regjeringa sier at den vil jobbe for mer kvalitet i grunnskolen. Kvalitetsutvalget, som ble satt ned av Stoltenberg-regjeringa, har ganske nylig lagt fram si innstilling. Arbeiderpartiet ønsker å styrke undervisninga på småskoletrinnet. Samtidig vil vi se styrkinga av skolen i sammenheng med ei styrking av skolefritidsordninga. Det skal være rom for lek i skoledagen. Arbeiderpartiet ønsker en skole som verdsetter estetisk kompetanse, som ser verdien av musikk, av kultur, av at barn lærer gjennom kreativitet.

Jeg håper derfor at ikke Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ender opp med at vi kun skal styrke

de teoretiske fagene i skolen. Jeg håper at Regjeringa kan legge vekk det som er av ideologisk motstand mot SFO, og heller åpne for at ja, kanskje kan det være ok med en time eller to med gratis SFO midt på dagen. Kanskje vil det på mange skoler være viktig med noen timer til lek, til fysisk aktivitet, til lekselesing. Og kanskje vil Høyre, Fremskrittpartiet og Kristelig Folkeparti se at en god familiepolitikk ikke begrenser seg til en politikk rettet mot familier med unger opp til seks år, og at satsinga på barnehager er kjempeviktig, men ikke nok.

Arbeiderpartiet ønsker å styrke småskolen, og vi ønsker å styrke skolefritidsordninga, ikke fordi vi vil tvinge barn til å være på skolen hele dagen, men fordi vi ønsker større valgfrihet til f.eks. aleneforeldre som jobber, og til familier der begge de voksne er i arbeid. Vi ønsker at de skal føle trygghet for ungene sine.

Ine Marie Eriksen (H): Trontaledebatten er egentlig opposisjonens debatt. Det som skulle være opposisjonens gyldne time til å vise hvordan den ville løst ulike utfordringer den åpenbart mener samfunnet står overfor, har i stedet blitt timer på timer med klagesang uten verken politisk orientering eller løsningsorientering av noe slag. Det er etter min oppfatning to mulige årsaker til dette. For det første: Det er optimisme og lysere tider i Norge. Industrien får igjen kontrakter. Anti-mobbekampanjer på skolen gir resultater, færre plages, og færre mobbes. Og skolen gjennomgår en frihetsreform med vekt på reell valgfrihet for alle, kunnskap i fokus og prioritering av basisfag, for å nevne noe. Dette viser at Regjeringas politikk har begynt å virke. Når Aker Verdal eller SAS får store kontrakter og utviser optimisme, blir de møtt av en opposisjon som svartmaler situasjonen og lukker øynene for de lyspunktene som faktisk fins.

Den andre årsaken er denne: Opposisjonen har ingenting å melde, verken enkeltvis eller samlet. Arbeiderpartiet holder stø kurs i alle retninger. Sosialistisk Venstreparti vil gi frihet for det de som politikere liker, men vil stort sett forby alt annet. Fremskrittspartiet får ikke bestemt seg for om det vil være det nye arbeiderpartiet eller et borgerlig parti. Og Senterpartiet har egentlig ikke tenkt så veldig mange nye tanker de siste ti årene, de har gjort navlebeskuelse til sin ideologi. Samlet sett er det egentlig enda verre. De spriker i skolepolitikken, de spriker i sikkerhetspolitikken, i Europa-politikken og i næringspolitikken, for å nevne noe.

Hvis Regjeringas politikk er så ille som opposisjonens svartmaling skulle tilsi, burde opposisjonen presentert et alternativ politikk. Der Regjeringa har satsset ressursene på å skape og sikre arbeidsplasser gjennom stramme budsjetter som har presset renten ned, vil Arbeiderpartiet satse ressursene på å holde folk på tiltak. Ikke én bedriftsleder jeg har hørt uttale seg, har sagt at det er tøffe tider fordi det er mangel på arbeidsmarkeds-tiltak. Der Regjeringa har satt i gang en frihetsreform for skolen, med vekt på kunnskap og valgfrihet for alle, vil Sosialistisk Venstreparti ha et sentralstyrt frihetsanarki i skolen, med valgfrihet bare for de få og for de rike.

Politikk handler om å finne enighet langs verdier og å sette noen mål for å oppnå dem. Frihet, ansvar og mangfold er slike verdier, og evnen til å sette grenser for politikk er en slik målsetting. En politikk som er stor, men svak, evner ikke å gi mennesker frihet. Politikken må være liten, men sterk på de viktige områdene for at det skal være mulig å legge til grunn frihet, ansvar og mangfold i politikken. Denne enigheten har Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre funnet i Samarbeidsregjeringa. En slik enighet er ikke partiene på sosialistisk side i nærheten av, for hvilke verdier eller hva slags politikk er det de enes om? Støtter Arbeiderpartiet den gammelsosialistiske fløyen i Sosialistisk Venstreparti, som anført av Sosialistisk Ungdom vil oppheve den private eiendomsretten til produksjonsmidlene, melde Norge ut av NATO og forby lønnet arbeid? Jeg har hørt at representanten Lysbakken er bekymret for ungdomsledigheten, ja, det er altså den samme Lysbakken som bekjenner seg til et prinsipprogram som forbyr lønnsarbeid, og det blir ikke, med respekt å melde, veldig mange arbeidsplasser av det, verken for unge eller for eldre. Mener både Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti at det ville vært bedre for norsk næringsliv og norske arbeidsplasser å slippe Regjeringas skattelettelse på 20 milliarder kr?

Min konklusjon er at opposisjonen på sosialistisk side verken enkeltvis eller samlet har en alternativ politikk de vil markedsføre. Sosialistisk Venstreparti og Kristin Halvorsen blir til og med sinte for at meningsmotstandere siterer programmet deres, og avfeier sitatene som løgn.

Fordi det er mangel på en politikk opposisjonen vil vedkjenne seg, ble heller aldri denne debatten opposisjonens gyldne time. Resultatene av Regjeringas politikk begynner å komme. Dette er ikke tida for å eksperimentere med økonomien, det er heller ikke tida for å skru klokka tilbake til 1970-tallet og fjerne friheten, ansvaret og mangfoldet. Dette er ikke tida for å vri politikken i sosialistisk retning. Dette er tida for å fortsette den påbegynte forbedringen av Norge.

Karin Andersen (SV): Det siste innlegget fra Høyre viser vel med all tydelighet at vi har en sjølgod regjering som ikke bryr seg om dem som sliter i verdens rikeste land. Det er et kjerneverdispørsmål som SV er opptatt av, og som jeg registrerer at verken Høyre eller Regjeringa har satt øverst på sin dagsorden.

Rettferdig fordeling er en kjerneverdi, men hva er det som preger Norge i dag? Vi er verdens rikeste land, men vi har et mindretall – et lite mindretall – i Norge som blir fattigere og fattigere, og vi har en sterkt økende arbeidsledighet. Hva er så svaret på dette? Jo, svaret på dette fra Regjeringa og fra Høyre er å ta enda mer fra barn, syke og arbeidsledige og gi enda mer til dem som har nok fra før. Grunnen til at de gjør dette, sier de, er at det skal skape arbeidsplasser. Men det er altså ingen sammenheng. De har ikke greid å påvise en eneste sammenheng mellom f. eks. skattefritt aksjeutbytte og etablering av flere arbeidsplasser. Tvert imot viser all sammenlikning at dette er penger som går direkte til privat forbruk hos de aller rikeste, som ikke trenger det.

Når man kutter i trygden til de ledige, kutter man også i privat forbruk for dem som har aller minst. Så verdiskapingen ut fra et privat forbruk for dem som er fattige, vil le jo være like viktig for norsk økonomi som det private forbruket til dem som har aller mest, og som slett ikke trenger det.

Når statsminister Bondevik har snakket om verdier, har han ofte snakket om de fattige og sagt at ingen skal leve i fattigdom. Så har han latt Høyre-statsrådene gå løs på trygde- og velferdsordninger og økt egenandelene med til sammen 2 milliarder kr, målrettet mot å ta penger fra dem som har dårligst råd. Vi savner til og med fra denne regjeringen en politikk som gjør at vi i rike Norge ikke lenger har folk som ikke har et hjem.

Vi har en statsminister som kommer fra det partiet som sier at de er familie- og omsorgspartiet, som fremdeles kan sitte og se på at det er folk i rike Norge som ikke har et sted å bo, som ikke vet hvor de skal gjøre av seg med familien sin, f. eks. folk som stabler seg på bena etter at de har vært gjennom en rusavvenning, eller som kommer ut etter å ha sonet fengselstraff. Tror statsministeren at det blir mer av familieverdier og mindre kriminalitet av en slik politikk? Og tror statsministeren at næringslivet etterspør mer fattigdom? Det tror ikke SV. SV har en satsing på næringspolitikk som går på en mye sterkere satsing på skole, utdanning, forskning og også tilskudd til næringslivet, som gjør at vi kan skape nye arbeidsplasser som ennå ikke er skapt. Regjeringens skattelettepolitikk går ut på å gi mest til dem som allerede greier seg bra. Det er SV dypt uenig i.

På ett område har Regjeringen sviktet totalt, også for næringslivet. Det dreier seg om den differensierte arbeidsgiveravgiften, som ble dømt ulovlig så tidlig som i 1999. Da mente SV at vi skulle få opp alternativene med en gang, få konsekvensene på bordet. Et samlet storting stemte nei, dessverre. Nå har altså denne regjeringen, som sier at de er så næringsvillige, ikke en gang tatt seg bryet med å ta politisk kontakt på høyt nivå, verken i EU eller i EFTA, for å finne løsninger til beste for næringslivet i distriktene. Ikke en gang et politisk initiativ for å forsikre seg om at vi kan beholde ordningen inntil en ny avtale er på plass, er avklart. Det er ganske opprørende at en regjering som er EU- og EØS-tilhenger, ikke skjønner regelverket som de sier de er tilhengere av, og heller ikke ønsker å finne løsninger som ville sikre arbeidsplassene. Det er kanskje stygt å spekulere, men det virker som om Regjeringen synes at det er greit at vi ikke får på plass så gode ordninger, at man kan føre videre en generell skatte- og avgiftslette. Det er god Høyre-politikk, men det er veldig dårlig næringspolitikk. Det er dårlig bekjempelse av fattigdom, og det er en elendig miljøpolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): For Arbeiderpartiet er kampen mot arbeidsledigheten jobb nr. 1. Merkelig nok nevnte ikke SV-lederen arbeidsledigheten med et ord i sitt hovedinnlegg i dag. Denne kampen må føres på to fronter. Det må skapes nye arbeidsplasser, og vi må sikre dem vi har. Vi

må ha en sterk Aetat som kan veilede og kvalifisere de arbeidsledige til de ledige jobbene. Særlig ser vi at det er behov for å gi ungdom, yrkeshemmede og innvandrere et tilbud. Å ha et tilstrekkelig antall arbeidsmarkedstiltak er derfor helt avgjørende for at vi skal lykkes, og det er også et vesentlig bidrag for en vellykket integreringspolitikk.

Arbeiderpartiet mener at det i dag er altfor få tiltaksplasser i forhold til det store antallet ledige, men i vår gikk SV sammen med regjeringspartiene, og dermed mot vårt forslag, som ville ha gitt 3 000–4 000 flere arbeidsplasser til ledige og kvalifisering. Ser ikke SV den betydning tiltaksplasser har for de arbeidsledige generelt og for utsatte grupper på arbeidsmarkedet spesielt, eller er SV i ferd med å endre sin politikk på dette området?

Karin Andersen (SV): Jeg tror representanten Signe Øye har glemt å få med seg en viktig behandling i Stortinget, nemlig behandlingen av revidert nasjonalbudsjett. Der la SV fram forslag som ville ha økt tiltaksnivået over det nivået som representanten Øye nå påstår at SV ikke har vært med på. Så der er det nok en forglemmelse, tror jeg, men Arbeiderpartiet og SV er enige om at arbeidsmarkedstiltak er nødvendig, fordi vi vet at de virker, og fordi de tar vare på kompetanse hos dem som er ledige. Lediggang gjør det motsatte.

Så til hvor stor vekt vi legger på dette. Partileder Kristin Halvorsen sa i sitt innlegg ganske mye om næringspolitikk, om skaping av arbeidsplasser, og det er også viktig. Derfor la også SV i vår fram en hel rekke forslag som ville ha sørget for at folk faktisk kom i jobb, i tillegg til økningen i arbeidsmarkedstiltakene.

Peter Skovholt Gitmark (H): Sosialistisk Venstreparti brukte mye tid i valgkampen på å snakke om lokaldemokrati. Det er mildt sagt forbausende. For Sosialistisk Venstreparti snakker om lokaldemokrati, men stemmer for statlige minstekrav og øremerking. Partiet har til og med hatt et eget Dokument nr. 8-forslag om statlige minstekrav i skolen. Det var et forslag som svært få eller ingen av dem som var til høring i utdanningskomiteen, støttet. I tillegg vil partiet ha statlige minstekrav i eldreomsorg og øremerking til alle gode formål, som f.eks. musikkskoler og leirskoler.

Denne nye retorikken om lokaldemokrati kan ikke være en overdose tran, men en bevisst villedning. Sosialistisk Venstreparti vet utmerket godt at når Stortinget bevilger direkte til kommunale ordninger, så går det på bekostning av kommunale beslutninger. Når Sosialistisk Venstreparti kjemper for statlige minstekrav, så vet partiet at det går på bekostning av det samme lokale selvstyret. Hvorfor ville Socialistisk Venstreparti? Er det fordi partiet er redd for å bli tatt for det det er, nemlig et gammelsosialistisk parti som er for en stor, sterk stat, som i tillegg til mye annet går på bekostning av det lokale selvstyret?

Karin Andersen (SV): Frihet for kommunene og frihet for enkeltmennesket er avhengig av at det er sammenheng mellom utgifter og inntekter. SVs viktigste bi-

drag til frihet for kommunene er å gi kommunene ansvar for en større del av den totale samfunnskaka, ubundet. Vi mener at den jobben som kommunesektoren skal gjøre for skoler, for barnehager, i eldreomsorg og i forhold til barnevern, er så viktig at det er riktig at samfunnet prioriterer dette høyere enn det Regjeringen gjør.

Så gjør Regjeringen et nummer av at det er viktig å få fjernet de øremerkede tilskuddene som skulle sikre at krisesentrene ikke blir lagt ned, eller at sterkt funksjonshemmede skal få bistand som de sjøl kan bestemme over. Jeg hørte på statsministeren i dag, som nettopp la vekt på funksjonshemmedes frihet og rett til sjølbestemmelse, og som sa at kampen mot vold var viktig. Men tydeligvis er det viktigere for Høyre å få fjernet disse øremerkede tilskuddene, slik at vi risikerer at de funksjonshemmede sitter der uten hjelp, og at krisesentrene legges ned. Det er det interessant å merke seg.

Per Sandberg (FrP): Jeg synes de to siste innleggene har vært veldig interessante. Først ungdommen i Høyre, med Ine Marie Eriksen, som dunker løs på venstresida i norsk politikk, og da i særdeleshet SV. Så kommer representanten Andersen opp etterpå og dunker løs på Regjeringen, og særlig da Høyre.

Vi vet at Bondevik nærmest har invitert SV i tilfelle det skulle være et budsjettforlik til høsten, og vi vet at lederen i SV ikke har avvist det. Derfor synes jeg det er interessant, og jeg skulle gjerne utfordre representanten Andersen: Hvis det skulle oppstå en situasjon der SV skulle forhandle om budsjettet med Regjeringen, hvor ville kravene fra SV ligge for i det hele tatt å kunne støtte et budsjettforlik med regjeringspartiene? Selv om vi vet at SV i denne perioden har stått veldig nærme regjeringspartiene både i skole- og næringspolitikk, så aner jeg en liten eim av at det skal bli vanskelig. Jeg skulle gjerne utfordre representanten Andersen på om det skulle ligge i 10 milliarder- eller 20 milliarderklassen for at SV eventuelt kunne inngå et forlik med Bondevik-regjeringen i høst.

Karin Andersen (SV): For SV er det aller viktigst å få gjennomslag for det vi mener er viktigst. Vi ønsker en sterkere satsing på skoler enn det Regjeringen har lagt fram, og det vi har sett fra noen av de siste regjeringene. Vi ønsker en fordelingspolitikk som tar hensyn til dem som har minst, en langt sterkere fordelingspolitikk enn det vi har i dag. Vi ønsker en miljøpolitikk som setter hensynet til miljøet først. Vi kommer til å ha sterke krav på disse områdene. Det kan jeg forsikre representanten Sandberg om.

For SV er det ikke riktig å si at vi ikke vil være med i den debatten. Hvis f.eks. Fremskrittspartiet skulle finne på å løpe fra ansvaret for den regjeringen de sjøl har innsett, og vi skulle kunne få til et forhandlingsresultat med Regjeringen som ville sikre en bedre skole, som synes i hver eneste kommune rundt omkring i landet og i hver eneste skole, eller at vi skulle få til en løsning som gjorde at det ble færre fattige her i landet, så skal vi selvfølgelig være med på å diskutere det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Representanten Hagen har bedt om ordet for å framsette forslag.

Carl I. Hagen (FrP): I formiddagens møte fremla jeg på vegne av Fremskrittspartiet 16 konkrete forslag. Etter anmodning fra regjeringspartiene har vi foretatt mindre justeringer, eller små endringer, i noen av disse forslagene. De vil bli omdelt på representantenes plasser, har jeg fått opplyst. Det gjelder forslag nr. 2, forslag nr. 4, forslag nr. 5, forslag nr. 9, forslag nr. 12 og forslag nr. 14. Jeg vil gjerne gjøre Stortinget oppmerksom på at her er det små endringer som er laget, og de vil altså bli omdelt før voteringen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Generelt sett har dei fleste det veldig godt her i landet. Det er slett ikkje berre FN som meiner det. Eitt område der me internasjonalt skårar høgt, er området arbeidsløyse. Me har nemleg den lågaste arbeidsløysa i Europa, og slik sett kunne me slått oss på brystet og sagt at det er bra.

Men er det slik? Er kampen mot arbeidsløysa vellukka når om lag 110 000 menneske rundt om i landet vårt er utan arbeid? Nei, sjølv sagt er han ikkje det.

No har me nettopp gjennomført ein valkamp der arbeidsløysa dessverre ikkje blei det store temaet. Det mangla likevel ikkje på fagre ord frå regjeringspartia om at trenden no skulle bli snudd. Trontala ber òg bod om det, men dette oppdagar altså Regjeringa først no, etter to år i regjering og ein auke i arbeidsløysa på 56 pst. i den same perioden!

I valkampen parerte statsministeren denne utfordringa ved å vise til tidlegare arbeidspartiregjeringspartiar og at det var høg arbeidsløyse også den gong. Ja, det er rett, det. Men ei regjering utgått frå Arbeidspartiet gjorde faktisk noko med den alvorlege situasjonen.

For å gå heilt tilbake til 1970-talet tok arbeidspartiregjeringspartia fleire gode grep for å få ned arbeidsløysa. Dei fleste hugsar sikkert dei såkalla Kleppe-pakkene. Dette var tiltak for å stimulere arbeidslivet, både offentleg og privat, og dermed tiltak for å stoppe galopperande arbeidsløyse før høg arbeidsløyse beit seg fast. Ein skunda fram investeringar, forskotterte utbyggingar, sette i gang større prosjekt og var offensiv i distriktpolitikken. Det var sikkert manglar og feil ved dette òg, men ein klarte i alle fall å halde arbeidsløysa på eit mykje lågare nivå enn i resten av Europa.

I eit land der mykje framleis er ugjørt, er det ei ekstrem form for sløsing å la friske, oppegåande og arbeidsvillige folk gå ledige. Noko av det verste som kan råke eit arbeidsvillig menneske, er å miste jobben eller ikkje å få jobb. Folk flest ønskjer å kome seg i arbeid så fort som råd er. Mytar og fordommar som hevdar at dei ledige kan få jobb dersom dei gidd, er ikkje riktige.

Eg har møtt mange som har hamna i arbeidsløyseseien. Dei har det ikkje lett. Dei blir både resignerte, oppgevnne og ser inga lysning. Dei har lita tru på at rentenedgang, svekt kronekurs, politikarar eller Aetat kan skaffe dei arbeid. Eg blir veldig lei meg når eg ser at folk som

både vil jobbe, kan jobbe og bør jobbe, ikkje får seg jobb.

Regjeringspartia sine talsmenn har så langt hatt trua på at marknadskreftene skal ordne opp. Og maken til optimisme som ein har opplevd i denne debatten! Berre rentene blir lågare og kronekursen svekt, vil det andre kome av seg sjølv. Mykje tyder på at det slett ikkje er så enkelt. Dette handlar ikkje berre om økonomi. Dette handlar ikkje berre om marknad, næringsliv, statsbudsjett og konjunktur. Dette handlar også om at Regjeringa og stortingsfleirtalet har eit ansvar. Det handlar om at ein må overstyre marknadskreftene når desse diffuse styringsverktøya kører i feil retning. Dette handlar om menneske og solidaritet.

Eg hugsar at mange lo og smilte av Per Kleppe sine pakker, men historia fortel oss at det er nettopp motkonjunkturpolitikk me treng. Arbeidarpartiet har alltid satsa på slike tiltak når arbeidsløysa stig. Det har òg våre alternative budsjett bore preg av. Vår hovudsak ved neste års budsjett blir kampen mot arbeidsløysa.

«Arbeidsledigheten skal bekjempes på bred front», står det å lese i trontala. Mange av oss er spente på kva som ligg i denne formuleringa. Framlegginga av statsbudsjettet om to dagar vil kanskje gje oss svaret på det. I alle fall har eg store forventingar etter dagens debatt til at Regjeringa i sitt framlegg til statsbudsjett viser stor handkraft i kampen mot den aukande arbeidsløysa.

Odd Roger Enoksen (Sp): Som vanlig bestod næringsministerens innsats i debatten i dag i å rose Regjeringens politikk, som har bidratt til lavere rente og svakere krone. At renten er redusert og kronen svekket, er selvfølgelig svært viktig for norsk næringsliv. Men strengt tatt: Den jobben som er gjort på dette området, trenger vi ikke en næringsminister til å gjøre. Per-Kristian Foss har en urokkelig tro på næringsnøytralitetens velsignelse og behovet for en stram finanspolitikk i enhver tenkelig situasjon, og han har da også sørget for å gjennomføre denne politikken med næringsministeren som tilskuer. Hva næringsministeren har bidratt med i denne regjering når det gjelder næringspolitiske tiltak, er mer usikkert så lenge Regjeringens politikk er ikke å ha noen næringspolitikk. Han burde derfor ha lyttet nøye til noe som hans sjef sa i debatten i dag. Statsministeren sa følgende:

« I 1973 stod Norge ved inngangen til oljealderen. Produksjonsverdien av olje og gass var 250 millioner kr; nå er den rundt 250 milliarder kr.»

Kunnskapsrike mennesker, framsynte politikere, målbevisst satsing og et sterkt statlig engasjement har brakt oss dit vi er i dag på denne sektoren. Dette har ikke kommet av seg selv og ville ikke ha skjedd med denne regjeringens næringsnøytrale politikk.

Historien er faktisk full av eksempler på at denne type målbevisst satsing, der ikke minst politikerne har spilt en sentral rolle, har gitt resultater. Senterpartiet mener da også at det er en slik målrettet innsats fra myndighetenes side som må ligge til grunn for utvikling av framtidens næringsliv: en næringspolitikk som tar utgangspunkt i de

naturgitte fortrinn vi har innenfor f.eks. marin sektor, maritim sektor, energi og reiseliv. Tung satsing på forskning, kompetanse, utbygging av en moderne infrastruktur og ulike former for kapitaltilgang må være drivkrefter i utviklingen av våre framtidige arbeidsplasser. Det vi setter inn av forskningsinnsats i dag, vil gi resultater i form av inntektsbringende arbeidsplasser først om 10–20 år. Derfor må det satses nå. Innenfor f.eks. fiskerisektoren må det satses på utvikling av høyteknologi innenfor produksjon, bioteknologibasert ressursutnyttelse, miljøvennlige og kvalitetsfremmende fangstmetoder, eller for den del utvikling av gode løsninger for å kunne levere fersk fisk når kunden etterspør det. Det burde være helt sentrale oppgaver for myndighetene å engasjere seg tungt i. Denne sektoren vil overveiende sannsynlig bli vår aller viktigste i framtida. Men også her opplever vi dessverre en passivitet fra Regjeringens side, ikke bare i forhold til en nødvendig satsing på de langsiktige tiltak, men også i forhold til de problemer næringen står midt oppe i i dag.

Kysten er inne i en krise. Vi ser at fiskerisamfunn står i fare for å legges øde. Oppdrettsnæringen sliter. Kongekrabben blir et stadig større problem i Finnmark. Regjeringens svar på disse utfordringene som kysten står overfor, er å tildele 60 nye oppdrettskonsesjoner og redusere antall fiskere i stedet for å tillate fritt fiske av kongekrabbe og øke kvotene på sjøpattedyr vesentlig.

Det er nødvendig å jobbe både kortsiktig og langsiktig for å nå næringspolitiske mål. Et eksempel på slike kortsiktige tiltak som Regjeringen burde ha satt i verk – og som Senterpartiet ønsker å komme tilbake til i forbindelse med behandlingen av budsjettet i høst – er å innrette permitteringsreglene på en måte som gjør at bedriftene kan holde på den kompetanse de ansatte representerer, f.eks. innenfor verftsindustrien, ikke slik som Regjeringen gjør, å tvinge bedriftene til å si opp ansatte med verdifull kompetanse på grunn av kortsiktig mangel på oppdrag.

SND må tilføres tilstrekkelige midler for å kunne bistå med finansiering av nødvendige investeringer, og det må satses videre på næringshagekonseptet.

Det må utvikles skatteincentiver på andre områder enn forskning for å sikre at en størst mulig del av avkastningene går til investeringer i ny næringsvirksomhet.

Bevilgninger til infrastruktur må økes – til veier, havner, jernbane og ikke minst til bredbånd.

Senterpartiet er overbevist om at den næringsnøytralitet denne regjeringen står for, er en feilslått politikk for Norge. Det er slett ikke gitt at ensidige skattelettelser som finansieres ved kutt i næringsrettede virkemidler, er det som gagnar næringslivet på lang sikt.

Inge Lønning (H): «Norske politikere skaper avmakt» står det som overskrift i Aftenpostens kronikkspalte i dag – på en artikkel av Thorbjørn Jagland. Det er en leseverdige artikkel, men overskriften er etter mitt skjønn ikke helt treffsikker.

Det Jagland peker på, er det fenomen at makt og ansvar i dagens norske system viser tydelige tegn til å skille

lag. Han peker med rette på at parlamentarismen forutsetter at makt og ansvar følges ad, at det er opposisjonens forpliktelse i parlamentarismen som system å se til at det til enhver tid finnes et troverdig regjeringsalternativ. I stedet har vi de seneste år sett en klar tendens til, slik Jagland riktig beskriver det, at man velger den korteste vei, nemlig å skape tilfeldige flertallskonstellasjoner mellom opposisjonspartier som egentlig er uenige om det meste – med ett formål: å påføre Regjeringen nederlag.

Thorbjørn Jagland skriver:

«Fremskrittspartiet har ved hjelp av oljepenger kunnet bruke resten av opposisjonen til å undergrave den regjeringen partiet støtter.»

Blant de partier Jagland ikke nevner ved navn, som har latt seg bruke, er hans eget parti. I sentrumsregjeringens tid gikk Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet hånd i hånd for å påtvinge regjeringen det eventyret som het IT Fornebu. Det er blitt relativt stille om det eventyret i ettertid – av gode grunner. I denne perioden falt man for fristelsen til å være med på et barnehageforlik som man egentlig var imot, og som ingen av partene ville vedkjenne seg fullt ut.

Dette er et problem dersom parlamentarismen som statsskikk skal kunne overleve i fremtiden, men problemet ligger først og fremst hos det største opposisjonspartiet i denne sal, som er det partiet som har lengst regjeringserfaring. Hvis ikke Arbeiderpartiet hadde latt seg friste til å gi seg ut på det slingrebrettet som Jagland beskriver, så hadde ikke situasjonen vært slik den er.

I første del av dagens trontaledebatt hadde vi tilløp til en debatt om norsk utenrikspolitikk. Den forstummet ganske raskt. Men det man kan konstatere, er at det flertallsalternativ som Arbeiderpartiet har annonsert at man imøteser og vil gå inn for i neste stortingsperiode, pr. i dag består av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Det vil være en splitter ny form for regjeringssamarbeid i norgeshistorien, nemlig et regjeringssamarbeid mellom tre partier som er vilt uenige om norsk sikkerhets- og utenrikspolitikk. Vi har hatt regjeringskoalisjoner som har hatt betydelig uenighet om deler av den politikk regjeringen fører, men vi har aldri opplevd en regjeringskoalisjon som spriker på det mest avgjørende punkt, nemlig når det gjelder å ivareta Norges vitale sikkerhetspolitiske og utenrikspolitiske interesser.

I en situasjon hvor EU – som enkelte i denne sal fremdeles omtaler som et prosjekt – er i ferd med å omfatte alle europeiske land i et forpliktende, gjensidig samarbeid, vil to av de tre fremtidige regjeringspartier svare på dette ved å frikoble Norge ytterligere og ved å markere at Norge bør gå en annen vei. Senterpartiet ønsker at Norge skal si opp EØS-avtalen umiddelbart, så vidt jeg har forstått. SV ønsker at man skal si den opp, kanskje med ørlite grann betenkningstid. SV ønsker at Norge skal melde seg ut av NATO. Senterpartiet bruker enhver anledning til å kappspringe med SV for å innta plassen som det mest vimsete parti i denne sal når det gjelder utenriks- og sikkerhetspolitikk. Dette er med respekt å melde ikke et troverdig regjeringsalternativ, og det er forbløffende at Arbeiderpartiet i det hele tatt vil smake på det.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Det er en interessant debatt som er i ferd med å rundes av i løpet av kvelden. Det er interessant å høre de forskjellige fra Regjeringen forsvare trontalen og Regjeringens politiske plattform i forhold til den virkeligheten vi alle ser i et noe ulikt politisk lys.

Når det gjelder justissektoren, oppfatter i hvert fall jeg at denne regjeringen har en ambisjon om å bidra til redusert kriminalitet. Problemet mitt er å se hva slags måte man faktisk har tenkt å gjøre det på. Man snakker om økt satsing på politiet, mens faktum er at den sittende regjeringen ved de to siste budsjettforlikene har sett seg tvunget av Fremskrittspartiet til å foreta en økt tildeling av ressurser til politiet.

Hva er konsekvensene av den holdningen Regjeringen forfekter? Jo, det er dessverre en stadig økende utrygghet ute blant folk flest. Det er et paradoks for meg at en regjering bestående av Høyre, Kristelig Folkeparti, med sitt grunnsyn som stadig vekker påpekes, og Venstre, som har statsråden, ikke tar mer innover seg alvoret som ligger i dette.

Det er også slik at jeg ser på trontalen som en «skryteliste» over ting som Regjeringen påberoper seg å ha gjort. Men hva i all verden hjelper det å ha fine planer og visjoner hvis man ikke følger det opp økonomisk? Det må være en sammenheng her, hvis ikke blir dette et spill for galleriet. Folk utenfor dette huset har problemer med å kjenne seg igjen når vi debatterer forhold som har med kriminalpolitikk å gjøre.

Så står statsministeren her i dag og sier at man har gjort noe med gjengangerkriminaliteten. Ja, det har man gjort, men det er altså ikke mer enn et minstemål etter mitt skjønn. Man har nå økt den berømte konkurransen fra en og en halv gang til to ganger. Det er altså ambisjonsnivået til denne regjeringen. Jeg skulle ønske at justisministeren kunne komme til Stortinget og si: Vi ønsker nå en dreining, hvor hver enkelt kriminell handling blir straffet individuelt. Hvis man begår én kriminell handling, blir man straffet for den. Begår man ti kriminelle handlinger, blir man straffet for én, kanskje to. Dette er med på å skape avmakt, og det er med på å skape et misforhold mellom det de av oss som oppholder seg på innsiden av dette huset, oppfatter som rettferdig, i forhold til det som man oppfatter som rettferdig på utsiden.

Utfordringene står i kø. Vi har en skillelinje mellom justissektoren og helsevesenet i forhold til psykisk syke mennesker. Hvor er regjeringspartiernes ambisjon der? Disse menneskene er i et vakuum mellom disse to sektorene. De passer ikke inn i fengslene, og det er slett ikke plass i psykiatrien, noe som igjen betyr at disse menneskene blir kasteballer i systemet. Regjeringen har etter mitt skjønn ingen ambisjoner om å gjøre noe med dette – ikke foreløpig iallfall.

En annen ting er politiets rolle og forventningene fra oss på Stortinget, og også ute hos folk. Politiet i Norge er kjempegodt. Det er masse flinke folk som gjør så godt de kan, men rammebetingelsene er, etter mitt skjønn, langt på vei umulige i forhold til forventningene. Så sier Regjeringen i trontalen:

«Over 1 200 stillingar er omdisponerte i samband med samanslåing av fleire politidistrikt og det utviklingsarbeidet som er gjennomført i heile politiet. Over 400 årsverk er frigjorde for omfordeling til publikumsretta og operativ teneste.»

Disse stillingene tror jeg folk utenfor dette huset har problemer med å se. Jeg tror de har problemer med å kjenne seg igjen i dette. Når de ringer og ber om hjelp og får beskjed om at de må ringe i kontortiden, vi har ikke anledning, vi er alene på vakt og har ikke mulighet til å rykke ut, oppstår det et avvik mellom det som er ambisjonsnivået til Stortinget, og den virkeligheten som folk flest berøres av. Der hadde iallfall mitt ønske til Regjeringen vært at man var mer ambisiøs. Vi har en soningskø, som folk har vært inne på før i dag, som dessverre ikke reduseres. Vi er nødt til å ha en endring i forhold til hva vi oppfatter som viktigst. Til nå har det etter mitt skjønn vært slik at vi har vært veldig fokusert på gjerningsmannen og gjerningsmannens rolle. Jeg håper at det vil komme en dreining, hvor vi tar mer hensyn til offerets situasjon.

Så har enkeltpersoner fra Regjeringen i dag vært oppe og sagt noe om at Regjeringen står trygt, Regjeringen står godt, og man fører en god politikk. Kanskje skulle flere i regjeringspartiene ta innover seg det valgresultatet som var. Kanskje man da ville oppdage at det var et visst misforhold mellom det man tror, og det som er virkelighet.

Sist, men ikke minst, vil det være mulig for denne regjeringen å gjøre noe mer vesentlig på justissektoren. Den mangler kun politisk potens.

Lars Rise (KrF): Det er blitt minnet om i debatten tidligere i dag at Norge er mulighetenes land når det gjelder naturressurser og næringsutvikling. I tillegg har Norge en unik posisjon både når det gjelder å bidra internasjonalt til miljø og utvikling og til konfliktløsning og fred. Som et av verdens rikeste og beste land å bo i har vi en enestående mulighet til å gjøre en innsats – ikke minst også fordi vi i mindre grad enn andre land mistenkes for å ha egne økonomiske eller maktpolitiske motiver for innsatsen.

Kristelig Folkeparti er glad for at Regjeringen vil følge opp sitt sterke internasjonale engasjement og gi aktiv støtte til FNs sentrale rolle. Det er grunn til å gratulere Regjeringen med en betydelig fremgang i fredsforhandlingene i Sudan etter en utrettelig innsats i en av de blodigste og lengste krigene i Afrika. Vi støtter også Regjeringens offensive menneskerettspolitik, en fortsatt opptrapping av bistanden og videre arbeid for gjeldslette og en mer rettferdig verdenshandel.

Det har vært bred oppslutning om den politikk Regjeringen har ført i kampen mot internasjonal terrorisme og i arbeidet for å hindre spredning av masseødeleggelsesvapen. Terror kan aldri forsvares. Det er et middel som ikke kan rettferdiggjøres, uansett sak. Det å gå målrettet inn for å drepe sivile og uskyldige for å fremme et politisk mål, er fullstendig uakseptabelt.

Hvordan skal vi så bekjempe terrorismen? Mer enn militær makt må vi ta i bruk politiske, juridiske og økonomiske virkemidler. Og vi må gjøre mer enn det. Vi må se på selve årsaken til terror. Vi må endre grunnen til at mennesker lar seg verve og bruke i terrorens navn. Høy-nivåkonferansen Norge tok initiativ til i New York, vektla nettopp de underliggende årsakene til terror.

Det innebærer å bygge sterke og velstyrte stater. I land der regimet bryter menneskerettene, undertrykker egen befolkning og ikke gir noe håp om et bedre liv, der vokser hatet og ekstremismen, og terrorisme gis gode vekstivkår. Norge må derfor kjempe for ivaretagelse av menneskerettighetene – frihet og rettferd for alle mennesker. Regimer må etterstrebe verdier som fred og rettferd, det vil gjøre oss alle sikrere og tryggere for hat og angrep.

Vi vet at ideologier og religioner misbrukes i terrorens navn. Men i alle de største religionene og for de fleste troende er jo kjærlighet, respekt og medmenneskelighet helt sentralt. Selvmordsterror har egentlig ingen hjemmel i islam. Terroren kjenner ikke verdier som fred og medmenneskelighet. Vi kan derfor ikke utrydde et folk eller bombe et land for å bli kvitt terror. Vi kan ikke erklære krig mot islam bare fordi noen fanatikere misbruker religionen. For å forhindre misbruk av religion og hat blant mennesker av ulik religiøs tilhørighet trenger vi heller en religiøs dialog og forståelse. Vi trenger respekt for fundamentale verdier som deles av de aller fleste mennesker og slik bidrar til å gjøre verden trygg for mangfoldet. Her har religiøse ledere et stort ansvar.

Som statsministeren sa på Terrorismekonferansen i New York, må vi også ha fokus på barna for å bekjempe terrorisme. Barna er vår framtid og vårt håp om en bedre verden. Vi må sikre at alle barn får sine rettigheter ivare tatt, og at de skal slippe å vokse opp i urolige og hatefulle omgivelser. Utdanning for barn må fokusere på toleranse og respekt. Om en ikke klarer å elske sin neste, må en lære seg å leve sammen og løse konflikter med fredelige midler.

Vi må arbeide for fred. Og vi må vite hva slags fred vi vil ha. Det handler ikke om å vinne kriger, det handler om å unngå kriger. Kristelig Folkeparti ønsker ikke å arbeide for fred slik USA har gjort i Irak, og slik de legger opp til i sin nye doktrine om forkjøpsangrep. Vi tror ikke på ett lands totale dominans i verdenspolitikken. Kristelig Folkeparti har tro på internasjonalt samarbeid og internasjonale avtaler og lover. Kristelig Folkeparti mener det bare er FN som er i stand til å spille en global hovedrolle i arbeidet for fred og sikkerhet. FN skal og må derfor fortsatt være hjørnesteinen i norsk utenrikspolitikk, slik Regjeringen legger opp til. Kristelig Folkeparti gav sin tilslutning til FN-sporet i Irak-konflikten, og mente det var galt av USA å gå til angrep på Irak, og uten støtte fra FN. Som okkupasjonsmakt har USA nå et særlig ansvar for freden og sikkerheten i Irak, men FN må få en sentral rolle i den internasjonale bistanden og den politiske prosessen fram mot et demokratisk valgt styre i landet.

Videre må Norge arbeide for at FN styrkes og reformeres som institusjon. Det vil kunne øke FN's legitimitet og autoritet.

Den tøffeste kampen vi nå må vinne, er kampen mot ekstrem fattigdom. Den dype kløften mellom fattige og rike gjør verden utrygg og er fortsatt den største globale utfordringen vi har. Over 1,2 milliarder mennesker vokser i dag opp uten fundamentale rettigheter.

Bare med konkret handling kan vi hjelpe hvert enkelt menneske ut av fattigdom.

Britt Hildeng (A): Regjeringen Stoltenberg inngikk rett før den gikk av, en avtale med arbeidslivets parter om et mer inkluderende arbeidsliv. Avtalen hadde tre viktige målsetninger:

- en nedgang i sykefraværet på 20 pst.
- få flere eldre arbeidstakere til å stå lenger i arbeid
- få flere funksjonshemmede i arbeidslivet

Stoltenberg-regjeringen la i sitt budsjettforslag et godt grunnlag for at staten skulle kunne følge opp sin del av avtalen. Men allerede før Stortinget hadde behandlet avtalen og Stoltenberg-regjeringens forslag til gjennomføring, var flere av Bondeviks statsråder ute og sådde tvil om Regjeringens intensjon. Umiddelbart ble det understreket at dersom sykefraværet ikke ble redusert med 20 pst., ville en vurdere å si opp avtalen etter halvått løp.

Ved enhver mulig anledning har det fra regjeringshold, spesielt fra arbeidsministeren, vært snakket om en evaluering av avtalen, men Regjeringen synes i liten utstrekning å være opptatt av statens ansvar for gjennomføring av avtalen. Dette ble klart illustrert av arbeidsministeren i sommer. Ifølge Dagens Næringsliv mente han det var uheldig at NHO hadde fredet sykelønnsordningen og intensjonsavtalen ut 2005. Som et svar til NHO erklærte arbeidsministeren at avtalen om et inkluderende arbeidsliv fra statens side allerede i høst kunne bli sagt opp. At arbeidsministeren på den måten gikk på tvers av NHOs synspunkter, var ganske oppsiktsvekkende, skjønt overrasket burde man ikke være dersom man hadde fulgt Regjeringens håndtering og manglende oppfølging av avtalen.

Det offentlige del av avtalen innebar etablering av en organisasjon som skulle bistå bedrifter og offentlige institusjoner med tilrettelegging for at syke, eldre og uføre skulle kunne fungere på sin arbeidsplass.

I sitt første budsjett startet Bondevik-regjeringen sin praktiske oppfølging ved å kutte 60 mill. kr av det Stoltenberg-regjeringen hadde avsatt til dette formålet.

Intensjonsavtalen innebar en rekke offentlige økonomiske stimulerings tiltak, deriblant tilskudd til bedrifter for tilrettelegging for at funksjonshemmede og sykmeldte skulle kunne tilbakeføres til arbeid. Men etter et års virke var bare halvparten av de nye stillingene knyttet til intensjonsavtalen, besatt. Etter et og et halvt år stod fortsatt 95 pst. av tilretteleggingstilskuddet ubrukt. Og før sommeren, da tiltakene var i ferd med å ta seg opp, og en begynte å se nedgang i IA-bedriftenes sykefravær, stoppet Regjeringen bruken av en rekke stimulerings tiltak som skulle bidra til intensjonsavtalens målsetninger.

- Det ble midlertidig stopp i ordningen med kjøp av operasjoner for trygdens penger.
- Pengene til tilretteleggingstilskudd ble stoppet over sosialministerens budsjett og måtte tas over arbeidsmarkedstiltak med en langt mer byråkratisk søknadsprosedyre.
- Stopp ble det også i pengene til bedriftshelsetjenestens forebyggende tilretteleggingstiltak.

Mange spør seg om det er en bevisst trenering av intensjonsavtalen som skjer. Den mistanken blir ikke svekket av trontalens omtale av avtalen.

Igen legges det vekt på evalueringen av intensjonsavtalen, men fortsatt er det ingen vurdering av statens ansvar for avtalen eller forpliktelse eller viljeserklæring til å følge opp det trepartssamarbeidet som staten er en del av.

Bemerkelsesverdig er det også at verken statsministeren eller arbeidsministeren nevner intensjonsavtalen med et eneste ord i sine innlegg her i Stortinget i dag. Det er urovekkende signaler for alle dem som har hatt store forhåpninger til intensjonsavtalen, både arbeidstakernes organisasjoner og fra næringslivets organisasjoner.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Erna Solberg: Like etter at kommunevalget var avsluttet, ble det annonsert fra SVs leder Kristin Halvorsen at det kom til å bli en het høst på Stortinget. Jeg er ikke helt sikker på om trontaledebatten så langt i dag har gitt oss den samme følelsen av opphetning. Det kan vel være at ettertankens lys har kommet over denne forsamlingen og konstatert at det er den samme sammensetningen som man hadde etter valget i 2001, det er de samme politiske forholdene, det er det samme Stortinget som et skattetrett norsk folk valgte og satte sammen slik at det var mandat til en ny regjering med en annen politikk – en annen politikk som denne regjeringen følger og også kommer til å følge. Det er en politikk som dreier seg om å skape robusthet for norsk fremtid – en politikk som ikke dreier seg om å fordype seg i alle mulige problemer som skal løses nå, med mer oljepenger, men faktisk om at noe av det viktigste vi gjør, er å fornye vårt samfunn, slik at vi har grunnlag for velferden også i fremtiden.

Det betyr at det fortsatt skal være satsing på en generell økonomisk politikk som gjør at vi får ned arbeidsledigheten, får et mer fremtidsrettet norsk næringsliv med mulighet og optimisme, som det vi nå ser antydningene til, men som det er fullt mulig å ødelegge gjennom enten å ha en for ekspansiv økonomisk politikk eller ved å sette i gang skatte- og avgiftsøkningsspiralen, som var svaret på alle utfordringer på 1990-tallet.

Det er altså slik at det mandatet velgerne gav dette stortinget i 2001, faktisk står ved lag, og gjør det frem til 2005. Men det er vel da også en felles forpliktelse for alle som sitter i denne salen, å finne løsninger for folk – fra år 2001 til 2005 – og ikke bare bruke tiden til spill for å posisjonere seg frem til valget i 2005. Jeg tror at hvis vi

ønsker å rette opp noe av inntrykket av norsk politikk overfor velgerne, er det kanskje viktig at vi også tar innover oss at vi alle har et mandat til å finne felles løsninger innenfor periodene mellom stortingsvalgene, og ikke bare posisjonere oss frem til det neste stortingsvalget.

For Høyres vedkommende betyr det at vi pragmatisk kommer til å jobbe videre med en politikk for lavere skatter, en politikk for å få en bedre skole og ikke minst for å fornye grunnlaget for vårt velferdssamfunn. Det dreier seg om å få en bedre fungerende offentlig sektor, både innenfor overføringsordninger og innenfor selve det offentlige byråkratiet. Det dreier seg om å gi større frihet for bedrifter til å etablere seg, og det dreier seg om å forstå at det ikke er særlig gunstig i et land som allerede har rekordhøye lønninger – og lønnskostnadsproblematikk – samtidig å legge opp til en skattepolitikk som gjør at kapital blir dyrere i forhold til andre land.

Derfor har vi gjort noen valg i forhold til skattepolitikken ved å prioritere næringslivet. Jeg har fremdeles ikke hørt at det er mange som ønsker å reversere fjerningen av investeringsavgiften, eller at det er mange som ønsker å senke innslagspunktet for toppskatten, selv om de var imot å innføre den og å øke den.

Jeg har lyst til å kommentere noen påstander som er fremsatt i denne debatten, knyttet til differensiert arbeidsgiveravgift. For det første synes jeg at en del av den kritikken som rettes – ikke minst fra Arbeiderpartiets side – står i et grelt lys i forhold til hva de selv må vite er riktig. For det første er det et parti som har gått inn for en EØS-avtale. Går man inn for en avtale som EØS-avtalen, betyr det at vi går inn for å underlegge oss de rettsmekanismer som EØS-avtalen består av. Og disse rettsmekanismene gjorde at vi i 1999 tapte en rettsak. Det er slik at differensiert arbeidsgiveravgift er definert som statsstøtte. Etter den tiden har Sverige fått avslått sitt ønske om en tilsvarende ordning. Etter det har kommisjonen tatt opp overfor ESA et ønske med en klar presisering om at den fortolkningen som ESA gjorde, som gav Norge en mulighet til å fortsette i fire år med differensiert arbeidsgiveravgift, ikke var riktig, og at de måtte stramme det til. Og da er det ikke mulig å oppheve alt dette gjennom politiske vedtak.

La meg si én ting om det politiske spørsmålet ved å bruke protokoll III. Det er ikke slik at det bare er en opphevelsesklausul for politikere som ønsker et annet resultat. Det skal altså usedvanlige omstendigheter til for å gjøre det. Vi har fått gjennomslag for en usedvanlig omstendighet som dreier seg om tiltakssonen, som altså ikke er tilfeldig. Men det dreier seg ikke om noe man bare kan trekke opp av hatten og si at dette skal andre kunne innrømme Norge, når det faktisk er EU-kommisjonen som har initiert innstramningen fra ESA.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): I flere kommuner pågår det nå en interessant debatt om endringer i kommunestrukturen. Det synes Arbeiderpartiet er svært posi-

tivt. Stortinget vedtok imidlertid for noen år siden, etter – skal vi si – et sterkt påtrykk fra Høyre, at slike endringer kun skulle skje der de hadde lokal tilslutning.

I Nationen 17. september åpner kommunalministeren for sammenslåing ved tvang. Samtidig kritiserer hun faktisk Arbeiderpartiet for en politikk som hennes eget parti presset igjennom i Stortinget. Det reiser tre spørsmål:

1. Har Høyre nå endret syn i forhold til det som de presset igjennom som standpunkt i Stortinget for få år siden?
2. Er i så fall Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringen Bondevik enige i at det er Regjeringens politikk å kunne gjennomføre kommuneendringer ved tvang?
3. Er det i så fall klart hvilket tidspunkt Regjeringen vil legge fram forslag for Stortinget om slike endringer?

La meg så til slutt understreke når det gjelder EØS-avtalen, at det interessante i den saken er at Regjeringen aldri forela for Island og Liechtenstein om de kunne være enige i at usedvanlige omstendigheter gjaldt et større område enn Nord-Troms og Finnmark.

Statsråd Erna Solberg: La meg fortsette med det siste Karl Eirik Schjøtt-Pedersen sa. Det er slik at vi har snakket med Liechtenstein og Island. Og vi har vært igjennom en meget vanskelig prosess for å få ja til det som representanten Schjøtt-Pedersen tidligere omtalte som en tilfeldig grense, men som altså er tiltakssonegrensen i Norge, og som det langt fra er tilfeldig hvor man har trukket. Man har altså hatt en prosess som har vært vanskelig, og vi har så vidt klart å berge tiltakssonen.

Det hadde ikke vært nok om bare EØS hadde sagt at vi ikke ville ha dette med, altså at vi innenfor EFTA-pilaren kunne sagt at vi ikke ville ha det med. EU måtte også ha godkjent og akseptert at man ikke brukte ESA. Og hvis den godkjenningen ikke kom, ville vi ha kunnet komme i konflikt med EU om at dette skulle holdes utenfor, og da ville det vært en rekke ulike tiltak som ville gjort det vanskeligere for norsk næringsliv, hvis vi altså ikke hadde hatt denne ordningen godkjent og akseptert også fra EU-kommisjonen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) (fra salen): President, jeg ber om ordet til å rette en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Ja, den må være meget åpenbar.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Statsråden kom i skade for å gi inntrykk av at et vedtak etter ODA-protokoll 3 må forelegges EU til godkjenning, med andre ord at også tilsvarende bruk av EUs regelverk må forelegges EFTA til godkjenning. Det må det ikke. Det er en selvstendig beslutning i Ministerrådet som er en overprøving eller tilsidesetting av ESAs respektive kommisjonsvedtak.

For øvrig registrerer jeg at statsråden ikke svarte på mine spørsmål.

Presidenten: Misforståelsen er sikkert oppklart.

Statsråd Erna Solberg: Det er helt riktig at vi ikke må ha det godkjent i EU. Men samtidig ville vi da vært i en situasjon hvor vi hadde en ulovlig statsstøtte for norske bedrifter som vi hadde sagt at ESA ikke hadde kompetanse for, og da hadde vi hatt spørsmål om hvordan EUs regelverk ville vært å forstå i forhold til de bedriftene hvis det kom en dumpinganklage mot de samme bedriftene.

Presidenten: Presidenten er sikker på at dette er meget klart for salen nå. (Munterhet i salen)

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg vil få henvise til det faktum at Norge i dag har langt flere kommuner enn hva man til sammenligning har i både Sverige og Danmark. Her i Norge har vi ikke hatt noen omfattende reform av kommunestrukturen siden tilbake på 1960-tallet, da altså antallet kommuner ble redusert med 290 etter forslag fra Skei-kommisjonen. Og siden 1967 er 20 kommuner forsvunnet, 19 av dem i 1994 og én i 2002.

Fremskrittspartiet fremmer i dag 16 ulike forslag for å få klarhet i hva Regjeringen egentlig står for i enkelte viktige politiske saker. Og etter min informasjon er det slik å forstå at Regjeringen og regjeringspartiene ikke vil støtte forslaget til Fremskrittspartiet på dette området. Jeg synes det er merkelig at det ikke er mulig å støtte dette forslaget, og jeg ber om en forklaring fra statsråd Erna Solberg, siden jeg ser det slik at det må da være i Erna Solbergs ånd å støtte forslaget fra Fremskrittspartiet.

Statsråd Erna Solberg: Jeg har gjentatte ganger varslet at vi i kommuneproposisjonen for 2005, altså den som kommer våren 2004, kommer til å ha en gjennomgang av de prosessene som har vært, og en diskusjon om hvilke prinsipper som i så fall skal gjelde videre. Vi har derfor ikke følt behov for å lage en egen stortingsmelding om en ny kommunestruktur.

Regjeringen står fast på frivillighet, og det er altså ikke slik at jeg har varslet en endret linje. Derimot har jeg sagt at vi har et dilemma hvis fem kommuner diskuterer kommunesammenslutning, og fire av dem skulle finne på å si ja, og den femte som ligger i midten, ikke sier ja. Da synes jeg det ville være naturlig, av hensyn til helheten, for alle at ikke den femte kommunen skal kunne blokkere for en kommunesammenslutning. Samtidig har jeg presisert veldig sterkt at Regjeringen står for frivillighetslinjen, vi står for det.

Det er også slik at det er foretatt én votering over det spørsmålet etter det Karl Eirik Schjøtt-Pedersen tidligere nevnte, den voteringen ble tatt våren 2000. Da stemte ikke Høyre for gjentakelse av det samme standpunktet.

Heikki Holmås (SV): En av de aller viktigste sosiale menneskerettighetene er retten til et sted å bo. Derfor skulle vi tro at en regjering som til stadighet slår seg selv så hardt den kan på brystet over sin egen satsing mot fattigdom, ville være med på å skaffe bolig til alle de folkene som – for å sitere fattigdomsmeldingen – «trenger det mest». Regjeringen har allerede sagt at man ikke trenger

å satse på ungdom, de trenger det ikke mest. Folk som har dårlig råd, og som mangler et all right sted å bo, trenger det ikke mest. Potten på boligtilskudd går bare til flyktninger, til bostedsløse og til psykisk utviklingshemmede.

Kommunalministeren har tidligere sagt at det ikke bare er å bygge seg ut av boligproblemene. Men nå viser det seg at når kommunene har satt seg ned og brettet opp ermene for å gjøre en innsats i kampen mot bostedsløshet og for å ta imot flyktninger, mangler Husbanken 100 mill. kr i boligtilskudd for å løse disse problemene. Hvordan kan statsråden hevde at hun driver en troverdig kamp for å skaffe bostedsløse og flyktninger et sted å bo, når hun forkaster en fjerdedel av kommunenes prosjekter?

Statsråd Erna Solberg: Det er altså slik at det boligtilskuddet som vi gir i dag, deles i to ulike deler. Den ene delen går til kommunene, til boligsosiale handlingsprogram. Det innebærer å gi støtte til at enkeltpersoner kan komme seg inn i en permanent eierbolig. Der er det betydelig flere grupper enn dem som ble nevnt av representanten Holmås, som faktisk får hjelp. Det er personer som trenger det som et ekstra tilskudd, ikke minst kan det være funksjonshemmede. Det kan være enslige forsørgere som trenger akkurat den hjelpen for å komme over kneiken. Men det går altså til en strategi som kommunene selv velger. Halvparten går til det.

Den andre halvparten går til at kommuner kan investere og kjøpe utleieboliger til enkelte grupper, bl.a. til bostedsløse og flyktninger. Det er riktig at en nå i forhold til de ønskene som kommunene har når det gjelder flyktningboliger, mangler en sum i forhold til søknadsstrømmen på bortimot 100 mill. kr. Samtidig har vi aldri gitt så mye penger som vi gir i år nettopp til formålet flyktningboliger. Det er faktisk et problem at det synes som at man driver mer og mer over til at man skal ha tilskudd til kommuner som tidligere klarte seg med integreringstilskuddet for å løse boligspørsmålene. Det blir litt slik at man ønsker dobbelt opp for samme type integrering.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Jan Simonsen (uav): Fremskrittspartiet var fra starten av et liberalistisk, iallfall et liberalt, parti, et parti som snakket om enkeltmenneskers frihet, som var imot formynderi, som hadde kamp mot offentlige inngrep i sitt partinavn, som var tilhenger av personlig frihet og reduksjon av unødvendige forbud og reguleringer. Det var et parti som ville gi enkeltmennesker armslag. Innvandringspolitikken var underordnet. I dag er innvandringspolitikken blitt så overordnet for Fremskrittspartiet at man er villig til å foreta vesentlige innskrenkninger i nordmenns personlige frihet, bare det kan føre til noe reduksjon i innvandringen. Jeg skal ta noen eksempler.

I dag er det en målsetting at alle norske studenter skal ta minst ett semester i utlandet. Mange norske ungdommer studerer på heltid i land som USA, Australia, Tsjekia og Storbritannia, og de blir forelsket. De blir selvføl-

gelig forelsket i personer av det annet kjønn i det landet hvor de studerer. Når de så er ferdige med studiene etter tre–fire år og de er 21 og 22 år gamle, ønsker de å ta ektefellen sin til Norge. Da kommer formynder Carl I. Hagen inn og sier: Nei, ektefellen din må være minst 24 år gammel før vedkommende får lov til å flytte sammen med deg til Norge – seks år eldre enn myndighetsalderen. Og som om ikke det er nok, skal man altså også ifølge Carl I. Hagen og Fremskrittspartiets forslag måtte besitte en egen egnet bolig før man kan ta ektefellen til Norge. Og det er ikke sikkert at alle har så flott bolig som den Carl I. Hagen fikk vist fram i Se og Hør nylig, eller den som vi har sett avbildet i dagsavisene i det siste.

Jeg er selv i den situasjonen at når jeg er ferdig på Stortinget om to år, vil jeg sannsynligvis ikke disponere en egen egnet bolig, og jeg vil ikke ha den boligstandarden som gjør at jeg har lov til, hvis Carl I. Hagen skulle bestemme, å ta en ektefelle til Norge, selv om vedkommende måtte være langt over 24 år gammel.

Da EØS-avtalen første gang ble vedtatt, var noe av det mest positive det frie arbeidsmarkedet. Det ble hyllet av Fremskrittspartiet fordi det gav en vesentlig økning av vår personlige frihet som nordmenn. Vi kunne ta oss jobber i Spania, Hellas, Tyskland og Frankrike. Vi kunne etablere oss med en liten fortausrestaurant i Torre Vieja i Spania, hvis vi ønsket det. Nå utvides EU, slik at mulighetene til ytterligere å øke vår personlige frihet er til stede. EU utvides med land i Øst-Europa, med flotte land som Tsjekkia, Polen og Ungarn, og det gir oss mulighet til å ta jobber der på grunn av det frie arbeidsmarkedet. Vi kan ta med våre norske sparepenger og flytte til disse lavkostlandene, kjøpe oss en restaurant eller et lite hotell i Praha eller i noen av de fine landsbygdene i Polen eller Tsjekkia. Norske ungdommer vil kunne ta seg jobb som skitrenere i Zakopane. Det ordner seg muligheter for norsk ungdom i et nytt og interessant arbeidsmarked i Øst-Europa, hvis ikke Carl I. Hagen igjen kommer og klarer å få Regjeringen med seg på å ødelegge denne utvidelsen av vår personlige frihet, for nå ønsker han å regulere det frie arbeidsmarkedet i EØS-avtalen. Han vil ha overgangsordninger. Han ønsker ikke at polakker og tsjekkere skal kunne komme til Norge for å arbeide. Og da stiller jeg spørsmålet: Vil polakkene og tsjekkerne da akseptere at nordmenn kommer til Polen og Tsjekkia for å arbeide eller for å investere sine sparepenger? Er det ikke slik at et fritt arbeidsmarked må gå begge veier, det kan ikke være ensidig?

Det Carl I. Hagen sa på TV i dag, at det er noen tidligere medlemmer som ikke har klart å følge med i partiets utvikling, kan jeg så menn være enig i. Utviklingen har gått fra liberalisme til noe helt annet, og jeg vet ikke helt hva jeg skal sette som navn på dette «noe helt annet». Å kalle det for fascisme ville være en overdrivelse. Å kalle det for sosialisme ville være galt, for det er jo mange sosialister i denne salen som er langt mer liberale enn Carl I. Hagen, og som i det minste ville tillate Jan Simonsen å ta med en ektefelle fra utlandet selv om han ikke har en stor nok bolig! Kanskje det rette ordet er «formynderi».

Fremskrittspartiets utvikling har gått fra liberalisme til formynderi.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, får en taletid på inntil 3 minutter.

Torny Pedersen (A): I årets trontale ble det bl.a. sagt at det viktigste grunnlaget for verdiskaping er en høy deltagelse i arbeidslivet. Vi har i dag 110 000 arbeidsledige. Hvilken verdiskaping er det i det, og hva har Regjeringen gjort? Det ble også sagt at Regjeringens mål er å sikre bosetting, verdiskaping og levedyktige lokalsamfunn, og at områder med bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift skal få gode alternativer. Disse to utsagnene skurrer i mine ører, og statsministeren nevnte ikke den differensierte arbeidsgiveravgiften i trontaledebatten.

Når bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift trer i kraft 1. januar 2004, er jeg redd for at enda flere må stille seg i arbeidsledighetskøen, spesielt i Nordland og Nord-Trøndelag. Med en økning på 9 pst. vil omtrent hver sjettede bedrift måtte gi opp.

At ordningen forsvinner, handler ikke bare om hva EU eller ESA gjør eller ikke gjør, men om hva Regjeringen har gjort i saken. At store deler av Distrikts-Norge nå får tidenes avgiftsøkning, må Regjeringen og Fremskrittspartiet ta ansvaret for. I valgkampen prøvde Fremskrittspartiet å ta et skritt tilbake, men de må ta ansvaret for at de har sluttet opp om Regjeringens linje i denne saken.

Arbeiderpartiet mener at Regjeringen ikke har ivare tatt norske interesser på en god nok måte. Den burde ha stått på mer, reagert mye tidligere og vurdert å bruke unntaksbestemmelsene i EØS-avtalen for hele landet, slik som i Nord-Troms og Finnmark. Dette er jo en unntaksbestemmelse som EU-landene selv bruker. Hvorfor har ikke Regjeringen gjort det? Dessverre har Regjeringen selv konkludert med at det finnes ingen annen utvei enn å fastsette lik arbeidsgiveravgift for hele landet, selv om Erna Solberg mener noe annet.

Hva med de bransjene som ikke driver internasjonalt – hva har Regjeringen gjort for disse? Her *kan* det fastsettes lavere avgift.

Regjeringen har riktignok lovt full kompensasjon, men hvordan skal dette skje? Så langt er det milliarder i forskjell på de tiltak Regjeringen har foreslått, og dagens ordning. Og som bl.a. Unge Høyre i Nordland sier, er de foreslåtte kompensasjonsordningene på langt nær det som privat næringsvirksomhet får i merkostnader. For Nordland snakker vi faktisk om 785 mill. kr.

Pr. i dag mangler man både informasjon og forutsigbarhet når det gjelder varige tiltak for den enkelte bedrift. Jeg forutsetter at Regjeringen setter mer kraft bak kravene overfor ESA i den korte tiden som er igjen til 1. januar 2004. Differensiert arbeidsgiveravgift er det beste virkemiddel i distriktpolitikken.

Arne Sortevik (FrP): Noen ord til slutt i debatten om forhold som ikke er direkte omtalt i trontalen. Riktignok

nevnte statsministeren i en bisetning Kvalitetsreformen, men ellers er den vond å få øye på.

Kvalitetsreformen for høyere utdanning for universiteter og høyskoler er nå under full innføring. Det er en omfattende reform, med store endringer for institusjonene i undervisning og i rettleiding, og med stort innhold av obligatoriske oppgaver med tilhørende retting og tilbakemelding. Dette krever timer fra vitenskapelig personell, og timer krever stillinger, og stillinger krever lønn. Stor og dokumentert egenomstilling til tross, institusjonene trenger også penger for at dette skal bli en kvalitetsreform og ikke bare en karakterreform, der vi skifter fra tallkarakterer til bokstavkarakterer. Skuffende og passivt er det derfor at Regjeringen ikke omtaler dette i trontalen med tydelige varsler om å sikre god innføring og gjennomføring. Det er greit å ha det travelt, men det er dumt å snuble etter starten.

Nye overslag tyder på at vi trenger 50 milliarder kr for å ruste opp skolebygg i grunnskolen til tilfredsstillende standard. Regjeringens program på 15 milliarder kr blir for lite. Etter to år er det brukt 5 milliarder kr av 15 milliarder kr; inklusiv en budsjettlekkasje på 2 milliarder kr for 2004 er det fortsatt lang vei frem. Derfor anbefaler jeg igjen Fremskrittspartiets forslag nr. 8.

Regjeringens eneste fremviste tiltak finner vi i en stortingsmelding vi har til behandling, om ressursituasjonen i grunnskolen. Den inneholder to ting. Årsakene må kartlegges, sier Regjeringen, og man vil opprette et offentlig utvalg for å vurdere dagens kommunale eienomsforvaltning.

Dette dreier seg om verdier. Dette dreier seg om holdninger. Regjeringens holdning er åpenbart den at dette kommer til å ta lang tid. Jeg velger innhold fremfor bygningene, sa Høyres parlamentariske leder Oddvard Nilssen tidligere i dag. Fremskrittspartiets utfordring til Høyre og til Regjeringen blir da: Skal innholdet bli bedre, må en slippe foreldrene til i norsk skole. Men da må både Høyre og Kristelig Folkeparti ta skrittet fra foreldremedvirkning, som de nøyer seg med å omtale, til foreldreinnsflytelse og foreldremakt, slik Fremskrittspartiet vil ha. Det er skuffende passivt at ikke Regjeringen er opptatt av å gi foreldre større og tydeligere innflytelse og makt i skolen. Igjen ser vi at det snakkes om skolen i valgkampen, men at det blir mindre snakk og mindre handling når valgkampen er over.

Torbjørn Andersen (FrP): Rent innholdsmessig er selve trontalen trolig noe av det mest forutsigbare som blir framført her på Stortinget. Trontalen er de gode ønsker og de store målsettingers tale, og årets trontale var også stort sett innholdsmessig nesten helt identisk med fjorårets, der den ene selvfølgeligheten avløste den andre, selvfølgeligheter som en i de fleste tilfeller kan være fullstendig enig i.

Den påfølgende trontaledebatten som finner sted i Stortinget, er derimot som oftest en interessant debatt. Trontaledebatten har stor medieinteresse. Det er en debatt som ofte tar for seg de store linjene og de overordnede utfordringene i norsk politikk.

Deler av debatten i dag har i så måte vært interessant nok. Og når det gjelder Fremskrittspartiet, har partiet i år benyttet trontaledebatten til bl.a. å fremme 16 ulike forslag, som alle handler om viktige saker der Fremskrittspartiet mener det er behov for en avklaring. Disse 16 forslagene er som sagt fremmet for å avdekke regjeringspartiens syn på en del områder der Fremskrittspartiet mener det er viktig å få en nærmere avklaring på hva regjeringspartiene egentlig står for.

I ett av disse forslagene, forslag nr. 13, ber altså Fremskrittspartiet Regjeringen legge fram en melding om framtidens kommunestruktur i Norge. I svar på min replikk til statsråd Solberg tidligere i kveld redegjorde statsråden for sitt syn på dette forslaget. Svaret var negativt. Det var skuffende og nedslående, dessverre. Det er trolig Kristelig Folkeparti som må være bremsen her. Jeg er derfor skuffet over at Regjeringen ikke vil se nærmere på dette, gjerne i form av en egen stortingsmelding, der man fokuserer på en mer effektiv og rasjonell kommunestruktur, og at man aller helst gjør dette allerede i løpet av neste år, altså i 2004.

I dag har vi 434 kommuner i Norge. Sverige med dobbelt så mange innbyggere som Norge har bare 289 kommuner. I Danmark har man 275 kommuner. Dersom vi i dag hadde fulgt Christiansen-utvalgets innstilling fra 1992 om at ingen kommuner skulle ha under 5 000 innbyggere, ville det ha medført at antall kommuner ville ha blitt nøyaktig halvert fra dagens 434 til 217. Jeg mener derfor at det er viktig og på høy tid å reise en debatt om den framtidige kommunestrukturen i Norge. Jeg ser det som negativt at statsråd Solberg nå ikke vil vise mer handlekraft i denne saken, slik Fremskrittspartiet foreslår. Jeg må bare beklage det som har skjedd.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Bård André Hoksrud (FrP): I valgkampen var det mange partier, spesielt de sosialistiske partiene, med SV og Arbeiderpartiet i spissen, som tok et kraftig oppgjør med privatisering og konkurranseutsetting av eldreomsorgen i landet, og hevdet at dette bidro til en dårligere eldreomsorg på de sykehjemmene som var konkurranseutsatt. Det ble bl.a. krevd at man måtte stoppe videre konkurranseutsetting av sykehjems- og omsorgstjenester i kommunene på grunnlag av avsløringer bl.a. på Risen-ga bo- og omsorgssenter.

I dagens VG kan man dessverre lese om det som kan virke som overgrep ved en rekke offentlige sykehjem. Man har bl.a. avslørt at eldre er innlagt på skjermet avdeling uten demensdiagnose, at det brukes tvang det ikke er hjemmel for, at medisiner ikke låses forsvarlig inn, at personer ikke får pleie i tråd med behovet, og at pleiere ikke har tid til å aktivisere beboerne. I tillegg er det flere kommuner som ikke har rutiner for å fange opp og/eller rapportere svikt eller feil på tjenestene. Denne typen avsløringer er helt uholdbare og uakseptable.

Mange av disse lovbruddene har skjedd på offentlig drevne sykehjem. Dette viser at det viktigste ikke er om

driften er privat eller offentlig, men at man har klare krav til kvalitet, samt at man sikrer brukerne trygge og forsvarlige tjenester. Det viser også at mange kommuner har en minimumsbemanning. Dette er en sterkt medvirkende årsak til en rekke av bruddene i omsorgen. Det må derfor gis rammer som sikrer en forsvarlig bemanning innenfor omsorgsyirket.

Rapporten fra Statens helsetilsyn viser med all tydelighet at det er viktig å sikre en god kontrollordning som bidrar til å sikre alle brukere en verdig eldreomsorg.

Vi vet også at mange eldre er redde for å klage på de tjenestene de mottar fra kommunen, av frykt for å miste det tilbudet de allerede mottar. Det er jo slik for den enkelte bruker at det faktisk er bedre med et dårlig tilbud enn ikke noe tilbud. I dag er det slik at det er bukken som passer havresekken-prinsippet som gjelder, fordi kommunen kontrollerer seg selv. Jeg håper derfor at Regjeringen tar disse utfordringene på alvor, og at man innfører ordninger som sikrer en forsvarlig og verdig eldreomsorg.

Tor-Arne Strøm (A): Regjeringens jobb nr. 1 i tiden framover blir uten tvil å få ned den store arbeidsledigheten. Det har i dag vært stor fokusering på dette, og det er bra.

Spesielt skremmende er den store økningen i antall ledige innenfor industrien. Ifølge Aetat har hver tiende industriarbeider mistet jobben. Det er også grunn til å frykte at den reduserte lete- og borevirksomheten på norsk sokkel kan bety nye tusener av ledige innenfor petroleumsvirksomheten, kanskje opptil 20 000 hvis det ikke settes forgang i prosessen. Ved å starte oljeutvinning i Barentshavet vil man i hvert fall ikke risikere at så mange blir arbeidsledige. I verste fall kan sommel og trenering føre til tap av flere titusener arbeidsplasser. Industrien vil miste kompetanse i verdensklasse. Teknologiutviklingen, konkurransekraften og ikke minst industrien som sådan vil forvitte. Et anslag for oljevirksomheten i Barentshavet og Lofoten viser at det ved et høyt aktivitetsnivå vil generere 15 000 nye arbeidsplasser på landsbasis. I motsatt fall vil like mange falle bort de nærmeste årene. Dermed ligger ca. 30 000 arbeidsplasser i potten ifølge LOs, TBLs og Oljeindustriens Landsforenings tall. Vi har redskapen hvis vi vil bruke den.

Til slutt vil jeg også nevne den differensierte arbeidsgiveravgiften som bortfaller etter nyttår. Tap av tusenvis av arbeidsplasser kan bli konsekvensen av Regjeringens forslag til støtteordninger. Nesten halvparten av landets kommuner vil bli rammet. Lokale bedrifter som i dag betaler lavere avgift, må ut med flere millioner kroner når avgiften økes til 14 pst. Kommunalminister Erna Solberg har sagt at pengene skal tilbakeføres til de samme regionene som rammes. Men det vil ikke løse problemet hvis ikke hver enkelt bedrift får igjen like mye som den taper. Det hersker stor usikkerhet, og jeg frykter at støtten bare kommer til å bli smurt tynt utover. Lokale bedrifter er sterkt presset fra før. Dette vil komme på toppen av de problemene som man strir med.

Cirka 15 000 arbeidsplasser kan komme til å gå tapt i Sør-Troms, Nordland og Nord-Trøndelag. Det er konklusjonen i en rapport fra Bedriftskompetanse i Bodø i Nordland. Rapporten slår videre fast at 30 pst. av de nordnorske bedriftene som i dag har overskudd, vil gå med underskudd om ikke Regjeringen legger bedre ordninger på bordet. Vi kan i verste fall få enda større arbeidsledighet enn vi har i dag, og fraflytting fra Distrikts-Norge. Dette må tas skikkelig på alvor, ellers kan det gå riktig galt når det gjelder å bekjempe arbeidsledigheten.

Olemic Thommessen (H): «I vår tid preges samfunnet av stadig raskere endringer. Skal de mestres, kreves verdiforankring og fornyelse,» heter det i trontalens innledning.

Endring, mestring og fornyelse – ja, det er nettopp nøkkelord som også er viktige i kulturpolitikken. I Høyres bilde av det moderne samfunn er et fritt, dynamisk og utfordrende kulturliv en viktig brikke. Vår generelle evne til fornyelse og omstilling står i klar sammenheng med vår egen trening i kreativ virksomhet. For skaperevnen må trenes, som alle andre ferdigheter, det være seg idrett, matematikk eller snekring.

Den som lever i et monotont samfunn med få krusninger i hverdagens forutsigbare rutiner, vil i liten grad opparbeide skaperkraft, og over tid slå seg til ro med det og ha liten evne til omstilling. Mens den som lever i et samfunn med stort flerfold, den som daglig må tilpasse seg endrede omgivelser, som provoseres av kreative uttrykk som reklame, kunst eller andre språk, vil ønske å leve i skapende omgivelser og vil ha høy toleranse for endringer. Stoltenberg viste tidligere i dag til filmen «Good bye, Lenin!» Ja, det er nettopp en film som viser disse kontrastene, og jeg slutter meg til hans anbefaling: Gå og se den!

Et samfunn for endring og utvikling er et samfunn med et rikt kulturliv som utfordrer bestående strukturer og inviterer til deltakelse. I praktisk kulturpolitikk betyr dette prioritering av de deler av kulturlivet som viser evne til fornyelse, som prøver grensen mellom sjangere, som viser evne til å bygge internasjonale nettverk i sitt praktiske arbeid, som prioriterer produksjon fremfor administrasjon, og – ikke minst – som arbeider aktivt med sitt eget uttrykks kvalitetsstandarder.

Stortinget skal i denne sesjonen behandle Regjeringens nylig fremlagte melding om kulturpolitikken. Her ligger mange interessante føringer og forslag som lover godt for årene som kommer. Det må være et mål for behandlingen av kulturmeldingen at vi får en debatt, i og utenfor Stortinget, som tydeliggjør sammenhengene mellom et rikt kulturliv og et kvalitativt godt samfunn.

I debatten i dag har det vært mye fokus på det å skape nye arbeidsplasser, og ofte snakker vi om forskning og utdanning i den sammenhengen. La oss også huske på at kulturell kompetanse faktisk kompletterer bildet og vil være veldig, veldig viktig i årene som kommer.

Geir-Ketil Hansen (SV): En del talere fra regjeringspartiene har berørt samferdselsområdet i sine innlegg. De

har framhevet at på samferdselsområdet har Regjeringen gjennomført en revolusjon. Og det er ifølge et innlegg fra komiteens leder, Petter Løvik, påstått at det er gjennomført et krafttak på samferdsel de siste to årene.

Jeg vet ikke hva som her defineres med revolusjon og krafttak, men budsjetttrammen til samferdsel kan det ikke ha med å gjøre. En samferdselsstatistikk viser nemlig at samferdselsbudsjettets andel av statsbudsjettet de siste 20 årene er mer enn halvert, fra 6,7 pst. i 1980 til 2,6 pst. i 2003. Dersom vi tar kostnadene – altså egenkapitalbevilgningen – til Posten, NSB og Mesta ut her, er også samferdselsbudsjettet i rene kroner redusert, fra 25,5 milliarder kr i 2000 til 21 milliarder kr i 2003. Dersom vi i tillegg sammenligner Norge med Sverige og Danmark, bruker vi forholdsvis betydelig mindre enn Sverige på samferdsel. Vi bruker på samme nivå som Danmark, ca. 2,5 pst. av statsbudsjettet. Akkurat det faktumet blir en stor utfordring for alle partiene i salen når Nasjonal transportplan skal behandles til våren, nemlig å avklare om man mener det er riktig at vi i Norge, med vår geografi, skal bruke så lite – altså 2,5 pst., som er på samme nivå som Danmark – til samferdsel.

Det er mye en kunne ha sagt om Regjeringens samferdselspolitikk, men det blir det ikke tid til i kveld. Men å påstå at en rammereduksjon i milliardklassen er et revolusjonerende krafttak, det er så feil som det kan bli.

Morten Lund (Sp): Representanten Sanner sa i sitt svar på min replikk at det var ingen økonomer som hadde gått god for Senterpartiets økonomiske politikk. Det er rett og slett feil.

For det første når det gjelder rentepolitikken: Vi har fremmet forslag om at Norges Bank skal legge mindre vekt på anslag på inflasjon og ta mer hensyn til situasjonen i næringslivet. Vi forlangte i fjor lavere rente, som ville ha gitt lavere kronekurs. For et par uker siden fikk vi en rapport fra et uavhengig ekspertpanel, og overskrift etter presentasjonen er bl.a.: Dogmatisk bom. Renten ble satt ned for sent. Og det ble gitt karakteren Ng+ til Norges Bank i en av avisene. Dette er kritikk mot Norges Bank, men det er Regjeringens ansvar. Den høge kronekursen kostet fiske- og havbruksnæringen 2,5 milliarder kr i 2002, og det er egenkapitalen i de næringene som forsvant. 2 500 tapte arbeidsplasser i fiskeindustrien ble resultatet etter 1. januar 2002.

Så til finanspolitikken. Senterpartiet har fremmet forslag om mer fleksibel bruk av handlingsregelen, slik at det i visse situasjoner kan brukes mer oljepenger enn etter handlingsregelen for å forebygge ledighet, for å fjerne flaskehals, f.eks. i samferdselssektoren, og for å øke verdiskapingen når det er ledig kapasitet til det. Så la da SSB fram denne rapporten om økonomiske analyser i januar. De hadde da laget beregninger som sier at om en brukte 2,5 milliarder kr ekstra pr. kvartal over offentlige budsjetter til det offentlige innkjøp, ville ikke det gi pris- eller renteøkning. Senterpartiet har bare brukt 3–5 milliarder kr ekstra, til veier, til skoler, til boliger og til SND. Ifølge brev vi har fått fra NHO – foreningen

deres for bygg og anlegg –, fra SND og fra KS, ville de ekstra bevilgningene våre gitt 30 000 flere arbeid i dag.

Så viste det seg at i 2002 ble det brukt 10 milliarder kr ekstra av oljepengene. De gikk ikke til å stimulere næringslivet, de gikk til å betale ledighetskostnadene og for å kompensere for skattesvikt – skatte- og avgiftspolitikken som en del lønnspolitikken. SSB hadde den samme beretningen, de har sagt at om en gav det samme beløpet i skatte- og avgiftslettelse til personer som det de sa kunne ha vært gitt gjennom offentlige budsjetter, ville ikke det ha noen effekt på sysselsettingen. Regjeringen gav i 2002 rekordstore nedslag på toppskatt og utbytte-skatt. Likevel ble det et rådyrt lønnsoppgjør i 2002. Den medisinen som Høyre og Fremskrittspartiet har forfektet, virker altså ikke.

Inge Lønning (H): Den mest bemerkelsesverdige opplysning som er fremkommet under årets trontaledebatt, er opplysningen at Norge har en statsminister som er den organiserte kriminalitets beste venn. Hvis opplysningen hadde medført riktighet, ville det innebære at statsministeren burde ha sittet inne, og da i en helt annen bygning enn stortingsbygningen. Nå er det neppe noen risiko for at noen tror at opplysningen medfører riktighet, jeg hadde nær sagt verken her eller hisset, men desto mer beklagelig er det at repertoaret over hvilke karakteristikk som er gangbare i denne sal, utvides på en så vidt oppsiktsvekkende og dramatisk måte. Det ville være en fordel om Fremskrittspartiets parlamentariske leder bad om unnskyldning for at karakteristikken falt fra Stortingets talerstol, og den unnskyldningen bør adresseres både til statsministeren og til Stortinget.

Marit Arnstad (Sp): Jeg tar ordet på slutten av debatten for å kommentere litt av de spørsmål som er kommet omkring Senterpartiets forslag under debatten. Men jeg sitter ofte med en litt forstemmende følelse under denne type debatt. Jeg tror det var representanten Ryan som tidligere i kveld satte ord på den forstemmende følelsen, og i hans ordlyd var det vel noe slikt som at Stortinget gjør seg sjøl til meningsytrere framfor besluttede organ. Og av og til sitter jeg og det partiet jeg representerer, med den følelsen at Stortinget her sjøl definerer seg inn i en rolle der vi diskuterer et spill, der vi diskuterer konstitusjonelle spørsmål, men der vi altså gir fra oss muligheten til å diskutere en del av de konkrete sakene og den praktiske politikken som vi burde ha diskutert.

Senterpartiet har fremmet en del forslag i dag, og dem har vi fremmet fordi vi vet at det er et flertall i Stortinget som har stått ute i en valgkamp og lovt det samme som vi i disse spørsmålene. Og når representanten Akselsen tidligere i kveld anklaget og var bekymret over Regjeringens taushet i forhold til Hydro ASA, må en jo spørre seg: Skal også Arbeiderpartiet stå for den samme taushet i stortingsalen? Det gjorde de ikke under valgkampen. Skal de gjøre det her i kveld?

Når det gjelder spørsmålet om den differensierte arbeidsgiveravgiften, er kommunalministerens historiebeskrivelse helt rett, fram til at ESA gav Norge beskjed om

å forandre avgiften. Men så er det jo et faktum at Regjeringen har valgt en løsning som ennå ikke er behandlet av ESA, og de har ikke fått noen beskjed fra ESA-systemet om hvordan dette vil falle ut for Norges del. Man har altså vært så defensiv at man ikke har prøvd de mulighetene man faktisk har. Og man kunne hatt to veier å gå. Det ene er at man kunne ha brukt ODA-protokollen til å utvide unntakene i forhold til det Regjeringen har valgt å gjøre. Den andre måten man kunne ha gått fram på, er at man kunne ha unntatt en del virksomhet i Norge som ikke er i konkurranse med EU-virksomhet. Framfor alt gjelder det norske kommuner og fylkeskommuner, som alene må ta en avgiftsøkning på 2,1 milliarder kr dersom Regjeringens system blir gjennomført. Det har partiene også vært enige om. Og Senterpartiets spørsmål blir hvorfor det skal være så vanskelig å stemme for det i praktisk politikk.

Senterpartiets forslag om kulturlandskapet handler slett ikke om rikspolitiske retningslinjer eller om å lage noe hundremetersbelte, det handler om at jorda skal dyrkes og kultiveres. Hvis det kan skje lokalt, er det ingenting som er bedre enn det. Og hvis sakene i forbindelse med det kan avgjøres lokalt, er det ingenting som er bedre enn det. Men vi savner virkemidler for å ivareta kulturlandskapet, og det er det Senterpartiet i dag etterlyser.

Statsråd Erna Solberg: Jeg har lyst til bare å komme tilbake til noe i mitt tidligere replikkordskifte, nemlig spørsmålet om forslaget fra Fremskrittspartiet om en stortingsmelding om fremtidens kommunestruktur. Jeg forstår at det har skuffet sterkt at regjeringspartiene ikke vil stemme for det. Jeg mener at vi faktisk bidrar til å reise en debatt om fremtidens kommunestruktur hver dag. Jeg har bare lyst til å understreke at de argumentene jeg har for å ville ha en endring i fremtidens kommunestruktur, først og fremst er å demme opp for Fremskrittspartiets statliggjøringspolitikk og sørge for at lokaldemokratiet blir mer levedyktig fremover. Jeg er ikke sikker på, om vi hadde lagt frem en stortingsmelding, at Fremskrittspartiet ville ha vært så fornøyd med det, hvis man hadde sett på hva som var beveggrunnene for å ønske seg en annen type kommunestruktur, som var mer robust enn den kommunestrukturen som nå fratas oppgaver til stadighet gjennom mer statlig detaljkontroll.

Så til spørsmålet om vi kunne ha valgt å gjøre andre ting i forhold til differensiert arbeidsgiveravgift. Det er veldig kjekt å stå og si at selvfølgelig skulle man gjort andre ting. Vi kunne f.eks. latt være å ha noen prosess med ESA eller høre på hva de kom med av anbefalinger. Vi kunne kjørt alt til rettssak. Det kunne stått «1.1.2004», uten at vi hadde visst om vi hadde overgangsordninger, om vi hadde noen stabilitet, om vi hadde noen alternativer. Vi kunne valgt å si at vi tar vare på vår ryggdekning i norsk opinion, slik at vi ikke forsøker å finne ut hvor grensene ligger.

Jeg mener at vi har gjort den prosessen som Karin Andersen har etterlyst at vi skulle gjøre, i form av å forsøke å finne frem til ordninger i den grad det er mulig, og bl.a. derfor har bedt om tre års overgangsordninger for sone 3

og 4. Men vi kunne selvfølgelig valgt det enklere i disse debattene, hvor vi altså må henvise til de klare signalene om hvordan lovforklningene faktisk er innenfor det regelverket vi har.

Men er det én ting jeg mener vi har helt klare signaler på at ville være helt feil å gjøre – og jeg synes egentlig Arbeiderpartiet burde avklart hva de mener om det spørsmålet – er det det som representanten Marit Arnstad nettopp tok opp, nemlig å unnta enkeltbransjer. Vi har fått helt klar beskjed tilbake fra ESA om at de ville stilt som krav at hvert enkelt foretaks konkurransesituasjon – ikke bare i dag, men potensielle konkurransesituasjon – måtte utredes, og så måtte vi få notifisert ordningene for hvert enkelt foretak. Jeg ønsker meg det næringsministeren sa, «Et enklere Norge». En notifisering for hver enkelt bedrift i disse områdene som skulle være utenfor konkurranse, med de hindringer og den segmentering av næringsstrukturen vi da ville fått, tror jeg de fleste her bør tenke igjennom; det ville vi uansett ikke ha ønsket.

Trine Skei Grande (V): Det har vært en rolig og saklig tone i denne debatten. Opposisjonspartiene har både i salen og i media tonet ned krisesignalene, og det er positivt. Så får tida vise hva som er viktigst: statsbudsjettet for 2004 eller posisjoneringa foran valget i 2005.

Venstre ville gjerne hatt et flertall i Stortinget bak Regjeringas politikk. Men det er altså ikke situasjonen, like lite som det har vært det for alle mindretallsregjeringer landet har hatt siden 1971. Det nye er at vi har en samlet opposisjon som skaper størst mulig avstand og derfor gir grobunn for spekulasjoner om krise og spill. Venstre snakker med alle om konkret politikk, men det er ikke bare opp til Regjeringa å velge samarbeidspartier. Opposisjonspartiene må også velge hva de vil ha: innflytelse gjennom kompromisser eller en uforsonlig motstand.

Jeg vil ta opp et av de innleggene som har vært. SVs Rolf Reikvam var veldig opptatt av lokaldemokratiet. Vi i Venstre er veldig glad for at noen er villig til å ta det på alvor. Reikvam snakket om Maktutredningen. Jeg satt i rådet i Maktutredningen, som var en utrolig spennende oppgave, og det var en utrolig masse å gå igjennom av informasjon.

SV bør lese mer. Tegnene til sjølkritikk over det faktum at SV er det mest sentralistiske partiet av alle og hvorfor det er så enormt skille mellom ord og handling, er påfallende. Årsaken er helt klart ideologisk. Sosialistisk Venstreparti snakker ikke lenger høyt om sosialismen, men tar stadig i bruk liberale begreper. I virkeligheten er det sosialismen som fortsatt sitter i ryggmargen. Kravet om likhet og frihet er viktigere enn at kommuner og enkeltmennesker gjør valg som SV ikke liker, eller som gjør at det blir forskjell på naboer.

En av forskerne i Maktutredningen, Per Selle, sa i et foredrag følgende:

«Den kommunale prioriteringseffektiviteten, som tidligere kanskje var lokaldemokratiets viktigste bærebjelke, ble m.a.o. et problem, fordi den kunne føre til forskjeller i velferdstilbudet mellom kommuner. Og

forskjelligheten i tilbudet blir automatisk tolket som tegn på uakseptabel ulikhet.»

En annen av forskerne i Maktutredningen, Yngve Flo, sier om Fremskrittspartiet og SV:

«Partia utmerker seg med liten aksept for variasjonar kommunane imellom, og frykt for at kommunane vil prioritere annleis enn staten ynskjer.»

Så lenge SV mangler denne forståelsen, blir det bare med ordene, men vi i Venstre vil gjerne snakke videre med SV om dette. Troen på lokaldemokratiet som en bærebjelke i vårt demokrati er noe som er enormt truet nå, og det er viktig at vi hele tida fører debatten for å klare å kjempe det fram.

Venstre tar dagens debatt som et tegn på at kaos og uorden i norsk politikk ikke er så framtreddende som det av og til høres ut. Vi ønsker at Samarbeidsregjeringa skal fortsette med kombinasjonen av en god miljøpolitikk, offensiv næringspolitikk og et sosialt ansvar for de svakest. Statsbudsjettet kommer på onsdag og bør gi grunnlag for det.

Karin Andersen (SV): Grunnen til at jeg tar ordet, er at statsråd Erna Solberg tegnet opp en situasjon der vi, hvis vi hadde gjort slik som opposisjonen sa, kunne risikert å stå uten en avtale når det gjelder alternative støtteordninger til den differensierte arbeidsgiveravgiften 1. januar 2004. Men det er akkurat der vi er! Vi vet jo ikke om vi har noen framforhandlet avtale 1. januar 2004.

Regjeringen har ikke gjort den jobben den skulle gjøre. Hovedsaken her er jo ikke en diskusjon om innholdet i EØS-avtalen – dessverre er den sånn at denne ordningen er kjent ulovlig. Men i EU dreier det seg også om politikk. Regjeringen har ikke tatt kontakt med EU på høyt nivå for eventuelt å kunne forlenge ordningen, slik at vi kunne fått en avtale på plass før ordningen forsvant. Hva som skjer 1. januar 2004, er det altså ingen som vet.

Hvis ESA nå ikke godkjenner det som Regjeringen har kommet med, hva skal bedriftene gjøre da? Skal vi fortsette som vi gjør nå, med trusler om rettssaker, sånn som Regjeringen hevder? Eller er hele arbeidsgiveravgiften borte? Det er det ingen som har svart på, og i hvert fall ikke Regjeringen.

Det er ganske forstemmende også å høre at Regjeringen ikke vil bruke de muligheter som er innenfor regelverket. Jeg har hørt argumentasjonen nå for hvorfor man ikke vil frita bedrifter som ikke konkurrerer over landegrensene. Regjeringen har ikke forsøkt å få til en transportstøtteordning som kunne fungert for større deler av landet hvis man hadde tegnet et nytt distriktsstøttekart og lagt de områdene av Fjell- og Distrikts-Norge som har veldig lang veg til sentrum, inn i det. Det hadde vært mulig.

I tillegg til det er det mulig å opprette fondsordninger à la lokale næringsfond, kommunale næringsfond eller regionale næringsfond, som kunne gått inn og gitt støtte til f.eks. bredbånd og annen infrastruktur som kunne vært viktig for næringslivet. Det har heller ikke Regjeringen lagt fram noe forslag om. En slik ordning måtte jo være

ganske stor for å kunne kompensere for bortfallet av differensiert arbeidsgiveravgift, som går til den enkelte bedrift, til den enkelte arbeidsplass. Det ville jo vært en indirekte virkning som ville ha vært mye større i volum, og som burde ha vært oppe og stått hvis vi skulle følt noen trygghet for det som kommer 1. januar. Så anklagen mot Regjeringen her fra SVs side er punkt 1, at heller ikke de skjønte alvorlet før det var for sent, og punkt 2, at de ikke har tatt nødvendige politiske kontakter med et system som de sjøl mener er veldig utmerket, og som de vil inn i, og som de vel også da har noen kontakter i, der de tror at de kan nå fram politisk med sine synspunkter. Regjeringen har ikke på noen måte utnyttet de mulighetene som finnes innenfor det regelverket som den sjøl er tilhenger av, til beste for de norske bedriftene i distriktene. Det er en ganske alvorlig situasjon, og det betyr at veldig mange arbeidsplasser i Distrikts-Norge nå er i fare, fordi Regjeringen ikke har gjort den jobben som vi alle sammen har visst har stått foran oss, i over fire år.

Marit Arnstad (Sp): Senterpartiet finner det også nødvendig å gå en runde til på det spørsmålet som statsråd Solberg nå kommenterte omkring differensiert arbeidsgiveravgift. Statsministeren har tidligere i denne saken hevdet at vi kunne få millionbøter på grunn av statsstøtte. Det er åpenbart uriktig, det kan vi slett ikke få. Det gis ikke bøter i statsstøttesaker i EU og EØS.

Så hevder statsråd Solberg i dag at ESA har sagt at de har undersøkt enkeltbedrifter. Nå er det slik at ESA nettopp har avkreftet i et brev til Nordnorsk Verftssamarbeid at de er nødt til å undersøke enkeltbedrifter. De har ikke tatt stilling til det spørsmålet. Dermed er det altså godt mulig å kunne unnta hele bransjer fra avgiften, men det er altså en mulighet Regjeringen ikke har forsøkt. Dersom statsråd Solberg fortsatt mener at ESA har uttalt dette, og gitt en forhåndsuttalelse på det, har ESA åpenbart gjort en saksbehandlingsfeil, for ESA har ikke adgang til å gi bindende forhåndsuttalelser om saker som ikke er notifisert og ikke er levert inn til ESA, og der det ikke er gjort vedtak nasjonalt. Det betyr at jeg mener at denne saken fortsatt er helt åpen, og at Regjeringen fortsatt har en mulighet til å kunne rådføre seg med Stortinget om mer omfattende unntaksordninger enn det Regjeringen har lagt opp til, dersom Regjeringen er interessert i det. Etter denne valgkampen har også enkelte av Regjeringens talsmenn, iallfall fra de distrikter som blir berørt, gått langt i å ønske at den muligheten skulle være til stede.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg vil gjerne på tampen av denne debatten få lov til å gi uttrykk for at jeg synes den endringen som Stortinget har gjort når det gjelder at trontaledebatten kommer før statsbudsjettet er lagt frem, har vært en suksess. Det har vært en god debatt om mange forskjellige politiske saker, uten at en forhåndsdebatt om statsbudsjettet har forkludret en meningsutveksling om andre saker. Så den endringen synes jeg var fornuftig.

Så har jeg forstått at regjeringspartiene vil stemme for de forslagene som er merket «endret», samt forslag nr. 8,

(Hagen)

altså til sammen sju av våre 16 forslag. Jeg synes det er positivt. Jeg hadde vært meget, meget fornøyd hvis de hadde stemt for tolv av dem, som jeg mener man burde kunne ha gjort, og jeg hadde vært temmelig sur, gretten og lei hvis de bare hadde stemt for tre. Så dette er sånn midt på treet, slik at situasjonen mellom Fremskrittspartiet og Regjeringen er uendret – den er verken forverret eller forbedret gjennom denne debatten og denne behandlingen. Særlig skuffet er jeg over at man ikke vil stemme for forslagene nr. 6 og 7, særlig forslag nr. 6, om å gjennomføre Stortingets vedtak av 15. juni 2001 om «negativ effekt». Statsministeren husker sikkert at han i en debatt 14. mai i fjor uttalte at det var Regjeringens «fordømte plikt» å følge opp Stortingets vedtak – for å ta det i sitats form. Når nå regjeringspartiene faktisk vil stemme mot å gjennomføre Stortingets vedtak, synes jeg det er en skuffende snuoperasjon.

Det å få sørget for at alle faglig godkjente sykehus og klinikker kunne få avtaler og utnytte kapasiteten sin til å operere syke mennesker, er jeg også skuffet over at man sier nei til. Her har man allerede ISF-systemer som bare kunne vært utvidet, og det var det grunn til å håpe på etter at vi fikk Sem-erklæringen. Så jeg er skuffet over at man sier nei til å behandle syke mennesker etter innsatsbasert finansiering, som man her i realiteten da vil gjøre, og jeg er selvsagt skuffet over at ikke Regjeringen i de kommende samtaler med partene i arbeidslivet vil skaffe seg ryggdekning på forhånd for å tilby skatte- og avgiftslettelse, slik at vi kunne få et så moderat oppgjør som overhodet mulig, nettopp for å trygge sysselsettingen, sikre igangsettelse av nye bedrifter, som Regjeringen i trontalen hevder er et hovedmål for Regjeringen. Det beste virkemidlet er å sørge for meget moderate lønnsoppgjør, og da er det bedre at staten, som går med kjempemessige overskudd, dekker noe av det som skal til for at man har en eventuell generell økning i levestandarden, eller at den i hvert fall ikke går ned som følge av inflasjonen, som heldigvis er blitt lav, takket være budsjettet for i fjor. Men dette er en måte som Norge kan sikre sysselsettingen på. Jeg er også lei meg for at man ikke på det området kunne kommet oss i møte. Men vi har i hvert fall fått en slags form for avklaring, og det er i hvert fall av det gode.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg registrerer det statsråd Solberg sier. Jeg konstaterer imidlertid at Regjeringen ikke på noe tidspunkt – ikke på noe tidspunkt – har gitt Stortinget noen redegjørelse for hvor langt det er mulig å videreføre lav arbeidsgiveravgift for ulike bransjer eller ulike bedrifter. Derimot registrerer jeg, i likhet med andre talere i denne debatten, at ESA i brev til Nordnorsk Verftssamarbeid har trukket grenser som er annerledes enn det Regjeringen offentlig har uttalt, og som gir grunn til å tro at man vil kunne foreta avgrensninger på bransjenivå. Så langt jeg er kjent med, har det også vært foretatt rettsavgjørelser i løpet av sommeren som kan underbygge det. For øvrig må jeg si at med en avgiftsreduksjon på 9 pst. i forhold til Regjeringens opplegg tror jeg

nok at næringslivet ville være villig til et visst merarbeid, sammenliknet med det opplegget Regjeringen har skisert.

Det Arbeiderpartiet imidlertid først og fremst har kritisert, er at Regjeringen ikke har gjort noe forsøk på, ikke lagt fram noe forslag om å legge til grunn et unntak i forhold til ODA-protokollen utover området i Nord-Troms og Finnmark. Dette framgår av brev fra Regjeringen til Arbeiderpartiets stortingsgruppe, og jeg skal sitere to setninger. Den første:

«På bakgrunn av vår egen vurdering av det handlingsrom som bestemmelsen gir, og som også bygger...» osv.

Her viser man til at det er Regjeringens egen vurdering, og at det ikke er på bakgrunn av en vurdering som er foretatt blant våre samarbeidspartnere, man er kommet fram til en konklusjon.

Den andre:

«Forhandlingene kom derfor ikke til det stadium at Norge la frem konkrete forslag til en utvidelse av det geografiske området for videreføring av differensierte satser ved hjelp av ODA Protokoll 3.»

Med andre ord: Regjeringen har ikke lagt fram et slikt forslag. Det mener Arbeiderpartiet for sin del er kritikkverdigg. Vi mener at det hadde vært grunnlag for å få unntak for et større område som med det hadde gjort at man hadde sluppet den betydelige arbeidsgiveravgiftsøkningen som nå vil bli gjennomført.

Denne mangelen på handling synes vi er uheldig, men jeg må konstatere at Regjeringen har fått tilslutning fra et flertall i Stortinget under EØS-komiteens behandling av saken, hvor Fremskrittspartiet ikke bare gav tilslutning, men hvor Fremskrittspartiets hovedtaler uttalte:

Vi synes at Regjeringen har gjort et skikkelig stykke arbeid, og den får støtte til den videre håndtering av dette.

Fra Arbeiderpartiets side synes vi ikke at Regjeringen har gjort et skikkelig stykke arbeid, og vi gav da heller ikke tilslutning til Regjeringens håndtering. Verken Arbeiderpartiet, SV eller Senterpartiet gjorde det.

Presidenten: Statsråd Erna Solberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad. Ettersom statsråd Solberg er midt i skuddet her, får hun prøve å begrense tallet til to minutter.

Statsråd Erna Solberg: Takk, president.

Jeg har lyst til å understreke, siden Karin Andersen sier at vi ikke har fremforhandlet noen avtale, at det er dessverre slik at med ESA fremforhandler man ikke avtaler. Man tar deres avgjørelser til etterretning. Vi er en del av et internasjonalt rettssystem, og ESA fatter avgjørelser knyttet til dette.

Når Karin Andersen samtidig sier at vi skulle ha tegnet et nytt distriktskart, har jeg lyst til å si at det valgte vi å ikke gjøre. Det ville betydd at hvis vi skulle fått inn noen områder, måtte vi tatt ut andre områder. Det gjelder ikke bare i spørsmålet om transportstøtte, men faktisk hele ordningen som går på støtte innenfor distrikts- og

regionalpolitikken. Den evalueringen kommer vi til å få i forbindelse med revisjonen i 2006, men vi har valgt ikke å foreta en fullstendig omkalfatring av norsk distriktspolitikk for å tegne et nytt kart for å få transportstøtteordningen. Men vi holder på med etterregning for noen områder i fjellregionen for å se om de kan komme innenfor en ordning med transportstøtte som vi tidligere ikke har trodd at vi ville få. Vi har ennå ikke fått beregningene på det, men vi har ikke trodd at det ville være mulig. Men vi har i ettertid, etter diskusjoner med ESA, fått muligheten til på nytt å kunne dokumentere også innenfor andre administrasjonsgrenser. Hvis vi nå klarer å dokumentere transportstøttekostnader som er høyere enn det som er kravet, vil vi gjøre det.

Så til Senterpartiets Marit Arnstad som sier at det ikke er bøter. Nei, men vi kan få krav om tilbakebetaling, og det er snakk om å måtte tilbakebetale fra 1. januar 2004 hvis vi skulle valgt å gjøre noe annet som ikke var i overensstemmelse med det som ESA sier. Så er det slik at man kan godt si at man ikke kan gi forhåndsvarsel. Det er helt riktig at ESA som domsavgjørelsesmyndighet ikke kan gi et forhåndsvarsel om det. Men vi har hatt samtaler om premissene for hva vi kan regne med å få til, og der har Bull selv sagt at generelle bransjefritak klarer vi ikke å få til. Det presset har de klart fått fra EU for ikke å gjøre det.

Jens Stoltenberg (A): Denne debatten har også handlet om en lang rekke konkrete forslag, og på tampen av debatten mener jeg det er riktig at jeg på vegne av Arbeiderpartiet sier litt om forslagene.

For det første mener jeg det rent generelt og prinsipielt bør være en veldig høy terskel for at Stortinget, landets nasjonalforsamling, stemmer for forslag som er innlevert samme dag eller kanskje bare en dag eller to tidligere uten behandling i komiteer. Derfor har Arbeiderpartiet en lang tradisjon for at vi normalt stemmer mot denne type forslag, og det vil vi også gjøre denne gangen. Vi stemmer mot samtlige forslag. Nettopp derfor tror jeg jeg skal gi enkelte kommentarer, for det betyr ikke nødvendigvis at vi er imot intensjonen eller bakgrunnen for alle forslagene, men det betyr simpelthen at når vi skal forholde oss til viktige spørsmål, krever det en langt mer ansvarlig og grundig saksbehandling enn det vi får til gjennom én dags håndtering av forslag som har ligget på vårt bord i noen timer.

Normalt ville også et regjeringsparti eller regjeringspartier ha den samme holdningen. Det unormale nå er at Regjeringen stemmer for en lang rekke av disse forslagene. Det er anmodningsforslag om en drøss av utredninger av spørsmål som enten Regjeringen burde være rimelig trygg på at den ville utrede på eget initiativ uten å bli pålagt det av Stortinget, eller utredninger av spørsmål som Regjeringen i hvert fall tidligere har vært imot. For eksempel oppfatter jeg det nå slik at regjeringspartiene skal stemme for at Stortinget ber Regjeringen utrede fordeler og ulemper ved at utgiftene til eldreomsorgstjenester finansieres av folketrygden, på linje med uførepensjon og sykepengene.

Den ideen har regjeringspartiene argumentert iherdig imot i hele valgkampen, og nå skal de altså utrede noe slikt. Det undergraver respekten for Stortingets vedtak. Det er en form for stortingsregjereri der regjeringspartiene stortingsregjerer over Regjeringen i noe den egentlig er imot, for å utrede det likevel for åpenbart å blidgjøre Hagens lynne og psyke. Det er det vi da forholder oss til, ikke realitetene i saken. Det er ikke et bidrag til å styrke Stortingets respekt. Det er ikke et bidrag til å motarbeide stortingsregjereri, og det er stikk i strid med det f.eks. statsminister Kjell Magne Bondevik gav uttrykk for så sent som i april, da vi diskuterte denne type anmodningsvedtak og statsministeren advarte, sammen med Høyres representanter, mot at Stortinget drev med for mange anmodningsvedtak som ikke ble fulgt opp. Vi vil altså, som et parti med tradisjon, stemme mot samtlige forslag. Vi er ikke imot f.eks. å pusse opp skolebygg, men jeg er veldig trygg på at det kommer Stortinget tilbake til i forbindelse med statsbudsjettet som legges fram om to dager.

Jeg får komme tilbake til andre poenger senere.

Oddvard Nilsen (H): Dette kunne vært opposisjonens gylne mulighet til å vise frem sine alternativer til den sittende regjering – en gylden mulighet til å fremføre sine visjoner om hvor de vil bringe Norge. Jeg har sett svært lite til det. Jeg har hørt på klager, mest fra en del som ønsker å bruke mer penger, og jeg har hørt lite fra opposisjonen om hvilke utfordringer landet står overfor. Det er ingen samlet opposisjon. Enkeltpartier spriker i alle retninger, men det er likevel noe som er felles: Samtlige partier har en ikke-bærekraftig politikk i opposisjon.

Arbeiderpartiets gammelmodige sosialisme vil ikke kunne la seg gjennomføre. Folk vil ikke akseptere at klokken skrus tilbake. Når pensjonister har fått mulighet til å velge mellom omsorgstilbudene, vil de selvsagt ikke akseptere at tilbudene blir tatt fra dem. Elever og foreldre som får mulighet til å velge en friskole, et alternativ til den offentlige skole, vil ikke akseptere at den stenges. Når butikkene får lov til å holde åpent om kveldene, vil selvsagt ingen akseptere at de igjen skal stenges.

Luften vil gå raskt ut av ballongen til Fremskrittspartiet når man går løs på oljefondet og blir møtt med en rentesnell og galopperende prisstigning.

At Sosialistisk Venstrepartis program ikke lar seg gjennomføre, har de jo på en måte selv innsett, som man har vært inne på tidligere i dag. Jeg håper iallfall at vi slipper å se noen skru skatteskruen så ettertrykkelig fast at arbeidsplassene rømmer dette landet. Jeg håper jeg slipper å se innføring av 6-timersdagen og den krisen vi øyeblikkelig ville fått på arbeidsmarkedet. Jeg er glad for at SV aldri fikk flertall for alle sine forslag mot oljeutvinningen, som gir landet de inntekter vi har i dag.

Til representanten Stoltenberg vil jeg, når det gjelder dette samrøret med SV, nevne det gamle ordtaket om at det er intet i sosialismen som ikke kunnskap og erfaring raskt kurerer. (Munterhet i salen)

Så litt til dette med bærekraften. Det gjelder det som har vært et av temaene knyttet til denne debatten, og det er sannheten knyttet til dette med arbeidsgiveravgiften.

Jeg gjentar hva jeg sa i formiddag: Jeg er skuffet over at Arbeiderpartiet har brukt en retorikk i valgkampen som de selv vet ikke holder mål. Den er ikke bærekraftig. Representanten Stoltenberg vet at hvis han selv hadde sittet i regjering, ville han aldri kunnet gjennomføre noe annet enn det denne regjeringen har gjort. Så ærlig synes jeg han burde være, og si at det er riktig.

Kristin Halvorsen (SV): Her kommer den røde fare, som gjerne vil kommentere noen av de forslagene som er fremmet i debatten.

Først til de forslagene som Senterpartiet har lagt inn. Vi vil gjerne anmode Senterpartiet om å gjøre forslagene nr. 17–19 om til oversendelsesforslag eller rett og slett trekke dem. Det er forslag som ikke har fått den nødvendige oppmerksomhet i denne debatten, og der SV føler store forpliktelser til å gjøre en skikkelig jobb. Det tror vi må gjøres både når det gjelder arbeidsgiveravgiften, Høyanger og Årdal, og når det gjelder lønnsplikt ved permittering. Når det gjelder forslag nr. 20, ønsker SV seg en endring som dreier seg om at Stortinget ber Regjeringen om å «foreslå for Stortinget» en handlingsplan i stedet for å «iverksette» handlingsplan. Vi kunne godt tenke oss å se hva denne regjeringen har tenkt å iverksette før vi gir vår godkjenning. Forslag nr. 21 er et forslag som SV kan støtte.

Når det så gjelder Hagens og Fremskrittspartiets 16 forslag, må vi kanskje starte med å si: Himmel og hav, han klarte det igjen. Hvordan er det mulig for denne regjeringen å la seg vaske i krokene i forhold til å skulle tvinge gjennom litt surpompoppførsel og så endre seks forslag og stemme for et sjuende? Det er jo ingen verdighet over disse greiene her.

I tillegg må jeg si at jeg undrer meg veldig over hva som egentlig er innholdet i forslag nr. 9, som dreier seg om miljøpolitikken og Kyoto-målene. Dette kan jo løses på flere måter. Det kan jo faktisk være slik at Regjeringen legger fram en oversikt som viser at hvis man plukker det beste fra disse landenes miljøpolitikk, får man det beste. Da blir Norge virkelig et foregangsland. Plukker man det verste, er det fullstendig katastrofe. Men uansett er det av interesse for SV hva Regjeringen har tenkt å gjøre i forhold til Kyoto-målene, for der har Regjeringen faktisk en avtale med SV om hvordan klimamålsettingene skal gjennomføres. Så jeg vil gjerne ha Regjeringens forsikring om at de står fast ved de avtalene de har gjort med SV når det gjelder klimapolitikken, og at dette kan være et lite byråkratisk arbeid for å hjelpe Fremskrittspartiet til å få oversikt over miljøpolitikken. Det ville jo i opplysningsøyemed være nyttig som sådan, men intet signal om at man skal devaluere den miljøpolitikken man er blitt enig om med SV.

Carl I. Hagen (FrP): Først til forslagene fra Senterpartiet, som jeg vil anbefale Fremskrittspartiets gruppe å stemme imot. Når det gjelder forslagene nr. 17–19, er det også temaer som vi akter å komme tilbake til, sannsynligvis først og fremst nr. 18 og 19, i budsjettbehandlingen. I likhet med andre har vi også planer om å sette oss

mer inn i situasjonen for Høyanger, Årdal og Karmøy og ha møter i den anledning, men vi er ikke rede til å stemme for et forslag av denne art.

Når det gjelder forslag nr. 20, er vi uenig i det, og forslag nr. 21 ser vi på som en omkamp om hele helsereformen som vi ikke er innstilt på, i den formen det her foreligger.

Så må jeg si til representanten Jens Stoltenberg at det nok er mulig at Arbeiderpartiet har praksis for ikke å fremlegge noe særlig med forslag til votering i Stortinget, slik at Arbeiderpartiets politikk og standpunkter blir klarlagt. Men det har faktisk skjedd tidligere at Arbeiderpartiet har måttet følge opp vedtak. Jeg husker da vi fremmet forslag i en trontaledebatt nettopp om å tvinge frem en plan for en dramatisk styrking av eldreomsorgen, det som var forløperen til 30 milliarder kr-satsingen. Det ble til slutt enstemmig vedtatt i trontaledebatten etter at det var klart at vårt forslag ville få flertall. Så sluttet også Arbeiderpartiet seg til et slikt anmodningsforslag til sin egen regjering, og det var meget fornuftig av Stortinget å fatte det vedtaket, når vi vet hva som skjedde videre.

Så viste Jens Stoltenberg til at regjeringspartiene, også statsministeren, skulle ha uttalt tidligere at man advarte mot for mange anmodningsforslag som ikke blir fulgt opp. Det synes jeg er en for sterk insinuasjon mot Regjeringen og regjeringspartiene når de, så vidt jeg forstår, vil stemme for noen av våre forslag. Jeg regner med at Regjeringen og regjeringspartiene faktisk har den holdning at forslagene som blir vedtatt, skal følges opp av Regjeringen. Det må være helt grunnleggende at når Stortinget har fattet vedtak som ber Regjeringen om å gjøre ting, gjør Regjeringen det og kommer tilbake innen de tidsfrister som er satt i Stortinget.

Jeg synes også det bør nevnes at det heller ikke er ukjent at regjeringspartier gjennom drøftelser med opposisjonspartier i komiteer eller i forbindelse med en trontaledebatt blir enige om å stemme for forslag. Det er ikke uvanlig at når andre partier tar opp forslag i en komiteehandling av en sak eller i en komiteinnstilling, slutter regjeringspartiene seg til og støtter anmodningsforslag i en komitee som et kompromiss hvor flere ting ses i sammenheng. Så her synes jeg det er en helt uberettiget kritikk fra Jens Stoltenberg når det gjelder regjeringspartienes oppreden.

Marit Arnstad (Sp): Jeg synes alt i alt at denne trontaledebatten har vært en rimelig god debatt. Det har vært mange viktige innlegg om mange gode tema. Det jeg tror vi må diskutere i årene framover, dersom denne formen for trontaledebatt skal beholdes, er i hvilken grad vi skal kunne følge opp det som sies, i hvilken grad vi skal kunne bruke beslutningsmyndighet knyttet til trontaledebatten. Etter de andre partienes reaksjoner på Senterpartiets forslag i dag føler jeg et behov for at en tar en grundig vurdering av det.

Dessuten synes jeg det er en svakhet ved denne trontaledebatten, som ved mange tidligere debatter, at det blir en debatt omkring det politiske spillet mer enn om de politiske sakene. Der tror jeg flere av oss har grunn til å gå

igjennom nok en gang hvordan man velger å forholde seg til ting. Det er sikkert riktig at Fremskrittspartiet har fremmet sine 16 forslag i et spill. Samtidig mener jeg at vi har et ansvar, hvert enkelt parti, for å ta stilling til de ulike forslagene fra Fremskrittspartiet og stemme for det vi mener er riktig. Derfor kommer ikke Senterpartiet til å velge samme linje som SV og Arbeiderpartiet har varslet når det gjelder Fremskrittspartiets forslag. Vi kommer til å stemme for de av Fremskrittspartiets forslag som Senterpartiet er enig i, og som vi dermed er for. Og vi mener at vi i større grad i denne sal burde ha valgt en slik saksrettet og praktisk orientert linje.

Når det så gjelder forslagene fra Senterpartiet, er det ikke viktig for Senterpartiet at det er Senterpartiets forslag. De forslagene er viktige for dem de angår. Jeg er litt uforstående til at noen partier nå, på prinsipielt grunnlag, ønsker en mer grundig behandling av saker der de sjøl høyt og tydelig har lovt en god del under valgkampen. De har altså lovt en god del i valgkampen, og så kommer de tilbake hit i salen og trenger plutselig en grundigere behandling av sakene, eller de har prinsipielle motforestillinger med hensyn til skillet mellom budsjettdebatt og trontaledebatt. Det synes jeg er merkverdig. Men dersom det tyder på at partiene senere i høst har tenkt å stemme for en del av det de har lovt under valgkampen, skal Senterpartiet sjølsagt ikke frata dem en mulighet til å kunne gjøre det. Det som er viktig for Senterpartiet, er at disse forslagene gjennomføres fordi det er et flertall i Stortinget som har sagt at de står bak dem. Derfor vil jeg på Senterpartiets vegne si at vi trekker forslagene nr. 17, 18 og 19. Disse forslagene vil bli tatt opp igjen ved den første og beste anledning der partiene finner ut at de får en grundig nok saksbehandling i forhold til å kunne følge opp det de sjøl har lovt under valgkampen.

Ellers må jeg si til Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet at det ligger ikke mer omkamp i forslag nr. 21 enn det Fremskrittspartiets helsepolitiske talsmann sjøl var ute og lovet i Lærdal under valgkampen når det gjaldt opprettholdelse av både akuttilbud og fødetilbud.

For øvrig vil jeg anbefale Senterpartiets gruppe å stemme for forslagene nr. 2, 3, 6, 8 og 12, og dessuten de forslag Senterpartiet fortsatt har opprettholdt.

Jon Lilletun (KrF): Fyrst vil eg gjerne gratulere representanten Stoltenberg, han har hatt fullt gjennomslag på eitt punkt her i dag. Det er stor tilslutning til forslaget hans om at flest mogleg av stortingsrepresentantane bør gå og sjå filmen «Good bye Lenin!». Det er vel i grunnen det som er av totalt gjennomslag i dag, men når vi tenkjer på innhaldet i tittelen, er det likevel ganske bra at det er eit så samstemt storting akkurat på det punktet.

Elles er eg heilt samd med representanten Hagen i at debatten, slik han var lagd opp i dag, har fungert, og eg vil gratulere Presidentskapet med ei fornying av trontaledebatten på den måten han har vore gjennomført i dag. Eg vil òg håpe at det nye opplegget som kjem i tilknytning til framlegginga av finanstalen, skal fungere godt og på ein måte gjenreise stortingssalen som ein arena i større grad enn han har vore dei seinare åra.

Når det gjeld forslaga, vil Oddvard Nilsen på vegner av regjeringspartia presentere standpunktet vårt til kvart enkelt. Men Kristeleg Folkeparti for sin del har ikkje hatt den praksisen at vi prinsipielt har stemt imot. Vi har som hovudregel sagt at vi stemmer for det vi er for, og imot det vi er imot. Det vil òg skje her i dag, og så vil representanten Nilsen kome tilbake til dei enkelte forslaga.

Det eg tek opp no, gjer eg ikkje med noka særleg glede. Men eg hadde håpt at representanten Hagen, som hadde ordet to gonger, òg hadde respondert på representanten Lønning si tilråding. Tidlegare i sommar var det ein oppheta debatt der Carl I. Hagen skulda statsministeren indirekte for å ha ansvar for mord, for at dei norske jentene vart valdtekte. Det var i media. I dag er det teke inn i stortingssalen:

«Sverige reduserer sine alkoholavgifter».

Det er elles feil. Dei har ikkje gjort noko vedtak om det. Dei la fram budsjettet nyleg, utan det. Og vidare:

«Danmark gjør det, Finland gjør det, og vi har verdens høyeste avgifter. Vi er et eldorado, og statsministeren er åpenbart organisert kriminalitets beste venn.»

Det er her bringa inn ein dimensjon i stortingssalen når det gjeld måten å uttrykkje seg på i forhold til landets statsminister, som eg har lyst til å ta opp ein gong til. Eg kjenner representanten Hagen som ein rettskaffen mann, og eg trur ikkje han vil la den skuldinga mot statsministeren stå igjen. Eg håper verkeleg at eg har rett – at håpet mitt vert oppfylt.

Jens Stoltenberg (A): Jeg vil også gjerne bare kort kommentere forslagene fra Senterpartiet.

Når det gjelder forslagene nr. 17, 18 og 19, er de nå trukket, og det er i og for seg helt greit. Men vi vil altså arbeide for at intensjonene følges opp, spesielt når det gjelder Årdal, og i hvert fall for hovedideen når det gjelder differensiert arbeidsgiveravgift. Men begge de sakene er veldig store saker som fortjener en ordentlig behandling, og som helt sikkert kommer i forbindelse med budsjettet. Så det handler ikke om at vi ikke skal følge opp i Stortinget, det vi sa i valgkampen, men nettopp fordi vi mener veldig alvorlig det vi sa i valgkampen, vil vi være sikre på at vi tar de best mulige grepene i forhold til både differensiert arbeidsgiveravgift og for å sikre industriarbeidsplasser f.eks. i Årdal, på Karmøy og i Høyanger.

Når det gjelder forslag nr. 21, om sykehusstruktur, vil jeg si at hovedintensjonen i det forslaget tok Arbeiderpartiets Hill-Marta Solberg opp på Stortingets siste møte-dag før sommeren i juni, og da fikk hun bekræftet av finansministeren, på vegne av helseministeren, at når det gjelder sykehusstruktur – og det var nevnt fødeavdelinger og fødestuer spesielt – skulle Regjeringen komme tilbake til Stortinget med det, slik at Stortinget kunne ytre seg og påvirke de foreslåtte og planlagte restruktureringer. Så kan det være ulike meninger når den saken kommer, men det er strengt tatt en sak som allerede er behandlet, og hvor Regjeringen har gitt uttrykk for at dette kommer den tilbake til Stortinget med. Der er det igjen slik at vi føler at det ikke er nødvendig å stemme for et forslag når det allerede er varslet at dette kommer Stor-

tinget tilbake til. Med litt ulike begrunnelser vil vi heller ikke støtte de forslagene, og spesielt ikke de forslagene som nå er trukket, men det er viktig å merke seg begrunnelsen for det.

Så tilbake til forslagene fra representanten Hagen, som regjeringspartiene støtter. Jeg fastholder at det er uvanlig, selv om det selvsagt har skjedd før, at regjeringspartier i så omfattende grad stemmer for en lang rekke anmodningsvedtak til egen regjering, at regjeringspartiene nærmest anmoder seg selv om å gjøre en hel masse ting. Spesielt er det uvanlig etter den debatten vi hadde i april, hvor regjeringspartiene var veldig prinsipielle på at Stortinget måtte fatte færre anmodningsvedtak av denne karakter, nettopp for å gjenreise respekten for Stortinget og disse vedtakene. Og i denne debatten er man i full gang med å gjøre nettopp slike vedtak, med stemmene fra regjeringspartiene. Spesielt spesielt er det når regjeringspartiene stemmer for å utrede noe de har argumentert kraftig mot – altså trykdefinansiering av eldreomsorgen – mens vi har en pensjonskommisjon arbeidende. Så jeg tolker dette som i og for seg et viktig uttrykk for hva som har skjedd i løpet av dagen. Og det er at Fremskrittspartiet og regjeringspartiene har funnet sammen igjen, riktignok på et litt spesielt grunnlag, men de har erkjent at de er avhengig av hverandre, at de er et parlamentarisk grunnlag, og nå har de altså funnet sammen ved å støtte en lang rekke forslag som egentlig ikke har noen særlig betydning utover at de markerer at de har et spesielt forhold. Det er dette et uttrykk for, og det har vi merket oss, vi som tilhører opposisjonen.

Oddvard Nilsen (H): Jeg må ærlig innrømme at jeg ikke skjønner den voldsomme opphisselsen fra opposisjonen angående de forslagene som foreligger. Det er helt ærlig og oppriktig å si at det som skjedde, er at undertegnede har omformet en del av disse forslagene slik at de er i samsvar med det Regjeringen kan stå for. Ut fra tanken om at vi stemmer for det vi er for, og imot det vi er imot, har man lagd dem slik. Jeg kan ikke se at det er noe poeng; hvis det skulle være en skinnuenighet knyttet til dette, oppklarer vi den. Og det er gjort i denne sammenheng.

Samtidig vil jeg uttrykke klart – jeg har sagt det flere ganger fra Stortingets talerstol – at denne regjeringen holder alle avtaler vi inngår. Det går også på et av de spørsmålene som var reist fra SV. Selvsagt holder vi de avtaler vi har inngått.

Så til selve forslagene – ganske kort til hvilke av disse forslagene jeg vil anbefale regjeringsgruppen å stemme for. Jeg skal ta det rolig. Det er forslag nr. 2, som er omredigert. Det er forslag nr. 4. Det er forslag nr. 5 – jeg understreker at der skal ulempene også utredes. Det er forslag nr. 8, forslag nr. 9 – og der ligger min presisering overfor SV, at selvsagt holder vi avtaler. Det er forslag nr. 12, og det er forslag nr. 14. Alle øvrige forslag vil jeg oppfordre til at vi stemmer imot.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg må bare si til Oddvard Nilsen at jeg synes hele denne seansen er ganske pinlig.

Etter min oppfatning er det Carl I. Hagen bedriver i denne debatten, et slags falsk varsel om husbråk. Det er noen folk som er slik at de åpner vinduene når de krangler, for å underholde hele nabolaget. Det er slik alle disse forslagene er. Så skal alle vi andre sitte og være vitne til at de blir enige om det ene og enige om det andre, og tusker, ordner og greier, og får det tilbake på plass. Så kommer man med noen beskyldninger, og så ber man den andre si unnskyld. Nå venter vi alle i åndeløs spenning på om Carl I. Hagen om to minutter kommer til å si unnskyld til Jon Lilletun og statsministeren.

Dette går jo ikke an! I lengden kommer folk bare til å bli lei av politikk, hvis dette skal være innholdet framover. Det er den situasjonen denne regjeringen har satt seg i, og de drar seg inn i det spillet hele veien.

Nå har norsk politikk fått en vaktmester. Den nærmeste vaktmesteren jeg vet om, er Narvestad. Det denne regjeringen bedriver, er jo å innlede et forhold til Narvestad. Det har gått ut på at Narvestad har ligget på sofaen en lang stund. Så har de begynt å krangle, og Narvestad har sagt: Nei, jeg tar kofferten min og går! Så står han på trappa og roper, hylar og beljer, og så kommer regjeringspartiene tryglende etter og sier: Kom tilbake! Kom tilbake! Vi går med på halvparten av det du krever. Ja vel, sier Narvestad og flytter inn igjen på sofaen. Og nå ligger han der. Vi andre får bare håpe at de snart lukker vinduene og holder kranglingen for seg selv, slik at vi andre kan drive med politikk. Dette går bare ikke!

Carl I. Hagen (FrP): Jeg lurer på om Kristin Halvorsen har en spion i Fremskrittspartiets stortingsgruppe, for jeg har vært omtalt som Narvestad i hele dag. Eli har ikke helt likt å bli omtalt som fru Narvestad.

Det er nok en kjerne av politikk også i den debatten som nå foregår. Jeg tror ikke Kristin Halvorsens humoristiske måte å gjøre det på er noe som i tilfelle hever kvaliteten på det hun selv kritiserer andre for.

Det vi har satt søkelyset på i Fremskrittspartiet ved noen anledninger, er at politikere må ta ansvar for konsekvensene av den politikken de fører. Det er et prinsipp som Henrik Syse skrev en del om når det gjaldt utenrikspolitikk, i en kronikk i Aftenposten i sommer, at der hvor det er en klar konsekvens av en politikk som er ført, kan man ikke frasi seg et indirekte ansvar for den konsekvensen.

Det har vært hendelser i Europa, bl.a. i Frankrike, i sommer, hvor statsråder har sagt: Det er mitt ansvar. Jeg tar ansvaret. Vi føler at det i Norge er en tendens til at man fraskriver seg ansvaret for konsekvensene av den politikken man står for. Det kan være konsekvenser som ikke er tilsiktet, planlagt og ment, men det kan være konsekvenser som er relativt åpenbare, og som andre kan ha påpekt. Vi har påpekt konsekvensene av politikken til Regjeringen på en del områder.

I så måte har jeg brukt noen klare uttrykk som jeg forstår blir oppfattet annerledes enn det som egentlig har vært min intensjon. Jeg har brukt en metafor om at den sittende regjering på en måte fremstår med sin politikk som en god venn av organisert kriminalitet som driver

med smugling av sprit og tobakk. Og det er et faktisk forhold at de skyhøye, legale prisene i Norge, sammenliknet med lavere og synkende priser i andre land, tilsier økt smugling til Norge. Dette påpeker også våre politimestre. Når man står for en politikk hvor man opprettholder den skyhøye fortjenestemarginen, ja, da er det en konsekvens av den politikken at man blir tiljublet av dem som lever av forskjellen mellom legale priser i Norge og prisene man kan få kjøpt varene for i andre land, altså fortjenestemarginen. Det er et faktisk forhold. Jeg opplever at man ikke vil ta ansvaret for konsekvensen av sin politikk, men jeg har ingen problemer når det gjelder mine uttalelser tidligere i dag, med å si at dersom disse menneskene er blitt oppfattet dit hen at de på noen måte er ment som privatpersoner, så beklager jeg at det kan oppfattes på den måten, og at jeg har ordlagt meg på en slik måte at det kan oppfattes slik. Min mening har ganske enkelt vært å fremstille konsekvensen av Regjeringens politikk, og den synes jeg faktisk Regjeringen bør ta ansvaret for.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg synes det er riktig å konstatere ved avslutningen av trontaledebatten, som jo tradisjonelt skal være opposisjonens debatt, at noe stormløp mot den sittende samarbeidsregjering har vi ikke registrert, og langt mindre har noe alternativ avtegnet seg.

Det var før denne debatten tendenser til at de største opposisjonspartiene spilte med hverandre om hvem som skulle bidra til et ansvarlig budsjett – man må for all del få et ansvarlig budsjett, men vi har ikke tenkt å bidra, det må andre gjøre – istedenfor kanskje å se etter muligheten til selv å medvirke og få innflytelse på politikken. Det var også tendenser til at man fra opposisjonen sa at vi har ikke noen tro på, og kanskje heller ikke noe ønske om, en parlamentarisk situasjon der det blir regjeringsskifte, men andre må for all del sørge for at det ikke skal skje. Det er ikke vårt ansvar. Det går ikke an. Alle opposisjonspartier må, særlig i en situasjon med en mindretallsregjering, se sitt ansvar både for et ansvarlig budsjett og for at en ikke kommer inn i en parlamentarisk situasjon en ikke måtte ønske. I så måte synes jeg det er løfterikt at denne debatten har vært rolig og intet stormløp. Men det betyr ikke at vi i Regjeringen og jeg som statsminister bærer på noen illusjon om at det nå er fritt fram, og at det f.eks. blir en enkel budsjettbehandling. Den blir sikkert komplisert, men jeg er glad for at denne debatten har tatt den vending den har gjort.

Så må jeg nok si at representanten Kristin Halvorsen opptrer nå mer og mer som en politisk kommentator. Hun gjør det av og til i morsomme vendinger, så jeg skjønner godt at hun bl.a. skal bli spaltist og kommentator i Se og Hør, av alle steder. Men hvor blir det av SVs politikk? Det blir det jo mindre og mindre å høre om. Hva er det SV vil med sin venstresosialisme? For det er jo et venstresosialistisk parti. Det skal være et moderne, grønt parti, men det røde da? Og internasjonal solidaritet, som var noe av utgangspunktet for dannelsen av Sosialistisk Folkeparti, som jo var forløperen til SV, hører vi nesten aldri SV snakke mer om! Er det fordi dette ikke

lønner seg? Nei, la oss få fram partienes politikk, og la folk selv og mediene få kommentere den. Jeg synes at en trontaledebatt som ender opp i politisk kommentatorvirksomhet, har tatt litt gale vendinger.

La meg for øvrig si at nyordningen med trontaledebatten, og særlig det at den kommer før finanstalen, er jeg helt enig i har vært en vinning.

Jens Stoltenberg (A): Jeg mener det er nødvendig å kommentere den vikelighetsframstillingen som statsministeren nå gjentar, som han har kommet med flere ganger i TV-debatter og radiodebatter i dag, og også i stortingssalen, nemlig at det var opposisjonspartiene som laget en tilspisset situasjon før denne debatten, og at de nå har roet seg.

For det første skaper han den forestilling, som også Oddvard Nilsen var inne på, at det er tre opposisjonspartier. Oddvard Nilsen nevnte Fremskrittspartiet, SV og Arbeiderpartiet. Vel, jeg har aldri hatt som ambisjon å framstå som medlem av en samlet opposisjon sammen med Fremskrittspartiet, for Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet står for helt ulike verdier og for helt ulik politikk, og vi kommer aldri til å framstå med en helhetlig samlet opposisjonspolitikk til denne regjeringen. Derimot burde det bekymre Regjeringen at den stadig omtaler Fremskrittspartiet som et opposisjonsparti på linje med andre opposisjonspartier, når denne debatten og også stemmegivningen nå bekrefter at denne regjeringen har gjort seg avhengig av Fremskrittspartiet, at Fremskrittspartiet ikke er et vanlig opposisjonsparti, men er Regjeringens parlamentariske basis, som Regjeringen nå har bøyd seg for, og at regjeringspartiene stemmer for ting som de egentlig vet det er galt å stemme for, for å blidgjøre Fremskrittspartiet. Man har ikke stemt for det man er for, man har stemt for en utredning av noe man er imot, nemlig folketrygdfinansiering av eldreomsorgen.

Det andre er at det er Regjeringen selv som har bidratt til krisestemming. Det startet i vår, før påske, da man truet med kabinettsspørsmål på barnehageforlik, sjøfolk og pensjoner, og man hausset opp stemningen. Så ble det ikke noen krise, og så var man nærmest overrasket over det. Så startet man igjen nå ved at partileder Svarstad Haugland var ute i Dagsrevyen og avskrev sitt parlamentariske grunnlag. Hun sa at hun trodde ikke noe på et samarbeid med Fremskrittspartiet lenger. Så kom finansministeren og sa at det var like sannsynlig at man laget et budsjettforlik med Arbeiderpartiet som med Fremskrittspartiet, selv om Fremskrittspartiet er Høyres politiske tvilling og i hvert fall denne regjeringens parlamentariske basis. Så var statsministeren ute i Dagsavisen, før budsjettet var fremlagt, og begynte å peke på hvem som skulle være hans etterfølger dersom det ble regjeringsskifte på budsjettet. Så det er ingen tvil om hvem som har bidratt til krisestemming, hausset opp stemningen og skapt en krisedebatt på et altfor tidlig tidspunkt. Det er regjeringspartiene. Slik sett er det bra at de roer seg litt ned, men da burde statsministeren ha en helt annen framstilling av virkeligheten enn den han har gitt ved et par anledninger i dag.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg synes egentlig det er ganske oppsiktsvekkende at statsministeren prøver å avslutte en frontaledebatt i Stortinget og gjør det såpass lite elegant som ved å gå til angrep på et av opposisjonspartiene for at det skal være i strid med sitt eget program. En slik oppførsel kan bare skyldes at de karakteristikkene jeg tillot meg å komme med i sted, treffer ganske ramsalt. For den forestillingen vi har sett her i dag, som egentlig bare kommer i forlengelsen av det Jens Stoltenberg oppsummerte om de siste års forhold – eller ikke forhold – mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, er ikke noen særlig verdig forestilling. Det som blir avslutningen her nå, før budsjettbehandlingene kommer i gang igjen, er at regjeringspartiene halvveis vedkjenner seg sitt parlamentariske grunnlag, og Fremskrittspartiet er godt plassert før budsjettdebatten går i gang igjen. Det er slik det er, og det er ikke noe annet å gjøre enn å si det høyt akkurat slik som det er.

SV kommer til å fortsette med å utfordre denne regjeringen og Kristelig Folkeparti på forskjellspolitikken, på internasjonal solidaritet, på miljøpolitikken – på alle de områdene der vi vet at veldig mange av Kristelig Folkepartis velgere føler et nærmere slektskap med venstresiden i norsk politikk enn med høyresiden og Fremskrittspartiet. Jeg tror faktisk at en viktig grunn til at SV har høy oppslutning, er at vi stort sett konsentrerer oss om å presentere vår egen politikk. Det kommer vi til å fortsette med, og vi kommer til å fortsette med å fremme forslag på disse områdene, fordi vi tror det er viktig framover. Så får Kristelig Folkeparti gjøre opp med seg selv om de er i det rette selskapet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi går da til votering over de forslag som er fremmet under dagsordenens sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 21 forslag.

Det er

- forslagene nr. 1–16, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 17–21, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet.

Forslagene nr. 17, 18 og 19 er senere trukket.

Forslagene er omdelt i salen.

Presidenten gjør oppmerksom på at forslagene fra Fremskrittspartiet er omdelt i en ny utgave, der forslagene nr. 2, 4, 5, 9, 12 og 14 foreligger i endret form. Når det gjelder disse forslagene fra Fremskrittspartiet som er endret under debatten, er det presidentens oppfatning at det til dels dreier seg om realitetsendringer. Realitetsendringene er etter presidentens oppfatning likevel ikke så vidtgående at det bør ha betydning for hvorvidt det kan voteres over de endrede forslag. Presidenten foreslår der-

for at de endrede forslag tas opp til realitetsvotering, dette selv om presidenten synes det er noe uheldig med endringer i så mange forslag så sent i debatten – da tenker han på de representantene som ikke har vært involvert i endringsprosessen og følgelig har begrenset mulighet til å vurdere endringene.

– Ingen har ytret seg mot presidentens forslag til voteringsordning.

Da er det først forslagene nr. 20 og 21, fra Senterpartiet, som skal tas opp til votering.

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å iverksette en handlingsplan for ivaretagelse av norsk kulturlandskap.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til en plan for å sikre et desentralisert fødetilbud og et forsvarelig akuttmedisinsk tilbud over hele landet. Planen må ta sikte på å forhindre den seksjonering og sentralisering av slike tilbud som nå kan skje innen spesialisthelsetjenesten.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 88 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.07.48)

Presidenten: Så tas forslagene fra Fremskrittspartiet opp til votering.

Det voteres først over forslagene nr. 1, 7, 10, 11, 13, 15 og 16.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere en tidsplan for en betydelig reduksjon i grensehandelen og organisert smugling av alkohol og tobakk gjennom en harmonisering av de norske avgifter til avgiftsnivået i våre naboland og fremme sak om dette til Stortinget i vårsesjonen 2004.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at alle faglig godkjente sykehus/klinikker får avtaler med helseforetak uavhengig av driftsavtale med kommunen slik at den samlede behandlingsskapasitet i helsevesenet kan utnyttes fullt ut.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Regjeringen gis fullmakt til å åpne for oljeboring i Lofoten-Barentshavet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Regjeringen gis fullmakt til å garantere for at staten dekker ekstrakostnader som påføres gasskraftverk i Norge som følge av særnorske utslippskrav.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en melding om fremtidens kommunestruktur innen utgangen av 2004.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprettholde prinsippet om at ressurser i havet ansees og forvaltes som nasjonale ressurser av nasjonale forvaltningsorganer.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen, i de kommende samtaler med partene i arbeidslivet om det kommende lønnsoppgjør, tilby skatte- og avgiftslettelser som bidrag for å unngå et kostnadsdrivende og konkurransesvekkende oppgjør.» Ingen andre partier har varslet at de støtter disse forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 93 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.08.37)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 3 og 6. Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike former for og vurdere opprettelsen av flere brukerstyrte forskningsfond for næringsklynger som offshoreklyngen, den maritime næringsklynge, den marine og biomarine næringsklynge, den prosessindustrielle næringsklynge, IKT-klyngen, energiklyngen og lignende, og fremme en melding til Stortinget om dette i vårsesjonen 2004.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en proposisjon om gjennomføringsmåte og -tidspunkt for fjerning av «negativ effekt» ved samordning av offentlige tjenestepensjoner med folketrygdens ytelser i tråd med Stortingets vedtak den 15. juni 2001.» Senterpartiet har varslet at de støtter disse forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.09.07)

Presidenten: Så tas forslagene nr. 4, 5, 9 og 14 opp til votering.

Forslag nr. 4 lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen utrede hvilke besparelser som kan oppnås i form av bedre konkurranseforhold for næringslivet og sparte liv og skader i trafikken ved å bygge ut stamveinettet til 4 felts motorvei med midtskille på strekninger med større trafikk enn 10 000 ÅDT og tofelts motorveistandard på det øvrige stamveinettet, samt et overslag for de investeringskostnader en eventuell slik utbygging vil medføre. Dette legges frem for Stortinget i Nasjonal Transportplan»

Forslag nr. 5 lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen utrede fordeler og ulemper ved at utgiftene til eldreomsorgstjenester finansieres av Folketrygden på linje med uførepensjon, sykepenge, arbeidsledighetstrygd og alderspensjon som et system der pengene følger brukeren som selv velger leverandør av de godkjente omsorgstjenester og legge frem dette sakskomplekset for Stortinget før utgangen av 2004.»

Forslag nr. 9 lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en oversikt over hvorledes norske utslippskrav og miljøavgifter skiller seg fra de land norske bedrifter konkurrerer med, først og fremst innen EØS-området, Amerika, Canada, Australia og Japan og legge frem sak for Stortinget om fordeler og ulemper av en eventuell harmonisering, og konsekvensene for å nå Kyotomålene.»

Forslag nr. 14 lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem prinsipper og fremgangsmåte for fremtidig lokalisering av asylmottak og bosetting av flyktninger i RNB 2004.» Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de støtter disse forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet bifaltes med 61 mot 53 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.09.49)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 2, 8 og 12.

Jan Simonsen (uav) (fra salen): President! Jeg vil gjerne stemme for forslag nr. 8 og mot forslagene nr. 2 og 12, noe som betyr at man må dele opp denne voteringen.

Presidenten: Representanten Jan Simonsen vil altså stemme mot forslagene nr. 2 og 12, men for forslag nr. 8. Da tar vi først opp forslagene nr. 2 og 12 til votering.

Forslag nr. 2 lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike måter å gjøre Norges kapitalstyrke til et konkurransefortrinn for norsk konkurranseutsatt næringsliv herunder mulige fondskonstruksjoner.»

Forslag nr. 12 lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av 2003 legge frem sak for Stortinget om konsekvensene ved overgangen til et fritt arbeidsmarked innenfor det nye EØS-området hvor spørsmålet om bruk av overgangsordninger og andre tiltak for å forberede landet på arbeidskraftinnvandring fra nye medlemsland i EU drøftes.» Regjeringspartiene og Senterpartiet har varslet at de vil støtte disse forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet bifaltes med 67 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.10.44)

Presidenten: Da gjenstår det å votere over forslag nr. 8. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en oversikt over og fremlegge en redegjørelse for Stortinget om vedlikeholdssituasjonen for skolebygg i grunnskolen og den videregående skole i løpet av første halvår 2004.»

Regjeringspartiene, Senterpartiet og representanten Jan Simonsen vil støtte dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes med 68 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.11.13)

Presidenten: Presidenten vil så foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 148. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Referat

1. (4) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 81/2003 av 20. juni 2003 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1406/2002 om opprettelse av et europeisk sjøsikkerhetsbyrå (EMSA) (St.prp. nr. 2 (2003-2004))

Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

2. (5) Innberetning fra valgkomiteen om endring i de faste komiteers sammensetning (S. nr. 1 (2003-2004))
3. (6) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2002-2003 (Dokument nr. 11 (2002-2003))

Enst.: Nr. 2 og 3 vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 00.15.
